

**SPRAWOZDANIE
BIBLIOTEKI NARODOWEJ
ZA ROK 2010**

Spis treści

<u>Republika Książki – dr Tomasz Makowski</u>	<u>6</u>
<u>Kalendarium</u>	<u>8</u>
<u>Gromadzenie zbiorów</u>	<u>16</u>
<u>Opracowanie zbiorów. Bibliografia Narodowa. Funkcje centralne</u>	<u>26</u>
<u>Udostępnianie zbiorów</u>	<u>42</u>
<u>Nowoczesne technologie procesów bibliotecznych</u>	<u>50</u>
<u>Ochrona i konserwacja zbiorów</u>	<u>56</u>
<u>Biblioteki cyfrowe</u>	<u>64</u>
<u>Działalność naukowa</u>	<u>74</u>
<u>Współpraca międzynarodowa</u>	<u>94</u>
<u>Wydarzenia</u>	<u>102</u>
<u>Działalność wydawnicza</u>	<u>120</u>
<u>Zadania zlecone przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego</u>	<u>132</u>
<u>Struktura organizacyjna</u>	<u>138</u>

Republika Książki

Rok 2010 przejdzie do historii między innymi jako rok ogłoszenia w Bibliotece Narodowej Republiki Książki, tworzącej wspólnotę ludzi czytających. Akces do Republiki, powstałej z inicjatywy Bogdana Zdrojewskiego, ministra kultury i dziedzictwa narodowego, zgłosiły instytucje, organizacje i media – podmioty rozumiejące jak ważną rolę, w sytuacji niepokojącego zmniejszania się w Polsce liczby kompetentnych odbiorców kultury, odgrywa czytanie. Wierzymy, że następne lata będą czasem ekspansji nowej Republiki – działań na rzecz promocji czytelnictwa i poszerzania grona czytających Polaków.

Ale był to również – zaakcentowany w naszym raporcie rocznym – Rok Fryderyka Chopina, którego autografy z największej na świecie kolekcji rękopisów muzycznych kompozytora, znajdującej się w zbiorach BN, zostały pokazane na wspaniale zaaranżowanej multimedialnej wystawie *Wizytówka Chopina*.

Biblioteka Narodowa stara się przede wszystkim wypełnić podstawowe obowiązki wyznaczone każdej narodowej księgarni na świecie. Zwłaszcza że są to najczęściej zadania unikatowe w danym kraju. Sukcesywnemu gro-

madzeniu produkcji wydawniczej towarzyszy szybkie udostępnienie opisów katalogowych – tak, aby mogły je pobrać do swoich katalogów tysiące bibliotek publicznych, naukowych, szkolnych, pedagogicznych i innych. Tę rolę wypełniamy już bardzo dobrze. W celu podniesienia standardów opracowania zbiorów w BN, a więc również stworzenia jednolitości wspólnej bazy, uznaliśmy za zasadne wyrównanie kompetencji z zakresu katalogowania różnych typów dokumentów bibliotecznych poprzez kursy zakończone egzaminem.

Wprowadziliśmy zasadę ogłaszania publicznie rekrutacji na większość stanowisk w BN, wychodząc z założenia, że Centralna Biblioteka Państwa powinna zatrudniać najlepszych specjalistów w Polsce. Usprawniło to proces awansu wewnątrz Biblioteki, ale także otworzyło ją dla bibliotekarzy spoza Narodowej Księgarni.

Jedną z ważnych dla BN decyzji było wyrażenie zgody przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na przejęcie przez Instytut Książki wydawania czasopism patronackich MKiDN, co dokonało się z dniem 1 kwietnia 2010 r.

Jesteśmy przekonani,
że książka powinna być
elementem obecnym
w sferze publicznej,
być przedmiotem stałego
zainteresowania mediów.

Z Manifestu Republiki Książki

Racjonalizując działalność, zdecydowaliśmy w związku z tym o zamknięciu nierentownej, wysłużonej drukarni, dla której pracowników udało się znaleźć nowe stanowiska w Bibliotece, odpowiadające ich kwalifikacjom.

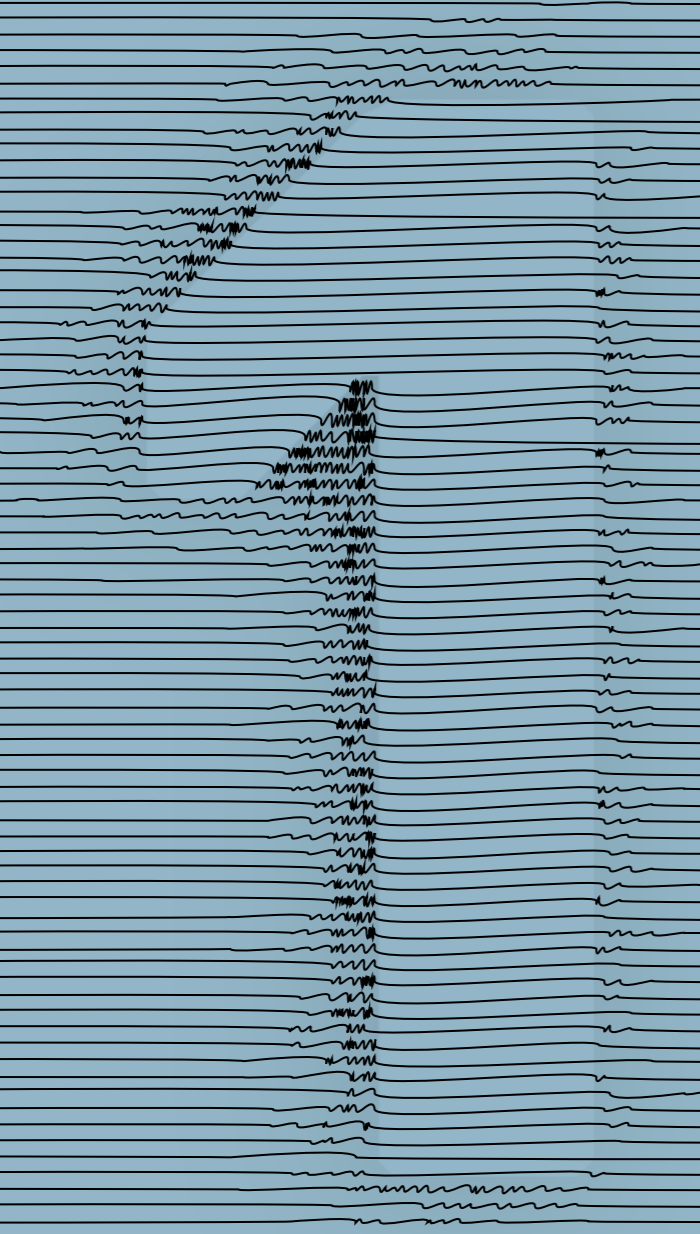
Godnym odnotowania wydarzeniem minionego roku było wydanie pierwszego podręcznika digitalizacji piśmiennictwa w opracowaniu Dariusza Paradowskiego. Publikacja ta jest podsumowaniem ważnego okresu w pracach nad digitalizacją w BN, jest wyrazem dobrej współpracy między różnymi ośrodkami w Polsce oraz dojrzałości środowiska w samej BN. W ramach realizacji programu Cyfrowa Biblioteka Publikacji Naukowych ACADEMICA, Biblioteka Narodowa – jako pierwsza instytucja w Polsce – dokonała zakupu trzech automatycznych skanerów do książek.

Podziękowania należą się wszystkim, dzięki którym Biblioteka Narodowa rozwija się mimo niesprzyjającej sytuacji finansów publicznych – przede wszystkim Pracownikom i licznym Współpracownikom z bibliotek i organizacji pozarządowych. W podsumowaniu ubiegłego roku powinno się znaleźć szczególne podziękowanie dla

dwóch osób. Dla Katarzyny Ślaskiej, zastępcy dyrektora do spraw rozwoju, za profesjonalne, odważne i rozsądne decyzje, dzięki którym Biblioteka Narodowa jest jedną z najlepiej rozwijających się w środowisku cyfrowym polskich instytucji kultury. Był to również rok, w którym zakończyliśmy zasadnicze reformy organizacji i procedur finansowych w BN. Ich opracowanie i realizację oraz rozsądne gospodarowanie budżetem zawdzięczamy Beacie Szczygieł, głównej księgowej. Bez jej wiedzy i wytrwałości realizacja wielu zamierzeń byłaby utrudniona lub wręcz niemożliwa.

Oddaję kolejny raport o działalności Biblioteki Narodowej z przekonaniem dobrze wypełnionego obowiązku przez instytucję, którą kieruję. Pozostaję z nadzieją, że Czytelnicy podzielą moją ocenę.

dr Tomasz Makowski
dyrektor Biblioteki Narodowej



Kalendarium

Kalendarium

Styczeń

- 1 Rozpoczęcie realizacji projektu Cyfrowa Biblioteka Publikacji Naukowych „Academica”, finansowanego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Zakończenie projektu przewidziane jest na 31 grudnia 2013 roku.
- 11 Dr Tomasz Makowski, dyrektor Biblioteki Narodowej i Jacek Wojnarowski, prezes Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego ogłosili i przedstawili na konferencji prasowej nowy projekt szkoleniowy adresowany do środowiska bibliotekarzy „Kursy Rozwoju Zawodowego Bibliotekarzy”.
- 18 Uroczystość wręczenia nagrody miesięcznika „Nowe Książki” Januszowi Deglerowi za *Witkacego portret wielokrotny. Szkice i materiały do biografii (1918–1939)*.
- 22 Ogłoszenie przez dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego Programu „Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek publicznych w 2010”. Zgodnie z decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 22 października 2009 roku, Program MKiDN, przeznaczony dla bibliotek publicznych na zakupy nowości wydawniczych za sumę 10 mln zł, stał się od 2010 roku programem własnym BN.

- 25 Spotkanie z Robertem Reuvenem Stillere – tłumaczem, pisarzem, autorem wierszy i językoznawcą.
- 27 Uroczystość wręczenia nagród „Magazynu Literackiego KSIĄŻKI” i ogłoszenie laureatów nagród Książki Roku 2009 i Wydawcy Roku 2009.

Luty

- 8 Biblioteka Narodowa wprowadziła ankietę na temat warunków korzystania ze zbiorów BN i zakresu oferowanych usług, adresowaną do użytkowników BN.
- 19 „Digitalizacja – stan obecny” – seminarium dla podmiotów posiadających zbiory analogowe oraz zajmujących się digitalizacją, zorganizowane przez Bibliotekę Narodową i Narodowy Instytut Audiowizualny.
- 25 Salon Księgarzy z okazji jubileuszu 50-lecia istnienia księgarni „Skarbnica” z krakowskiej Nowej Huty.

Marzec

- 11 Lekcja literatury zorganizowana przez BN i „Zeszyty Literackie” dla młodzieży z warszawskich szkół średnich z udziałem Tomasza Venclovy, wybitnego litewskiego pisarza i poety.
- 12 Wizyta Bruno Racine’a, dyrektora Bibliothèque nationale de France w Bibliotece Narodowej.
- 20 Dyrektor BN dr Tomasz Makowski uczestniczył w posiedzeniu Zarządu Biblioteki Europejskiej w Londynie.
- 22
- 24 Spotkanie z włoską pisarką Martą Morazzoni, zorganizowane w Pałacu Rzeczypospolitej przez Instytut Włoski we współpracy z BN.
- 27 Dyrektor BN dr Tomasz Makowski wziął udział w uroczystościach pogrzebowych Henryka Giedroycia, prezesa Stowarzyszenia Instytutu Literackiego „Kultura”, w Le Mesnil-le Roi pod Paryżem.
- 29 Katarzyna Ślaska, zastępca dyrektora BN do spraw rozwoju, wzięła udział w paryskim spotkaniu grupy roboczej projektu *Europeana v.1.0*, poświęconym użytkownikom portalu *Europeana* i jego funkcjonalności.

Kwiecień

- 1 Na wniosek dyrektora BN, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wyłączył ze struktury BN Zakład Wydawniczy Czasopism Patronackich, który wydawał: „Akcent”, „Dialog”, „Literaturę na Świecie”, miesięcznik „Nową Polsza”, „Nowe Książki”, „Odrę”, „Ruch Muzyczny, „Teatr” i „Twórczość” – czasopisma patronackie MKiDN i przekazał je do Instytutu Książki. Decyzję podjęto w związku z planem zamknięcia nierentownej drukarni BN, w której drukowano czasopisma.
- 10 Katastrofa lotnicza pod Smoleńskiem, w której zginęło 96 wybitnych przedstawicieli polskiego życia politycznego i społecznego udających się na uroczystości z okazji 70. rocznicy zbrodni katyńskiej. Wśród ofiar katastrofy znaleźli się: prof. Lech Kaczyński, Prezydent Rzeczypospolitej

Polskiej wraz z Małżonką, Ryszard Kaczorowski, ostatni Prezydent RP na Uchodźstwie, Tomasz Merta, wiceminister kultury i dziedzictwa narodowego, członkowie rządu, parlamentarzyści, dowódcy sił zbrojnych, duchowni i przedstawiciele Rodzin Katyńskich. Wielu z nich wspierało Bibliotekę Narodową i polskie bibliotekarstwo. W związku z tragedią na ręce dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego listy kondolencyjne przesłali dyrektorzy bibliotek narodowych z Czech, Chorwacji, Estonii, Gruzji, Kazachstanu, Litwy, Łotwy, Niemiec i Rosji.

- 20 Dyrekcja i pracownicy Biblioteki Narodowej wzięli udział w uroczystościach pogrzebowych Tomasza Merty, wiceministra kultury i dziedzictwa narodowego, które odbyły się w warszawskiej Bazylice św. Krzyża i na cmentarzu parafii pod wezwaniem św. Zofii Barat na warszawskim Grabowie.
- 22 Uroczysta gala z okazji Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich połączona z wręczeniem nagród laureatom Literackiej Nagrody „Pawiego Pióra”.

Maj

- 4 Otwarcie wystawy *Polska na dawnych i nowych mapach* w Bibliotece Narodowej i Uniwersyteckiej w Zagrzebiu. Współorganizatorem ekspozycji była Biblioteka Narodowa w Warszawie.
- 10 Dzień Bibliotekarza w Audytorium im. Stefana Dembego w Bibliotece Narodowej z udziałem dr Moniki Smoleń, wiceminister kultury i dziedzictwa narodowego. Podczas obchodów dr Tomasz Makowski zaprezentował sprawozdanie BN za 2009 rok i plany BN na rok 2010. Uroczystość zakończył kolejny Salon Bibliotekarzy, którego gościem była Katarzyna Ślaska, wicedyrektor BN do spraw rozwoju.
- 12 Dyrektor BN dr Tomasz Makowski i zastępca dyrektora do spraw gromadzenia i opracowania zbiorów Elżbieta Stefańczyk uczestniczyli w uroczystościach Stulecia Książnicy Podlaskiej w Białymstoku.
- 13 Dyrektor BN dr Tomasz Makowski i zastępca dyrektora do spraw gromadzenia i opracowania

- zbiorów Elżbieta Stefańczyk uczestniczyli w posiedzeniu Konferencji Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych w Supraślu.
- 13** Dyrektor BN dr Tomasz Makowski poparł „Apel obywateli kultury” w sprawie przeznaczenia 1% budżetu państwa na kulturę i zaangażował do środowiska bibliotekarzy o wsparcie tej akcji.
- 13**¹⁶ Wydawnictwa Biblioteki Narodowej zostały zaprezentowane na Warszawskich Targach Książki.
- 14** Konferencja naukowa i otwarcie wystawy *REDISCOVER – cztery wersje jednej kultury*, prezentującej jedność kultury środkowoeuropejskiej w późnym średniowieczu i początkach epoki nowożytnej. Projekt, finansowany przez Komisję Europejską, został zrealizowany wspólnie przez biblioteki narodowe Czech, Litwy, Polski i Rumunii.
- 17** Konferencja prasowa w Pałacu Rzeczypospolitej poświęcona realizacji „Porozumienia w sprawie informatyzacji polskich bibliotek” z udziałem ministra kultury i dziedzictwa narodowego Bogdana Zdrojewskiego, wiceministra spraw wewnętrznych i administracji Piotra Kołodziejczyka, prezesa Telekomunikacji Polskiej SA Macieja Wituckiego, prezesa Instytutu Książki Grzegorza Gaudena, dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego, prezesa Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności Jerzego Koźmińskiego i prezesa Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informatycznego Jacka Wojnarowskiego.
- 18**¹⁹ Katarzyna Ślaska, zastępca dyrektora BN do spraw rozwoju, uczestniczyła w posiedzeniu Member States' Expert Group on Digitisation and Digital Preservation w Luksemburgu.
- 20** Salon Księgarzy z udziałem Elżbiety Stefańczyk, zastępcy dyrektora BN do spraw gromadzenia i udostępniania zbiorów i przewodniczącej Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.
- 20**²³ Wydawnictwa Biblioteki Narodowej zostały zaprezentowane na 55. Międzynarodowych Targach Książki.
- 26** Konferencja naukowa „Czytelnik – biblioteka. Między kodeksem a Siecią”, zorganizowana z okazji 55-lecia istnienia Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej.
- 27**²⁸ Dr Tomasz Makowski, dyrektor BN i Elżbieta Stefańczyk, zastępca dyrektora do spraw gromadzenia i opracowania zbiorów, uczestniczyli w posiedzeniu Krajowej Rady Bibliotecznej w Bibliotece Elbląskiej im. Cypriana Norwida.
- 31**^{1.06} Katarzyna Ślaska, zastępca dyrektora BN do spraw rozwoju, uczestniczyła w roboczym spotkaniu Grupy Pracowników Kontaktowych Biblioteki Europejskiej w Hadze.
- Czerwiec**
- 1** Z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka Cyfrowa Biblioteka Narodowa *Polona* udostępniła 450 książek z zakresu literatury dziecięcej (m.in. utwory Marii Konopnickiej, Bolesława Leśmiana, Joanny Papużyńskiej).
- 6** Ukazała się wersja książkowa i elektroniczna „Sprawozdania Biblioteki Narodowej za rok 2009” w opracowaniu Jana Józefa Kasprzyka z BN.
- 9**¹¹ Przeprowadzono XII Ogólnopolskie Warsztaty Języka Haseł Przedmiotowych BN i Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej.
- 14** Bibliotekę Narodową uhonorowano nagrodą „Lodołamacz 2010”, przyznaną przez Polską Organizację Pracodawców Osób Niepełnosprawnych za tworzenie stałych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych oraz za udostępnianie zbiorów ze szczególnym uwzględnieniem osób niewidomych i niedowidzących. BN została wyróżniona jako instytucja najlepiej realizująca założenia programu w województwie mazowieckim, zajmując trzecie miejsce w skali kraju.
- 18** Seminarium prawne dla bibliotekarzy cyfrowych, zorganizowane przez Bibliotekę Narodową i Elektroniczny Biuletyn Informatyczny Bibliotekarzy (EBIB).
- 22** W związku z powodzią i stratami poniesionymi przez gminne biblioteki publiczne, minister kultury i dziedzictwa narodowego ogłosił dwa programy pomocowe skierowane do zniszczonych placówek i koordynowane przez Bibliotekę Narodową oraz Instytut Książki. BN zaoferowała poszkodowanym bibliotekom otwarty dostęp do swego zasobu wymiennego przez cały 2010 rok oraz wsparła biblioteki pomocą konserwatorską.
- 24** Uroczyste otwarcie instalacji „Ścieżka Kapuścińskiego – spacer między wierszami” – edukacyjnej trasy spacerowej wiodącej przez Pole Mokotowskie do Biblioteki Narodowej – z udziałem Alicji Kapuścińskiej, wdowy po pisarzu, Doroty Malinowskiej-Grupińskiej, przewodniczącej Rady miasta stołecznego Warszawy, władz Dzielnicy Ochota i dr. Tomasza Makowskiego, dyrektora BN.
- 25** Podpisanie umowy między Biblioteką Narodową a Zarządem Fundacji „Biblioteca Benedetto Croce” w Neapolu oraz Martą Herling, córką Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. Na mocy tej umowy BN zinentaryzuje i zdigitalizuje archiwum Gustawa Herlinga-Grudzińskiego znajdujące się w Neapolu w Fundacji „Biblioteca Benedetto Croce”. Patronat nad projektem, którego zakończenie nastąpi w roku 2013, objął w sierpniu 2010 roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.
- 28**^{2.07} Katarzyna Ślaska, zastępca dyrektora BN do spraw rozwoju, uczestniczyła w 39. Konferencji LIBER, organizowanej przez Bibliotekę Uniwersytecką w Aarhus w Danii.
- Lipiec**
- 14** Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego powierzył Bibliotece Narodowej rolę instytucji przyznającej Certyfikaty Biblioteka+. O założeniach projektu i zasadach przyznawania certyfikatów poinformował dr Tomasz Makowski, dyrektor BN, i Grzegorz Gauden, dyrektor Instytutu Książki, podczas wspólnej konferencji prasowej w BN.
- 19** W Pałacu Rzeczypospolitej odbyło się uroczyste przekazanie do zbiorów Biblioteki Narodowej bogatej spuścizny rękopiśmiennej po prof. Leszku Kołakowskim przez jego żonę Tamarę Kołakowską.
- 29** Otwarcie wystawy *Dorys między pokoleniami*, poświęconej twórczości polskiego fotografa Benedykta Jerzego Dorysa. Wystawa, otwarta w Świątyni Egipskiej w Łazienkach Królewskich, została przygotowana przez Muzeum Łazienki Królewskie, Bibliotekę Narodową i Fundację Dobrej Książki.
- Sierpień**
- 3** Otwarcie wystawy *Biblioteka Narodowa Białorusi*, zaaranżowanej w przestrzeni przy Czytelniku Muzycznej Biblioteki Narodowej.
- 11**¹⁴ Dr Tomasz Makowski, dyrektor BN oraz Elżbieta Stefańczyk i Katarzyna Ślaska, zastępcy dyrektora – a także Wanda Klenczon, Magdalena Krynicka, Grażyna Lewandowicz-Nosal, Marcin Roszkowski i Bogdan Filip Zerek uczestniczyli w konferencji Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotecznych (International Federation of Librarians' Associations and Institutions – IFLA) w Göteborgu.
- Wrzesień**
- 9**¹¹ XXXII Sesja Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie z udziałem przedstawicieli osiemnastu polonijnych instytucji kultury. Spotkanie, zorganizowane po raz pierwszy w Warszawie przez Bibliotekę Narodową i Papieski Instytut Studiów Kościelnych z Rzymu, było poświęcone współpracy instytucji polonijnych z instytucjami krajowymi. W obradach uczestniczyli: wiceminister kultury i dziedzictwa narodowego Piotr Żuchowski i wiceminister spraw zagranicznych Jan Borkowski.
- 16** Salon Księgarzy z udziałem Józefy Witas, właścicielki księgarni „Agora” w Bolesławcu.
- 21** Dyrektor BN, przewodniczący Krajowej Rady Bibliotecznej dr Tomasz Makowski w wywiadzie udzielonym „Gazecie Wyborczej” zaangażował do władz RP o przekazanie na programy związane

z rozwojem bibliotek i promocją czytelnictwa dochodu z VAT, wprowadzonego na książki i czasopisma specjalistyczne.

24 W Pałacu Rzeczypospolitej Bogdan Zdrojewski, minister kultury i dziedzictwa narodowego, otworzył wystawę *Wizytówka Chopina, przygotowaną przez BN, na której zaprezentowano – w ustanowionym przez Sejm RP Roku Fryderyka Chopina – największą na świecie kolekcję rękopisów muzycznych kompozytora ze zbiorów BN.*

24 Katarzyna Ślaska, zastępca dyrektora BN do spraw rozwoju, uczestniczyła w Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich i Rady Wykonawczej, która odbyła się w Bibliotece Uniwersyteckiej im. Jerzego Giedroycia w Białymstoku.

25
28 Dyrektor BN dr Tomasz Makowski uczestniczył w posiedzeniu Konferencji Dyrektorów Europejskich Bibliotek Narodowych (Conference of European National Librarians – CENL) oraz posiedzeniu Zarządu Biblioteki Europejskiej w Londynie.

Październik

1 Podpisanie umowy dotyczącej Nagrody im. Andrzeja Kijowskiego między Biblioteką Narodową a spadkobierczynią Andrzeja Kijowskiego Kazimierą Kijowską. Na mocy umowy wszystkie sprawy związane z ustanowioną w 1985 roku prestiżową nagrodą literacką poczynając od edycji 2010 roku będą koordynowane przez Bibliotekę Narodową (do 2008 roku koordynatorem był Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu).

7 Promocja wspomnień Stanisława Gieysztor *Moja Warszawa*, wydanych przez Muzeum Historyczne m. st. Warszawy, która odbyła się w BN. Rękopis wspomnień znajduje się w zbiorach Biblioteki Narodowej.

11
12 Dyrektor BN dr Tomasz Makowski przewodniczył posiedzeniu Krajowej Rady Bibliotecznej we Wrocławiu.

13
15 Katarzyna Ślaska, zastępca dyrektora BN do spraw rozwoju, wzięła udział w konferencji „Europeana Open Culture 2010” w Hadze.

14 Promocja tomu baśni norweskich *Zamek Soria Moria*, ilustrowanych przez Marię Ekier, w edycji wydawnictwa Media Rodzina. W spotkaniu w BN wzięła udział Enok Nyggard, ambasador Królestwa Norwegii.

15
16 Faksymile autografu dwunastej strony *Koncertu f-moll* op. 21 Fryderyka Chopina ze skarbca BN oraz katalog wystawy *Wizytówka Chopina*, przygotowanej przez BN, zostały ofiarowane Ojcu św. Benedyktowi XVI przez prezydenta RP Bronisława Komorowskiego, który przebywał z oficjalną wizytą w Stolicy Apostolskiej i we Włoszech. Prezydent Włoch Giorgio Napolitano otrzymał, wraz z katalogiem wystawy, faksymile pierwszej strony *Sonaty h-moll* op. 58 Chopina.

19 Na zaproszenie dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego jurorzy XVI Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina zwiedzili wystawę *Wizytówka Chopina* w Pałacu Rzeczypospolitej.

19 Katarzyna Ślaska, zastępca dyrektora BN do spraw rozwoju, reprezentowała BN na konferencji „Polskie Biblioteki Cyfrowe 2010” w Poznaniu.

20
21 Elżbieta Stefańczyk, zastępca dyrektora BN do spraw gromadzenia i opracowania zbiorów, wzięła udział w konferencji „Biblioteki w społeczeństwie wiedzy – strategia dla przyszłości” w Poznaniu.

21 Promocja pierwszego tomu książki Michała Jagiełły, byłego dyrektora BN, *Narody i narodowości. Przewodnik po lekturach* w Bibliotece Narodowej.

25 Biblioteka Narodowa i Federacja Bibliotek Kościelnych „FIDES” podpisały list intencyjny w sprawie utworzenia Elektronicznej Bibliografii Nauk Teologicznych, która będzie rejestrować zawartość ponad 170 tytułów czasopism teologicznych i religioznawczych oraz prac zbiorowych wydawanych przez uczelnie kościelne.

28
29 Katarzyna Ślaska, zastępca dyrektora BN do spraw rozwoju, wzięła udział w VI Międzynarodowej Konferencji Bibliologicznej w Mińsku, która została zorganizowana przez Bibliotekę Narodową Białorusi.

Listopad

5 Dr Tomasz Makowski, dyrektor BN, wzięła udział w konferencji *European Union National Institutes for Culture* na uniwersytecie w Mediolanie i wygłosił referat poświęcony głównym założeniom i kierunkom polityki kulturalnej Polski.

7
10 Konferencja naukowa „Sekrety Orzeszkowej”, zorganizowana w BN przez Instytut Badań Literackich PAN, Komitet Nauk o Literaturze Polskiej PAN, Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza oraz Bibliotekę Narodową. Cyfrowa Biblioteka Narodowa *Polona* udostępniła kolekcję dzieł pisarki oraz materiałów jej dotyczących.

18 Salon Księgarzy z udziałem Rafała Skąpskiego, dyrektora Państwowego Instytutu Wydawniczego i prezesa Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek.

22 Obrady jury Nagrody im. Andrzeja Kijowskiego, które zostało powołane wspólnie przez Kazimierę Kijowską i dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego, w składzie: dr Tomasz Burek, prof. Włodzisław Bolecki, Kazimiera Kijowska, prof. Jacek Łukasiewicz, prof. Marta Wyka.

22 Wizyta w BN dyrektor generalnej Biblioteki Państwowej w Berlinie (Staatsbibliothek zu Berlin – Preußischer Kulturbesitz) Barbary Schneider-Kempf.

25 Biblioteka Narodowa jako pierwsza instytucja w Polsce uruchomiła w swej pracowni digitalizacyjnej automatyczne skanery do książek. Zakup został sfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka) w ramach realizowanego przez BN programu Cyfrowa Biblioteka Publikacji Naukowych ACADEMICA.

25 Biblioteka Narodowa opublikowała pierwszy polski podręcznik poświęcony digitalizacji obiektów piśmienniczych – *Digitalizacja piśmiennictwa* pod redakcją Dariusza Paradowskiego z BN.

25
26 IX Ogólnopolska Konferencja z cyklu „Automatyzacja bibliotek publicznych” pt. „Regionalne Sieci Współpracy – Strategie, Narzędzia, Realizacje”,

zorganizowana przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich we współpracy z Biblioteką Narodową i Biblioteką Publiczną m. st. Warszawy.

25
28 BN prezentowała swoje wydawnictwa na Targach Książki Historycznej w Arkadach Kubickiego Zamku Królewskiego w Warszawie.

27 Dzięki mecenatowi Telekomunikacji Polskiej SA, do zbiorów BN zostały zakupione na aukcji antykwarycznej m.in. następujące obiekty: wenecki inkunabuł, siedem listów Czesława Miłosza i mapa Prus Wschodnich z 1593 roku.

Grudzień

8 Kongres Republiki Książki w Bibliotece Narodowej, powołujący pod hasłem „Czytanie włącza” koalicję na rzecz czytelnictwa i bibliotek – zrzeszenie polityków, twórców kultury, działaczy organizacji pozarządowych, wydawców, księgarzy, naukowców, przedstawicieli świata mediów i biznesu. W Kongresie uczestniczyli m.in.: minister kultury i dziedzictwa narodowego Bogdan Zdrojewski, minister edukacji narodowej Katarzyna Hall, minister w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Michał Boni, parlamentarzyści i działacze samorządowi. Uczestnicy Kongresu ogłosili Manifest Republiki Książki.

16 Uroczyste zakończenie XXI edycji Nagrody im. Andrzeja Kijowskiego w Pałacu Rzeczypospolitej. Decyzją jury laureatem Nagrody za 2009 rok został Jan Polkowski za tomik poezji *Cantus* w edycji Wydawnictwa a5.

17 Biblioteka Narodowa udostępniła użytkownikom elektroniczny formularz rewersu w formacie PDF do samodzielnego wydrukowania, co umożliwia, przy wykorzystaniu internetowego katalogu BN, wypełnianie rewersów poza siedzibą Biblioteki.

30 Dzień Domeny Publicznej w BN zorganizowany przez Koalicję Otwartej Edukacji. Do domeny publicznej z dniem 1 stycznia 2011 roku przechodzą dzieła m.in.: Kazimierza Przerwy-Tetmajera, Józefa Pankiewicza, Izaaka Babla, Michała Bułhakowa.



Gromadzenie zbiorów

Gromadzenie zbiorów

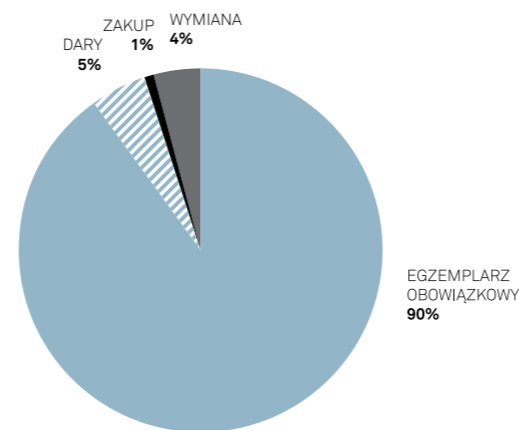
Biblioteka Narodowa, jako centralna biblioteka informacji naukowej, nauki o książce, bibliotekoznawstwa i archiwistyki, gromadzi i dokumentuje dorobek umysłowy Polaków. Gromadzenie obejmuje publikacje krajowe: książki i czasopisma, dokumenty życia społecznego, dokumenty graficzne, kartograficzne, muzyczne, dźwiękowe, audiowizualne i elektroniczne, a także rękopisy, inkunabuły, stare druki. Włączane do zbiorów i archiwizowane są również publikacje polskie lub dotyczące Polski, publikowane poza jej granicami, piśmiennictwo innych narodów powstające na terytorium Rzeczypospolitej lub przechowywane niegdyś w historycznych polskich księgozbiorach, a także najważniejsze współczesne publikacje zagraniczne z zakresu humanistyki.

Według danych z 31 grudnia 2010 r. zbiory Biblioteki Narodowej, w tym zbiory główne (tj. wydawnictwa zwarte od 1801 r., wydawnictwa ciągłe od 1801 r., dokumenty życia społecznego, dokumenty elektroniczne) oraz zbiory specjalne (rękopisy, stare druki, druki muzyczne, dokumenty dźwiękowe i audiowizualne, zbiory ikonograficzne, kartograficzne, mikroformy i negatywy ikonograficzne) liczyły 7 791 953 wol./j., a wraz z dubletami, których było 1 349 421 wol./j., łącznie 9 141 374 wol./j.

Zbiory zgromadzone w 2010 r., objęte rejestracją wstępną, pochodziły z:

- wpływu egzemplarza obowiązkowego – 155 580 wol./j. (w 2009 r. – 155 066 wol./j.)
- zakupów – 1924 wol./j. (w 2009 r. – 4415 wol./j.)
- wymiany – 6811 wol./j. (w 2009 r. – 5997 wol./j.)
- darów – 7891 wol./j. (w 2009 r. – 13 092 wol./j.)
- łącznie 172 206 wol./j. (w 2009 r. – 178 570 wol./j.)

Mniejszy wpływ zbiorów w porównaniu z rokiem 2009 spowodowany był m.in. znaczącym zmniejszeniem liczby zgromadzonych w 2010 r. dokumentów życia społecznego (w 2010 r. – 55 573 j.; w 2009 r. – 70 101 j.). Pozostałe rodzaje zbiorów – książki, dokumenty dźwiękowe, dokumenty elektroniczne, zbiory specjalne – zostały zgromadzone w porównywalnej lub większej liczbie niż przed rokiem.



Wpływ materiałów bibliotecznych według sposobu nabycia w 2010 r.

Magazyny główne BN zajmują powierzchnię ok.13 000 m². Zbiory rozmieszczone są na 10 kondygnacjach w 11-kondygnacyjnym budynku magazynowym. Przy stale rosnącej liczbie nowo wpływających zbiorów powierzchnia magazynowa kurczy się w niepokojącym tempie. Aby zapewnić im miejsce, pracownicy Oddziału Magazynów Bibliotecznych regularnie przenoszą i przesuwają zbiory, wykorzystując każde wolną powierzchnię.

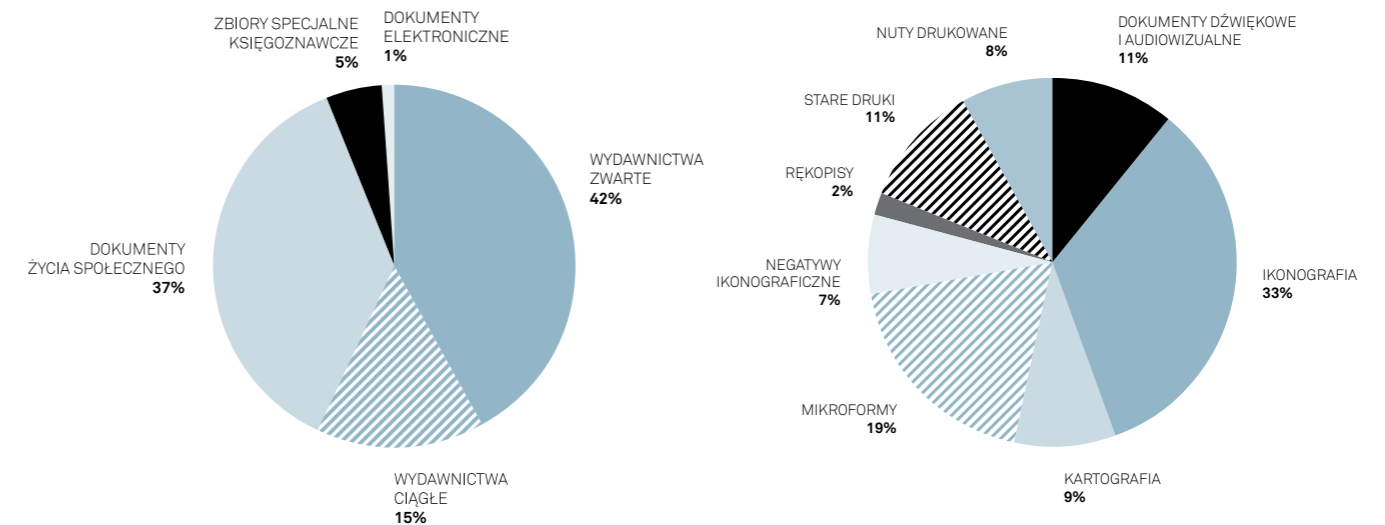
Wpływ materiałów bibliotecznych objętych rejestracją wstępną w 2010 r.

Rodzaj wydawnictw	Jedn.	Źródło nabycia				Razem
		Egzemplarz obowiązkowy	Zakup	Wymiana	Dary	
Wydawnictwa zwarte	wol.	58 504	765	2 568	3 049	64 886
Wydawnictwa ciągłe*	tyt./j.	10 596	409	1 631	1 362	13 998
Dokumenty Życia Społecznego	j.	52 433	219	562	2 359	55 573
Zbiory specjalne	j.	4 576	382	1 031	686	6 675
Dokumenty dźwiękowe**	j.	15 077	141	1 015	413	16 646
Dokumenty elektroniczne***	j.	14 394	8	4	22	14 428
Razem	wol./j	155 580	1 924	6 811	7 891	172 206

* Wpływ eo wydawnictw ciągłych w 19 907 rocznikach, w 196 054 jednostkach.

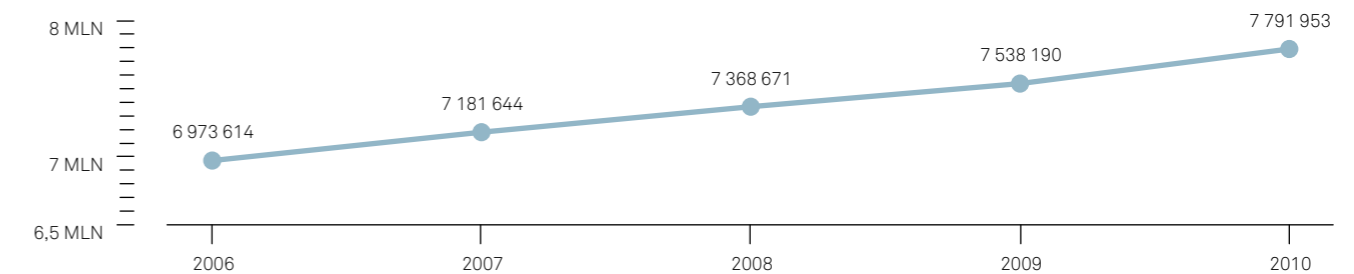
** W tej liczbie znajdują się dokumenty dźwiękowe i audiowizualne wpływające bezpośrednio do Zakładu Zbiorów Dźwiękowych i Audiowizualnych.

*** W tej liczbie znajdują się dokumenty elektroniczne wpływające bezpośrednio do Zakładu Dokumentów Elektronicznych.



Stan procentowy zbiorów głównych Biblioteki Narodowej w 2010 r. (w wol./j. bez dubletów)

Stan procentowy zbiorów specjalnych Biblioteki Narodowej w 2010 r. (w wol./j. bez dubletów)



Tempo gromadzenia zbiorów w Bibliotece Narodowej w latach 2006–2010 (w wol./j. bez dubletów)

Szczegółowy stan ilościowy zbiorów Biblioteki Narodowej

(stan na dzień 31 grudnia 2010 r.)*

Lp.	Rodzaj dokumentów	Jedn.	Zbiory	Dublety
1.	ZBIORY GŁÓWNE	wol./j.	6 328 372	1 314 769
1.1.	Wydawnictwa zwarte od 1801 r., w tym:	wol.	2 677 051	484 324
1.1.1.	– objęte katalogiem alfabetycznym głównym	wol.	2 598 384	
1.1.2.	– ze zbiorów Biblioteki Ordynacji Krasieńskich	wol.	51 345 ¹	
1.1.3.	– druki nowsze wilanowskie	wol.	21 112	
1.1.4.	– księgozbiór szkoleniowy ZDK	wol.	6 210	
1.2.	Wydawnictwa ciągłe od 1801 r., w tym:	wol.	962 936	830 445
1.2.1.	– objęte katalogiem alfabetycznym czasopism	wol.	857 169	
1.2.2.	– bibliologiczne	wol.	105 767	
1.3.	Dokumenty życia społecznego	j.	2 353 658	
1.4.	Zbiory specjalne księgoznawcze	j.	302 295	
1.5.	Dokumenty elektroniczne	j.	32 432 ²	
2.	ZBIORY SPECJALNE	wol./j.	1 463 662	34 652
2.1.	Rękopisy	j.	27 532 ³	
2.2.	Stare druki	wol.	162 056 ⁴	3 500
2.3.	Druki muzyczne	j.	122 434	5 897
2.4.	Dokumenty dźwiękowe i audiowizualne	j.	158 691	22 248
2.5.	Ikonografia	j.	492 763	3 007
2.6.	Kartografia	j.	124 534	
2.7.	Mikroformy	j.	272 246 ⁵	
2.8.	Zbiór negatywów ikonograficznych	j.	103 325 ⁶	
	Razem	wol./j.	7 791 953	1 349 421
	Zbiory i dublety ogółem	wol./j.	9 141 374	

* Stan zbiorów BN nie obejmuje zbiorów Biblioteki Donacji Pisarzy Polskich.

1 Książki ze zbiorów Biblioteki Ordynacji Krasieńskich przed przekatalogowaniem i zinventaryzowaniem na wydzielonych ciągach sygnatur.

2 W tym 217 j. CD-ROM przechowywanych w Zakładzie Dokumentacji Księgoznawczej.

3 W tym 7194 j. rękopisy muzyczne.

4 W tym 401 wol. starych druków muzycznych.

5 W tym 83 j. mikrofilmów przechowywanych w Zakładzie Dokumentacji Księgoznawczej.

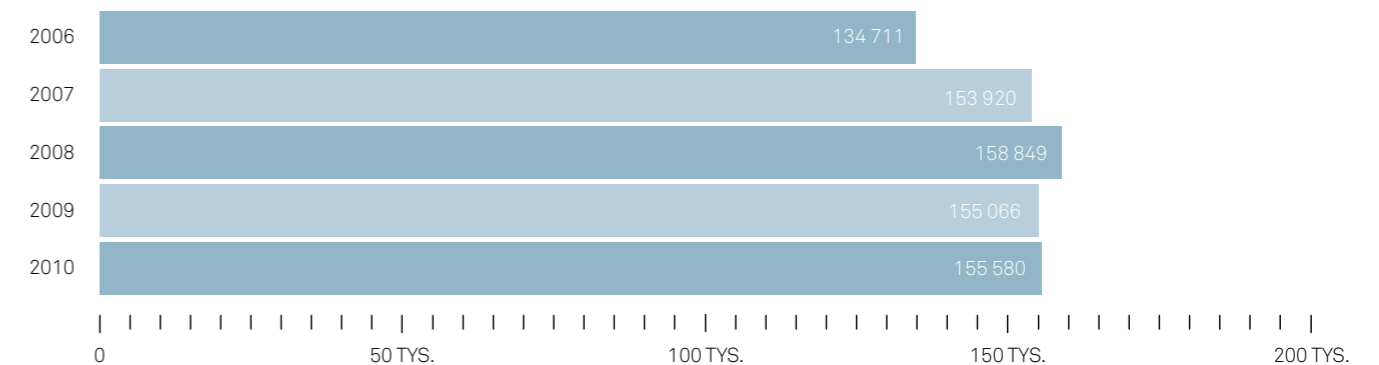
6 Przechowywany w Zakładzie Zbiorów Mikrofilmowych.

Egzemplarz obowiązkowy

Podstawą tworzenia kompletnego archiwum piśmiennictwa narodowego jest przyznane Bibliotece Narodowej w 1927 r. prawo do otrzymywania bezpłatnych egzemplarzy wszystkich publikacji przeznaczonych do rozpowszechniania, wydawanych na ówczesnym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Na mocy Ustawy o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych z 7 listopada 1996 r. oraz Rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z 6 marca 1997 r. w sprawie wykazu bibliotek uprawnionych do otrzymywania egzemplarzy obowiązkowych poszczególnych rodzajów publikacji oraz zasad i trybów ich przekazywania, a także zmieniającego je Rozporządzenia z 24 maja 1999 r., Bibliotece Narodowej przekazywane są po dwa egzemplarze wszystkich publikacji wydawanych w Polsce: książek, czasopism, gazet, druków

muzycznych, atlasów, map oraz druków ulotnych dokumentujących życie społeczne, jak również dokumentów dźwiękowych, audiowizualnych i elektronicznych. Uregulowania prawne stanowiące o egzemplarzu obowiązkowym (eo), przyjęte w różnych krajach, za podstawowe cele jego archiwizowania przyjmują: zachowanie dziedzictwa kulturowego, opracowywanie bibliografii narodowej i sporządzanie statystyki wydawniczej. Także w Polsce egzemplarz obowiązkowy traktowany jest jako element dziedzictwa narodowego.

W 2010 r. zarejestrowano 155 580 wol./j., przekazanych Bibliotece Narodowej przez wydawców w ramach egzemplarza obowiązkowego, o łącznej wartości szacowanej na kwotę 6 091 186,00 zł. W 2010 r. w stosunku do całości wpływu materiałów bibliotecznych egzemplarz obowiązkowy stanowił 90,34% (w 2009 r. – 86,83%)

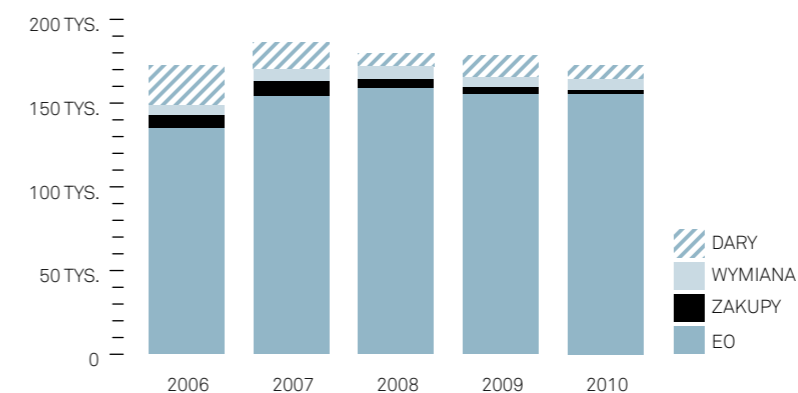


Wpływ egzemplarza obowiązkowego w latach 2006–2010 (w j./wol./tyt.)

Wpływ egzemplarza obowiązkowego według typów dokumentów w latach 2005–2010

(w j./wol./tyt.)

Rok	Druki zwarte	Druki ciągłe	Dokumenty życia społecznego	Dokumenty elektroniczne	Dokumenty dźwiękowe i audiowizualne	Inne (zbiory specjalne)
2006	46 359	8 890	65 453	2 962	6 501	4 546
2007	51 349	8 779	67 804	3 114	18 547	4 327
2008	57 660	10 976	62 330	5 428	18 095	4 360
2009	57 053	10 150	61 807	6 815	15 476	3 765
2010	58 504	10 596	52 433	14 394	15 077	4 576



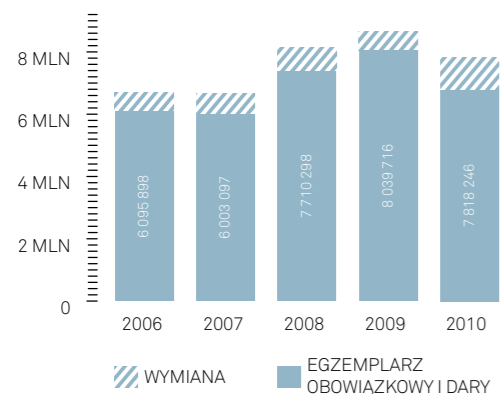
Wpływ materiałów bibliotecznych według sposobu nabycia w latach 2006–2010

Zakupy, wymiana i dary

Mimo względnej stabilności wpływu egzemplarza obowiązkowego książek i czasopism ocenia się, że blisko 10% publikacji nie trafia do Biblioteki Narodowej. Pozostałą część Biblioteka musi uzupełniać poprzez zakupy bądź wymianę z innymi bibliotekami krajowymi i zagranicznymi. W 2010 r. zakupiono 1924 wol./j. za łączną kwotę 3 168 391,03 zł (w tym prenumerata – 376 134,49 zł, zakupy do zbiorów, w tym wykup księgozbioru Tarnowskich – 2 792 256,54 zł), zaś poprzez wymianę uzupełniono zbiory o 6811 wol./j. o wartości szacowanej na 1 042 570,00 zł. Zbiory powiększyły się też dzięki hojności darczyńców. Poprzez dary osób prywatnych i instytucji pozyskano łącznie 7891 wol./j., z czego największą grupę stanowiły wydawnictwa zwarte – 3049 wol., szacowanych na łączną kwotę 684 490,00 zł.

Wszystkie druki polskie i Polski dotyczące są gromadzone w co najmniej dwóch egzemplarzach, z których jeden udostępniany jest w czytelnich Biblioteki Narodowej. Drugi egzemplarz tworzy szczególnie chroniony, archiwalny zasób biblioteczny i udostępniany jest w wyjątkowych przypadkach.

Biblioteka Narodowa wycenia wartość szacunkową materiałów bibliotecznych wpływających jako egzemplarz obowiązkowy, dary oraz pozyskiwanych z wymiany. W 2010 r. ogólna ich wartość wyniosła 7 818 246 zł (w 2009 r. – 8 039 716 zł) (w tym: egzemplarz obowiązkowy druków zwartych, ciągłych, dokumentów dźwiękowych i audiowizualnych – 6 091 186,00 zł, dary – 684 490,00 zł, wymiana – 1 042 570,00 zł).



Szacunkowa wartość egzemplarza obowiązkowego, darów i wymiany w latach 2006–2010 w zł

Nowe nabytki

Rękopisy

Zakupy

- listy Zbigniewa Herberta do Tadeusza Chrzanowskiego
- dokumenty Konfederacji Barskiej
- trzy zeszyty dzienników Mirona Białoszewskiego *Pogorszenia*
- listy Czesława Miłosza do Marka Skwarnickiego i Niki Kłossowskiej-Wohlman
- spuścizna Adama Ważyka
- rękopisy Karola Irzykowskiego i Tadeusza Boya-Żeleńskiego

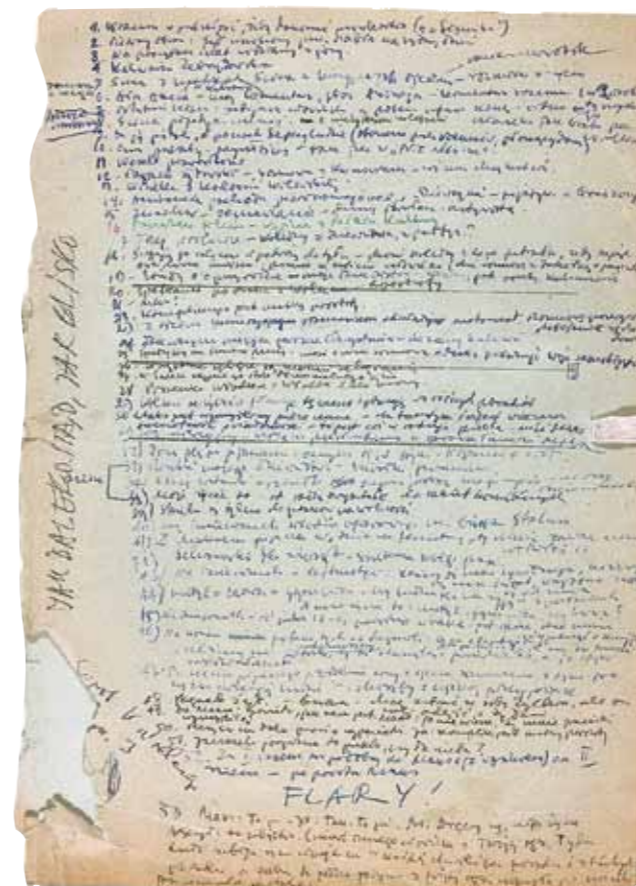
Dary

- rękopisy powieści Tadeusza Konwickiego, m.in.: *Bohiń*, *Kronika wypadków miłosnych*, *Mała Apokalipsa*, *Wschody i zachody księżycy*, *Nowy Świat i okolice* (dar Tadeusza Konwickiego)
- spuścizna Wiktora Woroszyłskiego (dar Natalii Woroszyłskiej)
- spuścizna prof. Leszka Kołakowskiego (dar Tamary i Agnieszki Kołakowskich)
- spuścizna prof. Krystyny Kersten (dar Olgi Kersten-Matwin)
- materiały do twórczości i działalności rodziny Uziembłów (dar Anieli Uziembło)
- dzienniki i fragmenty korespondencji Ryszarda Matuszewskiego (dar Małgorzaty Matuszewskiej i Piotra Matuszewskiego)

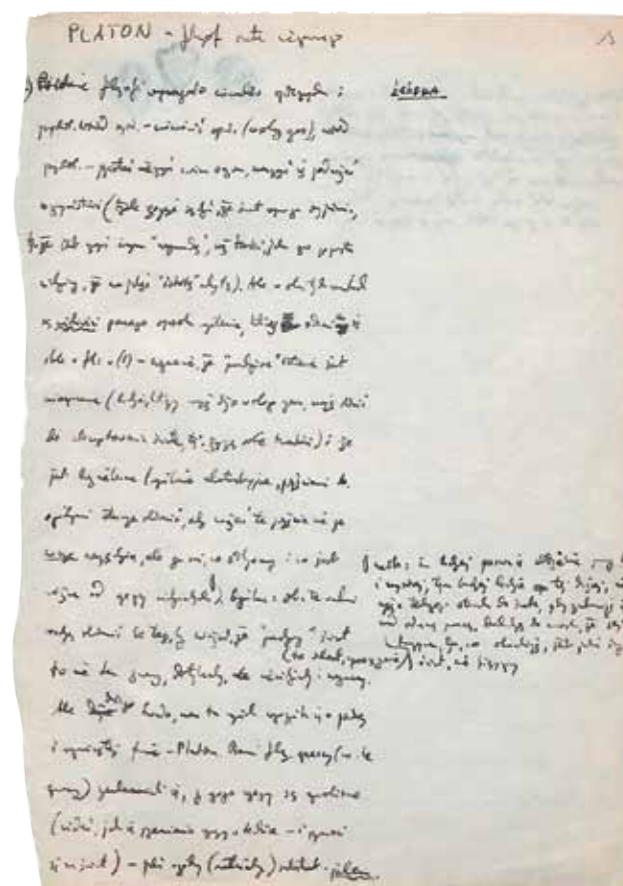
Stare druki

Zakupy

- Aleksander Cohen, *Sefer ha-aguda*, Kraków 1671, wyd. Izaak syn Aarona z Prościejowa. Traktat religijny Aleksandra Zuskina ha Cohena, rabina Kolonii, Wormacji i Frankfurtu, zawierający zbiór przepisów prawnych pochodzących z Talmudu Jerozolimskiego i Babilońskiego oraz komentarze do nich. Nieznane w polskich zbiorach publicznych dzieło zostało wydrukowane w jedynej istniejącej w XVI wieku drukarni hebrajskiej w Krakowie.
- Wigand Johannes, Mencil Hieronymus, *De neutralibus et mediis pia et necessaria admonitio*. Francoforti (Frankfurt nad Menem) 1552. Kemnicus Martinus:



Strona rękopisu Tadeusza Konwickiego



Rękopis Leszka Kołakowskiego

*Theologiae Iesvitarum praecipua capita ex quadam ipsorum censura, quae Coloniae Anno 60 edita est, annotata per [...]. Lipsiae (Lipsk) 1562. Mencil Hieronymus: In hoc libello continentur: 1. Responsio ad calumnias Stanislai Hosii, in quibus tam Elbingenses, tum omnes alios, qui Augustanam Confessionem amplectuntur, defectionis ab Ecclesia et haereseos accusat [...]; 2. Duae disputationes. Altera de Ecclesia, per Stanislauum Repagelanum, Theologiae Doctorem. Altera de coniugio Sacerdotum, per eundem Mencilium; 3: Epitome blasphemiarum verae doctrinae et atrocissimarum criminationem etc. Ex duobus eiusdem Osij libellis, fideliter excerpta cum brevi refutatione [...]. Ursellis (Ursel) [1562]. Spangenberg Cyriacus: *Elegantiarum Veteris Adami. Decades sex. Formular Büchl(e)in der alten Adams sprache*. Eisleben 1562. Wigand Johannes, Corvinus Andreas: *Synopsis oder**

Spiegel des Römischen Antichrists durch den Geist des mundes Gottes offenbaret [...]. Jehna (Jena) 1560. Klocek pięciu wczesnych protestanckich pism polemicznych wymierzonych w religię rzymskokatolicką.

Muzykalia

Zakupy

- Zbiór utworów Fryderyka Chopina w czterech tomach, wydanych w Paryżu ok. 1870 r.
- Michał Kleofas Ogiński, *Polonoise favorite*, 1820; *Deux Polonoises*, Leipzig 1811–1812
- Józef Deszczyński, *VI Polonoises* op. 2, Leipzig ok. 1810
- Tekla Bądarzewska, *Douce reverie et Mazurka nr 2*, Moguncja 1861; *Mazurka*, Sztokholm 1870



- rękopis arii sopranowej *All' amante lontano* z instrumentacją orkiestry operowej autorstwa Józefa K. M. Poniatowskiego z 1870 r.

Dary

- 14 rękopisów wybitnych kompozytorów polskich XX wieku, m.in.: Witolda Elektorowicza, Witolda Friemanna, Wojciecha Łukaszewskiego, Jana Maklakiewicza, Jerzego Maksymiuka, Tadeusza Prejznera i Stanisława Sypka (dar Katarzyny Zachwatowicz-Jasieńskiej)
- *Preludium A-dur* op. 28 nr 7 Fryderyka Chopina na matrycy metalowej przytwierdzonej do zabytkowej teki zamszowo-tekturowej, wydane w 1870 r. oraz wydawnictwa chopinowskie – *Berceuse Des-dur* op. 57. Leipzig [1845]; *Rondeau Es-dur* op. 16. Leipsic [1834] (dar Ewy i Jeremiusza Glensków).

Ikonografia

Zakupy

- Dwa cenne portrety fotograficzne nieznanego bliżej gdańszczanki M. Bielau z 1849 i 1852 r. Zdjęcia wykonano w gdańskim atelier niemieckiego fotografa C. Dammego jedną z pierwszych technik fotograficznych (dagerotyp), pozwalających na zrobienie tylko jednego egzemplarza wizerunku. Zakupione zdjęcia (zachowane w oryginalnych oprawach za szkłem, ze złożonymi i tłoczonymi obramieniami, w drewnianych zamykanych na haczyk etui, wyłożonych od wewnątrz czerwonym, tłoczonym aksamitem) to rzadkość, gdyż pozytywowy obraz fotograficzny, utrwalony na miedzianej, pokrytej srebrem płytce, jest niezwykle wrażliwy na zniszczenie.

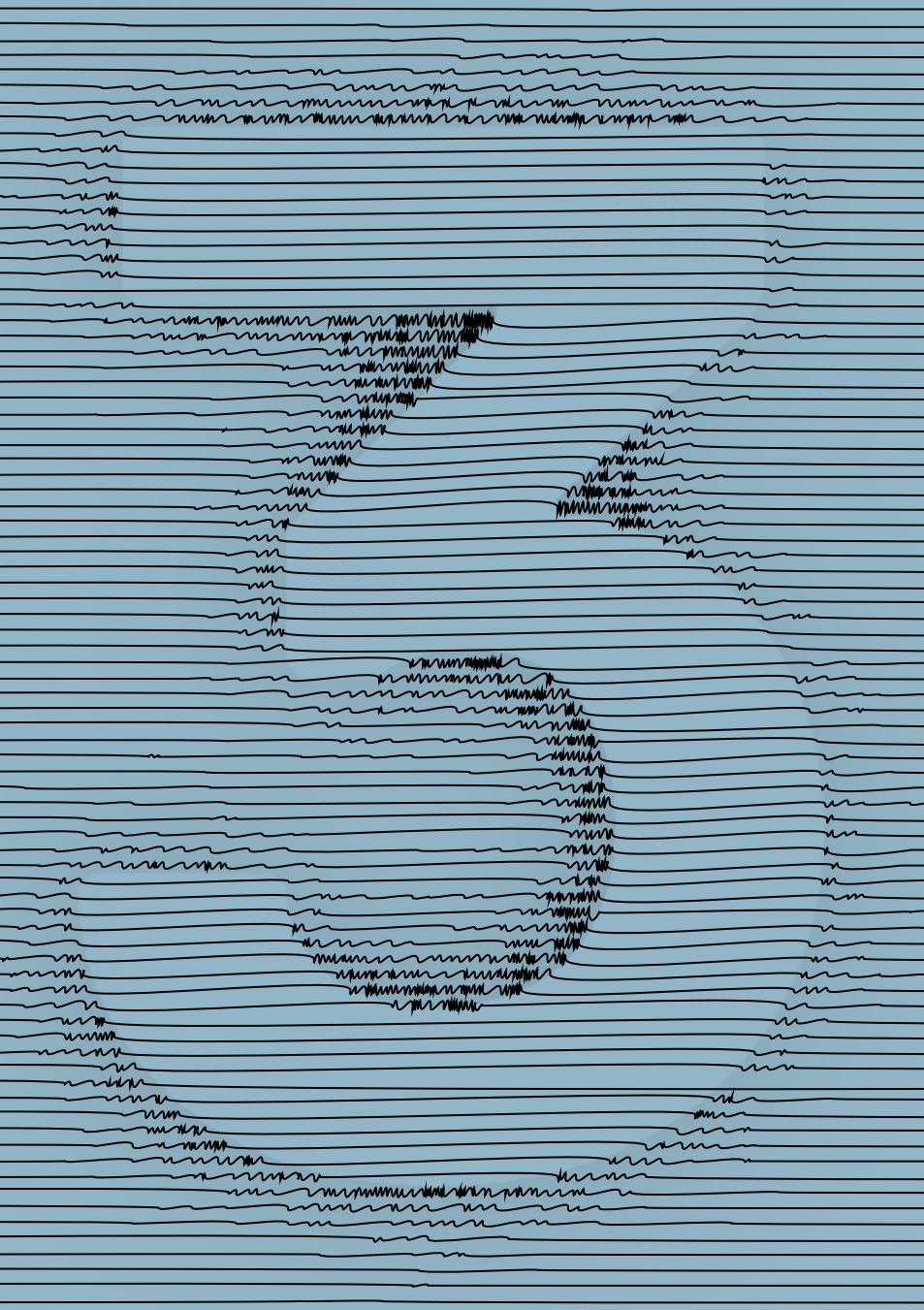
Dary

- Cykl 30 rysunków Grzegorza Morycińskiego z lat 2006–2007 pt. *Chwile blasku i cienia* (dar autora). Cykl został wykonany rzadko dziś używaną, klasyczną techniką rysunkową zwaną *en trois crayon*, polegającą na użyciu kredek w trzech barwach: czarnej i białej oraz czerwono-brunatnej sangwiny. W 2009 r. autor prac uhonorowany został przez Bibliotekę Narodową tablicą pamiątkową w Galerii Darczyńców BN za przekazany trzy lata wcześniej cykl 50 rysunków pt. *Demony* (dostępne w cBN *Polona*).

Kartografia

Zakupy

- *Prvssiaie regionis Sarmatiae Evropeae nobilissimae noua et vera descriptio*, Gerard de Jode, 1593. Miedzioryt, 36 × 50 cm, skala ok. 1:600 000. Niezwykle rzadka mapa, obejmująca Prusy Wschodnie, pochodząca z jedyne wydania atlasu „*Speculum orbis terrarum*” Cornelisa de Jode, z 1593 r., który był wznowieniem pierwowzoru o tym samym tytule, opracowanego i wydanego również tylko jeden raz przez Gerarda de Jode, ojca Cornelisa, w 1578 r.
- *Mapa Geographica ex novissimis observationibus repraesentans Regnum Poloniae et Magnum Ducatum Lithuaniae* / Johann Michael Probst, 1793. Miedzioryt, kolorowany, 58,5 × 71,0 cm, skala ok. 1:2 500 000. Rzadka osiemnastowieczna mapa Polski, rytowana przez Johanna Georga Probst do atlasów wydawanych w Augsburgu przez jego ojca Johanna Michaela Probst. Jest to polonicum z kartuszem w kształcie sarkofagu, którego zwieńczenie stanowi popiersie króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.
- *Novissimum Silesiae theatrum id est: exactissimus Superioris et Inferioris Silesiae Schematismus* [...], Johann Jacob Lidl, 1795. Miedzioryt, 94,5 × 85,0 cm, skala 1:640 000. Jedna z najpiękniejszych map w przekazywanym kartograficznym ziem dzisiejszej Polski. Powstała na podstawie opublikowanych wcześniej map księstw śląskich J. W. Wielanda i M. Schubartha o znacznej dokładności i wiarygodności kartograficznej, osiągniętej dzięki pomiarom terenowym. Zachowując cechy pierwowzoru, stanowi dzięki bogatej ornamentyce kartuszowej, dzieło o wybitnych walorach estetycznych.
- *Lengyel Foeld* / Ezsias Budai, 1804. Miedzioryt, 41 × 53,5 cm, skala ok. 1:3 200 000. Bardzo rzadka mapa Polski z węgierskim nazewnictwem, wydana w Debreczynie, opracowana przez nauczyciela kartografii w Kolegium Kalwińskim Ezsiasa Budai, a szytchowana przez jego ucznia Dávida Pethesa, na podstawie mapy Polski spadkobierców Homanna z 1795 r.
- *Generalcharte von dem Herzogthume Warschau nebst dem Königreiche Preussen und angränzenden Ländern*, Martin Hartl. – 1812, skala ok. 1:1 340 000. Miedzioryt, 48,3 × 58,7 cm. Rzadka mapa Księstwa Warszawskiego, opracowana przez Martina Hartla, wydana w Wiedniu przez wydawnictwo Verlage des Kunst und Industrie Comptoirs. W polskich zbiorach bibliotecznych znane są tylko pojedyncze egzemplarze map z innych wydań, natomiast brak informacji o wydaniu z roku 1812.



Opracowanie zbiorów,
bibliografia narodowa,
funkcje centralne

Opracowanie zbiorów, bibliografia narodowa, funkcje centralne

Baza danych w systemie INNOPAC/MILLENNIUM

Do Biblioteki Narodowej wpływają dokumenty biblioteczne, które są na bieżąco rejestrowane w katalogu komputerowym prowadzonym w systemie bibliotecznym INNOPAC/MILLENNIUM. Tradycyjny katalog kartkowy obejmuje tylko opisy książek i czasopism wydanych w latach 1801–1999.

W tworzeniu bazy danych w systemie INNOPAC/MILLENNIUM, dostępnym zarówno w siedzibie BN, jak i w Internecie, brali udział bibliotekarze z wielu komórek organizacyjnych BN, gromadzący i opracowujący zbiory różnych typów dokumentów (książki i czasopisma, dokumenty życia społecznego, dokumenty kartograficzne, ikonograficzne, dźwięko-

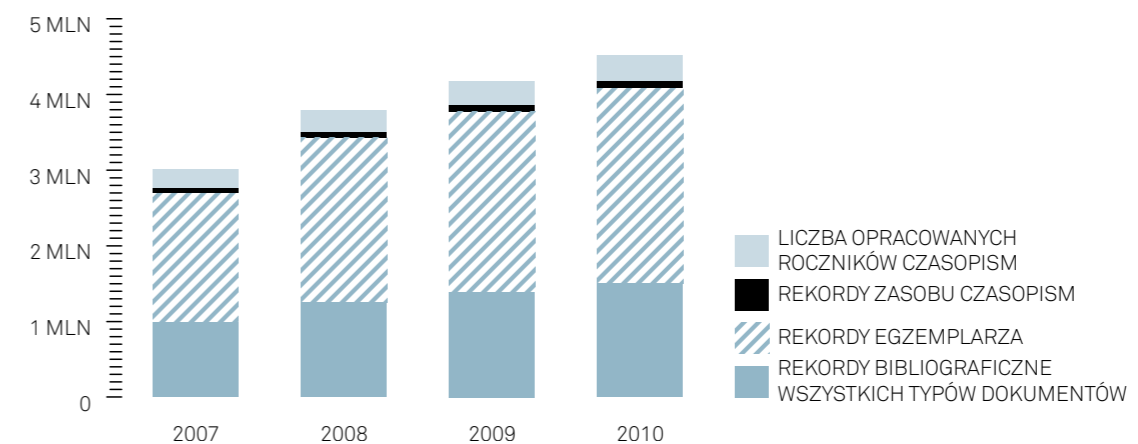
we, audiowizualne, muzyczne, elektroniczne, mikroformy, stare druki), przygotowujący bieżącą bibliografię narodową książek, czasopism, dokumentów elektronicznych, druków muzycznych, dokumentów kartograficznych i dokumentów audiowizualnych. Poza wspólnym systemem INNOPAC/MILLENNIUM pozostają jedynie rękopisy (są one rejestrowane w systemie MAK).

W 2010 r. baza danych INNOPAC/MILLENNIUM powiększyła się o 398 354 rekordy różnych typów i według danych na dzień 31 grudnia 2010 r. liczyła 5 333 118 rekordów, w tym rekordów bibliograficznych – 1 501 852, egzemplarza – 2 581 342, zasobu czasopism (w tym z kartą wpływu) – 84 669, wzorcowych – 1 156 676, zamówień – 6740, dostawców – 228 i rachunków – 1576.

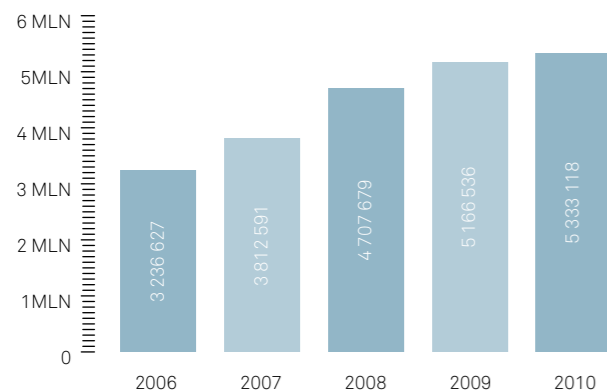
Szczegółowy stan bazy INNOPAC/MILLENNIUM

(stan na dzień 31 grudnia 2010 r.)

Rodzaj rekordu	Stan na 31.12.2009 r.	Usunięto w 2010 r. (melioracja)	Przybyło w 2010 r.	Stan na 31.12.2010 r.
Bibliograficzne	1 386 960	-2 079	116 971	1 501 852
Wzorcowe:				
– formalne	581 098	-1 502	45 790	625 386
– przedmiotowe	703 987	-205 058	32 361	531 290
Razem	1 285 085	-206 560	78 151	1 156 676
Egzemplarza	2 388 337	-2 491	195 496	2 581 342
Zasobu czasopism (w tym z kartą wpływu)	79 445 (12 976)		6 514	84 669 (15 513)
Razem	79 445	-1 290	6 514	84 669
Zamówień	25 149	-19 345	936	6 740
Czytelnika (testowe)	35	-	-	35
Dostawców	221	-	7	228
Rachunków	1304	-7	279	1 576
Razem	5 166 536	-231 772	398 354	5 333 118



Liczba rekordów bibliograficznych, egzemplarza książek, zasobu czasopism i opracowanych roczników czasopism w bazie INNOPAC/MILLENNIUM w latach 2007–2010



Liczba rekordów ogółem w bazie INNOPAC/MILLENNIUM w latach 2006–2010

W celu jednoznacznej identyfikacji (w trakcie całego procesu opracowywania) danego egzemplarza, wpływające do BN książki oznaczają się etykietami z kodami kreskowymi, które są wczytywane (za pośrednictwem specjalnego czytnika elektronicznego) do rekordu egzemplarza danej książki w bazie INNOPAC/MILLENNIUM.

W bazie danych w systemie INNOPAC/MILLENNIUM w końcu 2010 r. znajdowały się opisy książek:

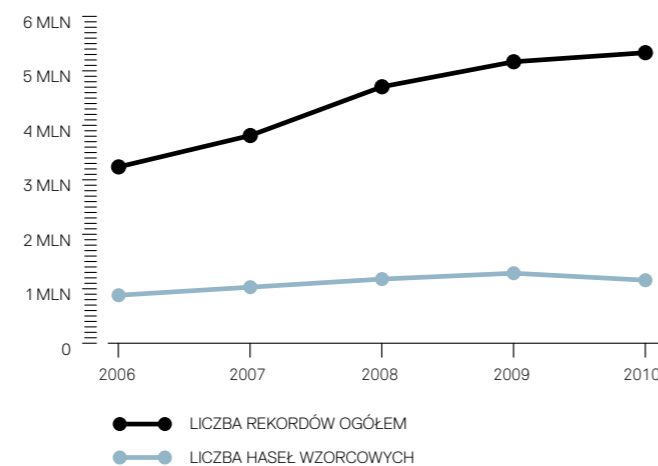
- wszystkich nowych nabytków od 1994 r.
- ogłoszonych w „Przewodniku Bibliograficznym” w latach 1946–2010
- księgozbioru Biblioteki Ordynacji Krasieńskich (hasła od A do S)
- wszystkich cymeliów konspiracyjnych oraz dokumentów szczególnie chronionych.

Ponadto baza zawierała rekordy dawniejszych nabytków BN (w zakresie druków zwartych krajowych i zagranicznych), wprowadzanych w ramach retrokonwersji zbiorów BN, dokumentów życia społecznego, tytułów czasopism, a także rekordy tworzone w Zakładzie Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów, w zbiorach specjalnych oraz inne opisy w trakcie opracowania.

Kartoteki wzorcowe

Na koniec 2010 r. liczba haseł wzorcowych w bazie danych, prowadzonej w systemie INNOPAC/MILLENNIUM, wynosiła 1 156 676 (w 2009 r. 1 285 085), w tym rekordów haseł formalnych – osobowych, korporatyw-

nych, tytułów serii było 625 386 (w 2009 r. – 581 098), haseł przedmiotowych – 531 290 (w 2009 r. – 703 987). Przyrost bazy haseł wzorcowych w 2010 r. wyniósł 78 151 rekordów (w 2009 r. – 116 094), usunięciu – melioracji poddano aż 206 560 rekordów (w 2009 r. – 8 649).



Tempo wzrostu liczby rekordów ogółem i haseł wzorcowych w bazie INNOPAC/MILLENNIUM w latach 2006–2010

Retrokonwersja

Nadając priorytet procesom retrokonwersji, w 2006 r. zaktualizowano w Bibliotece Narodowej program przyjęty dwa lata wcześniej oraz przeprowadzono stosowne zmiany organizacyjne. Utworzony w 2006 r. Zakład Retrokonwersji zajmuje się odpowiednim przygotowaniem i wprowadzeniem do bazy danych opisów bibliograficznych książek, tworzonych na podstawie materiałów drukowanych, w tym bibliografii narodowej, kart katalogowych katalogu alfabetycznego BN oraz z autopsji. W pracach nad retrokonwersją uczestniczy także Zakład Książki BN. W latach 2006–2007 prace nad retrokonwersją bibliografii narodowej i katalogu alfabetycznego BN w znacznej części sfinansowano ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, przekazanych Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego na działalność wspomagającą badania naukowe w jednostkach resortu kultury. W 2008 r. w ramach programu „Dziedzictwo kulturowe”, MKiDN przekazało na retrokonwersję aż 860 000 zł (zadanie „Tworzenie komputerowych retrospektywnych katalogów zbiorów BN i komputerowej bazy bibliografii

narodowej XIX–XX wieku”), co umożliwiło i spowodowało znaczący wzrost liczby opisów bibliograficznych sięgający 184 607 (czyli więcej niż łącznie w latach 2004–2007, kiedy to opracowano 179 570). W 2009 r. retrokonwersja odbywała się wyłącznie w ramach środków własnych Biblioteki Narodowej. W 2010 r. oprócz środków własnych BN przeznaczono na retrokonwersję i rozbudowę cyfrowych zasobów informacyjnych BN fundusze z projektu „System Nauki i Techniki SYNAT – utworzenie uniwersalnej, otwartej, repozytoryjnej platformy hostingowej i komunikacyjnej dla sieciowych zasobów wiedzy dla nauki, edukacji i otwartego społeczeństwa wiedzy”.

W 2010 r. utworzono 52 824 rekordy bibliograficzne (w tym w Zakładzie Retrokonwersji – 25 121, a w Zakładzie Książki – 27 703). Zakład Retrokonwersji wykonał także korektę 46 826 rekordów bibliograficznych.

Już w 2009 r. Zakład Retrokonwersji zakończył wprowadzanie opisów bibliograficznych do bazy INNOPAC/MILLENNIUM na podstawie zeszytów „Przewodnika Bibliograficznego”, którego cała zawartość znalazła się tym samym w bazie. Głównym zadaniem jest obecnie stopniowa korekta wprowadzonych i zakrytych rekordów. W 2010 r. dokonano korekty za lata 1964 i 1963. Począwszy od 2011 r. planowana jest korekta kolejnych rekordów za lata 1958–1951, 1948 (częściowo), 1947, 1946 i zawartych w „Przewodniku Bibliograficznym” – uzupełniającym za lata 1944–1947. Obecnie jeszcze około 58 000 rekordów wymaga korekty.

Język haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej (JHP BN)

W 2010 r. kontynuowano prace nad rozwojem słownictwa i metodyki JHP BN. Prowadząc kartotekę wzorcową JHP BN, opracowano, zwalidowano i wprowadzono 1938 haseł (w 2009 r. – 3036), objęto bieżącą kontrolą 7617 nowych haseł przedmiotowych (osobowych, korporacyjnych, tytułowych i geograficznych) tworzonych w różnych zakładach BN (w 2009 r. – 8932 hasła) oraz 22 804 hasła przedmiotowo rozwinięte (w 2009 r. – 46 239). Dokonano także kontroli 5742 rekordów wzorcowych założonych w Bibliotece Publicznej m. st. Warszawy (w 2009 r. – 11 011). Monitorowano też proces udostępniania danych użytkownikom zewnętrznym (pliki aktualizacyjne udostępniane w cyklu tygodniowym na serwerze FTP BN, skąd są pobierane do katalogu

bibliotek, a także do katalogu NUKAT), aktualizowano kartotekę wzorcową udostępnianą w witrynie BN (baza MAK), a także porządkowano rekordy zaburzone przez system Virtua w okresie czynnej współpracy BN z NUKAT.

W związku z podjęciem decyzji o wprowadzeniu do JHP BN terminów typu forma/gatunek/rodzaj dokumentu i likwidacji określników formalnych, od początku 2010 r. prowadzone były melioracje związane z usuwaniem określników formalnych z rekordów wzorcowych oraz z opisów przedmiotowych i zastępowanie ich tematami formalnymi. Melioracje w tej fazie polegały na usuwaniu określników formalnych i wprowadzaniu ich zamienników w postaci tematów formalnych w tych wypadkach, gdy w JHP takich haseł brakowało. W przypadku istniejących już tematów formalnych zmieniane były etykiety pól i forma (z liczby pojedynczej na mnogą). Większość melioracji przeprowadzano automatycznie przy znaczącym udziale bibliotekarza systemowego. W ramach tego procesu usunięto 205 809 rekordów wzorcowych, zmodyfikowano 105 203 rekordy wzorcowe i około miliona rekordów bibliograficznych. Liczba tematów formalnych w kartotece wzorcowej wyniosła 1686.

Na witrynie BN prowadzono na bieżąco serwis informacyjny JHP BN, zorganizowano sześć dwudniowych spotkań Zespołu do spraw Rozwoju JHP BN, opracowano zamieszczane na stronach internetowych BN materiały metodyczne przeznaczone na kursy i szkolenia w JHP BN i prowadzono konsultacje w zakresie opracowania przedmiotowego dla pracowników BN oraz innych bibliotek, zwłaszcza publicznych i pedagogicznych. Kontynuowano prace nad „Poradnikiem opracowania w JHP BN”, który w 2011 r. ukaże się na witrynie BN jako kolejna pozycja w serii „Prace Instytutu Bibliograficznego”. W ramach prac zleconych przeprowadzono weryfikację słownictwa JHP BN. Po weryfikacji słownik JHP BN będzie udostępniony w pliku PDF.

W 2010 r. Pracownia Języka Haseł Przedmiotowych Instytutu Bibliograficznego BN, we współpracy z Zakładem Technologii Informatycznych i Sekretariatem Organizacyjnym, podjęła prace nad koncepcją bloga JHP BN, który będzie udostępniony użytkownikom w 2011 r. jako nowy kanał informacji i komunikacji.

W dniach 9–11 czerwca po raz dwunasty zorganizowano Ogólnopolskie Warsztaty JHP BN i UKD. W warszta-

tach uczestniczyło ponad 250 osób, reprezentujących biblioteki wszystkich typów. Program warsztatów opracował Instytut Bibliograficzny we współpracy z Zakładem Opracowania Rzeczowego, a organizatorem spotkania był Zakład Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej.

Uniwersalna klasyfikacja dziesiąta

W 2010 r. przygotowano i ogłoszono na stronie internetowej BN cztery numery „Biuletynu Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej”: nr 12 (Dział 159.9 Psychologia; Dział 316 Socjologia), nr 13 (Dział 32 Polityka), nr 14 (Dział 33 Ekonomia), nr 15 (Dział 5 Matematyka. Nauki przyrodnicze). Pracownia UKD Instytutu Bibliograficznego prowadziła także konsultacje bieżące dla „Przewodnika Bibliograficznego”, Zakładu Opracowania Rzeczowego, Bibliografii Wydawnictw Ciągłych, Bibliografii Zawartości Czasopism (przygotowanie pomocy metodycznej – poradnika UKD dla BZCz). Pracowano nad analizą słownictwa tablic skróconych pod kątem uproszczenia zapisu i przystosowania do zapisu pionowego, zanalizowano i uaktualniono decyzje stosowania na podstawie materiału zawartego w Biuletynach UKD, przeprowadzono analizę i meliorację symboli UKD w ok. 10 000 opisów w bazie „Przewodnika Bibliograficznego”, organizowano cykl spotkań informacyjnych i szkoleniowych z pracownikami, którzy od 2011 r. będą klasyfikować dokumenty według nowych zasad. Kontynuowane były także prace nad UDC Summary. Przygotowano polskie odpowiedniki słowne dla przygotowanego przez Konsorcjum UKD wyciągu, zawierającego obecnie ok. 3000 symboli.

Od kwietnia 2010 r. rozpoczęto prace nad koncepcją uproszczenia zapisu symboli UKD w opisach „Przewodnika Bibliograficznego”. Po analizie zasad stosowanych współcześnie w polskich i zagranicznych bazach bibliograficznych oraz po konsultacjach ze środowiskiem bibliotekarskim zdecydowano, aby od 2011 r. zastosować w BN zapis pionowy jako bardziej użyteczny do wyszukiwania informacji w bazach danych, a zarazem łatwiejszy dla katalogujących.

Bibliografia narodowa

Biblioteka Narodowa jako narodowa centrala bibliograficzna opracowuje i wydaje bieżącą i retrospektywną bibliografię narodową. Składają się na nią:

Przewodnik Bibliograficzny

„Przewodnik” jest podstawowym członem bieżącej bibliografii narodowej rejestrującym w cyklu tygodniowym książki publikowane w Polsce. W 2010 r. w związku z dużym zainteresowaniem odbiorców udostępnianą nieodpłatnie wersją edycyjną bibliografii w pliku PDF oraz stale zmniejszającym się zapotrzebowaniem na wersję drukowaną, podjęto decyzję o zaprzestaniu druku bieżącej bibliografii narodowej. Była ona udostępniana w formie tygodnika w pliku PDF oraz bibliograficznej bazy danych, zamieszczanych na stronie internetowej BN.

W 2010 r. opracowano 52 zeszyty bibliografii bieżącej wydawnictw zwartych i 5 zeszytów uzupełnień. Łącznie ogłoszono 31 537 pozycji (w 2009 r. – 30 544), w tym w zeszytach uzupełnień (rok wydania wcześniejszy niż 2008) ogłoszono 2599 pozycji (w 2009 r. – 2751). W 2010 r. w ramach „Przewodnika Bibliograficznego” przestał ukazywać się zeszyt zawierający opisy druków muzycznych. Opisy te będą dostępne jako samodzielny plik PDF „Bibliografia Narodowa. Druki muzyczne”. Dokonano korekty indeksów rocznych: alfabetycznego i przedmiotowego. Indeksy roczne za 2009 r. były ostatnią wersją drukowaną indeksów do „Przewodnika Bibliograficznego”. Przygotowano także dane do międzynarodowej bazy Index Translationum za rok 2009 – 6767 opisów książek opublikowanych w Polsce w 2009 r. (w 2009 r. – 7289), tłumaczonych z innych języków.

Dostępna na witrynie BN bibliograficzna baza danych „Przewodnika Bibliograficznego” za lata 1973–2010 zawierała na koniec 2010 r. 593 110 opisów.

Bibliografia Zawartości Czasopism

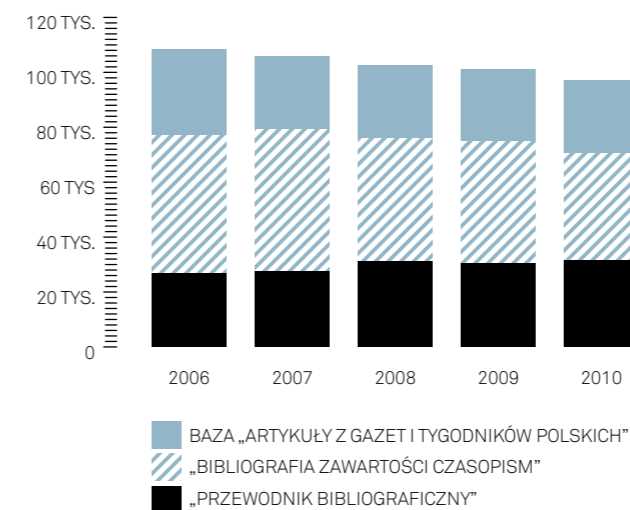
Do Zakładu Bibliografii Zawartości Czasopism BN wpłynęło w 2010 r. w ramach egzemplarza obowiązkowego 3041 woluminów, z których opracowano 2550 (w 2009 r. – odpowiednio 3580 i 2751). Zarejestrowano 147 nowych tytułów (w 2009 r. – 197), z których opracowano 105 (w 2009 r. – 143). Ze względu na brak wpływu egzemplarza obowiązkowego od kilku wydawców prasy, konieczne było wypożyczenie i opracowanie 11 tytułów z innych bibliotek (np. Biblioteki Bobolanum, Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego).

Opisy artykułów z czasopism były dostępne w czterech bazach internetowych:

- ARTYKUŁY Z CZASOPISM POLSKICH (MARC 21, 2005 –) – do bazy, aktualizowanej co miesiąc,

wprowadzono w 2010 r. 39 292 opisy. Na koniec 2010 r. baza liczyła 283 639 rekordów (w 2009 r. – 244 347).

- ARTYKUŁY Z CZASOPISM POLSKICH (MARC BN 1996–2004) – na koniec 2010 r. baza liczyła 395 318 rekordów (jest to baza zamknięta, nie wprowadza się do niej nowych opisów).
- ARTYKUŁY Z GAZET I TYGODNIKÓW POLSKICH (MARC BN 1996–2004) – baza zamknięta w 2004 r. Liczy obecnie 104 697 rekordów.
- Wspólna baza BN i bibliotek publicznych PRASA – prowadzona we współpracy z jedenastoma wojewódzkimi bibliotekami publicznymi i aktualizowana codziennie. W 2010 r. rozpoczęto rejestrację nowego



Liczba rekordów bieżącej bibliografii narodowej opracowanych w latach 2006–2010

Rok	PRZEWODNIK BIBLIOGRAFICZNY	BIBLIOGRAFIA ZAWARTOŚCI CZASOPISM	Wspólna Baza BN i Bibliotek Publicznych PRASA
2006	26 619	50 550	31 280
2007	27 539	52 015	26 243
2008	31 234	44 740	26 552
2009	30 544	44 628	25 912
2010	31 537	39 307	26 477

dziennika „Polska” oraz trzech tygodników: „Nasza Polska”, „Tygodnik Solidarność”, „Źródło”. Rejestrowana była zawartość sześciu dzienników i czternastu tygodników. W 2010 r. Zakład Bibliografii Zawartości Czasopism wprowadził do bazy 5499 opisów (w 2009 r. – 5355), a współpracujące z nim biblioteki – 20 978 (w 2009 r. – 20 557), czyli łącznie 26 477 opisów (w 2009 r. – 25 912). Na koniec 2010 r. baza liczyła 149 716 rekordów. Wszystkie bazy zawierały łącznie na koniec 2010 r. 894 078 pozycji.

Bibliografie wydawnictw ciągłych

W 2010 r. przejrzano i zarejestrowano w bazach 78 620 egzemplarzy wydawnictw ciągłych (w 2009 r. – 78 375), w tym 11 190 egzemplarzy czasopism gromadzonych w Zakładzie Dokumentów Życia Społecznego (w 2009 r. – 12 647).

Wydawnictwa ciągłe są rejestrowane na bieżąco w dwóch bibliografiach:

- „Bibliografii Wydawnictw Ciągłych” – dostępnych na stronie internetowej BN w bazach danych, które rejestrują tytuły czasopism ukazujących się w danym roku. W 2010 r. bazy czasopism wydawanych od 2001 r. uzupełniono o 4245 tytułów oraz kompletowano i redagowano opisy z lat poprzednich.
- „Bibliografii Wydawnictw Ciągłych Nowych, Zmieniających i Zmieniających Tytuł” – kwartalniku rejestrującym zmiany na rynku czasopism. W 2010 r. sporządzono opisy i zredagowano cztery numery kwartalnika zawierającego 1312 pozycji (w 2009 r. – 1237). Opracowano roczną kumulację kwartalnika i przygotowano informację statystyczną o roczniku 2009.

Kontynuowano prace nad retrospektywną „Bibliografią Niezależnych Wydawnictw Ciągłych z lat 1976–1990”, udostępnianą na stronie internetowej BN. Baza zawiera obecnie 5924 tytuły (w 2009 r. – 5840).

Polonica Zagraniczne. Bibliografia

Opublikowano rocznik 2006, zawierający 3900 opisów, przekazano do druku rocznik 2007 zawierający 5300 opisów. Gromadzono opisy bibliograficzne w bazie POLONIKA 93- do kolejnych roczników oraz uzupełniano wydane już bibliografie: 2007 (zgrupowano 3591 opisów, w 2009 r. – 2235), 2008 (zgrupowano 2211 opisów, w 2009 r. – 1333), 2009 (1300 opisów, w 2009 r. – 446), 2010 (270 opisów, w 2009 r. – 1) i 2011 (5 opisów). Baza danych poloników wydanych od 1993 r. liczyła na koniec 2010 r. 57 203 opisy (w 2009 r. – 52 234).



Literatura Polska w Przekładach

W 2009 r. połączono bazy PRZEKŁADY LITERATURY POLSKIEJ 1981–2008 oraz PRZEKŁADY LITERATURY POLSKIEJ 1971–1980. Stan bazy PRZEKŁADY 71 wyniósł na koniec 2010 r. 11 827 pozycji (w 2009 r. – 11 234).

Bibliografia Dokumentów Elektronicznych

W 2010 r. opublikowano na stronie internetowej BN dwa numery „Bibliografii Dokumentów Elektronicznych” (plik PDF), zawierające 502 wybrane dokumenty elektroniczne. Aktualizowana baza dostępna na stronie internetowej BN zawierała na koniec 2010 r. 2126 rekordów (w 2009 r. – 1876).

Bibliografia Dokumentów Dźwiękowych

W 2010 r. opublikowano na stronie internetowej BN (plik PDF) trzy numery „Bibliografii Dokumentów Dźwiękowych”, zawierające 778 opisów. Układ działowy bibliografii wyznacza opracowana w BN klasyfikacja dokumentów dźwiękowych. Baza dostępna na stronie internetowej BN zawierała na koniec 2010 r. 1605 rekordów (w 2009 r. – 901).

Bibliografia Dokumentów Kartograficznych

Na stronie internetowej BN w 2010 r. opublikowano plik PDF z „Bibliografią Dokumentów Kartograficznych” za 2009 rok. Znalazło się w nim 865 opisów bibliograficznych dokumentów (map, atlasów) opublikowanych głównie w latach 2008–2009 oraz pięć map skorowidzowych (topograficznych, hydrograficznych, zoologicznych i morskich) opracowanych i wykonanych w Zakładzie Zbiorów Kartograficznych. Ponadto, zgodnie z przyjętymi założeniami, odstąpiono od bibliografii retrospektywnej, zastępując ją od 2010 r. bibliografią bieżącą zawierającą opisy dokumentów kartograficznych, które wpłynęły do Biblioteki Narodowej w danym roku. Wyselekcjonowano 991 rekordów do „Bibliografii Dokumentów Kartograficznych” za 2010 rok.

Bibliografia polska 1901–1939

W 2010 r. prowadzono prace redakcyjne nad tomem 13 (Jad–Jok; zawiera 6430 pozycji; oddano do druku we wrześniu 2010 r.), 14 (Jol–Kaś; zawiera 6531 pozycji) i 15 (opracowano ok. 4200 pozycji). W bazie JEDNIOD-

NIÓWKI zredagowano 3900 pozycji. Na koniec roku liczba zredagowanych opisów bibliograficznych, opublikowanych w tomach 1–12 oraz przygotowywanych do publikacji w kolejnych tomach, wyniosła łącznie 123 267 pozycji (w 2009 r. – 104 856).

Bibliografia polska 1901–1939 udostępniania jest w następujących formach:

- w wersji drukowanej (12 tomów – A-Jac)
- na stronie internetowej BN w bazie danych w programie MAK
- w formie plików PDF zamieszczonych na stronie internetowej BN.

Łącznie baza opisów bibliograficznych w programie MAK liczy 178 925 (w 2009 r. – 174 960).

W 2010 r. Zakład Dokumentacji Księgoznawczej BN prowadził prace nad bibliologicznymi bibliografiami specjalnymi:

Bibliografią Bibliografii Polskich

Opublikowano rocznik 2008, zawierający 4491 opisów. Gromadzono materiały do rocznika 2009 (na koniec roku baza zawierała 867 opisów, z tego wprowadzono w 2010 r. 465 opisów) oraz do rocznika 2010 (wprowadzono do bazy 377 opisów). Łącznie baza BIBLIOGRAFII BIBLIOGRAFII POLSKICH 1995–2010 udostępniania na stronie internetowej BN liczyła na koniec 2010 r. 52 760 opisów (w 2009 r. – 51 629). W bazie retrospektywnej za lata 1971–1985 znalazły się 15 924 pozycje.

Polską Bibliografią Bibliologiczną

Opublikowano rocznik 2008, zawierający 5792 pozycje. Gromadzono materiały do rocznika 2009 (na koniec roku baza zawierała 4141 opisów, z tego w 2010 r. wprowadzono 1910 opisów) oraz do rocznika 2010 (wprowadzono do bazy 2231 opisów). Łącznie baza POLSKIEJ BIBLIOGRAFII BIBLIOLOGICZNEJ 1995–2009, udostępniona na stronie internetowej BN, liczyła na koniec 2010 r. 60 833 opisy (w 2009 r. – 55 122).

Wykazem Polskich Bibliografii Niepublikowanych

Wspólna baza WYKAZ, udostępniona na stronie internetowej BN, zawiera rekordy z siedmiu edycji oraz uaktualnione i nowe. Na koniec 2010 r. w bazie znajdowały się 2204 pozycje.

Bibliografią Analityczną Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej” (BABiN)

Zredagowano i wydano zeszyty 1–4/2010, wprowadzono do bazy 273 opisy numerowane oraz przygotowano 234 analizy artykułów (w 2009 r. – 247). Łącznie baza BIBLIOGRAFII ANALITYCZNEJ BIBLIOTEKOZNAWSTWA I INFORMACJI NAUKOWEJ 1990–2010, udostępniona na stronie internetowej BN, liczyła 5278 opisów (w 2009 r. – 5005).

Funkcje centralne

Biblioteka Narodowa jest odpowiedzialna za nadawanie numerów identyfikacyjnych ISBN wydawcom i przydzielanie im puli numerów dla wydawnictw zwartych, oznaczanie wydawnictw ciągłych międzynarodowymi numerami ISSN, nadawanie numerów identyfikacyjnych wydawcom druków muzycznych i przydzielanie im puli międzynarodowych znormalizowanych numerów ISMN oraz za przekazywanie danych o polskim piśmiennictwie do międzynarodowych serwisów informacyjnych. W marcu 2010 r. zarządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego powołany został w Bibliotece Narodowej osobny Zakład Znormalizowanych Numerów Wydawnictw, w skład którego weszły (jako pracownie) Krajowe Biuro ISBN i ISMN oraz Narodowy Ośrodek ISSN, dotychczas znajdujące się w strukturze Instytutu Bibliograficznego BN.

Krajowe Biuro ISBN

W 2010 r. przydzielono wydawcom książek 2653 pule numerów (w 2009 r. – 2528), w tym 2047 nowych (w 2009 r. – 1910) i 606 kontynuacji (w 2009 r. – 618). Stan bazy polskich wydawców na koniec 2010 r. wynosił 32 366 rekordów (w 2009 r. – 30 342). Przygotowano i wysłano do Międzynarodowej Agencji ISBN w Londynie bazę ISBN w Excelu, dokonując niezbędnych zmian i poprawek związanych z nowymi wymaganiami Międzynarodowej Agencji ISBN.

Narodowy Ośrodek ISSN

W 2010 r. nadano numery ISSN 1577 tytułom wydawnictw ciągłych (w 2009 r. – 1494), w tym dokonano 602 rezerwacji przed wydaniem pierwszego numeru (w 2009 r. – 595). 597 rezerwacji numerów zamieniono na numery stałe (w 2008 r. – 584). Stała baza danych w systemie MAK liczyła na koniec 2010 r. 35 200 rekordów (w 2009 r. – 34 000). Do Międzynarodowego

Biblioteka Narodowa
jako centralna biblioteka
państwa pełni wiele funkcji
o znaczeniu ogólnopolskim,
odpowiada za statystykę
wydawnictw i statystykę
bibliotek publicznych,
a także pełni ważną rolę
w normalizacji
bibliograficznej w skali
kraju.

Ośrodku ISSN w Paryżu wysłano 12 plików (w 2009 r. – 20), zawierających w sumie 1800 rekordów, w tym 1200 opisów nowych tytułów i 600 poprawionych (w 2009 r. odpowiednio – 2750, 2000 i 750).

Krajowe Biuro ISMN

W 2010 r. przydzielono wydawcom 15 pul numerów ISMN (w 2009 r. – 10) w tym 14 nowych (w 2009 r. – 7) i jednego numeru jako kontynuacji (w 2009 r. – 3). Stan bazy na koniec 2010 r. wynosił 113 rekordów (w 2009 r. – 98). Przekazano roczne sprawozdanie do Międzynarodowej Agencji ISMN w Berlinie.

Statystyka

Istotne znaczenie dla określania sytuacji książki i prasy w Polsce ma opracowanie statystyczne przygotowywane przez Zakład Statystyki Wydawnictw BN: urzędowa statystyka polskiej produkcji wydawniczej, tworzona na podstawie egzemplarza obowiązkowego i danych o publikacjach zarejestrowanych w bieżącej bibliografii narodowej i ukazująca się jako rocznik „Ruch Wydawniczy w Liczbach”. W 2010 r. opracowano dane o wydawnictwach zwartych i ciągłych za 2009 r. do 55. rocznika „Ruch Wydawniczy w Liczbach”. Podczas prac nad rocznikiem uzupełniono także w systemie MAK bazy dzieł i autorów polskich i zagranicznych, na podstawie których opracowywane są tablice retrospektywne, prezentujące tytuły i nakłady najczęściej wydawanych pisarzy oraz najczęściej wydawanych dzieł polskiej i obcej literatury pięknej w latach 1944–2009. Opracowywano również bieżące dane za 2010 r., które zostaną opublikowane w 56. roczniku „Ruch Wydawniczy w Liczbach” w 2011 r. Biblioteka Narodowa przekazała ponadto dane statystyczne o produkcji wydawniczej w Polsce za rok 2009 do Głównego Urzędu Statystycznego w celu publikacji w „Małym Roczniku Statystycznym”, „Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej” i roczniku „Kultura”. Przekazano także dane do Urzędu Statystycznego w Warszawie – Oddział w Ciechanowie jako materiał do opracowania „Rocznika Statystycznego Warszawy” oraz Departamentu Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego jako materiał do rocznika „Województwo Małopolskie”. Udzielano informacji i konsultacji z zakresu statystyki polskiej produkcji wydawniczej instytucjom i osobom prywatnym. Ponadto Instytut Książki i Czytelnictwa BN prowadzi także statystykę obejmującą bibliotekarstwo publiczne w Polsce, ukazującą się jako rocznik „Biblioteki Publiczne w Liczbach”.

Prace normalizacyjne

W 2010 r. na mocy umowy z Polskim Komitetem Normalizacyjnym Biblioteka Narodowa kontynuowała prowadzenie Sekretariatu Komitetu Technicznego nr 242 ds. Informacji i Dokumentacji oraz organizowała posiedzenia tego komitetu.

Katalogi Centralne

Biblioteka Narodowa ma obecnie najpełniejszą, a przez to największą w Polsce tego typu bazę informacji o czasopiśmie polskich i piśmiennictwie zagranicznym znajdującym się w bibliotekach polskich. Tworzenie bazy dostępnej zarówno w formie katalogu kartkowego, jak i bazy elektronicznej, możliwe jest dzięki bardzo dobrej współpracy BN z bibliotekami polskimi, które przekazują informacje o swoich zbiorach. Dane w katalogach pochodzą od blisko tysiąca bibliotek krajowych i ponad dwudziestu zagranicznych. W Zakładzie Katalogów Centralnych BN prowadzone są trzy katalogi:

- Centralny Katalog Książek Zagranicznych 1801–
- Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych 1801–
- Centralny Katalog Czasopism Polskich 1801–1950.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r. kartoteki kartkowe katalogów centralnych książek i czasopism zagranicznych oraz czasopism polskich gromadzonych w bibliotekach polskich zawierały 6 823 959 kart (w 2009 r. – 6 822 574), zaś liczba opisów zarejestrowanych w bazach danych, dostępnych od 1997 r. w sieci lokalnej i Internecie, wyniosła 746 691 (w 2009 r. – 709 079) i jest

Stan kartotek katalogów centralnych według danych na dzień 31 grudnia 2010 r.

Nazwa kartoteki	Liczba kart
Centralny Katalog Książek Zagranicznych 1801–1996	4 843 190
Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych 1801–1970	ok. 1 800 000 (ok. 45 000 tyt.)
Centralny Katalog Czasopism Polskich 1801–1950	177 797
Sigla bibliotek polskich	2 698
Razem	6 823 595

Liczba rekordów w bazach danych katalogów centralnych według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r.

Nazwa bazy	Liczba rekordów
Centralny Katalog Książek Zagranicznych 1975–1986 (MARC 21)	373 176
Centralny Katalog Książek Zagranicznych 1987–2009 (MARC 21)	235 662
Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych 1975–1979 (ARKA)	30 000
Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych 1980–2009 (ARKA)	60 055
Centralny Katalog Czasopism Polskich 1801–1950 (MARC 21)	36 088
Sprawozdania	6 974
Kalendarze	3 103
Wykaz sigłów bibliotek	1 633
Razem	746 691

sukcesywnie uzupełniana. Katalogi zawierają lokalizację około 5 milionów książek zagranicznych, około 200 tysięcy tytułów czasopism zagranicznych, ukazujących się w latach 1801–2009, oraz ponad 43 tysiące polskich wydawnictw ciągłych (czasopism, sprawozdań i kalendarzy) ukazujących się w latach 1801–1950 (w bazie danych ujęto także opisy czasopism stanowiących stare druki, opublikowanych w latach 1661–1880). Biblioteka prowadzi także specjalny Centralny Katalog Starych Druków (stan na dzień 31 grudnia 2010 – 968 333 karty) oraz Centralny Katalog Rękopisów Muzycznych (do 1850 r.).

Bazy informacyjne

Zgodnie z zapisami Ustawy o bibliotekach Zakład Dokumentacji Księgoznawczej Biblioteki Narodowej prowadzi w odrębnej bazie EWIDENCJA wykaz bibliotek naukowych oraz bibliotek należących do ogólnopolskiej sieci bibliotecznej. Na koniec 2010 r. baza liczyła 3923

rekordy bibliotek, w tym 2572 rekordy bibliotek tworzących ogólnokrajową sieć biblioteczną oraz 1381 rekordów bibliotek naukowych. Status biblioteki naukowej ma jednocześnie 30 bibliotek tworzących ogólnokrajową sieć biblioteczną. Baza jest dostępna w sieci lokalnej BN oraz na stronie internetowej BN. Biblioteka Narodowa prowadzi także informacyjną bazę BIBLIOS, która na koniec 2010 r. liczyła 9315 opisów bibliotek (w 2009 r. – 9297), uzupełnianych na podstawie rozsyłanych ankiet i z danych pobieranych między innymi z Internetu. Baza jest dostępna w sieci lokalnej i Internecie.

Doskonalenie zawodowe bibliotekarzy – Zakład Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej

Zakład Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej (ZEBID) został utworzony 1 września 2007 r. jako komórka organizacyjna Biblioteki Narodowej. Zakład przejął zadania likwidowanego Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej im. Heleny Radlińskiej w Warszawie w zakresie dokształcania i doskonalenia zawodowego bibliotekarzy oraz pracowników informacji naukowej, oferując różnorodne kursy, warsztaty specjalistyczne, problemowe z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, obsługi komputerowych baz danych, informatycznych systemów bibliotecznych itp. Ogólnopolski zakres działalności ZEBID obciąża tę komórkę organizacyjną do zapewnienia jakości dokształcania i doskonalenia w dwóch obszarach działania: wspierania działań kadry kierowniczej bibliotek i zatrudnionych w niej pracowników oraz diagnozowania i określania potrzeb w zakresie dokształcania i doskonalenia zawodowego bibliotekarzy i pracowników informacji związanych z obiegiem książki i dokumentów.

Cele ZEBID:

1. Organizowanie i prowadzenie różnorodnych form doskonalenia bibliotekarzy i pracowników informacji (kursy specjalistyczne, problemowe, seminaria naukowe, warsztaty, konferencje metodyczne).
2. Doskonalenie i dokształcanie kierowniczej kadry bibliotek publicznych poprzez organizowanie szkoleń specjalistycznych dostosowanych do wymogów nowoczesnej biblioteki funkcjonującej w społeczeństwie informacyjnym.
3. Przygotowywanie specjalistycznej oferty programów doskonalenia zawodowego dla kadry kierowniczej i pracowników bibliotek i ośrodków informacji.



W Zakładzie Czasopism Biblioteki Narodowej

4. Opracowywanie materiałów edukacyjnych na potrzeby środowiska bibliotekarskiego
5. Diagnozowanie i określanie potrzeb w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego bibliotekarzy i pracowników informacji związanych z obiegiem książki i dokumentów.
6. Rozwiązywanie bieżących problemów związanych z awansem zawodowym bibliotekarzy.

W 2010 r. ZEBID zorganizował kursy doskonalenia zawodowego zarówno w ramach działań statutowych BN (21 kursów), jak i w ramach zadań wynikających z umowy dotacyjnej z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego (7 kursów) oraz w ramach realizacji projektu Centrum Kompetencji (18 kursów). Łącznie na 46 kursach przeszkolono 795 osób (w 2009 r. – 518) – pracowników bibliotek publicznych, pedagogicznych, uniwersyteckich, naukowych, szkolnych, zakładowych, archiwów i muzeów, uczelni, a także pracowników Biblioteki Narodowej.

Kursy doskonalenia zawodowego, zorganizowane w ramach działalności statutowej BN, obejmowały następujące zagadnienia: wprowadzenie do MARC 21, Język Haseł Przedmiotowych BN, opracowanie dokumentów z zastosowaniem Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej, zbiory specjalne – dźwiękowe i audiowizualne, MAK administra-

tor, identyfikacja i konserwacja fotografii, inicjacja czytelnictwa dzieci i młodzieży, katalogowanie starych druków, prawne aspekty udostępniania zbiorów cyfrowych.

W grudniu 2009 r., reagując na potrzeby zgłaszane przez uczestników kursów z lat poprzednich, ZEBID nawiązał ścisłą współpracę z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego (FRSI), dzięki której, przy wsparciu finansowym FRSI, realizowany był w 2010 r. nowy projekt, zakładający rozszerzenie systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego bibliotekarzy, między innymi o działania na rzecz rozwoju umiejętności menedżerskich i tzw. miękkich kompetencji. Wśród tematów kursów prowadzonych w ramach tego projektu znalazły się: „Tworzenie stron internetowych”, „Biblioteka jako centrum działań w środowisku lokalnym”, „Doskonalenie kompetencji psychologicznych bibliotekarza”, „Biblioteka dla seniora”. Ponadto ZEBID przeprowadził w ramach realizacji projektu Centrum Kompetencji cykl szkoleń, uwzględniających następujące zagadnienia: wystąpienia publiczne, trening prezentacji, praca z grupą, biblioteki cyfrowe, serwisy i portale internetowe bibliotek oraz projekty digitalizacyjne dla małych i średnich instytucji kultury.

ZEBID zajęł się także stroną organizacyjną (w tym rekrutacją uczestników i promocją) trzech kolejnych seminariów z cyklu „Biblioteki w systemie oświaty i kultury”



Zajęcia na kursie doskonalenia zawodowego nt. wprowadzenia do MARC 21

pt. „Czytelnictwo i bibliotekarstwo końca pierwszej dekady” (styczeń 2010), „Biblioteka a otoczenie społeczne” (kwiecień 2010), „Kompetencje biblioteczno-informacyjne” (październik 2010), organizowanych przez Instytut Książki i Czytelnictwa, a także – w ramach projektu Centrum Kompetencji – współorganizował z Zakładem cBN *Polona* seminarium prawne dla bibliotekarzy cyfrowych (czerwiec 2010). ZEBID, wspólnie z Instytutem Bibliograficznym, był także organizatorem Ogólnopolskich Warsztatów JHP BN i UKD, jakie odbyły się po raz dwunasty w Bibliotece Narodowej (9–11 czerwca 2010).

ZEBID opracował też nowe propozycje kursów doskonalenia zawodowego w ramach współpracy z FRSI („Biblioteka jako centrum animacji życia kulturalno-społecznego w środowisku lokalnym”, „Biblioteka dla seniora”). W ZEBID prowadzone były także prace na rzecz nowelizacji rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z 1999 r. w sprawie wymagań kwalifikacyjnych uprawniających do zajmowania określonych stanowisk w bibliotekach oraz trybu stwierdzania tych kwalifikacji, co wiąże się także z opracowaniem nowego kursu kwalifikacyjnego adresowanego do środowiska bibliotekarzy.

W związku z powierzeniem BN w lipcu 2010 r. przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego roli instytucji przyznającej Certyfikat Biblioteka+, ZEBID wspólnie

z Instytutem Książki współpracował w zakresie procedur przyznawania Certyfikatu, a także koordynował prace Zespołu Certyfikacyjnego Biblioteka+, na czele którego stanął dyrektor BN dr Tomasz Makowski. Certyfikat mogą uzyskać biblioteki publiczne z gmin wiejskich, miejsko-wiejskich i miast do 15 tysięcy mieszkańców.

Uzyskanie Certyfikatu Biblioteka+ przyznawanego przez Bibliotekę Narodową jest prestiżowym wyróżnieniem, potwierdzającym, że biblioteka funkcjonuje zgodnie z najlepszymi światowymi standardami zarówno pod względem infrastruktury, wykorzystania nowoczesnych technologii, jak i obsługi czytelnika.

Certyfikat zapewnia preferencyjne traktowanie wyróżnionych placówek w programach bibliotecznych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.



Udostępnianie zbiorów

Udostępnianie zbiorów

Biblioteka Narodowa jest największą w Polsce biblioteką publiczną, udostępniającą zbiory prezencyjnie – w czytelniach i w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych.

W gmachu głównym BN mieszczą się: Informatorium, Czytelnia Ogólna, Czytelnia Czasopism, Czytelnia Humanistyczna, Czytelnia Bibliologiczna, Czytelnia Dokumentów Życia Społecznego, Czytelnia Kartograficzna, Czytelnia Muzyczna, Czytelnia Dokumentów Dźwiękowych i Audiowizualnych, Czytelnia Mikroform, Informatorium, a w siedzibie Biblioteki w Pałacu Rzeczypospolitej – Czytelnia Zbiorów Specjalnych i Czytelnia Zbiorów Ikonograficznych, która w związku z przeprowadzką do siedziby głównej BN była dostępna dla czytelników tylko do 1 czerwca 2010 r.

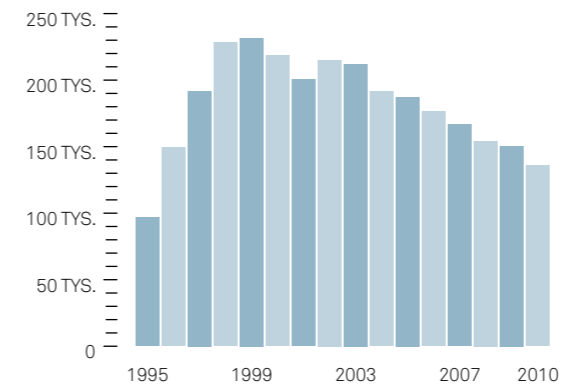
Rozwój cyfrowych systemów przekazu danych powoduje stały spadek liczby użytkowników Biblioteki Narodowej korzystających z jej zbiorów w sposób tradycyjny (tj. w czytelniach), natomiast wyraźnie wzrasta liczba korzystających z baz danych, katalogów internetowych i – przede wszystkim – z zasobów działającej od września 2006 r. cyfrowej Biblioteki Narodowej – cBN *Polona*.

Zasób cBN *Polona* wzbogaciło w 2010 r. 5857 nowych obiektów, co wpłynęło na zwiększenie liczby wszystkich pozycji do 27 677. W Roku Fryderyka Chopina rozbudowano kolekcję poświęconą kompozytorowi, a także utworzono dwie nowe kolekcje – „Maria Konopnicka” i „Eliza Orzeszkowa”. Statystyki liczby odwiedzin cBN *Polona*, prowadzone od września 2006 do końca 2009 r., opierały się wyłącznie na danych gromadzonych i przetwarzanych przez oprogramowanie dLibra 2.5. Mechanizm stosowany w tej wersji oprogramowania genero-

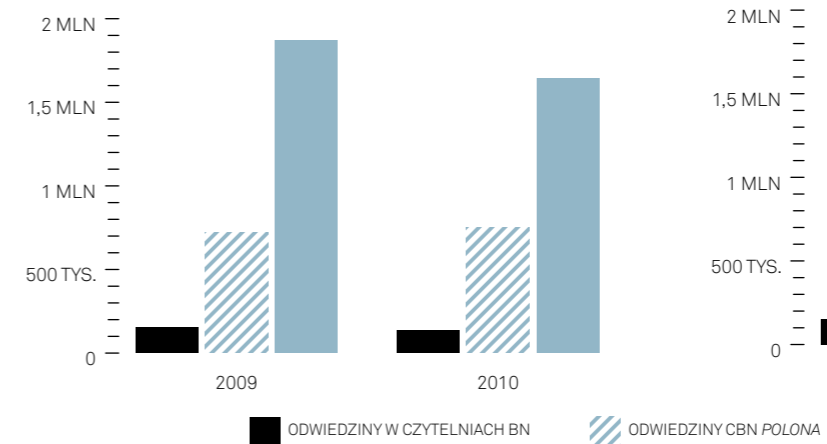
wał niewiarygodne informacje, ujawniane w analizach danych statystycznych gromadzonych przez dodatkowo zainstalowane mechanizmy generowania statystyk (*Webalizer*, *AWStats*). Od 2010 r. statystyki ruchu użytkowników cBN *Polona* są oparte wyłącznie na danych pochodzących z *Webalizer*, *AWStats*. Według pomiarów wykonanych za pomocą programu *Webalizer*, liczba odwiedzin strony www.polona.pl wyniosła w 2010 r. 749 581 (w 2009 r. w tym samym programie – 717 864). Jest to liczba odwiedzin strony internetowej rejestrowana na podstawie odwołań z konkretnych adresów IP, przy czym dane te zliczane są także w przypadku powtarzających się adresów, o ile odwołania nastąpiły w zadanym odstępie czasu – domyślnie 30 minut. W programie *AWStats*, liczba wizyt na stronie www.polona.pl (definiowana jako wizyta każdego nowego gościa, który oglądał stronę i nie łączył się z nią przez ostatnie 60 minut) wyniosła 536 936 (w 2009 r. – 511 017).

Uruchomiona w 2009 r. nowa strona internetowa BN (www.bn.org.pl), została uznana przed rokiem, w rankingu przygotowanym na zlecenie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, za najlepszą witrynę wśród wszystkich stron internetowych instytucji kultury w Polsce. W 2010 r. witryna została wzbogacona o zapis audiowizualny ważnych dla BN wydarzeń (BibliotekaNarodowaTV), które dostępne są także na popularnym wśród użytkowników Internetu www.youtube.com. W 2010 r. rozpoczęto także prowadzenie profili Biblioteki Narodowej oraz cyfrowej Biblioteki Narodowej *Polona* w portalu społecznościowym Facebook.

Strona internetowa BN (www.bn.org.pl) zarejestrowała w 2010 r. 1 639 986 odwiedzin.

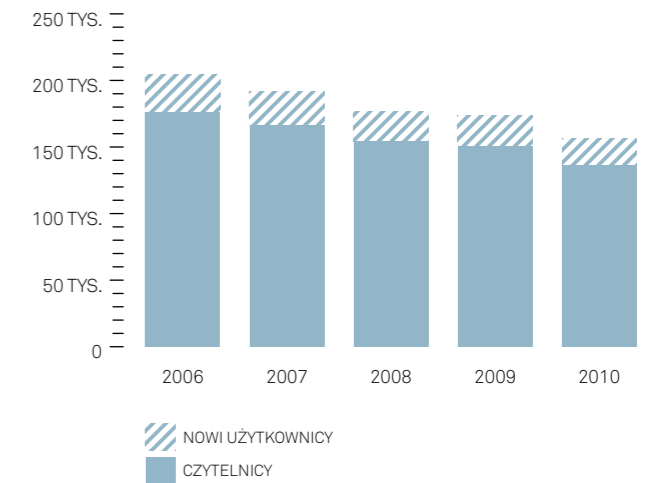


Liczba czytelników Biblioteki Narodowej w latach 1995–2010

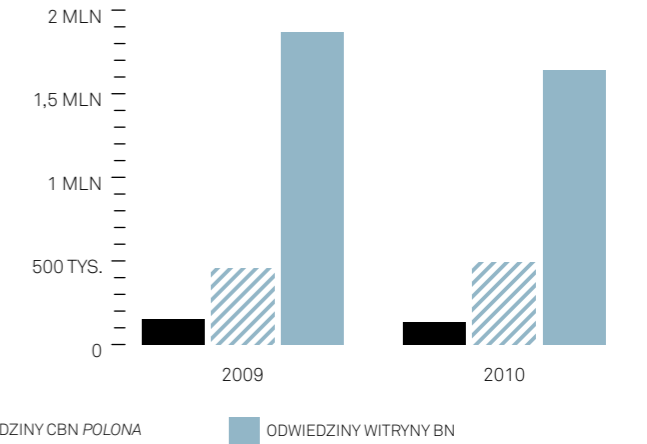


Odwiedziny czytelników BN, cBN *Polona* i witryny BN w latach 2009–2010 (dane wizyt w cBN *Polona* w programie *Webalizer*)

Konsekwencją coraz łatwiejszego dostępu do zasobów BN online jest spadek odwiedzin w czytelniach. W 2010 r. Narodową Książnicę odwiedziło 136 061 osób (w 2009 r. – 150 497 czytelników, w 2008 r. – 154 216 osób, a w 2007 r. – 166 589), którym w czytelniach udostępniono blisko 549 000 wol./j (w 2009 r. – 595 000, w 2008 r. – 600 500, w 2007 r. – 671 700) Zarejestrowano 20 163 nowych czytelników (w 2009 r. – 23 051, w 2008 r. – 22 716, w 2007 r. –



Liczba czytelników i nowych użytkowników w latach 2006–2010



Odwiedziny czytelników BN, cBN *Polona* i witryny BN w latach 2009–2010 (dane wizyt w cBN *Polona* w programie *AWStats*)

24 728). Podobnie jak w latach poprzednich, wśród nowo zapisanych użytkowników BN największą grupę stanowili studenci (10 194 osoby – 51%), następnie uczniowie (1990 osób – 10%), pracownicy naukowcy (1357 osób – 7%), nauczyciele (434 osoby – 2%), reprezentanci wolnych zawodów (298 osób – 1%), inni (5890 osób – 29%).

Odwiedziny w czytelniach Biblioteki Narodowej w latach 2006–2010

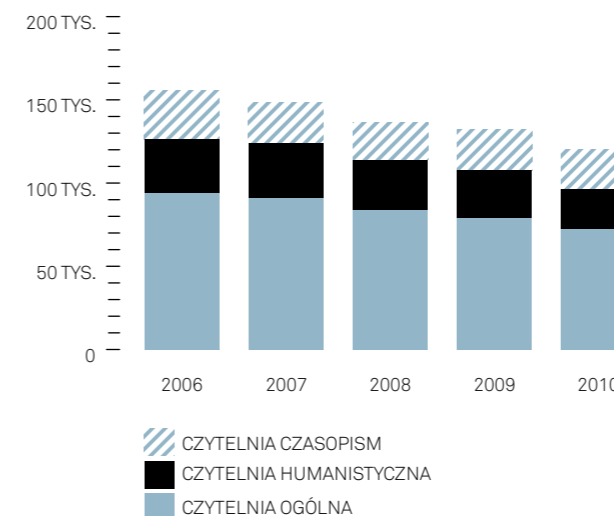
Czytelnie	2006	2007	2008	2009	2010
Ogólna	94 011	90 974	83 637	79 148	72 250
Humanistyczna	32 270	32 886	30 243	28 533	24 024
Czasopism	29 371	24 524	22 616	24 534	23 890
Bibliologiczna	4 072	3 342	2 982	3 233	2 948
Muzyczna	11 585	10 370	10 264	10 758	9 248
Mikroform*	962	853	924	952	637
Dokumentów Dźwiękowych i Audiowizualnych	271	245	172	143	157
Zbiorów Specjalnych	1 622	1 478	1 537	1 381	1 530
Dokumentów Życia Społecznego	1 583	1 441	1 403	1 452	1 145
Ikonograficzna**	407	315	256	225	88
Kartograficzna	121	161	182	138	144
Razem	176 275	166 589	154 216	150 497	136 061

* Prace remontowe w magazynie pozytywów skróciły czas udostępniania obiektów w Czytelni Mikroform – od 8 marca do 17 kwietnia była ona czynna od poniedziałku do piątku w godzinach 8.30–15.30.
 ** Czytelnia ikonograficzna, której zbiory przygotowywano do przeprowadzki, była zamknięta od 1 czerwca 2010 r.

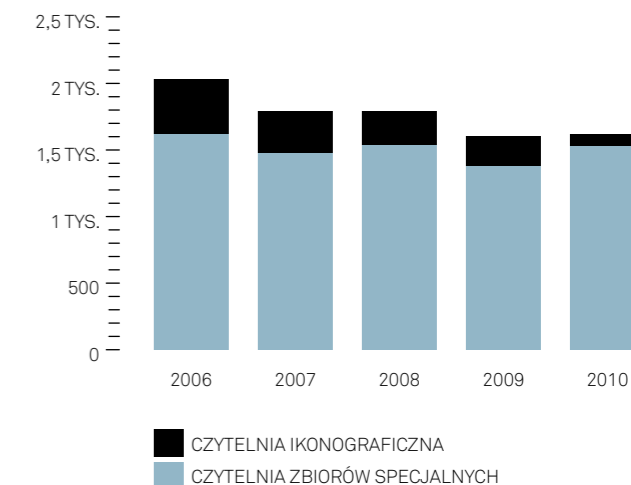
Biblioteka Narodowa, korzystając z katalogów własnych zbiorów, katalogów centralnych, polskich i obcych źródeł informacyjnych, udziela odpowiedzi na pytania czytelników w dwóch punktach informacyjnych (A – przy wejściu do BN i C – przy katalogach rzeczowym czasopism i centralnym) oraz w Informatorium, które w 2010 r. odwiedziło 10 791 osób (w 2009 r. – 12 368). Odpowiada także na kwerendy pisemne i telefoniczne, krajowe i zagraniczne. W 2010 r. Zakład Informacji Naukowej BN udzielił 64 357 informacji bibliotecznych, bibliograficznych i faktograficznych (w 2009 r. – 76 641). Kwerendy pisemne wpłynęły z 26 krajów: Austrii,

Belgii, Białorusi, Bułgarii, Chin, Czarnogóry, Czech, Estonii, Francji, Hiszpanii, Holandii, Izraela, Kanady, Litwy, Rosji, Rumunii, Serbii, Szwajcarii, Szwecji, Turcji, Ukrainy, Stanów Zjednoczonych, Węgier, Wielkiej Brytanii i Włoch.

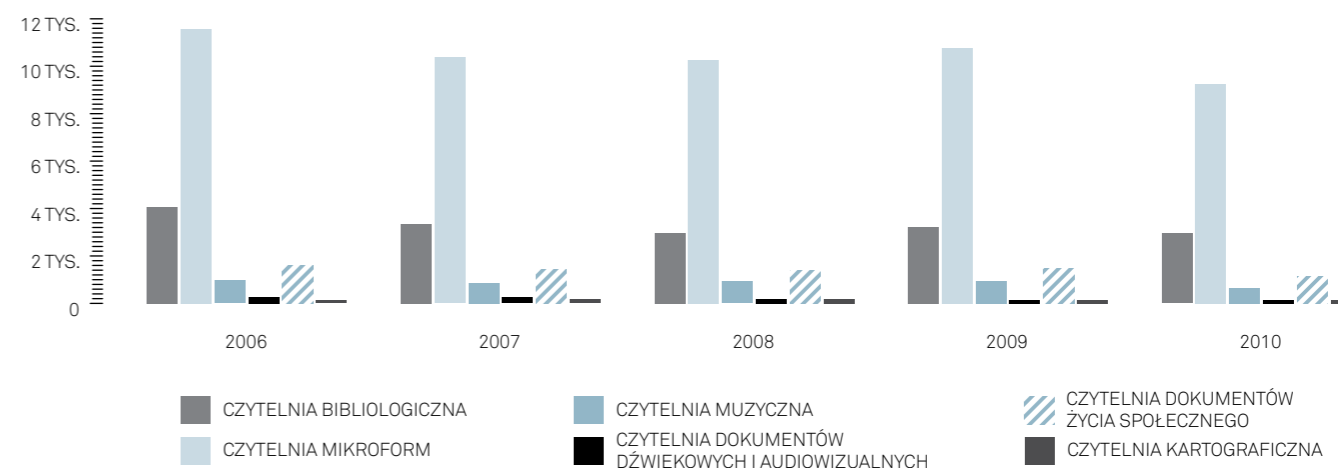
W 2010 r. realizowano edukacyjny program zwiedzania Biblioteki Narodowej, z którego skorzystało 3369 osób w 154 grupach (w 2009 r. – 3459 osób w 144 grupach). Byli to przede wszystkim uczniowie szkół średnich, studenci bibliotekoznawstwa i bibliotekarze z kraju i z zagranicy (78 osób).



Liczba osób odwiedzających Czytelnię Ogólną, Humanistyczną i Czasopism Biblioteki Narodowej w latach 2006–2010



Liczba osób odwiedzających Czytelnię Zbiorów Specjalnych oraz Czytelnię Ikonograficzną Biblioteki Narodowej w latach 2006–2010

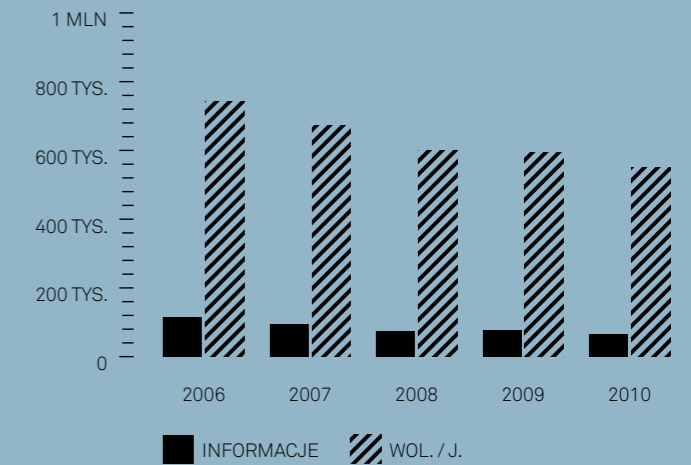


Liczba osób odwiedzających Czytelnię Bibliologiczną, Mikroform, Muzyczną, Dokumentów Dźwiękowych i Audiowizualnych, Dokumentów Życia Społecznego i Kartograficzną Biblioteki Narodowej w latach 2006–2010

Na zamówienie czytelników korzystających z materiałów zastępczych wykonano następujące usługi reprograficzne: ksero z oryginału – 4824 sztuki, ksero z mikrofilmu – 432 sztuki, mikrofilm pozytywowy – 1876 metrów, skan z oryginału – 27 032 sztuki, skan z mikrofilmu – 9798 sztuk, skan z cyfrowej Biblioteki Narodowej *Polsna* – 1001 sztuk.

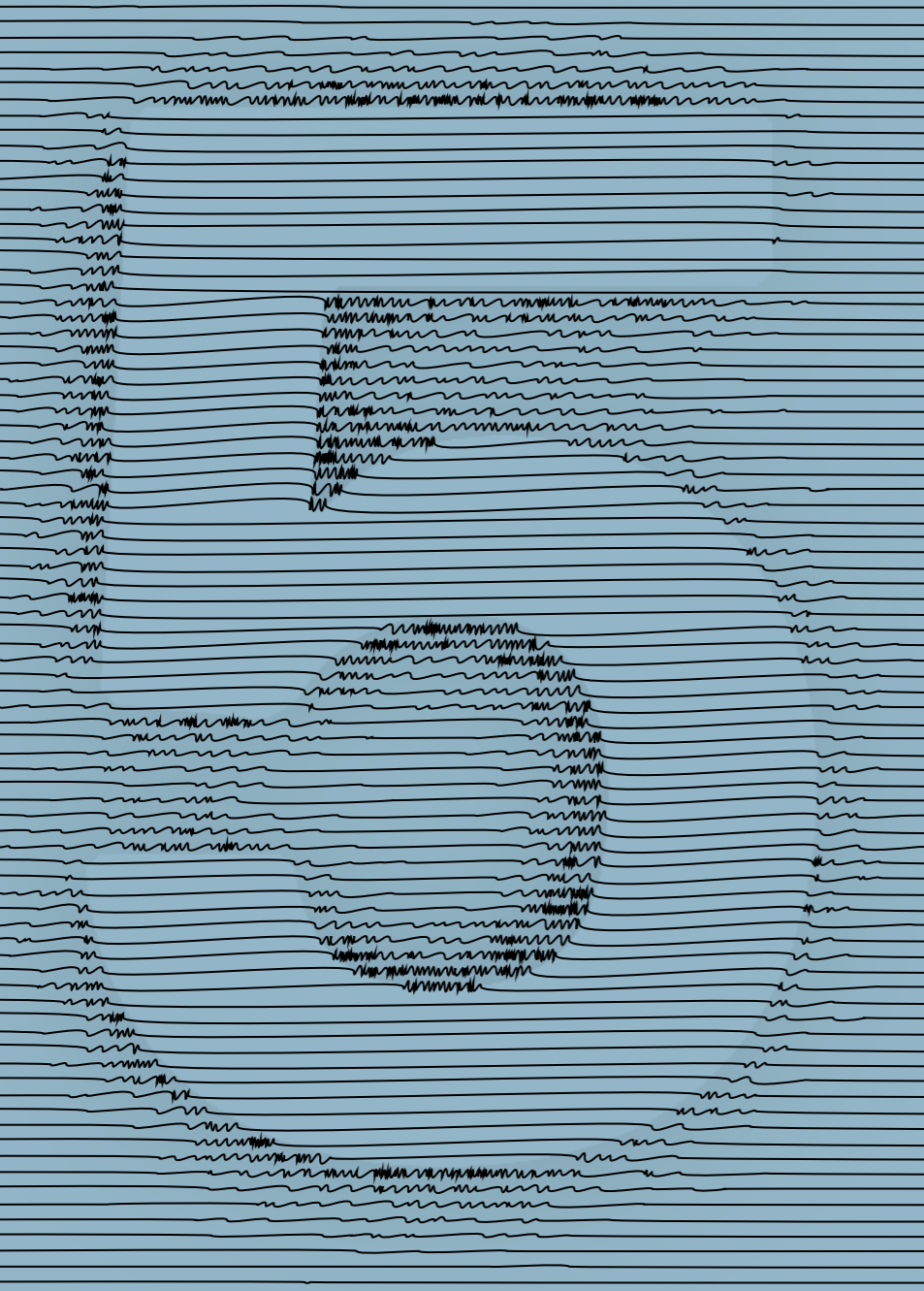
W 2010 r. za pośrednictwem Oddziału Wypożyczania Krajowego i Zagranicznego wysłano do bibliotek w Polsce i za granicą łącznie 1911 zamówień (w 2009 r. – 1830). Zrealizowano 76,5% zamówień. Zamawiane pozycje

otrzymano z 79 bibliotek zagranicznych z 15 krajów (najwięcej wypożyczeń do BN dokonały biblioteki niemieckie, szwajcarskie i austriackie), z 31 bibliotek krajowych, w tym z 12 warszawskich (najwięcej wypożyczeń do BN pochodziło z: Biblioteki Jagiellońskiej, Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie i Poznaniu, Biblioteki Śląskiej oraz Książnicy Kopernikańskiej, a także z Biblioteki Sejmowej i Biblioteki Instytutu Historycznego UW). Biblioteka Narodowa udostępniała także swoje zbiory innym bibliotekom krajowym i zagranicznym. W 2010 r. do Biblioteki Narodowej wpłynęło 5987 zamówień



Udzielone informacje i liczba udostępnionych woluminów/jednostek w latach 2006–2010

z bibliotek krajowych i zagranicznych, z czego zrealizowano 86%. Wykonano zamówienia otrzymane z bibliotek z 33 krajów (najwięcej z Czech, Kanady, Niemiec, Stanów Zjednoczonych i Słowacji). Na koniec 2010 r. aktywne konta wypożyczeń w BN miało 86 bibliotek warszawskich i 156 krajowych. Najwięcej zamówień wpłynęło z: Instytutu Badań Literackich PAN, Instytutu Pamięci Narodowej, Biblioteki Sejmowej, Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz bibliotek uniwersyteckich Torunia, Poznania, Wrocławia, Białegostoku i Łodzi. Coraz większą część wypożyczania międzybibliotecznego stanowi udostępnienie form zastępczych. Około 20% wszystkich zrealizowanych zamówień nadesłanych przez biblioteki krajowe stanowiły wypożyczenia mikrofilmów: zrealizowano 655 zamówień, wypożyczając z BN 1353 mikrofilmy.



Nowoczesne technologie
procesów bibliotecznych

Nowoczesne technologie procesów bibliotecznych

Zintegrowany system biblioteczny INNOPAC/MILLENNIUM

Od 1997 r. Biblioteka Narodowa tworzy główny katalog swoich zbiorów w bazie danych zintegrowanego systemu bibliotecznego INNOPAC/MILLENNIUM.

Baza danych była regularnie monitorowana: codziennie sprawdzano status systemu oraz kontrolowano i modyfikowano formatki rekordów wzorcowych, poddawano sprawdzaniu dublowanie się haseł wzorcowych, co trzy tygodnie (lub częściej) opróżniano pliki z raportami o hasłach, uwalniano rekordy zatrzymane przez system dokonywano korekty ustawień systemu zgodnie z zapotrzebowaniami użytkowników, tworzone nowe loginy i autoryzacje. Regularnie sporządzano także kopie bezpieczeństwa bazy. Porządkowano bazę danych, zwłaszcza w zakresie rekordów haseł wzorcowych formalnych i przedmiotowych, rekordy bieżącego wpływu czasopism były przeglądane i aktualizowane pod kątem ich statusu.

Analizowano również sugestie czytelników zapisywane w systemie i w przypadku uzasadnionych uwag dokonywano zmian w bazie. Bibliotekarz systemowy BN organizował spotkania z kierownikami poszczególnych komórek merytorycznych, w celu przekazania najnowszych zaleceń dotyczących poprawności wprowadzania danych. Odbywały się także szkolenia pracowników w zakresie pracy w systemie (uczestniczyło w nich 112 osób).

Od stycznia 2010 r. prowadzono prace nad melioracją haseł wzorcowych przedmiotowych. Początkowo bibliotekarz systemowy każdorazowo dokonywał zmian w bazie MAK do kolejnego numeru „Przewodnika Bibliograficznego”. W lutym 2010 r. rozpoczęły się prace nad rewizją haseł wzorcowych przedmiotowych w systemie MILLENNIUM, które polegały na rezygnacji z określnika występującego w podpolu „v” i dodaniu do rekordów bibliograficznych nowego hasła „rodzaj/forma/

gatunek”. W ciągu całego roku zweryfikowano 311 012 haseł, w wyniku czego aż 205 809 haseł usunięto z systemu, a 105 203 zmodyfikowano. Jednocześnie dokonywano koniecznych zmian w rekordach bibliograficznych. Działania te zostaną ukończone na początku 2011 r.

Podejmowano także prace związane z eksploatacją systemu i aktualizacją oprogramowania, m.in: w grudniu 2010 r. dokonano wymiany serwera i migracji danych z systemu Alpha/Unix do systemu Intel/Linux, wymieniono silnik wyszukiwawczy dla wyszukiwania zaawansowanego AVS, wdrożono kolejną wersję oprogramowania *Release 2009 B*, zakupiono pulę 3 tys. pustych rekordów zasobu czasopism z kartą wpływu oraz 15 tys. bez karty wpływu, uporządkowano strukturę tablic łądozań do i z systemu, przygotowano nowe zasady indeksacji bazy, uzupełniono istniejące indeksy o dodatkowe pola i dodano nowe. W związku z pracami porządkowymi prowadzonymi w polach haseł przedmiotowych zamówiono u dostawcy oprogramowania firmy Innovative Inc. zamianę wskaźnika „9” na „4” w rekordach bibliograficznych oraz zamianę wartości pozycji znakowej „Sub Head” w polu 008 rekordu wzorcowego z „9” na „n” (powyższe wartości umożliwią włączenie automatycznej kontroli haseł). Ponadto systematycznie przekazywano rekordy bibliograficzne i wzorcowe dla systemu MAK+, wdrażanego przez Instytut Książki, rekordy wzorcowe haseł przedmiotowych dla NUKAT oraz rekordy starych druków dla CERL.

W 2010 r. bibliotekarze pracowali w module katalogowania (tworzenie, modyfikowanie i usuwanie rekordów bibliograficznych w 3. stopniu szczegółowości, zakładanie skróconych rekordów bibliograficznych, tworzenie rekordów wzorcowych i egzemplarza); w module zamawiania i rejestracji czasopism (zakładanie rekordów zamówienia i kart rejestracji czasopism wpływu bieżącego, modyfikacje i usuwanie rekordów, obsługa funduszy, obsługa finansowa, reklamacje, raporty); module administracyjnym/za-

rządania (tworzenie raportów statystycznych, wykazów rekordów, porządkowanie danych w rekordach, dokonywanie zmian globalnych i indywidualnych w rekordach bibliograficznych i wzorcowych, szybka aktualizacja elementów danych w rekordach różnych typów) i module wyszukiwania (OPAC). Administratorzy systemu INNOPAC/MILLENNIUM korzystali z dodatkowych funkcji systemu (eksport/import danych, zakładanie i usuwanie identyfikatorów i haseł dostępu do systemu INNOPAC oraz do autoryzowanych funkcji systemu).

Udostępnianie baz danych Biblioteki Narodowej i programu MAK

Biblioteka Narodowa udostępnia katalogowe i bibliograficzne bazy danych w Internecie oraz rozpowszechnia je na zamówienie w wersji elektronicznej.

W 2010 r. w bazie prowadzonej przez Zakład Technologii Informatycznych BN zarejestrowano 3055 użytkowników (w 2009 r. – 3014) korzystających z systemu MAK, MAKWWW, nabywców CD-ROM oraz danych bieżących, wśród nich: 1761 bibliotek publicznych, 141 bibliotek kościelnych, 225 bibliotek szkolnych, 69 bibliotek pedagogicznych, 283 biblioteki uczelniane oraz 576 innych instytucji.

Na koniec 2010 r. zarejestrowanych było 2110 użytkowników systemu MAK i 302 użytkowników MAKWWW (w 2009 r. odpowiednio – 2077 i 282).

W 2010 r. wysłano pocztą elektroniczną do 161 stałych odbiorców dane obejmujące bazę BABIN, Bibliografię Wydawnictw Ciągłych, Bibliografię Zawartości Czasopism, serwis PRASA, Przewodnik Bibliograficzny (zarówno w formacie MARC BN, jak i MARC 21). Sprzedano 16 płyt CD ROM z danymi bibliografii narodowej, kartoteki haseł wzorcowych i UKD, 33 pakiety MAK, 57 aktualizacji MAK 4.3a, 21 programów MAKWWW i 12 jego nowej wersji. Zarejestrowane w Zakładzie Technologii Informatycznych wpływy z dystrybucji danych, pakietu MAK oraz programu MAKWWW wyniosły w 2010 r. 254 233,85 zł (w 2009 – 391 293,52 zł).

Rozwój i wykorzystanie systemu MAK

Obsługą administracyjną i merytoryczną baz w systemie MAK, umieszczonych na serwerach i dyskach lokalnych, zajmuje się Zakład Technologii Informatycznych BN. Do

czynności prowadzonych przez ZTI BN należą regularne i okazjonalne dołączanie danych do baz, przeładowanie danych z baz roboczych do docelowych, zmiana lub rozbudowa struktury baz, budowanie i zmiany makrooperacji, tworzenie zapytań do wyszukiwania i kluczy do sortowania, tworzenie kopii zapasowych i kopii roboczych, tworzenie nowych i zmiany w budowie starych indeksów, tworzenie nowych i zmiany w starych formatach wydruków z baz.

System MAK, opracowany na początku lat 90. XX w. w Bibliotece Narodowej, jest stosowany w Narodowej Książnicy do obsługi baz danych: zbiorów specjalnych nieopracowywanych w systemie INNOPAC/MILLENNIUM, bibliografii specjalnych, baz danych katalogów centralnych, informacyjnych baz danych, a także do przygotowywania publikacji bibliograficznych i katalogowych oraz przetwarzania danych bibliograficznych i katalogowych poza systemem INNOPAC/MILLENNIUM.

W 2010 r. w ramach prac rozwojowych pakietu MAK dodano nowe operacje grupowe na dokumentach bazy, doskonalono technikę konwersji baz za pomocą formatów drukowania, dopracowano programy konwersji BZCz z MARCBN na MARC21, systematycznie doskonalono, rozszerzano i poprawiano procedury drukowania w MAK 4.3b, na stronie internetowej BN umieszczano kolejne pakiety modyfikacji i poprawek MOD 4.3w do pobrania przez użytkowników.

W ramach obsługi systemów tworzących wydawnictwa i wydruki w BN powstawały nowe systemy, udoskonalano procesy przygotowywania wydawnictw (na życzenie użytkowników wprowadzano modyfikacje w programach edycyjnych, opracowano dodatkowe indeksy), wybierano, sortowano i przetwarzano dane z bazy MAK, przygotowywano skład komputerowy tekstu, sporządzano wydruki na papierze (do korekty w komórkach merytorycznych i wydruki ostateczne) oraz zbiory w formacie PDF z publikacjami w celu umieszczenia ich na stronie internetowej BN lub przekazania kompletnej pozycji wydawniczej do Zakładu-Wydawnictwo BN. Wykonano poprawki do programów indeksu rocznego alfabetycznego „Przewodnika Bibliograficznego” za rok 2009. W ramach prac nad systemem dla Statystyki Wydawnictw książek i czasopism zmodyfikowano programy testujące dane przed przetwarzaniem tablic, przygotowano nowe programy dla dwóch tablic statystycznych oraz zmodyfikowano istniejące programy umożliwiające prezentacje tablic w zbiorach PDF. W programach wprowadzono



modyfikacje dotyczące szaty graficznej wskazanych tabel statystycznych. Testowano dane bazy książek za 2009 r. Udzielano pomocy w odnajdywaniu błędnych zapisów w bazach statystyki książek i czasopism. Obliczono, drukowano i przygotowano tabelę statystyczną w postaci zbiorów PDF. Do bazy retrospektywnej Statystyki Wydawnictw dołączono dane z roku 2009 i wydrukowano tabelę retrospektywną (od 1996 r.). Wdrożono nowy system przetwarzania zeszytów „Bibliografii Zawartości Czasopism” i „Bibliografii Wydawnictw Ciągłych” za rok 2010 – zrzęb główny i 6 indeksów – tworzenie zbioru PDF z aktywnymi linkami od wykazu działów do działów w zrzębie głównym oraz od odsyłaczy i indeksów do opisów bibliograficznych. Dopracowano procedurę BIBLM – windowsową wersję procedury używaną do drukowania rekordów z baz MAK, dołączono produkcje dezyderatów. Opracowano nową wersję księgi inwentarzowej fotografii dla Zakładu Zbiorów Ikonograficznych. Dopracowano założenia (zmiany w zrzębie głównym i uściślenie zasad sortowania) i opracowano nowy system przetwarzania dla Bibliografii Dokumentów Kartograficznych (zrzęb główny i 7 indeksów) – wynik przetwarzania to zbiór PDF z bibliografią umieszczony na stronie internetowej BN. Przetworzono rocznik 2009. Opracowano system przetwarzania Katalogu Starych Druków z biblioteki Papieskiego Kolegium Polskiego w Rzymie dla Zakładu Starych Druków, ustalano zakres prac, uzgadniano założenia do edycji i sortowania zrzębu głównego oraz 4 indeksów: proveniencji, typograficznego – nazw i nazwisk, tytułów dzieł anonimowych oraz typograficzno-geograficznego. Przygotowano programy, sporządzano wydruki próbne i wydruki do korekty, wykonano wersję ostateczną w postaci zbioru PDF. Ponadto, prowadzono techniczną obsługę serwisu WWW BN w Internecie, w zakresie baz danych dostępnych przez MAKWWW.

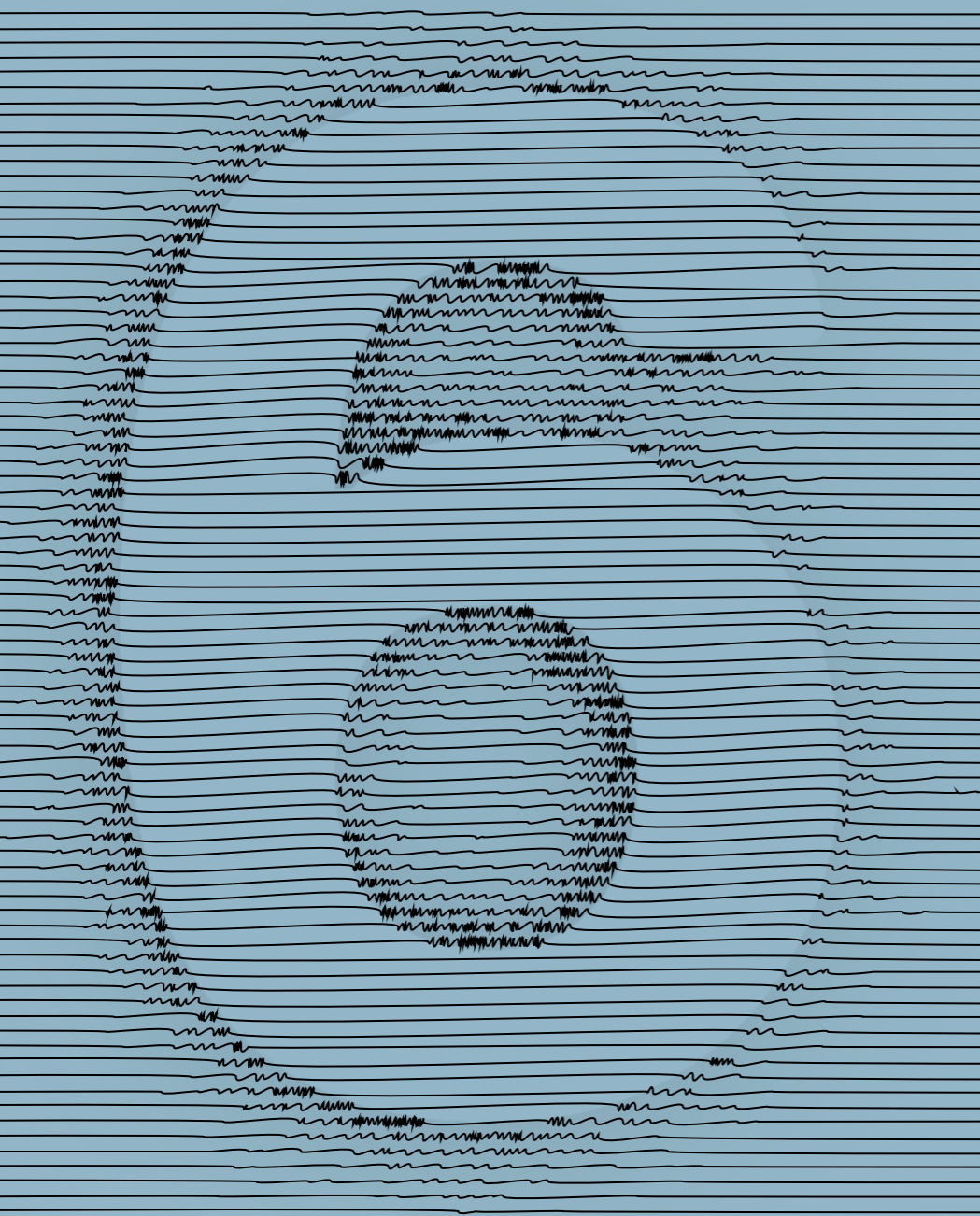
Sprzęt i oprogramowanie komputerowe. Sieć lokalna i dostęp do Internetu

Zakład Technologii Informatycznych BN sprawował opiekę i prowadził serwis techniczny blisko tysiąca komputerów funkcjonujących w BN. Zajmował się też obsługą administracyjną i techniczną serwerów zainstalowanych na terenie Biblioteki Narodowej. Czynności te obejmowały m.in.: zakładanie kont dla nowych użytkowników i usuwanie nieaktualnych, zmianę haseł, nadawanie praw użytkownikom, katalogom, bazom i zbiorom, zarządzanie zasobami serwerów, tworzenie kopii bezpieczeństwa i kopii archiwalnych (*backup*), odzyski-

wanie zbiorów na życzenie użytkowników, interwencje w przypadkach braku dostępności usług, aktualizacje oprogramowania i zabezpieczeń, starania o niezawodną i wydajną pracę serwerów, wdrażanie nowych serwerów. Obecnie BN dysponuje 46 serwerami zawierającymi cyklicznie aktualizowane oprogramowanie. W 2010 r. wdrożono nową politykę backupów dla serwera *publikacje*, przechowującego lokalne kopie publikacji.

W ramach planowanego wdrożenia nowego urządzenia typu UTM rozpoczęto konfigurację i testy nowego klienta VPN. Zainstalowano także nowe punkty dostępowe sieci WiFi w szatni budynku A i w sali wystawowej. Przygotowano, skonfigurowano i uruchomiono opartą na systemie Linux bramę dostępową dla użytkowników sieci WiFi, zastępując stare urządzenie dostępowe. Dokonano aktualizacji i uporządkowania strefy nazw serwerów DNS. Utworzono i skonfigurowano uprawnienia do udziałów dla projektów ACADEMICA, Centrum Kompetencji, System KZ. W ramach planowanego zakupu oprogramowania do tworzenia kopii zapasowych przeprowadzono testy urządzeń taśmowych Quantum Skalar i500 oraz rozwiązania SonicWall CDP110. Przetestowano urządzenie VPN SA2500/ Secure Access 2500 Base System, pozwalające przez SSL VPN na jednoczesną zdalną pracę dużej liczbie użytkowników. Migrowano z systemu Ubuntu do systemu Debian Lenny i usprawniono działanie serwera do archiwizacji Internetu wykorzystującego aplikację NetarchiveSuite. Przeprowadzono aktualizację oprogramowania ProPublico.

W środowisku wirtualnym pracującym z wykorzystaniem oprogramowania XenServer Essentials uruchomiono 17 heterogenicznych maszyn wirtualnych. Wprowadzenie wirtualizacji pozwoliło na redukcję liczby maszyn fizycznych, co ogranicza zużycie energii elektrycznej i emisję ciepła w serwerowni oraz pozwala lepiej wykorzystać sprzęt (moc procesorów, pojemność pamięci i przestrzeń dyskową). Przeprowadzono aktualizację platformy XenServer Essentials. Zakończono proces wdrażania macierzy NetApp, wykorzystywanej dla potrzeb środowiska wirtualnego. Usprawniono system rozpowszechniania poprawek WSUS (Windows Server Update Services). Uruchomiono i skonfigurowano nowe serwery: IBM dla systemu INNOPAC/MILLENNIUM oraz DELL dla aplikacji Demo EAZPP. Przeprowadzono testy programu MAKWWW na platformie x86_64. Udzielano dostępu do katalogu elektronicznego BN przez protokół z39.50.



Ochrona i konserwacja
zbiorów

Ochrona i konserwacja zbiorów

Biblioteka Narodowa – największa w kraju placówka gromadząca piśmienniczy dorobek minionych pokoleń – dba o zapewnienie właściwych warunków przechowywania i ochrony zbiorów. Realizując w ciągu ostatnich kilkunastu lat koncepcję nowoczesnej pracowni konserwatorskiej w Narodowej Książnicy, zakupiono i zmodernizowano sprzęt do mikrofilmowania, dezynfekcji i laminowania papieru. W latach 2000–2008, dzięki specjalnym funduszom zapewnionym przez Wieloletni Rządowy Program „Kwaśny papier. Ratowanie w skali masowej zagrożonych polskich zasobów bibliotecznych i archiwalnych”, możliwe było uruchomienie najnowocześniejszych technologii masowego odkwaszania papieru: arkuszy i książek. Niestety, od 2009 r., z uwagi na sytuację gospodarczą kraju, program nie jest kontynuowany.

Doświadczenia zdobywane w trakcie prowadzonych w BN działań profilaktycznych i konserwatorskich służą całemu środowisku bibliotekarskiemu w Polsce. Dzięki wynikom badań nad metodami konserwacji, technologiami ochrony zbiorów oraz stanem zachowania zbiorów, publikowanym przede wszystkim na łamach „Notesu Konserwatorskiego”, konserwatorzy BN wspierają działania innych bibliotek, zwłaszcza tych, które tworzą Narodowy Zasób Biblioteczny.

Profilaktyka i konserwacja tradycyjna

Największe znaczenie, wśród stosowanych metod ochrony zarówno cennych obiektów, jak i całości zasobów, przypie-

suje się profilaktyce. Na bieżąco nadzorowane są warunki klimatyczne w magazynach zbiorów i salach wystawowych, regularnie oczyszcza się zbiory, wymienia opakowania ochronne lub wprowadza profesjonalne opakowania dla zbiorów, które tego wymagają. Obiekty bardzo zniszczone, których stan zachowania uniemożliwia korzystanie z nich, a destrukcja pogłębia się, są poddawane zabiegom konserwatorsko-restauratorskim. Tradycyjną konserwacją objęto zabytkowe obiekty ze zbiorów specjalnych oraz cymelia zbiorów głównych Biblioteki Narodowej.

W 2010 r. w pracowniach Zakładu Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych zakończono konserwację czterdziestu rękopisów (w 2009 r. – 32) zawierających 7268 kart, 31 fotografii skarbcowych, 6 druków oprawnych (w 2009 r. – 38), zawierających 1736 kart oraz 163 rysunki, grafiki i mapy (w 2009 r. – 243), wykonano także 126 *passe-partout* (w 2009 r. – 16).

Wśród rękopisów poddanych zabiegom konserwatorskim w 2010 r. znalazły się: *Ewangeliarz ławrowski*, rękopis *Krzyżaków Henryka Sienkiewicza*, *Dzienniki Stefana Żeromskiego*, *Katalog Arcybiskupów Gnieźnieńskich Jana Długosza*, korespondencja Stanisława Hozjusza.

Przygotowano 26 ekspertyz konserwatorskich dotyczących stanu zachowania 349 obiektów udostępnianych na wystawy, zawierających opis stanu zachowania tych obiektów oraz wskazówki dotyczące warunków ekspozycji wypożyczonych z Biblioteki Narodowej materiałów bibliotecznych (w 2009 r. – 36 ekspertyz dla 928 obiektów). Stworzono pełne dokumentacje opisowe i fotograficzne



Prace konserwatorskie nad obiektami ze zbiorów klasztoru sióstr wizytek w Warszawie

obektów poddawanych zabiegom konserwatorskim. Łącznie przygotowano 108 (w 2009 r. – 141) dokumentacji konserwatorskich, dla których wykonano 964 fotografie kolorowe (analogowe i cyfrowe) oraz 184 fotografii cyfrowych. Wprowadzono 1367 zdjęć do komputerowej bazy dokumentacji konserwatorskich. W Zakładach: Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych oraz w Laboratorium Konserwatorskim Zbiorów Bibliotecznych BN prowadzono także prace konserwatorskie cennych obiektów znajdujących się poza zbiorami BN. Na podstawie umowy z Zakonem Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny klasztoru sióstr wizytek w Warszawie prowadzono prace dokumentacyjne, laboratoryjne i konserwatorskie nad sześćdziesięcioma planami, rysunkami i mapami z XVII i XVIII wieku, będącymi własnością Zakonu.

Od 2000 r. pudła i teczki ochronne wykonane z „kwaśnej” tektury wymieniane są w BN na opakowania ochronne z tektury bezkwasowej. Efektem tych działań jest zabezpieczenie właściwymi opakowaniami ponad 300 000 woluminów czasopism. Ponadto nieustannie reperuje się i oprawia książki, czasopisma, wykonuje się pudełka na mikrofilmy. W celu ochrony zbiorów zrepe-

rowano i oprawiono w Oddziale Introligatorni Specjalistycznej BN 7662 książek, czasopism, gazet i broszur (w 2009 r. – 8269), a także wykonano, między innymi: 27 040 teczek przewlekanych na czasopisma, 4670 teczek na rękopisy, 2500 pudeł na mikrofilmy oraz 300 kopert na płyty gramofonowe.

Konserwacja masowa. Odkwaszanie

Zbiory XIX- i XX-wieczne stanowią przeważającą część zasobu Biblioteki Narodowej, ale także innych bibliotek i archiwów. Wprowadzenie w XIX w. do masy papierowej takich produktów jak klej żywiczny i siarczan glinowy oraz ściery drzewny spowodowało, że papier był kwaśny już w chwili jego produkowania, a z upływem lat stawał się coraz bardziej kruchy. Dokumenty utrwalone na tzw. kwaśnym papierze, ze względu na właściwości fizykochemiczne nośnika (obecność w papierze substancji kwaśnych wprowadzanych podczas produkcji oraz absorpcja kwaśnych gazów podczas magazynowania), są wrażliwsze na wszystkie zagrożenia zewnętrzne. Liczba zbiorów XIX- i XX-wiecznych



Odkwaszanie książek w systemie Bookkeeper

zagrożonych zniszczeniem jest zbyt duża, by można je było uratować metodami konserwacji tradycyjnej. Ratunek tym zbiorom może zapewnić tylko konserwacja masowa – ratowanie zasobów bibliotecznych i archiwalnych w przeznaczonych do tego celu wyspecjalizowanych, nowoczesnych urządzeniach lub instalacjach, w procesach dezynfekcji, laminacji, odkwaszania i wzmacniania arkuszy oraz książek.

W latach 2000–2008, dzięki funduszom zapewnionym przez Wieloletni Rządowy Program „Kwaśny papier. Ratowanie w skali masowej zagrożonych polskich zasobów bibliotecznych i archiwalnych”, zastosowano w BN technologię masowego odkwaszania arkuszy w urządzeniu C 900 firmy Neschen oraz masowego odkwaszania książek, wprowadzoną w 2007 r., metodą realizowaną przy pomocy instalacji Bookkeeper firmy Preservation Technologies.

W ramach Programu „Kwaśny papier. Ratowanie w skali masowej zagrożonych polskich zasobów bibliotecznych

i archiwalnych” odkwaszaniem objęto zarówno zbiory znajdujące się w Narodowej Książnicy, jak również w innych bibliotekach, archiwach i instytucjach kultury podległych Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego (m.in. zbiory Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina, Muzeum Narodowego, Archiwum Głównego Akt Dawnych, Zamku Królewskiego w Warszawie, Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków, Żydowskiego Instytutu Historycznego).

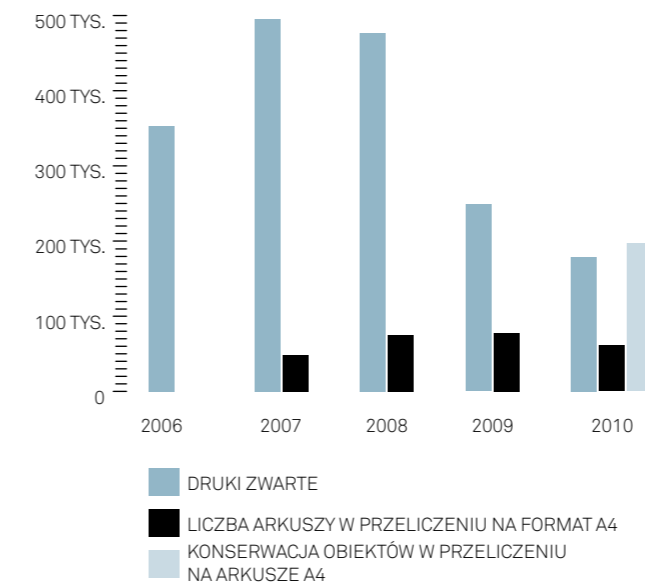
Realizacja programu „Kwaśny papier” wzmocniła pozycję Polski jako ośrodka masowej konserwacji zbiorów z XIX i XX w. oraz jednego kraju, w którym biblioteki i archiwa stały się właścicielami licencjonowanych, nowoczesnych urządzeń do odkwaszania zbiorów.

W związku z wygaśnięciem w 2008 r. Wieloletniego Programu Rządowego „Kwaśny papier” odkwaszanie zasobów bibliotecznych prowadzone w Zakładzie Konserwacji Masowej Zbiorów Bibliotecznych było finansowane ze środków własnych BN (w zakresie konserwacji zbiorów

Narodowej Książnicy), a w przypadku konserwacji zbiorów innych instytucji czy osób prywatnych wprowadzono w 2009 r. odpłatne usługi.

W 2010 r., dzięki instalacji Neschen C 900, odkwaszono 8541 obiektów (woluminów, tek archiwalnych), o liczbie kart różnego formatu 85 208, tj. 178 905,7 kart w przeliczeniu na format A4, w tym, w ramach usług zewnętrznych – 17 obiektów. Łącznie w latach 2005–2010 za pomocą urządzenia Neschen C 900 odkwaszono 1 234 944 karty różnego formatu (1 993 698,28 kont w przeliczeniu na format A4).

W ramach odkwaszania druków zwartych w systemie Bookkeeper odkwaszono 59 359 woluminów/jednostek/tek archiwalnych o łącznej wadze 23 187,3 kg pochodzących ze zbiorów Biblioteki Narodowej oraz w ramach usług zewnętrznych, 1441 woluminów/jednostek/tek archiwalnych o łącznej wadze 2068,2 kg. Zamówienia zewnętrzne pochodziły z Muzeum Wojska Polskiego, Biblioteki Kórnickiej, Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu, Biblioteki Sejmowej, Polskiego Czerwonego Krzyża oraz firm i osób prywatnych. Łącznie procesowi odkwaszania druków zwartych poddano 60 919 woluminów/jednostek/tek archiwalnych o wadze 252 555,5 kg. Łącznie w latach 2007–2010 odkwaszono w systemie Bookkeeper 261 496 woluminów/tek archiwalnych o łącznej wadze 120 393,52 kg.



Liczba arkuszy (w przeliczeniu na format A4) i druków zwartych odkwaszonych w latach 2006–2010 ze zbiorów Biblioteki Narodowej i innych instytucji kultury oraz liczba obiektów poddanych konserwacji w 2010 r. (w przeliczeniu na arkusze A4)

Zabieg odkwaszania jest częścią konserwacji papieru. Wszystkie obiekty przekazywane do Zakładu Konserwacji Masowej Zbiorów Bibliotecznych są odkwaszane, część z nich jest poddawana pracom konserwatorskim polegającym na wzmacnianiu struktury papieru, uzupełnianiu ubytków, podklejeniu rozdarć. Prace konserwatorskie wykonywane są w Sekcji Odkwaszania i Konserwacji Arkuszy przy obiektach odkwaszonych w technologii Neschen C 900 i Bookkeeper. W 2010 r. 97,4 % obiektów przyjętych do Sekcji było poddanych pracom konserwatorskim o różnym stopniu zaawansowania, przy zastosowaniu metod konserwacji tradycyjnej, masowej oraz metodami łączonymi. Pracom tym poddano łącznie 8362 obiekty, co stanowi 196 738,04 kart w formacie A4. Niezależnie od tego 234 obiekty (8507,34 kart formatu A4) poddano wzmocnieniu przy pomocy laminacji Filmoplastem R. Prace konserwatorskie w Zakładzie Konserwacji Masowej Zbiorów Bibliotecznych wykonywane są również dla zbiorów specjalnych pochodzących z XIX i XX w. (np. Kolekcja Wilanowska, archiwa pisarzy i naukowców XX wieku, kartografia i zbiory muzyczne). Warto podkreślić, że w 2010 r. rękopis *Krzyżaków* Henryka Sienkiewicza, konserwowany w Zakładzie Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych, odkwaszany był w Zakładzie Konserwacji Masowej.

W Laboratorium Konserwatorskim Zbiorów Bibliotecznych BN wykonano badania czystości mikrobiologicznej 1068 obiektów (w 2009 r. – 977) oraz przeprowadzono 1873 pomiary pH papieru metodą stykową na 286 obiektach (w 2009 r. – 2926 na 514 obiektach). Przeprowadzono także 1619 prób mikrobiologicznych powietrza (w 2009 r. – 1400), w tym 54 próby dla Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina. Liofilizacji (osuszaniu) poddano 988,7 kg obiektów wcześniej zamrożonych (w 2009 r. – 348 kg), pochodzących z BN oraz z instytucji zewnętrznych (m.in. ze Szpitala Klinicznego pod wezwaniem Dzieciątka Jezus w Warszawie) oraz dokonano napraw i rekonstrukcji 4561 szpul taśm mikrofilmowych (w 2009 r. – 5293). W komorze ciśnieniowo-próżniowej poddano dezynfekcji obiekty z dziewięciu zakładów BN (45,65 wsadu) oraz 18 instytucji zewnętrznych, m.in. z: Akademii Sztuk Pięknych, Urzędu Stanu Cywilnego w Warszawie, Muzeum Powstania Warszawskiego, Stołecznego Konserwatora Zabytków, Muzeum Sztuki Nowoczesnej, Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina, Teatru Wielkiego-Opery Narodowej, Muzeum Historycznego m. st. Warszawy) (32,35 wsadu). Łącznie przeprowadzono 78 wsadów (w 2009 r. – 82).



Nowoczesne automatyczne skanery do książek stwarzające nowe perspektywy ochrony unikatowych obiektów

Wytwarzanie dokumentów zastępczych. Mikrofilmowanie i digitalizacja zbiorów

Jednym ze sposobów ochrony zbiorów jest tworzenie tzw. dokumentów zastępczych przez mikrofilmowanie i digitalizację.

Program mikrofilmowania zbiorów w Bibliotece Narodowej jest realizowany od 1950 r., kiedy to utworzono stację mikrofilmową i rozpoczęto mikrofilmowanie najcenniejszych dokumentów ze zbiorów bibliotek polskich.

Obecnie zasób mikrofilmów Biblioteki Narodowej liczy ponad 300 000 jednostek, zawierających dokumenty polskich i zagranicznych księżnic, na który składają się mikrofilmowe kopie rękopisów, starych druków, muzykaliów, druków nowszych i czasopism. W Zakładzie Reprografii i Digitalizacji Zbiorów BN wykonano w 2010 r. 244 079 klatek mikrofilmowych (w 2009 r. – 253 724).

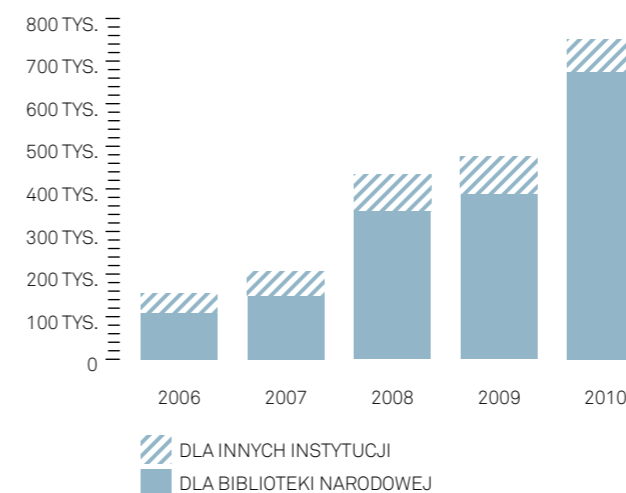
Nowe perspektywy ochrony unikatowych obiektów i jednocześnie masowego ich udostępniania – każdemu i o każdej porze – stwarza digitalizacja. Przenoszenie

dokumentów bibliotecznych do postaci cyfrowej i budowanie biblioteki cyfrowej wyznacza kierunki działalności Narodowej Książnicy na najbliższe lata. Z roku na rok w BN wzrasta liczba zabezpieczonych w ten sposób dokumentów. Od 2009 r., zgodnie z decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Narodowa Książnica pełni funkcję Centrum Kompetencji w zakresie digitalizacji materiałów bibliotecznych w Polsce. Działająca od 2004 r. Pracownia Digitalizacji Zbiorów wyposażona jest w nowoczesne skanery do oryginałów: DigiBook 6002 RGB, Zeuschel OS 10000, trzy skanery Zeutschel 12000, jeden skaner Zeutschel 14000 (zakupione w 2008 r.) oraz dwa skanery Canon MS 800 do mikrofilmów. W październiku 2010 r. Biblioteka Narodowa jako pierwsza instytucja w Polsce zakupiła dodatkowo trzy automatyczne skanery do książek. Zakup został sfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka) w ramach realizowanego przez BN programu Cyfrowa Biblioteka Publikacji Naukowych ACADEMICA.

W 2010 r. wzrosła liczba skanów wykonanych w Zakładzie Reprografii i Digitalizacji Zbiorów: wykonano 743 942 skany (w 2009 r. – 475 746), w tym z oryginału

– 714 896, a z mikrofilmów – 29 383. Spośród skanów wykonanych zarówno z oryginału, jak i z mikrofilmów 674 902 wykonano do zbiorów BN, a 76 425 na zewnętrzne zamówienie. Zrobiono także 24 046 kserokopii.

Wśród ciekawszych obiektów bibliotecznych zdigitalizowanych w 2010 r. znalazły się: *Annales seu Cronice incliti Regni Poloniae* Jana Długosza, jeden z czterech zachowanych do naszych czasów tłoczonych na pergaminie i iluminowanych egzemplarzy edycji z 1490 r. dzieła Giovanniego Simonetty *Commentarii rerum gestarum Francisci Sfortiae (La Sforziada)*, jedna z najstarszych ksiąg liturgicznych bizantyńsko-słowiańskich z XV wieku *Triod' cvetnaja*, *Kodeks Kuropatnickiego*, *Statut litewski pierwszej redakcji z 1529 r.*, rękopisy powieści Elizy Orzeszkowej – *Perła szczęścia*, *Tytan*, *Faun i Nimfa (baśń grecka)*, *Nad Niemnem*, a także rękopisy utworów Marii Konopnickiej – *Wolny najmita*, *Nowe latko*.



Liczba skanów wykonanych w Bibliotece Narodowej w latach 2006–2010

Bezpieczeństwo zbiorów Biblioteki Narodowej

Profilaktyka ochrony zbiorów polega także na zwiększeniu bezpieczeństwa budynków, w których przechowywane są zbiory. Systematycznie przeprowadzane są kontrole stanu urządzeń przeciwpożarowych, zespołów wentylacyjno-klimatyzacyjnych i systemów zabezpieczeń technicznych oraz telewizji przemysłowej, zamontowa-

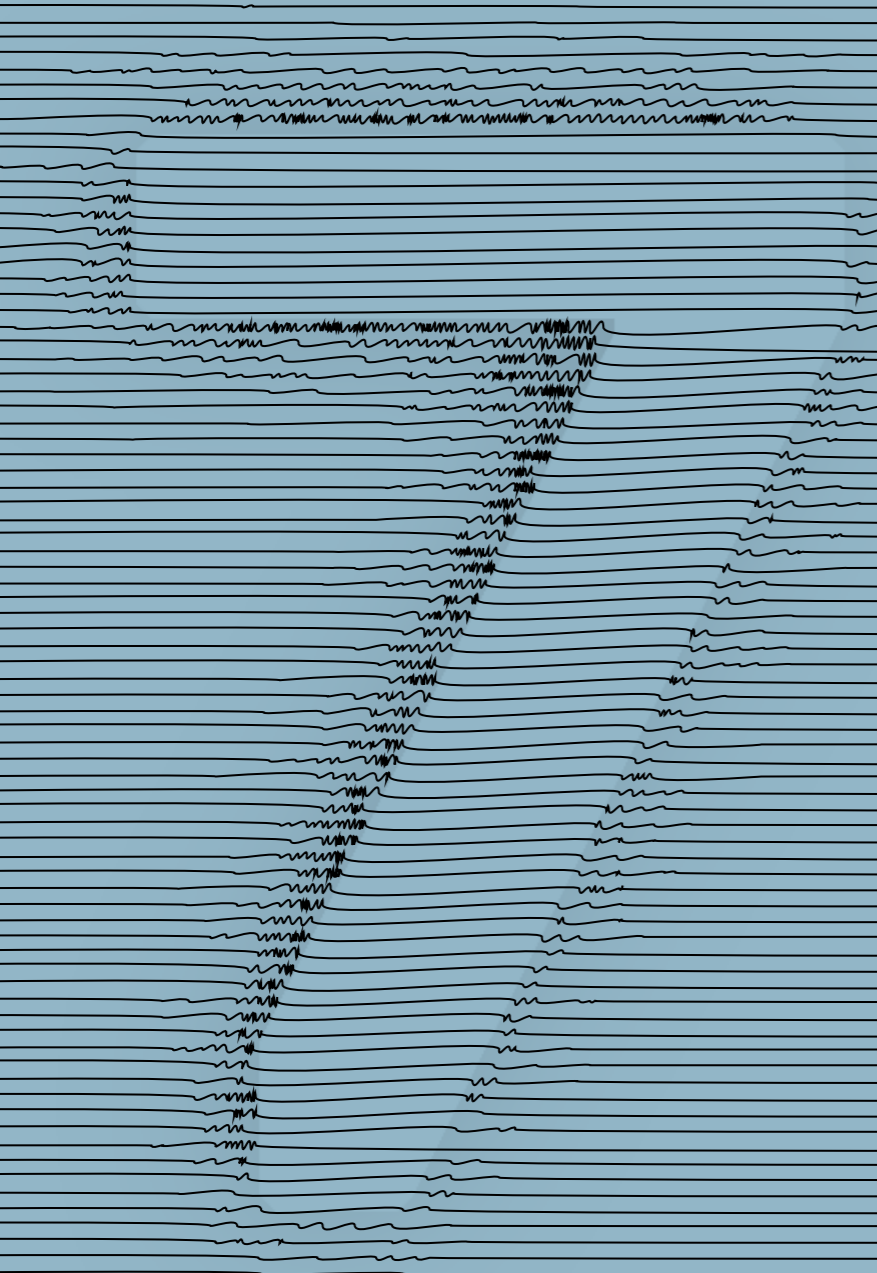
nych w latach ubiegłych. W zakresie technicznej i elektronicznej ochrony obiektów działają kamery monitorujące wnętrze, kamery zewnętrzne, systemy czujek elektronicznych, modernizowane są zabezpieczenia antywłamaniowe. Zwiększeniu bezpieczeństwa budynków i zbiorów służą stałe kontrole ochrony przeciwpożarowej w budynkach BN oraz kompleksowy przegląd stanu technicznego gaśnic, agregatów i hydrantów pożarowych. Ochronę obiektów BN w Pałacu Rzeczypospolitej wzmocniły w 2010 r. zainstalowane dodatkowo specjalne kamery monitorujące przez całą dobę najcenniejsze obiekty rękopiśmienne, prezentowane na wystawie *Wizytówka Chopina*.

W gmachu głównym BN poddano naprawie rejestratory wizji systemu CCTV w pomieszczeniu 271, zmodernizowano stanowisko nadzoru, zainstalowano trzy wewnętrzne kamery monitorujące oraz zabezpieczono pod względem elektronicznym i mechanicznym nowy magazyn Zakładu Zbiorów Ikonograficznych.

Stałym elementem profilaktycznej ochrony zbiorów, realizowanym od 2000 r., są paski magnetyczne wklejane do książek. Łącznie oznaczono nimi ponad 1 100 000 woluminów. Przeprowadzone w ostatnich kilku latach kontrolne skontrolowanie księgozbiorów podręcznych w dużych czytelniach i Informatorium nie wykazują braków w zbiorach, co potwierdza skuteczność zastosowanej metody.

Ośrodek Ochrony Dóbr Kultury

Zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz Rozporządzeniem Ministra Kultury z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie wywozu zabytków i przedmiotów o cechach zabytków za granicę, Biblioteka Narodowa prowadzi Ośrodek Ochrony Dóbr Kultury opiniujący wnioski i wydający zezwolenia na wywóz za granicę materiałów bibliotecznych powstałych przed 1 stycznia 1949 r. Nowelizacja ustawy (czerwiec 2010 r.) podniosła próg wartości jednostkowej zabytków, co zmniejszyło liczbę wniosków wpływających w tej sprawie do BN. W 2010 r. wydano 17 zezwoleń czasowych na wywóz za granicę na wystawy 94 materiałów bibliotecznych oraz 17 eksponatów filatelistycznych. Komisja Zezwoleń odbyła 24 posiedzenia, w wyniku których wydano zezwolenia na wywóz 959 polskich (w 2009 r. – 1003), oraz 48 (w 2009 r. – 215) obcych materiałów bibliotecznych. Zastrzeżono jedną jednostkę polskich materiałów bibliotecznych. Łącznie zezwolenia uzyskało 1007 materiałów bibliotecznych (w 2009 r. – 1318).



Biblioteki cyfrowe

Biblioteki cyfrowe

Cyfrowa Biblioteka Narodowa *Polona*

Otwarta we wrześniu 2006 r., z myślą o wszystkich użytkownikach bibliotek i Internetu, Cyfrowa Biblioteka Narodowa *Polona* (cBN *Polona*) udostępnia w postaci cyfrowej najważniejsze wydania tekstów literackich i naukowych, dokumenty historyczne, czasopisma, grafiki, fotografie, druki i rękopisy muzyczne oraz mapy pochodzące ze zbiorów BN.

Cyfrowa Biblioteka Narodowa *Polona* funkcjonuje w oparciu o System Zbiorów Zdigitalizowanych – oprogramowanie wspomagające również ścieżkę digitalizacji, utworzone i rozbudowywane przez Zakład Technologii Informatycznych BN, oraz system dLibra – PCSS.

W związku z przypadającym w 2010 r. Rokiem Fryderyka Chopina cBN *Polona* poszerzyła swe zbiory o materiały związane z życiem i twórczością kompozytora, udostępniając użytkownikom największy na świecie zbiór rękopisów utworów Chopina, znajdujący się w zbiorach BN. Kolekcja „Fryderyk Chopin”, którą otwiera wprowadzenie Marioli Nałęcz i Włodzimierza Pigły, liczy aż 895 obiektów. W 2010 r. utworzono także nowe kolekcje – „Eliza Orzeszkowa” i „Maria Konopnicka”, zawierające rękopisy i pierwodruki utworów obu pisarek. Kolekcja „Eliza Orzeszkowa”, opatrzona wprowadzeniem prof. Grażyny Borkowskiej i dr Iwony Wiśniewskiej, liczy 197 obiektów, kolekcję „Maria Konopnicka”, do której wstęp

Kolekcje tematyczne cBN *Polona*

- Adam Mickiewicz
- Archiwum Zbigniewa Herberta
- Cyprian Norwid
- Czasopisma polskie z XIX i 1. połowy XX wieku
- *Demony* Grzegorza Morycińskiego
- Eliza Orzeszkowa
- Fryderyk Chopin
- Jan Kochanowski
- Juliusz Słowacki
- Kresy Wschodnie
- Kroniki polskie
- Literatura dla dzieci i młodzieży
- Literatura jidysz
- Maria Konopnicka
- Mikołaj Rej
- Powstanie Styczniowe
- Skarby Biblioteki Narodowej
- Św. Jadwiga Królowa Polski
- Warszawa w słowie i obrazie
- Wolne Lektury,
- Wrzesień 1939
- Wydawnictwa konspiracyjne

napisała dr Teresa Kaczorowska, tworzy 247 obiektów. Rozpoczęto także prace nad kolejną kolekcją „Podróże i turystyka”, która zostanie udostępniona w 2011 r.

Na koniec 2010 r. w cBN *Polona* znajdowało się 27 677 obiektów (w 2009 r. – 21 820 obiektów), spośród których

aż 5857 opublikowano w 2010 r. Wśród prezentowanych dokumentów cyfrowych znajdują się: 9534 książki, 920 dokumentów życia społecznego, 769 starych druków, 208 rękopisów, 558 czasopism, 14 912 grafik oraz 776 muzykaliów.

W cBN *Polona*, obok wersji obrazkowej danej publikacji użytkownicy mają do wyboru plik PDF (w warstwą tekstową) lub mogą korzystać z samego tekstu zapisanego w formie pliku tekstowego (format txt).

Czytelnicy mogą przeszukiwać zasoby cBN *Polona* bezpośrednio pod adresem: www.polona.pl oraz za pośrednictwem witryny BN www.bn.org.pl.

Statystyki liczby odwiedzin cBN *Polona*, prezentowane od września 2006 r. do końca 2009 r., opierały się na danych gromadzonych i przetwarzanych przez oprogramowanie dLibra wersja 2.5. Mechanizm stosowany w tej wersji oprogramowania generował niewiarygodne informacje, co dało się zauważyć analizując dane statystyczne gromadzone przez dodatkowo zainstalowane mechanizmy generowania statystyk (*Webalizer*, *AWStats*). Od 2010 r. statystyki ruchu użytkowników cBN *Polona* są oparte wyłącznie na danych pochodzących z *Webalizer* i *AWStats*. Według pomiarów wykonanych za pomocą programu *Webalizer*, liczba odwiedzin strony www.polona.pl wyniosła w 2010 r. 749 581 (w 2009 r. w tym samym programie – 717 864). Jest to liczba odwiedzin strony internetowej, rejestrowana na podstawie odwołań z konkretnych adresów IP, przy czym dane te zliczane są także w przypadku powtarzających się adresów, o ile odwołania nastąpiły w zadanym odstępie czasu – domyślnie 30 minut. W innym programie, *AWStats*, liczba wizyt na stronie www.polona.pl wyniosła 536 936 (w 2009 r. – 511 017). Jest to liczba odwiedzin strony internetowej definiowana jako wizyta każdego nowego gościa, który oglądał stronę i nie łączył się z nią przez ostatnie 60 minut.

W 2009 r. Zakład cBN *Polona* realizował współpracę krajową i zagraniczną w zakresie tworzenia zasobów cyfrowych, a także kontynuował promocję cBN *Polony*, wykorzystując kanały dystrybucji informacji (np. rozpoczęto prowadzenie profilu cBN *Polona* na portalu społecznościowym Facebook). W ramach działań promocyjnych cBN *Polona* została zaprezentowana uczestnikom projektu Access IT oraz warsztatów REDISCOVER, a także mediom. Kontynuowano współpracę z Interdyscyplinarnym Centrum Modelowania Matematycznego Uniwersytetu Warszawskiego w ramach projektu „Otwórz książkę”.

Zakład cBN *Polona* prowadził ponadto liczne działania na rzecz środowiska bibliotekarskiego: udzielał konsultacji, prowadził praktyki, szkolenia, a pracownicy innych bibliotek odbywali w Zakładzie staże zawodowe w zakresie digitalizacji i tworzeniu bibliotek cyfrowych. W 2010 r. pracownicy Zakładu angażowali się w wiele działań związanych bezpośrednio lub pośrednio z tworzeniem, funkcjonowaniem i rozbudową cBN *Polona* oraz rozwojem bibliotek cyfrowych w Polsce.

Wolne Lektury

Cyfrowa Biblioteka Narodowa *Polona* kontynuowała współpracę z Fundacją „Nowoczesna Polska” przy portalu Wolne Lektury, zawierającym teksty lektur szkolnych, które są wolne od zastrzeżeń prawa autorskiego. W cBN *Polona* znajdują się cyfrowe kopie tekstów lektur, natomiast na portalu www.wolnelektury.pl poszczególne pozycje z listy lektur są dostępne w kilku formatach do wyboru i opatrzone komentarzami. Można je nie tylko przeglądać online, lecz również przenosić na twardy dysk własnego komputera. Z początkiem stycznia 2010 r. dzieła twórców zmarłych w 1939 r. przeszły do domeny publicznej.

Elektroniczne Archiwum Zabytków Piśmiennictwa Polskiego (EAZPP)

Biblioteka Narodowa wraz z Instytutem Historii Polskiej Akademii Nauk, Instytutem Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk, Naczelną Dyрекcją Archiwów Państwowych oraz Naukową Akademią Siecią Komputerową, działając w ramach konsorcjum naukowego, zakończyła w grudniu 2010 r. realizację trzyletniego projektu badawczego „Elektroniczne Archiwum Zabytków Piśmiennictwa Polskiego”, zamówionego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

W wyniku przeprowadzonych prac badawczych przygotowano całościową koncepcję digitalizacji zabytków piśmiennictwa powstałych do 1600 roku oraz określono kanon, którego zakres może być modyfikowany i poszerzany wraz z rozwojem technologii oraz zgodnie ze wskazaniami badaczy. Opracowanie koncepcji digitalizacji piśmiennictwa polskiego zostało zrealizowane w ramach czterech zadań badawczych:

- zdefiniowanie terminu „zabytek piśmiennictwa polskiego przed rokiem 1600” i określenie kryteriów wyboru zabytku w ramach realizowanego projektu

- inwentaryzacja w postaci elektronicznej zasobów piśmiennictwa polskiego do 1600 r., które spełniają kryteria określone w definicji zabytku. Kwerendę przeprowadzono m.in. w archiwach państwowych i kościelnych, Centralnym Katalogu Starych Druków Biblioteki Narodowej, bibliotekach publicznych i kościelnych, jak również w bibliotekach zagranicznych
- opracowanie założeń ogólnych „Kanonu zabytków piśmiennictwa polskiego” wraz z recenzją ekspertów zewnętrznych. Założenia opisujące listę kategorii źródeł kanonu zabytków piśmiennictwa polskiego do 1600 r., stanowią kryteria pomocnicze i określają priorytety digitalizacyjne polskich dokumentów piśmienniczych, które mogą być wykorzystywane przez polskie instytucje kultury w procesie cyfryzacji polskiego dziedzictwa narodowego i udostępnianiu go w bibliotekach cyfrowych oraz w portalu *Europeana*
- przygotowanie wykazu zdigitalizowanych zabytków piśmiennictwa polskiego.

Na podstawie zgromadzonego materiału opracowano pięć przykładowych wzorcowych domen dziedzicowych (kolekcji tematycznych), składających się z tekstu wprowadzającego oraz zbioru obiektów cyfrowych wraz z metadanymi, połączonych sieciami relacji. W celu uruchomienia wdrożenia pilotażowego portalu przygotowano wzorcowe domeny dziedzicowe, ilustrujące różnorodność i bogactwo zinwentaryzowanego materiału o następujących profilach tematycznych:

- Jan Kochanowski
- Bitwa pod Grunwaldem
- Dokumenty oryginalne
- Najstarsze zabytki języka polskiego
- Historiografia polska do XVI wieku.

Każda z domen została poddana recenzji niezależnego eksperta.

Istotnym elementem prac badawczych szczegółowe rozpoznanie oraz opracowanie procedur składających się na proces digitalizacji w bibliotekach i archiwach, z uwzględnieniem aspektu bezpieczeństwa zabytków piśmiennictwa polskiego. Kompleksowo opracowano zagadnienia planowania digitalizacji, tworzenia i eksploatacji pracowni digitalizacyjnej, szczegółowe zalecenia i standardy techniczne procesu digitalizacji wraz metodami przetwarzania i przechowywania tworzonych zasobów cyfrowych.

Wyniki działań w tym zakresie zostały opublikowane w wydanej przez BN pracy *Digitalizacja piśmiennictwa* (oprac. i red. Dariusz Paradowski). To pierwsze

w Polsce opracowanie precyzujące etapy ścieżki digitalizacyjnej, niezbędne w procesie tworzenia i rozwoju bibliotek cyfrowych. W wyniku prac nad projektem wypracowano zasady funkcjonalności systemu informatycznego służącego do wspomagania digitalizacji oraz przechowywania i udostępniania cyfrowych zbiorów bibliotecznych i archiwalnych w szczególności odwzorowujących obiekty zabytkowe. Ze względu na swą ogólność, powstałe w wyniku tych prac dokumenty i opracowania mogą służyć jako podstawa do rozwoju istniejących i budowy nowych systemów produkcji i przechowywania materiałów cyfrowych dowolnych obiektów z zakresu piśmiennictwa. Zaprojektowano architekturę systemu informatycznego i opracowano model zasobu bibliotecznego i archiwalnego, a następnie zaimplementowano system informatyczny, który realizuje zakładaną funkcjonalność. Powstały system pozwala na sprawne wyszukiwanie i przeglądanie interesujących użytkownika pozycji, które mogą być grupowane w kolekcje lub kategorie, a także mieć powiązania (relacje) z innymi dokumentami. System umożliwi sprawne poruszanie się po wszystkich dokumentach powiązanych różnymi typami relacji, a także łatwe przeglądanie dokumentów należących do wybranej kolekcji.

Wyniki inwentaryzacji zasobów piśmiennictwa polskiego do 1600 r. oraz instalacja pilotażowa, prezentująca reprodukcje cyfrowe wybranych zabytków, uporządkowane w pięciu domenach dziedzicowych, są dostępne pod adresem <http://eazpp.bn.org.pl>.

System udostępnia przechowywane metadane przy użyciu protokołu OAI-PMH, co pozwala na integrację z innymi tego typu archiwami cyfrowymi na świecie, może zaś być zasilany gotowymi metadanymi poprzez mechanizm importu z formatów bibliotecznych i archiwalnych bądź przez ręczne wprowadzanie. System wyróżnia rozbudowany moduł digitalizacji, który wspomaga procesy tworzenia cyfrowej reprodukcji od momentu planowania, aż po udostępnienie gotowego zasobu w Internecie z uwzględnieniem potencjalnie wymaganych prac konserwatorskich, procesów skanowania i kontroli, a także transportu obiektów fizycznych pomiędzy magazynami. Udostępniona wersja dystrybucyjna oprogramowania (bezpłatna dla instytucji budżetowych) może być użyta przed jednostki, które planują przeprowadzić proces digitalizacji swoich zasobów, jak również przez jednostki, które małym kosztem chcą udostępnić w Internecie już zdigitalizowane zasoby. Do oprogramowania dołączono podręcznik instalacji. System przystosowany jest do uruchomienia

w środowisku dostępnym na licencji Open Source, co znacząco zmniejsza środki potrzebne na wdrożenie.

Wyspecjalizowane narzędzia wspomagające wyszukiwanie oraz opracowywanie cyfrowych obiektów i ich kolekcji będą służyć pomocą w badaniach naukowych, natomiast prezentacja w atrakcyjnej formie sprzyjającej edukacji będzie zachęcać młodych użytkowników do zapoznawania się z dziedzictwem narodowym. Rezultatem projektu będzie również udostępnienie w Internecie w ciągu najbliższych lat najważniejszych dla polskiej kultury tekstów i dokumentów, określających naszą tożsamość narodową.

ACADEMICA – Cyfrowa Biblioteka Publikacji Naukowych

Biblioteka Narodowa wspólnie z Nauką i Akademią Sztuki Komputeryjną oraz Fundacją na Rzecz Nauki Polskiej rozpoczęła w 2010 r. prace nad nowym projektem ACADEMICA – Cyfrowa Biblioteka Publikacji Naukowych. Celem projektu jest stworzenie polskim środowisku akademickiemu narzędzia szybkiego dostępu do literatury naukowej.

Cyfrowa Biblioteka Publikacji Naukowych ACADEMICA jest nowatorskim projektem polegającym na zdigitalizowaniu znacznej liczby książek i czasopism naukowych oraz ich udostępnieniu za pomocą utworzonego w tym celu systemu wypożyczeń międzybibliotecznych obiektów cyfrowych.

W pierwszej kolejności zbiory udostępni Biblioteka Narodowa, która ustawowo gromadzi wszystkie ukazujące się w Polsce tytuły publikacji naukowych. Według założeń projektu w latach 2010–2013 ze zbiorów BN zostanie wyselekcjonowanych oraz poddanych digitalizacji 170 000 książek i czasopism. Zbudowany w ramach projektu zbiór publikacji będzie systematycznie powiększany. Dostęp do cyfrowych wersji publikacji naukowych uzyskają czytelnicy ponad pięciuset polskich bibliotek naukowych, w tym także bibliotek uczelni prywatnych. System informatyczny projektu będzie wykonany przez NASK w ścisłej współpracy z Biblioteką Narodową. Jednym z zasadniczych założeń tego systemu jest ochrona zasobu przed nieuprawnionym dostępem do cyfrowego zbioru publikacji. Udostępnianie publikacji naukowych będzie się odbywało zgodnie z zapisami Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, a same dzieła będą podlegały ograniczeniom kopiowania lub druko-

wania ich fragmentów. Uniemożliwione będzie kopiowanie książek podlegających ochronie prawa autorskiego.

Projekt ACADEMICA powstał z inicjatywy i według pomysłu Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej. Projekt finansowany jest przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego *Innowacyjna Gospodarka*, zaś realizowany przez Bibliotekę Narodową oraz NASK w latach 2010–2013. Przewidywany koszt projektu wyniesie blisko 34 mln zł.

W 2010 r. rozpoczął się proces digitalizacji publikacji, które tworzą zasób udostępniany czytelnikom. Dzięki funduszom projektu Biblioteka Narodowa wzbogaciła się w 2010 r. o trzy nowoczesne skanery automatyczne, które umożliwią digitalizację publikacji w liczbie wskazanej w założeniach projektu. Rozpoczęto prace nad regulaminem wypożyczeń międzybibliotecznych oraz nad systemem informatycznym, za pośrednictwem którego cyfrowe egzemplarze publikacji będą udostępniane czytelnikom. W roku 2011 planuje się zakup dodatkowych skanerów do mikrofilmów oraz skanera do obsługi publikacji w formacie większym niż pozwalają na to obecnie posiadane urządzenia. Zakończą się prace nad adaptacją pomieszczenia przeznaczonego na nową serwerownię BN, w części finansowane z funduszy projektu. Zostanie zakupione wyposażenie repozytorium cyfrowego, służącego do przechowywania i udostępniania publikacji w ramach systemu ACADEMICA.

Repozytorium Dokumentów Elektronicznych

Do Repozytorium, uruchomionego przez Zakład Technologii Informatycznych BN a obsługiwanego przez Zakład Dokumentów Elektronicznych BN od 2 kwietnia 2009 r., trafiają materiały online, głównie e-booki, nadsyłane przez wydawców w ramach egzemplarza obowiązkowego. Wydawcy sami zgłaszają do depozytu publikacje elektroniczne wydane w formacie PDF/A (format zaprojektowany do długotrwałego przechowywania dokumentów cyfrowych). Wydawnictwo rejestruje się i wprowadza własne hasło dostępu, a administratorzy systemu nadają uprawnienia dla konta wydawnictwa. Wydawnictwo przesyła publikację wprowadzając ich podstawowe dane, sprawdza się zapisane informacje oraz zgodność formatów wprowadzonych plików. Następnie pracownicy BN przenoszą publikację do Repozytorium i opracowują dokument formalnie i rzeczowo. W 2010 r. wzrosła liczba dokumentów elektronicznych

gromadzonych i archiwizowanych w Repozytorium, w którym do końca roku umieszczono 6504 plików (w 2009 r. – 2592). W tej liczbie zawierają się dokumenty online i publikacje kopiowanie z płyt CD-ROM w celu ich długookresowej archiwizacji.

Projekt SYNAT/PASSIM

W 2010 r. Biblioteka Narodowa rozpoczęła współpracę przy realizacji projektu „Utworzenie uniwersalnej, otwartej, repozytoryjnej platformy hostingowej i komunikacyjnej dla sieciowych zasobów wiedzy dla nauki, edukacji i otwartego społeczeństwa wiedzy”, wykonywanego przez sieć naukową złożoną z 15 jednostek naukowych, której liderem jest Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego Uniwersytetu Warszawskiego. Projekt jest finansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Celem projektu jest utworzenie funkcjonującego zintegrowanego systemu baz wiedzy, umożliwiającego akwizycję wiedzy z rozproszonych i heterogenicznych baz danych, budowa wielofunkcyjnego repozytorium danych źródłowych do bezpiecznego, długoterminowego przechowywania i udostępniania cyfrowych obiektów źródłowych oraz utworzenie uniwersalnej, otwartej platformy repozytoryjnej, hostingowej i komunikacyjnej, umożliwiającej eksploatację własnego oprogramowania aplikacyjnego i udostępnianie informacji i usług za pomocą serwerów organizacji hostingowych. W ramach projektu Biblioteka Narodowa realizuje następujące zadania:

- analiza i standaryzacja opisu zasobów (metadane) i opracowanie szkieletu klasyfikacji;
- analiza cyfrowych zasobów informacyjnych BN wraz z ich rozbudową oraz zasobów instytucji muzealnych, a także źródeł krajowych i zagranicznych, tradycyjnych i elektronicznych (cyfrowych) w zakresie nauk humanistycznych, ekonomicznych i społecznych;
- opracowanie modelu funkcjonalności systemu i zapewnającego aktywny udział instytucji, organizacji i naukowców;
- opracowanie wtyczek wizualizacyjnych wspomagających prace humanistów;
- uruchomienie bazy wiedzy i repozytorium cyfrowego BN oraz testy funkcjonalne.

Polska Biblioteka Internetowa

W czerwcu 2008 r. Polska Biblioteka Internetowa została przekazana z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

i Administracji w gestię Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Na zlecenie MKiDN prace nad kontynuacją PBI prowadzi Biblioteka Narodowa. Polska Biblioteka Internetowa została przejęta w całości – z oprogramowaniem i zasobami cyfrowymi, tworzonymi w latach 2003–2007. Jakość zasobów cyfrowych PBI, a zwłaszcza błędy w elektronicznie przetwarzanych tekstach, braki stron oraz brak opisów katalogowych dokumentów, na podstawie których były tworzone, stała się przedmiotem krytyki ze strony użytkowników. Biblioteka Narodowa prowadzi prace nad sukcesywną poprawą jakości zasobów cyfrowych PBI, których celem jest prezentacja zgodnie z obowiązującymi standardami możliwie jak największej części zasobów PBI oraz włączenie ich do portalu *Europeana*.

Europeana



W 2010 r. trwały intensywne prace nad rozwojem portalu *Europeana* i opracowaniem strategii jego działania na lata 2011–2015. W pracach nad tworzeniem formatu brali udział przedstawiciele Biblioteki Narodowej, działający w ramach rozpoczętego w 2009 r. projektu *Europeana v.1.0*, którego celem jest uruchomienie w 2011 r. pełnej

wersji funkcjonalnej portalu. W tych działaniach uczestniczy ponad 80 instytucji kultury i organizacji zrzeszających europejskie instytucje kultury. Kolejne etapy realizacji projektu to: rozwój serwisów operacyjnych, prowadzenie badań potrzeb użytkowników i opracowanie na tej podstawie funkcjonalności portalu, przygotowanie modelu biznesowego i przyszłego kształtu organizacyjnego *Europeany* oraz jej promocja. Według planów z 2009 r. portal miał udostępniać do końca 2010 r. co najmniej 10 mln obiektów. Ogromnym sukcesem europejskich instytucji kultury, współtworzących zasób *Europeany* było przekroczenie w 2010 r. liczby 14 mln dostępnych w portalu obiektów cyfrowych. Projekt *Europeana v.1.0* realizowany jest w sześciu pakietach zadaniowych. W 2010 r. zespół zajmował się m.in. opracowaniem zasad udostępniania w *Europeanie* treści cyfrowych tworzonych przez użytkowników i analizą statystyk użytkownika portalu. Rezultatem działań jest opublikowany w październiku raport *Europeana. Users, usage and information seeking behaviour*.

W ramach prac nad projektem *Europeana v.1.0* opracowano plan strategiczny na lata 2011–2015, który zakłada dostępność w 2015 r. do 30 mln obiektów cyfrowych, prezentujących różnorodność kulturową Europy.

Planowana jest poprawa jakości metadanych, rozbudowa funkcjonalności portalu uwzględniająca mobilny dostęp do jego zawartości, zwiększenie liczby instytucji prezentujących swoje zasoby cyfrowe poprzez *Europeanę* oraz zaangażowanie użytkowników w budowę portalu.

Biblioteka Narodowa została zaproszona do udziału w projekcie *Europeana v.2.0*, którego celem jest m.in. wzmocnienie pozycji portalu *Europeana* na rynku europejskim i światowym, rozbudowa serwisów przeznaczonych dla użytkowników, dostawców treści oraz instytucji kulturalnych i edukacyjnych oraz przygotowanie i uruchomienie modelu organizacyjnego i ekonomicznego, który zapewni portalowi stabilność i możliwość rozwoju.

Europeana Travel

W 2010 r. BN kontynuowała także prace nad projektem *Europeana Travel*. Jego celem jest digitalizacja i udostępnienie w portalu *Europeana* ponad miliona obiektów dokumentujących europejskie podróże i turystykę. W projekcie biorą udział biblioteki narodowe i uniwersyteckie z Austrii, Czech, Estonii, Finlandii, Niemiec, Węgier, Łotwy, Polski, Słowenii, Szwecji i Wielkiej Brytanii. Projekt jest dofinansowywany przez Komisję Europejską w ramach programu eContentPlus oraz wspierany przez Konferencję Dyrektorów Europejskich Bibliotek Narodowych (CENL) i organizację Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER). Jego koordynatorem jest Biblioteka Narodowa Estonii. W ramach projektu zostaną przeprowadzone prace związane z planowaniem kolekcji cyfrowych (obejmujące między innymi ustalenie standardów) oraz prace digitalizacyjne, których celem jest umieszczenie w portalu *Europeana* reprodukcji cyfrowych książek, map, pocztówek, fotografii, grafik oraz filmów związanych

W ramach projektu *Europeana* BN zobowiązała się udostępnić 2000 książek w języku polskim, 200 książek w języku francuskim, 150 książek w języku niemieckim, 150 książek w języku angielskim, 30 starych druków (w językach: polskim, łacińskim, niemieckim, francuskim i angielskim), 6000 materiałów ikonograficznych oraz 80 dokumentów życia społecznego.

z turystyką i podróżami. Projekt obejmuje wyłącznie dzieła z domeny publicznej, czyli wolne od zastrzeżeń prawa autorskiego.

Zakończenie prac nad projektem przewidziane jest na rok 2011.

REDISCOVER

Celem projektu REDISCOVER (Reunion of Dispersed Content: Virtual Evaluation and Reconstruction) było zdigitalizowanie i włączenie do bazy Manuscriptorium i do Biblioteki Europejskiej różnych typów dokumentów pochodzących z obszaru Polski, Czech, Litwy i Rumunii z okresu późnego średniowiecza i początków epoki nowożytnej. Projekt, finansowany przez Komisję Europejską, realizowały wspólnie biblioteki narodowe tych czterech krajów, a głównym koordynatorem była Biblioteka Narodowa w Pradze. W 2010 r. BN przygotowała i zaprezentowała wystawę *Cztery wersje jednej kultury. Scalenie rozproszonego dziedzictwa literatury środkowoeuropejskiej*, zorganizowała i przeprowadziła konferencję naukową, w której uczestniczyli partnerzy projektu z Czech, Litwy i Rumunii, przygotowała i opublikowała polską wersję katalogu wystawy oraz płytę CD, a także wyprodukowała film reklamowy poświęcony projektowi.

Spotkania ekspertów państw członkowskich Unii Europejskiej na temat digitalizacji

Od 2007 r. przedstawiciele Biblioteki Narodowej działają w grupie eksperckiej państw członkowskich Unii Europejskiej, zajmującej się tematyką digitalizacji i ochrony zasobów Cyfrowych (Member States' Expert Group on Digitisation and Digital Preservation). Celem zespołu jest monitorowanie postępów działań digitalizacyjnych w Europie, współpraca przy opracowywaniu dokumentów przygotowywanych przez Komisję Europejską, wymiana doświadczeń w zakresie realizowanych projektów mających na celu digitalizację dziedzictwa narodowego oraz prezentacja dobrych praktyk.

- W 2010 r. w Luksemburgu odbyły się dwa spotkania grupy eksperckiej (19 maja i 30 października). Polskę reprezentowała Katarzyna Ślaska, zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw rozwoju. Przedstawiciele państw członkowskich UE oraz obserwatorzy z Norwegii, Szwajcarii i Lichtensteinu, dyskutując

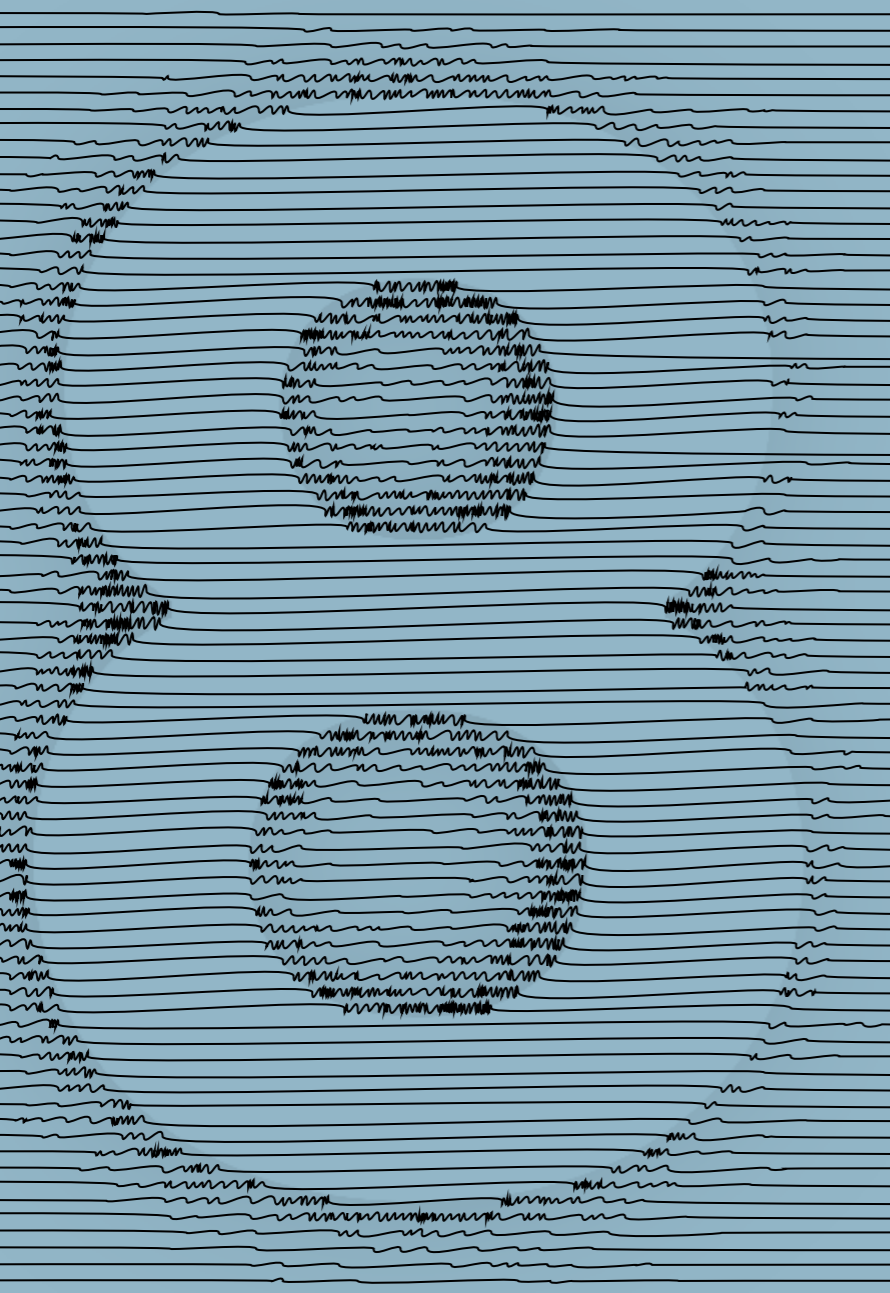


Wystawa Cztery wersje jednej kultury. Scalenie rozproszonego dziedzictwa literatury środkowoeuropejskiej

nad wieloma zagadnieniami związanymi z prowadzeniem prac digitalizacyjnych, ich długoterminowym finansowaniem oraz kwestiami związanymi z ochroną prawno-autorską reprodukcji cyfrowych, poruszyli następujące tematy:

- Analiza raportów działań digitalizacyjnych w 2009 r. przygotowanych przez państwa członkowskie
- Omówienie konsultacji społecznych dokumentu „Europeana – next steps” z sierpnia 2009 r.
- Problemy zarządzania i finansowania programu „Europeana” i jego projektów satelitarnych
- Możliwości i zakres współpracy europejskich bibliotek naukowych z Google Inc. w zakresie digitalizacji i udostępniania publikacji z domeny publicznej
- Działalność projektów: Europeana Regia, 3D-COFORM, bokhylla.no
- Możliwość finansowania działalności digitalizacyjnej w europejskich instytucjach kultury przez Europejski Bank Inwestycyjny
- Dalsze kierunki rozwoju projektu *Europeana*
- Podsumowanie statystyk digitalizacyjnych oraz możliwości finansowania prac statystycznych w latach następnych.

W dyskusjach podkreślano zwłaszcza problemy, jakie sprawia podczas wdrażania masowej digitalizacji brak jednoznacznych uregulowań prawnych w stosunku do dzieł osieroconych oraz należących do kategorii *out-of-print*, jak również trudności w systematycznym pozyskiwaniu środków finansowych na działalność digitalizacyjną oraz długookresowe przechowywanie zasobów cyfrowych w bezpiecznych repozytoriach. Stwierdzono jednak, że mimo kryzysu ekonomicznego, który dotknął wiele państw europejskich, tempo digitalizacji nie zmalało, czego dowodem są między innymi statystyki digitalizacji oraz stale rosnące zasoby portalu *Europeana*.



Działalność naukowa

Działalność naukowa

Biblioteka Narodowa – jeden z najważniejszych krajowych ośrodków badawczych w zakresie bibliotekarstwa, bibliografii, czytelnictwa oraz innych dziedzin wiedzy związanych z książką – prowadzi prace nad blisko stu tematami badawczymi i dokumentacyjnymi. Wyniki prac naukowych i informacyjnych prowadzonych w BN ukazują się w postaci odrębnych wydawnictw lub artykułów umieszczanych w prasie krajowej i zagranicznej, a także w internetowych portalach tematycznych. Ogłaszane są też na łamach „Rocznika Biblioteki Narodowej” i „Notesu Konserwatorskiego”. Biblioteka jest organizatorem lub współorganizatorem licznych sympozjów, seminariów, otwartych zebrań naukowych, międzynarodowych, krajowych i środowiskowych konferencji naukowych oraz spotkań warsztatowych, a także multimedialnych pokazów i wystaw, które prezentują zbiory i dorobek naukowy BN.

Jednym z podstawowych obowiązków badawczych BN jest tworzenie dokumentacji najcenniejszych zasobów własnych, a także centralna rejestracja zbiorów polskich bibliotek. Ważnym przedsięwzięciem okazało się – zainicjowane w Bibliotece Narodowej w latach 60. ubiegłego stulecia – kompletowanie dokumentacji utraconych podczas wojny zbiorów bibliotecznych, zwłaszcza rękopisów, inkunabułów i szesnastowiecznych poloników. Dokumentacja ta, stanowi cenny materiał do badań historycznych. Podobnym celem służy ustalanie prowe-

niencki zbiorów Biblioteki, a zwłaszcza księgozbiorów historycznych. Wszechstronną dokumentację różnych rodzajów zbiorów zgromadzonych w Bibliotece Narodowej ułatwia bogate zaplecze informacyjno-bibliograficzne, na które składają się nie tylko wyspecjalizowane księgozbiory, lecz również katalogi, tematyczne i formalne kartoteki oraz indeksy, a także coraz liczniejsze i obszerniejsze specjalistyczne bazy danych. Wynikiem wieloletnich prac badawczych są drukowane katalogi inkunabułów, zbiorów rękopiśmiennych, kartograficznych, ikonograficznych i muzycznych, także bibliografie ogólne i specjalne, jak również opracowania monograficzne i specjalistyczne rozprawy. Zainteresowania zawodowe i naukowe pracowników Biblioteki obejmują także losy polskich książek za granicą, co sprzyja rozwijaniu naukowej współpracy BN z zagranicznymi i polonijnymi instytucjami kultury.

Dzieje społecznego obiegu książek i prasy oraz losy instytucji zajmujących się ich produkcją i rozpowszechnianiem na ziemiach polskich, zwłaszcza od III rozbioru w 1795 r. do końca II wojny światowej, tematy związane z historią czytelnictwa, dziejami mecenatu kulturalnego, oddziaływaniem cenzury rosyjskiej na piśmiennictwo polskie, zagadnieniami prasy i książki polskiej w XIX i XX w., a także różnymi aspektami społecznego funkcjonowania książek w czasach współczesnych, są podejmowane

przede wszystkim w Instytucie Książki i Czytelnictwa (IKiCz) BN. Wspierają je przeprowadzane okresowo badania empiryczne o zasięgu krajowym, które aktualizują stan wiedzy o wybranych zagadnieniach organizacji bibliotekarstwa publicznego i zawodu bibliotekarza, bieżących problemach rynku wydawniczego oraz mechanizmach kształtowania się zainteresowań czytelniczych. Współczesnemu bibliotekarstwu służą również prace metodyczne, zwłaszcza z zakresu teorii i metodyki bibliografii, zasad opisu bibliograficznego oraz metodologii opracowania rzeczowego zbiorów. Rozwijany jest słownik języka haseł przedmiotowych stosowany w bibliografii narodowej i katalogach bibliotecznych. Przygotowywane są skrócone wydania Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej, ułatwiające tworzenie bieżącej bibliografii narodowej, z których korzystają biblioteki publiczne. Publikuje się także poradniki wykorzystywane w opracowaniu rzeczowym zbiorów. W ostatnim okresie Biblioteka realizuje także zadania w dziedzinie ochrony, konserwacji i digitalizacji zbiorów bibliotecznych – prowadzi prace badawcze z pogranicza nauk biologicznych i chemicznych, dotyczące np. laminacji XIX- i XX-wiecznych gazet lub dezynfekcji druków, a także prace nad tworzeniem zasobów cyfrowych i zarządzaniem nimi.

Rada Naukowa Biblioteki Narodowej

Przy Bibliotece Narodowej działa Rada Naukowa, licząca dwudziestu członków wybieranych na 6-letnią kadencję, którą powołuje i odwołuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego na wniosek dyrektora BN. Rada jest organem opiniodawczym i doradczym Dyrektora Biblioteki Narodowej, a do jej zadań należy: opiniowanie kierunków i programów badawczych, a także planów i sprawozdań z działalności naukowej Biblioteki, inspirowanie prac naukowych oraz ocena ich wyników, opiniowanie spraw dotyczących działalności podstawowej BN, rozpatrywanie i opiniowanie spraw związanych z rozwojem kadry naukowej BN. W 2010 r. zakończyła się kadencja Rady Naukowej powołanej w 2005 r. w składzie:

Przewodniczący

- prof. dr hab. Jerzy Zdrada (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego)

Wiceprzewodniczący

- prof. dr hab. Jan Malicki (dyrektor Biblioteki Śląskiej w Katowicach)

- prof. dr hab. Krzysztof Migoń (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego)

Sekretarz

- prof. dr hab. Oskar S. Czarnik (Biblioteka Narodowa)

Członkowie

- prof. dr hab. Paulina Buchwald-Pelcowa (Biblioteka Narodowa)
- prof. dr hab. Włodzimierz Bolecki (Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk) – członek Rady Naukowej BN od 8 października 2008 r.
- prof. dr hab. Jerzy Jedlicki (Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk)
- mgr Ewa Kobierska-Maciuszko (dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie)
- prof. dr hab. Jadwiga Kołodziejska (Biblioteka Narodowa)
- prof. dr hab. Ryszard Legutko (Instytut Filozofii Uniwersytetu Jagiellońskiego)
- dr hab. Daria Nałęcz (Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk)
- dr Artur Paszko (dyrektor Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego)
- prof. dr hab. Zdzisław Pietrzyk (dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej)
- dr Dobrosława Platt (prezes wydawnictwa Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu)
- prof. dr hab. Stanisław Sierpowski (Wydział Historyczny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)
- prof. dr hab. Barbara Sosińska-Kalata (Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego)
- prof. dr hab. Janusz Tazbir (członek Komitetu Nauk Historycznych Polskiej Akademii Nauk)
- mgr Andrzej Tyws (dyrektor Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Tadeusza Mikulskiego we Wrocławiu)
- prof. dr hab. Zofia Zielińska (Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego) – członek Rady Naukowej BN od 8 października 2008 r.
- prof. dr hab. Marek Ziółkowski (Instytut Socjologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

W 2010 r. odbyły się trzy posiedzenia Rady (25 stycznia, 15 czerwca, 6 grudnia). Tematy posiedzeń to: sprawozdanie z działalności BN za 2009 r., omówienie planu prac naukowych na 2010 r. i strategii rozwoju BN na lata 2010–2015 oraz sprawozdanie z działalności Rady Naukowej za lata 2005–2010.



Przedstawiciel INA Max Benoit i Dariusz Dolczewski z NInA na seminarium „Digitalizacja – stan obecny”

Konferencje naukowe, seminaria i warsztaty

Seminarium „Digitalizacja – stan obecny” (19 lutego)

Było to pierwsze, zorganizowane wspólnie przez Bibliotekę Narodową i Narodowy Instytut Audiowizualny (NInA), seminarium z cyklu szkoleń dla podmiotów posiadających zbiory analogowe oraz zajmujących się digitalizacją. Seminarium, w którym wzięło udział ponad 150 uczestników, zainaugurował wykład Katarzyny Ślaskiej, zastępcy dyrektora BN do spraw rozwoju, pt. *Program digitalizacji dóbr kultury oraz gromadzenia, przechowywania i udostępniania obiektów cyfrowych w Polsce 2009–2020*. Gościem specjalnym seminarium był Max Benoit, pełnomocnik prezesa francuskiego Narodowego Instytutu Audiowizualnego (INA), jednej z wiodących instytucji archiwalnych i cyfryzujących dobra kultury na świecie. Uczestnicy

wysłuchali także prezentacji przedstawicieli Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Filmoteki Narodowej, Narodowego Archiwum Cyfrowego oraz Politechniki Warszawskiej.

Warsztaty „REDISCOVER – cztery wersje jednej kultury” (14 maja)

Warsztaty i towarzysząca nim wystawa została zorganizowana w ramach polskiej edycji międzynarodowego projektu REDISCOVER, prezentującego jedność kultury środkowoeuropejskiej w późnym średniowieczu i początkach ery nowożytnej. Finansowany przez Komisję Europejską projekt ma na celu zebranie, zdigitalizowanie i włączenie do bazy Manuscriptorium i do Biblioteki Europejskiej różnych typów dokumentów pochodzących z tego okresu, z obszaru Polski, Czech, Litwy i Rumunii. Realizowany jest wspólnie przez biblioteki narodowe tych czterech krajów.

Konferencja „Czytelnik – biblioteka. Między kodeksem a Siecią” (26 maja)

Konferencja, zorganizowana z okazji jubileuszu 55-lecia powstania Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej, zgromadziła liczne grono uczestników z wielu ważnych ośrodków naukowych i bibliotekarskich z całego kraju. Podczas konferencji, prowadzonej przez prof. Marcina Drzewickiego, kierownika IKiCz, wygłoszono osiem referatów.

XII Ogólnopolskie Warsztaty „Język Haseł Przedmiotowych Biblioteki Narodowej – nowe słownictwo, najnowsze ustalenia metodyczne stosowane w katalogach bibliotek. Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiąta – problemy metodyczne i propozycje tworzenia charakterystyk wyszukiwawczych” (9–11 czerwca)

Program warsztatów opracował Instytut Bibliograficzny we współpracy z Zakładem Opracowania Rzeczowego, a organizatorem spotkania był Zakład Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej. Wzięło w nich udział ponad 250 osób reprezentujących biblioteki wszystkich typów. Przedstawiono 18 referatów poświęconych słownictwu i metodyce opracowania dokumentów w obu językach informacyjno-wyszukiwawczych, rozwojowi kartotek wzorcowych oraz efektywności wyszukiwania informacji o treści dokumentów w katalogach bibliotek. Głównym tematem były wprowadzane od początku 2010 r. zmiany w Języku Haseł Przedmiotowych Biblioteki Narodowej, wyrażające się przede wszystkim w uproszczeniu gramatyki tego języka i wprowadzaniu nowych punktów dostępu do treści dokumentów – terminów indeksowych forma/rodzaj/gatunek (tzw. hasło formalne). Przedstawiono również opracowywaną w BN koncepcję zmian metodyki klasyfikowania wg UKD (tzw. zapis kolumnowy) i założenia przygotowywanej kartoteki wzorcowej.

Seminarium prawne dla bibliotekarzy cyfrowych (18 czerwca)

Seminarium zostało zorganizowane przez Bibliotekę Narodową w porozumieniu z Elektronicznym Biuletynem Informacyjnym Bibliotekarzy (EBIB), w ramach działań Centrum Kompetencji w zakresie digitalizacji materiałów bibliotecznych. Wśród omawianych zagadnień znalazły się m.in.: status prawny dzieła w bibliotekach cyfrowych, typy i formy wydawnicze wyróżnione w polskim prawie autorskim, metodologia podejścia do obiektu (czasopismo, książka, fotografia) i określenie jego statusu prawnego,

biblioteki cyfrowe w europejskich dyskusjach o prawie autorskim, polskie prawo autorskie dla bibliotek cyfrowych, domena publiczna w praktyce projektów Wikimedia.

Międzynarodowa konferencja naukowa „Sekrety Orzeszkowej” (7–10 listopada)

Konferencję w 100. rocznicę śmierci pisarki zorganizowała Biblioteka Narodowa we współpracy z Instytutem Badań Literackich PAN, Komitetem Nauk o Literaturze Polskiej PAN i Towarzystwem Literackim im. Adama Mickiewicza. Wzięło w niej udział blisko 50 uczestników, którzy wysłuchali 30 referatów wygłoszonych przez wybitnych przedstawicieli wszystkich najważniejszych uczelni krajowych, Polskiej Akademii Nauk oraz prelegentów z Białorusi, Rosji i Ukrainy. Większość referatów poświęcono mniej znanym aspektom życia i twórczości autorki *Nad Niemnem* – sekretom rodzinnym, motywom feministycznym w utworach pisarki, a także „fatalnemu przyzwyczajeniu” Orzeszkowej, czyli nałogowi palenia. Wydarzeniem towarzyszącym konferencji było udostępnienie przez cBN *Polona* kolekcji dzieł pisarki oraz materiałów jej dotyczących.

IX Ogólnopolska Konferencja z cyklu „Automatyzacja bibliotek publicznych” pt. „Regionalne sieci współpracy – strategie, narzędzia, realizacje” (25–26 listopada)

Celem Konferencji – zorganizowanej wspólnie przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Bibliotekę Publiczną m. st. Warszawy oraz Bibliotekę Narodową – była analiza stanu automatyzacji bibliotek publicznych, określenie kierunków współpracy i rozwoju z wykorzystaniem nowych technologii oraz wymiana doświadczeń. Podczas konferencji przedstawiono tematy poświęcone systemom bibliotecznym, digitalizacji, e-learningowi i nowoczesnemu oprogramowaniu bibliotecznemu.

Zebrania naukowe organizowane przez Instytut Bibliograficzny BN

18 marca

Polska Bibliografia Prawnicza – zasady gromadzenia danych, korzystanie, rozpowszechnianie (Grażyna Włosek, Marta Jaszczuk, Instytut Nauk Prawnych PAN, Zespół Polskiej Bibliografii Prawniczej)

22 kwietnia

Linked data – model danych powiązanych i Semantic

Web (dr Marcin Roszkowski – Biblioteka Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach)

6 maja

Polska bibliografia narodowa książek i czasopism w 2009 roku – dane statystyczne (Urszula Stasiak, Anna Nalej, Małgorzata Jaxa-Bykowska)

27 maja

„*International Standard Bibliographic Description (ISBD) preliminary consolidated edition* oraz *Area 0 content form and media type area – założenia, problemy, perspektywy*” (Grażyna Jaroszewicz, Magdalena Krynicka)

3 grudnia

RDA (Resource Description and Access) – standard katalogowania dla XXI wieku? (Grażyna Jaroszewicz, dr Marcin Roszkowski)

Zebrania naukowe organizowane przez Instytut Książki i Czytelnictwa BN

13 stycznia

Czytelnicze doświadczenia nastolatków – podobieństwa i dystanse (Zofia Zasacka)

17 marca

Zbiory obcojęzyczne w bibliotekach publicznych (Krzysztof Maciąg)

21 kwietnia

Psychologiczne badania nad czytelnictwem – tematy, metody, narzędzia badawcze (Olga Dawidowicz-Chymkowska)

19 maja

Wolna myśl i więzienie druku. Aleksander Świętochowski o prasie i książkach w felietonach „Liberum veto” (Anna Zdanowicz)

19 czerwca

O jedność społeczną sympatyczną. Idea oświaty ludowej w Królestwie Polskim w latach 1858–1862 (Anna Karczewska)

13 października

Biblioteki publiczne wobec seniorów (Mirosława Dobrowolska)

27 października

Kultura informacyjna w edukacji (Hanna Batorowska, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie)

24 listopada

Wydawcy Mickiewicza i cenzura – typologia praktyk obronnych (Małgorzata Rowicka)

Referaty pracowników Biblioteki Narodowej wygłoszone w 2010 roku

Krzysztof Alberski

- *Zbiory poloników zagranicznych Biblioteki Narodowej w Warszawie*, II Walne Zebranie Członków Zarządu Stowarzyszenia Ochrony Poloników Niemieckich w Opolu, Opole, 19 lutego
- *Emigracyjne czasopisma w zbiorach Biblioteki Narodowej w Warszawie*, Konferencja „Emigracja a środowiska kultury niezależnej w kraju”, Gdańsk, 25–26 marca

Ewa Bielińska-Galas

- *Non littera, sed Spiritus: rzeczywistość aksjologiczna w antyfonach ad introitum*. Konferencja naukowa „Konceptje Boga a świat wartości”, Katedra Historii Filozofii w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, 23 marca
- *Wpływ augustyńskiej teorii znaku na przekaz warstwy tekstowej średniowiecznych śpiewów liturgicznych*. Konferencja naukowa „Radość Słowa: język, interpretacja i translatoryka Biblii”, Uniwersytet Jana Pawła II i Fundacja im. Św. Jadwigi w Krakowie, Kraków, 27 października

Maria Brynda

- *Zbiory Sapieżyńskie w BN*. Posiedzenie międzynarodowej rady do spraw rozwoju projektu wirtualnej rekonstrukcji biblioteki rodu Sapiehów, Mińsk (Białoruś), 26–28 października

Barbara Budyńska

- *Jaka biblioteka publiczna*. Seminarium „Biblioteki w systemie edukacji i kultury”, Biblioteka Narodowa, 15 kwietnia
- *Jaka biblioteka publiczna*. Konferencja „Czytelnik – biblioteka. Między kodeksem a Siecią”, Biblioteka Narodowa, 26 maja
- *Rola bibliotek publicznych w procesie edukacji*. Konferencja przygotowana przez Bibliotekę Pu-

bliczną Dzielnicy Ursus m. st. Warszawy, 6 września

- *Jak opisywać działalność bibliotek publicznych*. Konferencja zorganizowana przez Krośnieńską Bibliotekę Publiczną dla dyrektorów bibliotek powiatowych województwa podkarpackiego, Krosno, 15–16 listopada

Jolanta Byczkowska-Sztaba

- *Zbiory muzyczne w Muzeum Polskim w Chicago*. XX Ogólnopolska Konferencja Bibliotekarzy Muzycznych, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, 6 listopada

Beata Capik

- *Registration of exteriorica in national bibliographies*. International Bibliographic Congress, Biblioteka Narodowa Rosji w Petersburgu, 20–24 września

Roman Chymkowski

- udział w panelu dyskusyjnym *Republika Książki. Czytanie łączy*, Biblioteka Narodowa, 8 grudnia

Henryk Citko (wspólnie z Anną Wasilewską)

- *Rękopisy elektroniczne w zbiorach Biblioteki Narodowej. Założenia i wstępne propozycje dla nowych typów dokumentów*. Konferencja „Archiwa, biblioteki, muzea wobec nowych wyzwań w dobie digitalizacji”, Archiwum Nauki PAU i PAN w Krakowie, 3 grudnia

Olga Dawidowicz-Chymkowska

- *Od kanibalizmu do business lunchu. O funkcjach jedzenia w kreowaniu świata fantastycznego*. Konferencja „Jeść i pić”, Instytut Kultury Polskiej UW, 5 listopada

Mirosława Dobrowolska

- *O Bibliotece Narodowej*. Spotkanie w klubie seniora „Godzinka w dobrym towarzystwie”, działającym przy Bibliotece Publicznej na Woli, 2 lutego
- *Biblioteka publiczna wobec seniorów*. Seminarium „Biblioteki w systemie edukacji i kultury”, Biblioteka Narodowa, 15 kwietnia

Marcin Drzewiecki

- *Użytkownicy bibliotek pedagogicznych i szkolnych*. Spotkanie w Wojewódzkiej Bibliotece Pedagogicznej w Kielcach, 7 października
- *Udział bibliotek w życiu społecznym*. III Forum Bibliotekarzy, Iława, 12 maja

Ewa Gryguc

- *Kolekcja „Maria Konopnicka” w cBN Polona*. XV Ciechanowska Jesień Poezji, Ciechanów, 6 października

Jolanta Hys

- *UKD w kontekście współpracy bibliotek i instytucji europejskich*. IV Międzynarodowa Bałtycka Konferencja „Zarządzanie i Organizacja Bibliotek” – „W sieci bibliotek. Współpraca, integracja, nowoczesność” Gdańsk, 20–21 maja

Jolanta Hys, Joanna Kwiatkowska

- *Zapis kolumnowy Uniwersalnej Klasyfikacji Dziecięcej w „Przewodniku Bibliograficznym”*. Warsztaty JHP BN i UKD 2010, Warszawa BN 9–11 czerwca

Beata Janowska

- *Niemieckojęzyczne rękopisy średniowieczne w Bibliotece Narodowej*. Konferencja „Kulturelles Handschriftenerbe Ostmitteleuropa Internationaler Workshop zur Planung eines EU-Projekts”, Praga, 3–6 marca

Piotr Jaworski

- *Rejestracja proveniencji starych druków w Bibliotece Narodowej (komunikat)*. Warsztaty dla osób katalogujących stare druki, Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, 14–15 września

Maria Jezierska

- *Stan badań nad efektywnością i standardami w polskich bibliotekach publicznych*. Seminarium Zespołu ds. badania efektywności bibliotek publicznych i pedagogicznych, Konstancin, 2–3 września
- *Biblioteki publiczne – tradycja i nowoczesność*. Seminarium szkoleniowe dla bibliotekarzy powiatu białostockiego, Białystok, 17 marca

Monika Jędralska

- *Znane i mniej znane narzędzia Web 2.0*. Konferencja „Szkolne Centra Multimedialne – Biblioteka 2.0”, Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna, Wrocław, 20 października

Anna Karczewska

- *Ducha wiary obudzić, myśl zbłąkaną sprostować. Opinie publicystów związanych z Kościołem katolickim o czytelnictwie ludowym w drugiej połowie XIX wieku*. Konferencja „Pożytki i szkody płynące z lektury. Dawniej i obecnie”, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, 22–23 kwietnia

Joanna Kędzielska

- *Stosowanie haseł formalnych JHP BN w opisie dokumentów kartograficznych*. Warsztaty JHP BN i UKD 2010, Warszawa BN 9–11 czerwca

Wanda Klenczon

- *Od katalogów drukowanych do bibliotek cyfrowych. Biblioteczne standardy opisu dokumentów ikonograficznych*. „Dobra kultury w Sieci. Dostępność i wymiana informacji”, 4 konferencja z cyklu „Cyfrowe spotkania zabytkami”, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław, 7–8 grudnia
- *Zmiany w JHP BN i jego metodyce*. 26 Spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej przy ZG SBP, Warszawa, 17–18 maja

Wanda Klenczon, Paweł Rygiel

- *Odpowiednie dać... obrazowi słowo. Tworzenie przedmiotowych punktów dostępu w kolekcjach ikonograficznych*. Zebranie Komisji Opracowania Rzeczowego Zbiorów SBP, Warszawa, 3 listopada

Wanda Klenczon, Anna Stolarczyk

- *Zmiany w słownictwie i metodyce JHP BN – założenia, realizacja, perspektywy*. Warsztaty JHP BN i UKD 2010, Warszawa BN 9–11 czerwca

Janusz Kostecki

- *Współczesny czytelnik w świetle badań*. Konferencja „Czytelnik – biblioteka. Między kodeksem a Siecią”, Biblioteka Narodowa, 26 maja
- *Carska cenzura zagraniczna wobec importu literatury religijnej w języku polskim w latach 1865–1904*. Konferencja „Pożytki i szkody płynące z lektury. Dawniej i obecnie”, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, 22–23 kwietnia
- *„Polityka literacka” rosyjskiej cenzury zagranicznej w latach 1865–1904*. Konferencja „Niewygodne dla władzy. Ograniczanie wolności słowa na ziemiach polskich od wieku XIX do czasów współczesnych”, Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, 4–5 listopada

Anna Krajewska

- *Sieć bibliotek publicznych w Polsce*. Seminarium „Biblioteki w systemie edukacji kultury”, Biblioteka Narodowa, 21 stycznia

Magdalena Krynicka

- *Open access to national bibliography: Polish approach*, World Library and Information Congress: 76th IFLA

General Conference and Assembly „Open access to knowledge – promoting sustainable progress”, Göteborg 10–15 sierpnia

Grażyna Lewandowicz-Nosal

- *Biblioteki dla dzieci i młodzieży współcześnie*, Konferencja „Czytelnik – biblioteka. Między kodeksem a Siecią”, Biblioteka Narodowa, 26 maja
- *Sieć bibliotek publicznych w Polsce*. Seminarium „Biblioteki w systemie edukacji kultury”, Biblioteka Narodowa, 21 stycznia

Agata Lipińska

- *Stan zachowania spuścizny Józefa Grycza na podstawie zbiorów Biblioteki Narodowej w Warszawie*. Konferencja IINiSB UW „Nigdy i nigdzie bez książki. Biblioteki i księgozbiory w życiu i pracach Alodii Kaweckiej-Gryczowej i Józefa Grycza”, Warszawa, 9 listopada

Tomasz Makowski

- *Polska strategia digitalizacji a Google Book Search*. XVI Konferencja „Digitalizacja: Aspekty prawne i technologiczne digitalizacji piśmiennictwa”, Warszawa, 12 stycznia
- *Biblioteki w czasach digitalizacji*. Konferencja „Polska otwarta”, Warszawa, 1 marca
- *Wyzwania dla systemu bibliotecznego w Polsce*. Konferencja „Biblioteki w społeczeństwie wiedzy – strategie dla przyszłości”, Warszawa, 10 marca
- *Poland's Cultural Policy*. Konferencja „Le Politiche Culturali in Europa”, Eunic i Università Cattolica di Milano, Mediolan, 5 listopada

Mariola Nałęcz

- *Old and New Chopiniana in the National Library in Warsaw as a Contribution to Research on Fryderyk Chopin's Life and Work* (research report). III Międzynarodowy Kongres „Chopin 1810–2010. Idee – Interpretacje – Oddziaływania”, zorganizowany przez Narodowy Instytut Fryderyka Chopina, Warszawa, 26 lutego

Tomasz Ososiński

- *Najcenniejsze stare druki w zbiorach BN*. XXXII Sesja Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie, Biblioteka Narodowa, Warszawa, 9 września
- *E. Rohdes Verteidigung der „Geburt der Tragödie” von F. Nietzsche*. Konferencja naukowa: „Literatur – Sprache – Politik”, Szkoła Wyższa Towarzystwa Wie-

dzy Powszechnej „Wszechnica Polska”, Warszawa, 28 kwietnia

Kazimierz Ossowski

- *Strategie wydawców warszawskich na przełomie XVIII/XIX w.* Konferencja „Dziewiętnastowieczne edycje – dziewiętnastowieczni edytorzy”, Wydział Filologiczny UMK, Instytut Literatury Polskiej i Zakład Tekstologii i Edytorstwa Dzieł Literackich oraz Wydawnictwo Naukowe UMK w Toruniu, 6–9 października

Agnieszka Paja

- *Puszka Pandory, czyli czego obawiali się dziewiętnastowieczni publicyści piszący o czytelnictwie kobiet*. Konferencja „Pożytki i szkody płynące z lektury. Dawniej i obecnie”, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, 22–23 kwietnia

Dariusz Paradowski, Joanna Potęga

- *Którędy biegną zera, którądy jedynki, czyli workflow digitalizacji*. IX Ogólnopolska Konferencja z cyklu „Automatyzacja bibliotek publicznych” pt. „Regionalne sieci współpracy – strategie, narzędzia, realizacje”, Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy – Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego, Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Biblioteka Narodowa, Warszawa, 25 listopada

Agata Pietrzak

- *Grafika i rysunek w katalogach elektronicznych wybranych bibliotek europejskich. Problemy standaryzacji opisu*. Międzynarodowa Konferencja „Metodologia, metoda i terminologia grafiki i rysunku. Teoria i praktyka”, Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego, 1–3 grudnia
- udział w panelu dyskusyjnym *Preservation vs. dissemination* w ramach projektu CADIS (Centre for Archiving and Digitisation of Image and Sound), Instytut Sztuki PAN Warszawa, 26 listopada

Włodzimierz Pięga

- *Peregrynacje wojenne muzykistów ze zbiorów Polskiego Radia w Warszawie*. Konferencja „Przed mikrofonem Polskiego Radia – w 85. rocznicę powstania. Źródła do dziejów polskiej radiofonii”, zorganizowana przez Polskie Radio SA – Archiwum Polskiego Radia, Warszawa, 18 listopada

Joanna Potęga

- *Cyfrowa Biblioteka Narodowa Polona*. Konferencja „Digitalizacja nie istnieje”, Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa, 28 czerwca
- *Czasopismo, książka, fotografia – metodologia podejścia do obiektu i określenia jego statusu prawnego*, [współaut.: Tymoteusz Barański, Spółka Prawnicza I&Z Hubert Izdebski, Jerzy Kaczorek, Jan Zieliński spółka cywilna]. Seminarium prawne dla bibliotekarzy cyfrowych, BN, EBIB, Warszawa, 18 czerwca
- *Proces digitalizacji bibliotek – stan dzisiejszy i najbliższa przyszłość w Polsce i na świecie*. Konferencja „Archiwizacja Cyfrowa w Muzeach, Bibliotekach i Archiwach”, IBM, Warszawa, 29 marca
- udział w panelu dyskusyjnym na konferencji „Archiwizacja Cyfrowa w Muzeach, Bibliotekach i Archiwach”, IBM, Warszawa, 30 marca
- *Wielkie projekty digitalizacji zasobów bibliotecznych w Polsce i na świecie*. Warsztaty „Digitalizacja zbiorów bibliotecznych”, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Warszawa, 21 i 28 września

Ewa Potrzebicka

- *Problematyka ochrony zbiorów XIX i XX wieku w Bibliotece Narodowej*. Konferencja „Między teorią a praktyką. Ochrona zbiorów w małych bibliotekach i archiwach”, Cieszyn, 3–5 marca

Marzena Przybysz

- *Regional'naja bibliografija v Pol'se*. Międzynarodowy Kongres Bibliografów, Rosyjska Narodowa Biblioteka, Sankt Petersburg, 20–24 września

Barbara Przyłuska (wspólnie z Jerzym Ostrowskim)

- *Atlas Polski współczesnej lwowskiej i wrocławskiej Książnicy Atlas, jako prekursor współczesnych szkolnych atlasów Polski*. XXIV Ogólnopolska Konferencja Historyków Kartografii, Chojna, 23–25 września

Małgorzata Rowicka

- *Spreparowane edycje utworów Adama Mickiewicza, czyli potyczki wydawców zakordonowanych z cenzurą carską w okresie zaborów*. Konferencja „Dziewiętnastowieczne edycje – dziewiętnastowieczni edytorzy” Wydział Filologiczny UMK, Instytut Literatury Polskiej i Zakład Tekstologii i Edytorstwa Dzieł Literackich oraz Wydawnictwo Naukowe UMK w Toruniu, 6–9 października
- *Wydawcy Mickiewicza i cenzura – typologia praktyk obronnych*. Zebranie Instytutu Książki i Czytelnictwa, 24 listopada

Adam Rusek

- *Zbiory audiowizualne i dokumenty elektroniczne w bibliotekach publicznych. Raport z badań.* Konferencja „Czytelnik – biblioteka. Między kodeksem a Siecią”, Biblioteka Narodowa, 26 maja

Paweł Rygiel

- *Komiks w przestrzeni bibliograficznej – akceptacja czy marginalizacja?* Konferencja „Przestrzenie kultury komiksowej”, Biblioteka Uniwersytecka, Poznań, 4–5 lutego
- *Opis rzeczowy dokumentów ikonograficznych. Narzędzia indeksowania i ich zastosowanie w katalogach bibliotecznych i bibliotekach cyfrowych.* „Dobra kultury w Sieci. Dostępność i wymiana informacji”, 4 konferencja z cyklu „Cyfrowe spotkania z zabytkami”, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław, 7–8 grudnia

Michał Spandowski

- *Inkunabuły z dawnych księgozbiorów Fromborka.* Międzynarodowa Konferencja „Warmińska Kapituła Katedralna. Dzieje i wybitni przedstawiciele”, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn, 20–21 maja

Elżbieta Stefańczyk

- *Działania Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich na rzecz nowoczesnej biblioteki szkolnej.* Konferencja „Przyszłość bibliotek szkolnych”, Warszawa, 16 czerwca

Anna Stolarczyk

- *Hasło formalne w funkcji hasła rzeczowego – problemy, propozycje* Warsztaty JHP BN i UKD 2010, Warszawa BN 9–11 czerwca
- *Metodyka stosowania określników chronologicznych po hasłach formalnych.* Warsztaty JHP BN i UKD 2010, Warszawa BN 9–11 czerwca

Lucyna Szaniawska

- *Index sheets in the Polish bibliography of cartographic materials online.* Konferencja LIBER Grupy Bibliotekarzy Kartografów, Tallin 15–19 czerwca
- *Modelowanie terenu wyzwaniem dla twórców map – zarys do 1799 roku. Część 1, Obraz perspektywiczny – kopczyki.* XIX Szkoła Kartograficzna, Zieleniec 23 kwietnia
- *Trzy renesansowe atlasy świata – Orteliusza, de Jode i Mercatora – popularyzujące reguły kartograficzne zawarte w „Geografii” Ptolemeusza.* XXIV Ogólnopolska Konferencja Historyków Kartografii, Chojna 23–25 września



Dr Zofia Zasacka i prof. Marcin Drzewiecki w czasie konferencji „Czytelnik – biblioteka. Między kodeksem a Siecią”

Katarzyna Ślaska

- *Program digitalizacji dóbr kultury oraz gromadzenia, przechowywania i udostępniania obiektów cyfrowych w Polsce 2009–2020*. Seminarium „Digitalizacja – stan obecny”, Warszawa, 19 lutego
- *What's going on in digitisation in Poland?* Seminarium projektu REDISCOVER, Warszawa, 14 maja
- *Doświadczenia Biblioteki Narodowej ze współpracy z Europeaną w projektach EDLnet: Thematic Networks oraz Europeana v.1.0*. Konferencja „Polskie biblioteki cyfrowe”, Poznań, 19 października
- *Digital libraries In Poland: the formation and use*. VII International Bibliological Conference, Mińsk, 28–29 października
- *Centrum Kompetencji ds. digitalizacji zbiorów bibliotecznych*. IX Ogólnopolska Konferencja z cyklu „Automatyzacja bibliotek publicznych” pt. „Regionalne sieci współpracy – strategie, narzędzia, realizacje”. Warszawa, 25–26 listopada

Wojciech Tomaszewski

- *Literatura do śpiewania. Nuty z tekstem w ofercie wydawców na ziemiach polskich w latach 1801–1875*. Konferencja „Dziewiętnastowieczne edycje – dziewiętnastowieczni edytorzy”, Wydział Filologiczny UMK, Instytut Literatury Polskiej i Zakład Tekstologii i Edytorstwa Dzieł Literackich oraz Wydawnictwo Naukowe UMK w Toruniu, 6–9 października

Anna Wasilewska (wspólnie z Henrykiem Citko)

- *Rękopisy elektroniczne w zbiorach Biblioteki Narodowej. Założenia i wstępne propozycje dla nowych typów dokumentów*. Konferencja „Archiwa, biblioteki, muzea wobec nowych wyzwań w dobie digitalizacji”, Archiwum Nauki PAU i PAN w Krakowie, 3 grudnia

Anna Wasilewska

- *Repozytorium egzemplarza obowiązkowego publikacji elektronicznej – etapy tworzenia i funkcjonalność systemu*. Konferencja „Biblioteka, książka, informacja i Internet 2010”, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UMCS w Lublinie, 19 listopada.
- *Rynek e-booków w Polsce*. Seminarium „Wiedza w Web 3.0. Stan technologii i perspektywy rozwoju”, Biblioteka Narodowa, 16 grudnia

Sebastian Wierny

- *Internet a czytelnictwo*. Seminarium „Biblioteki w systemie edukacji kultury”, Biblioteka Narodowa, 21 stycznia
- *Internet a czytelnictwo*. Konferencja „Czytelnik – bi-

lioteka. Między kodeksem a Siecią”, Biblioteka Narodowa, 26 maja

Justyna Wilk-Żmigrodzka

- *Hasła formalne w charakterystyce wyszukiwawczej wydawnictw informacyjnych*. Warsztaty JHP BN i UKD 2010, Biblioteka Narodowa, 9–11 czerwca

Małgorzata Witkowska

- *Hasła formalne w charakterystyce wyszukiwawczej dokumentów ikonograficznych i wydawnictw albumowych*. Warsztaty JHP BN i UKD 2010, Biblioteka Narodowa, 9–11 czerwca

Katarzyna Wolff

- *Współczesny czytelnik w świetle badań*. Seminarium „Biblioteki w systemie edukacji i kultury”, Biblioteka Narodowa, 21 stycznia
- *Współczesny czytelnik w świetle badań*. Konferencja „Czytelnik – biblioteka. Między kodeksem a Siecią”, Biblioteka Narodowa, 26 maja

Bartłomiej Włodarczyk

- *Współpraca Pracowni JHP BN z użytkownikami*. IV Międzynarodowa Bałtycka Konferencja „Zarządzanie i Organizacja Bibliotek” – „W sieci bibliotek. Współpraca, integracja, nowoczesność”, Gdańsk, 20–21 maja.
- (wspólnie z Aldoną Borowską) *Opracowanie przedmiotowe materiałów z dziedziny edukacji z użyciem określników formalnych*. Warsztaty JHP BN i UKD 2010, Biblioteka Narodowa, 9–11 czerwca

Maria Wrede

- *Udział pracowników Biblioteki Narodowej w pracach porządkowych i informacyjnych w bibliotekach i archiwach polonijnych*. Konferencja „Emigracja a środowiska kultury niezależnej w kraju”, Instytut Pamięci Narodowej, Gdańsk, 25–26 marca

Maria Wróblewska

- *Źródła do dziejów polskiej radiofonii w zbiorach Biblioteki Narodowej*. Konferencja „Przed mikrofonem Polskiego Radia – w 85. rocznicę powstania. Źródła do dziejów polskiej radiofonii”, zorganizowana przez Polskie Radio SA – Archiwum Polskiego Radia, Warszawa, 18 listopada

Zofia Zasacka

- *Czytelnictwo młodzieży*. Seminarium „Biblioteki w systemie edukacji i kultury”, Biblioteka Narodowa, 21 stycznia

- *Czytelnictwo młodzieży*. Konferencja „Czytelnik – biblioteka. Między kodeksem a Siecią”, Biblioteka Narodowa, 26 maja
- udział w panelu dyskusyjnym *Między książką a komputerem. O literaturze dla dzieci i młodzieży* na 55. Międzynarodowych Targach Książki, Warszawa, 23 maja

Anna Zdanowicz

- *Feliks Brodowski o funkcjach słowa drukowanego*. Konferencja „Julian Wieniawski – Klemens Szaniawski – Feliks Brodowski”, Zakład Komunikacji Społecznej UMCS, Zakład Literatury Pozytywizmu i Młodej Polski UMCS, Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie 20–21 kwietnia
- *Pożytki i szkody płynące z lektury według poradników savoir-vivre'u z lat 1815–1939*. Konferencja „Pożytki i szkody płynące z lektury. Dawniej i obecnie”, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, 22–23 kwietnia
- *Preparowanie sensacji prasowych w świetle wspomnień pamiętnikarzy okresu międzywojennego*. Konferencja „Sensacja w dwudziestoleciu międzywojennym (prasa, literatura, radio, film)”, Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji oraz Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, 20–21 września

Bogdan Filip Zerek

- *Microbiological control of library collections – a tool for preservation and disaster response*. Kongres Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich IFLA, Gothenburg, 10–15 sierpnia

Referaty wolontariuszy Biblioteki Narodowej w 2010 roku**Hanna Łaskarzewska**

- *Józef Grycz wobec problemów integralności i prawa własności księgozbiorów*. Konferencja „Nigdy i nigdzie bez książki. Biblioteki i księgozbiory w życiu i pracach Alodii Kaweckiej-Gryczowej i Józefa Grycza”, IINiSB UW, Warszawa, 9 listopada

Publikacje pracowników Biblioteki Narodowej w 2010 roku**Lidia Bąkowska**

- (oprac.) *Sygnaty o nowych publikacjach*. „Bibliotekarz” 2010 nr 1, 3, 5, 7/8

Ewa Bielińska-Galas

- *Non littera, sed Spiritus: rzeczywistość aksjologiczna w antyfonach „ad introitum”*, w: *Bóg – człowiek – świat wartości*, red. I. Perkowska, M. Gwary. Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”, Katowice 2010, s. 80–95

Ewa Bogusz

- *Opracowanie i ewidencja dokumentów elektronicznych*. „Biuletyn EBIB” 2010 nr 7(116), <http://www.ebib.info/2010/116/>
- *Wydawnictwa elektroniczne*. „Nowe media w bibliotece”. Dodatek do „Poradnika Bibliotekarza” 2010 nr 11, s. 13–14

Agnieszka Brachfogel

- *Terminy metadanych DCMI – nowe zalecenie dla metadanych Dublin Core*. „Zagadnienia Informacji Naukowej” 2010 nr 1, s. 57–64
- *Terminy metadanych DCMI i możliwości ich wykorzystania w opisie rzeczowym*. „Zagadnienia Informacji Naukowej” 2010 nr 2, s. 69–76

Barbara Budyńska, Anna Krajewska, Grażyna Lewandowicz-Nosal

- *Biblioteki publiczne Polsce w ostatniej dekadzie*. „Poradnik Bibliotekarza” 2010 nr 6, s. 3–12

Barbara Budyńska

- *Biblioteki powiatowe – otoczenie prawne, idea, modele*. „Bibliotekarz” 2010 nr 1, s. 4–9
- *Jaka biblioteka publiczna*. „Bibliotekarz” 2010 nr 12, s. 7–11
- *Co przyniesie zmiana stawki VAT*. „Sowa Mokotowa” 2010 nr 12

Jolanta Byczkowska-Sztaba

- *Muzykalia w zbiorach cysterskich na Pomorzu w: Biblioteki i Skrytoria cysterskie na Pomorzu*. Bernardinum, Pelplin 2010, s. 113–149
- *Muzykalia przy kościele ojców jezuitów w Świętej Lipce w: „Sanktuarium Św. Andrzeja Boboli. Pismo poświęcone życiu chrześcijańskiemu”*. Wrzesień/Październik/Listopad 2010

Roman Chymkowski, Łukasz Bukowiecki, Małgorzata Mostek, Marta Czemarmazowicz

- *Pongo II. Szkice o pograniczu*. Instytut Kultury Polskiej UW, Warszawa 2010

Roman Chymkowski, Joanna Barska, Małgorzata Mostek, Marta Czermarmazowicz

- *Pongo III. Świat w teksście*. Instytut Kultury Polskiej UW, Warszawa 2010

Roman Chymkowski, Włodzimierz Karol Pessel

- *Quo vadis Kulturwissenschaften? Polnische Erfahrungennam dem Ersted Kongress der Kulturwissenschaften*, „Historie. Jahrbuch des Zentrums für Historische Forschung Berlin der Polnischen Akademie der Wissenschaften” 2009/2010

Roman Chymkowski

- *W teksście i na zewnątrz tekstu. Wprowadzenie*, w: *Pongo, III Świat w teksście*, red. R. Chymkowski, Joanna Barska, Małgorzata Mostek, Marta Czermarmazowicz, Instytut Kultury Polskiej UW, Warszawa 2010
- *Czytanie w nie-miejsce Warszawskiej Kolei Dojazdowej*. „Kultura Współczesna” 2010 nr 4
- *Odstanianie kobiety Wschodu. Szkic o społecznej historii spojrzenia*, w: *Sploty kultury*, red. N. Dołowy-Rybińska, A. Gronowska, I. Piotrowski, P. Rodak, Wydawnictwa Uniwersytetu Jagiellońskiego, Warszawa 2010
- *Wacława Rzewuskiego gry z tożsamością. Uwagi o rękopisie Sur les cheveux orientaux et provenant des races orientales*, w: *Antropologia pisma*, red. P. Artières, P. Rodak, Wydawnictwa Uniwersytetu Jagiellońskiego, Warszawa 2010
- *Tradycja zobowiązuje*, w: *Prawda i fałsz. O polskiej chwale i wstydzie*, red. W. K. Pessel, S. Zagórski, Oficyna Wydawnicza „Stopka”, Łomża 2010

Olga Dawidowicz-Chymkowska

- *Księgozbiory gminnych bibliotek publicznych a potrzeby lekturowe gimnazjalistów. Raport z badań*. Warszawa 2010

Mirosława Dobrowolska

- *Senior w mieście, czyli „Ochota na życie”*. „Poradnik Bibliotekarza” 2010 nr 3, s. 17–19 (także: www.bpochota.waw.pl)
- *O klubach seniora – na przykładzie wolskich bibliotek publicznych*. „Poradnik Bibliotekarza” 2010 nr 11, s. 24–26
- *Nowe zbiory w bibliotekach*. „Nowe media w bibliotece.” Dodatek do „Poradnika Bibliotekarza” 2010 nr 11, s. 2–3

Marcin Drzewiecki

- *Konwersatorium bibliotekoznawcze w Bibliotece*

Narodowej. „Poradnik Bibliotekarza” 2010 nr 6, s. 16–17

- *Konwersatorium bibliotekoznawcze „Biblioteki w systemie oświaty i kultury”*. „Bibliotekarz” 2010 nr 5, s. 22
- *Instytut Książki i Czytelnictwa BN*. „Bibliotekarz” 2010 nr 7/8, s. 25–27
- *Jestem konsekwentnym pragmatykiem*. „Wiadomości Księgarskie” 2010 nr 2, s. 67–70
- *Újra együtt a Visegrádi Országokönyvtárosai*. „Könyv, Könyvtár, Könyvtáros” 2010 nr 12, s. 43–47

Barbara Dzierzanowska

- *Stanisław Serafin Jagodyński, Grosz*, w: „Barok” XVII, 2010 nr 1 (33), s. 172–189

Jolanta Hys

- *Pragmatyczne aspekty stosowania Języka Haseł Przedmiotowych Biblioteki Narodowej i Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej na przykładzie stosowania tych języków w Przewodniku Bibliograficznym*, w: *Standardy biblioteczne. Praktyka, teoria, projekty*. Gdańsk 2010, s. 205–219
- *Zasady konwersacji H.P. Grice’a w kontekście reguł pragmatycznych Języka Haseł Przedmiotowych Biblioteki Narodowej i Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu”, Poznań 2010, s. 319–330
- *Classification at a crossroads: multiple directions to usability – międzynarodowa konferencja naukowa (Haga, 29-30 października 2009 r.)*. „Przegląd Biblioteczny” 2010 nr 1, s. 83–86

Jolanta Hys, Joanna Kwiatkowska

- *Stosowanie Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej w polskich bibliotekach – analiza ankiety*. „Bibliotekarz” 2010 nr 4, s. 6–12
- *Wykazy działów UKD bibliografii wydawanych w Bibliotece Narodowej*. „Bibliotekarz” 2010 nr 11, s. 11–12

Grażyna Jaroszewicz

- *Wskaźniki funkcjonalności bibliotek narodowych*. „Biuletyn EBIB” 2010 nr 2 [dostęp 31. 03. 2010] <http://www.ebib.info/2010/111/a.php?jaroszewicz>
- *Normalizacja w bibliotekarstwie*. w: *Standardy biblioteczne. Praktyka, teoria, projekty*. Gdańsk 2010, s. 57–61
- *Bibliografia załącznikowa – norma a praktyka* w: *Szósta Ogólnokrajowa Narada Bibliografów*. Prace Instytutu Bibliograficznego nr 49, Warszawa 2010, s. 265–275

- *Seminarium „RDA in Europe: make it happen!”*. „Biuletyn EBIB” 2010 nr 8 [dostęp 21. 12. 2010] <http://www.ebib.info/2010/117/a.php?jaroszewicz>

Piotr Jaworski

- *Ikonoografia antykizujących wizerunków władców w pierwszym wydaniu „Kroniki wszystkiego świata” Marcina Bielskiego (1551)*. „Rocznik Biblioteki Narodowej” XLII (w przygotowaniu)
- *Synesius Stanislao Ilovio Polono interprete. A newly acquired XVIth c. book in the collection of the National Library of Poland*, w: *Essays in honour of the late professor Tomasz Mikocki* [Ptolemais I], Warsaw 2011 (w druku)

Małgorzata Jezierska, Barbara Budyńska, Dominika Stępniewska

- „Biblioteki Publiczne w Liczbach” 2008, Warszawa 2010

Jerzy Kaliszuk

- *Jedność kultury środkowoeuropejskiej w późnym średniowieczu i wczesnej nowożytności*, w: *Cztery wersje jednej kultury. Four Versions of One Culture. Scalenie rozproszonego dziedzictwa literatury środkowoeuropejskiej. A Synthesis of the Dispersed Content of Central European Literature*, Warszawa 2010, s. 67–91 [tekst polski i angielski]
- [tłum. czeskie i ang.: *Jednota středoevropské kultury v pozdním středověku a raném novověku*, w: *Čtyři podoby jedné kultury. Spojení rozpýlého obsahu středoevropského písemnictví*, Praha 2010, s. 67–91].
- [tłum. litewskie i ang.: *Vidurio Europos kultūros vienovė vėlyvaisiais viduramžiais ir ankstyvaisiais naujaisiais amžiais*, w: *Vienos kultūros keturios versijos. Centrinės Europos išsklaidytos raštijos turinio sintezė*, Vilnius 2010, s. 67–91]
- [tłum. rumuńskie i ang.: *Unitatea culturii Central Europeene în Evul Mediu Târziu și începutul Perioadei Moderne*, w: *Patru versiuni ale unei culturi. O sinteză a conținutului dispersat a literaturii Central Europeene*, București 2010, s. 67–91]
- *Nationalbibliothek Warschau, Handschriftenabteilung (Zakład Rękopisów Biblioteki Narodowej w Warszawie)*, w: *Adel in Schlesien*, Bd. 2: *Reperitorium: Forschungsperspektiven – Quellenkunde – Bibliographie*, hrsg. von J. Bahlcke, W. Mrozowicz, München 2010, s. 225–231 (Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, Bd. 37)

Anna Karczewska

- „*Czemu nasz chłop ciemny...*”. *Dyskusje pozytywistów warszawskich o oświacie ludowej*, w: *Przestrzeń informacyjna książki*. Red. J. Konieczna, S. Kurek-Kokocińska, H. Tadeusiewicz, Łódź 2009. s. 513–521

Wanda Klenczon

- *JHP BN – zmiany bolesne, ale konieczne*. „Biuletyn EBIB” 2009 nr 9 [dostęp 31. 03. 2010] Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/2009/109/a.php?klenczon>
- *Polska bieżąca bibliografia narodowa – stan prac, problemy, perspektywy*, w: *Szósta Ogólnokrajowa Narada Bibliografów*. Prace Instytutu Bibliograficznego nr 49, Warszawa 2010, s. 28–58

Wanda Klenczon, Grażyna Jaroszewicz

- „*Normy tworzą zainteresowani na własne potrzeby i z własnych środków*”. *Normalizacja biblioteczna i bibliograficzna w kontekście strategii Polskiego Komitetu Normalizacyjnego*. „Przegląd Biblioteczny” 2010 nr 4, s. 489–495

Izabela Koryś, Katarzyna Wolff

- *Wybieram książkę. Społeczny zasięg książki w Polsce w 2008 roku*. Warszawa 2010

Krzysztof Kossarzecki

- *Wielkie Księstwo Litewskie wobec Ukrainy doby Iwana Mazepy. Próba porównania z okresem hetmaństwa Bohdana Chmielnickiego i Iwana Wyhowskiego*, w: „Полтавська битва року 1709 в історичній доли України, Росії, Швеції та інших держав. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції”, Полтава 2009, s. 109–129
- *Fortece i zamki radziwiłłowskie w XVII–XVIII wieku na podstawie zachowanych archiwaliów w Archiwum Warszawskim Radziwiłłów*, w: „Miscellanea Historico-Archivistica”, t. XV–XVI (2008–2009), s. 53–67

Janusz Kostecki

- *Lwowska oferta wydawnicza w zaborze rosyjskim w latach 1865–1904*, w: *Modernistyczny Lwów. Teksty życia, teksty sztuki*. Red. E. Paczoska, D.M. Osiński. Warszawa 2009 s. 39–51
- *Carski system cenzury zagranicznej w XIX w.*, w: *Nie wygodne dla władzy. Ograniczanie wolności słowa na ziemiach polskich w XIX i XX w.* Zbiór studiów pod red. D. Degen i J. Gzelli. Toruń 2010, s. 13–32
- *Warszawski Komitet Cenzury w latach 1870–1906*,

w: *Książka zawsze obecna. Prace ofiarowane Profesorowi Krzysztofowi Migoniowi*. Wrocław 2010, s. 289–301

Magdalena Krynicka

- *Biblioteki Narodowe – nowe formy prezentacji i komunikacji*. „Biuletyn EBIB” 2010 nr 2 [dostęp 31. 03. 2010] Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/2010/111/a.php?krynicka>
- *International Cataloguing Principles*. „Biuletyn EBIB” 2010 nr 4 [dostęp 30. 05. 2010] Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/2010/113/a.php?krynicka>
- *Open access to national bibliography: Polish approach* [dostęp 10. 08. 2010]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ifla.org/files/hq/papers/ifla76/91-krynicka-en.pdf>

Grażyna Lewandowicz-Nosal

- *Pani Basia. Wspomnienie*. „Poradnik Bibliotekarza” 2010 nr 5, s. 8
- *Biblioteki dla młodzieży*. „Młodzież w bibliotece”. Dodatek do „Poradnika Bibliotekarza” 2010 nr 7–8, s. 6–9
- Popularyzacja czytelnictwa. Działania bibliotek na rzecz środowiska. „Poradnik Bibliotekarza” 2010 nr 6, s. 10–11
- *Biblioteki dla dzieci współcześnie*, w: *Inspiruje nas książki. Wydarzenia literackie w działaniach bibliotek dla dzieci Polski i Ukrainy. Materiały z konferencji – Krosno, 23 września 2010*. Krosno 2010, s. 9–19
- *Biblioteki dla dzieci współcześnie*. „Bibliotekarz” 2010 nr 11, s. 17–22
- *Children's libraries – Free Access to Different Culture – Examples From Poland* (dostęp: www.ifla.org)

Agata Lipińska

- *Ósme Triennale konserwatorów Krajów Nadbałtyckich*. „Notes Konserwatorski” 2010, nr 13

Krzysztof Maciąg

- *Biblioteki pedagogiczne w pierwszej dekadzie XXI wieku*. Biblioteka Cyfrowa Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie
- *Zbiory obcojęzyczne w bibliotekach publicznych*. „Bibliotekarz” 2010 nr 9, s. 18–22

Tomasz Makowski

- *Biblioteki w czasach digitalizacji*, w: *Materiały z konferencji Polska otwarta*, Warszawa 2010, s. 11–13.
- *Tomasz Merta (1965–2010)*, „Cenne, Bezcenne, Utraczone” 2010 nr 1, s. 3

- [Przedmowa do:] *Katalog starych druków biblioteki Papieskiego Kolegium Polskiego w Rzymie*, oprac. M. Spandowski, „Polonika XVI–XVIII wieku w bibliotekach rzymskich” t. 1 Warszawa 2010, s. VI–VIII.
- *Dwa najważniejsze pytania*. „Kultura Liberalna” nr 52 (2/2010) z dn. 12 stycznia 2010 r.
- *Biblioteka Ordynacji Zamojskiej w Warszawie jako instytut historii polskiej*, w: *Amicissima. Studia Magdaleny Piwocka oblata*, Kraków 2010, t. I, s. 483–488.
- *Krajowa strategia cyfryzacji dziedzictwa narodowego*, [współaut.: Katarzyna Ślaska], w: *Cyfrowy świat dokumentu*, red. H. Hollender, Centrum Promocji Informatyki, Warszawa 2010.
- *Czytanie łączy*. „Rzeczpospolita” z 8 grudnia 2010 r.
- [Wywiad] *Oddajmy VAT bibliotekom*. „Gazeta Wyborcza” z 21 września 2010 r.

Mariola Nałęcz

- *Autografy muzyczne*, w: *Wizytówka Chopina. Autografy w zbiorach Biblioteki Narodowej*. Warszawa 2010, s. 12–15

Tomasz Ososiński

- *Die Kontakte des polnischen Humanisten Johann Dantiscus mit der Firma Welser (1527–1537)*, w: *Humanismus und Renaissance in Augsburg. Kulturgeschichte einer Stadt zwischen Spätmittelalter und dreissigjährigem Krieg*. Berlin/New York 2010, s. 143–156
- *Fragmenty z podróży*, w: *Ich bin eine Saite, über rauschende breite Resonanzen gespannt*, Warszawa 2010, s. 407–410
- *Słowo wstępne*, w: *Katalog starych druków biblioteki Papieskiego Kolegium Polskiego w Rzymie*, oprac. M. Spandowski, „Polonika XVI–XVIII wieku w bibliotekach rzymskich” t. 1 Warszawa 2010, s. IX–XII
- *Erwin Rohdes Verteidigung der „Geburt der Tragödie“ von Friedrich Nietzsche*, w: „Zeszyty Naukowe Wszechnicy Polskiej” nr 7. Literatur – Sprache – Politik. Beiträge zur wissenschaftlichen Konferenz des Lehrstuhls für deutsche Philologie (red. M. Ostrowski, T. Pszczołkowski), Warszawa 2010

Dariusz Paradowski

- (oprac. i red.) *Digitalizacja piśmiennictwa*, Warszawa 2010

Violetta Pomianowska

- (oprac.) *Sygnaty o nowych publikacjach*. „Bibliotekarz” 2010 nr 2, 4, 6, 9, 11.

Joanna Potęga, Tymoteusz Barański (Spółka Prawnicza I&Z Hubert Izdebski, Jerzy Kaczorek, Jan Zieliński spółka cywilna)

- *Czasopismo, książka, fotografia – metodologia podejścia do obiektu i określenia jego statusu prawnego*, w: *Seminarium prawne dla bibliotekarzy cyfrowych*, Warszawa 2010, s. 56–74

Joanna Potęga, Agnieszka Wróbel (Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie)

- *The Dublin Core Metadata Element Set, Ver. 1.1 a potrzeby i oczekiwania bibliotekarzy cyfrowych – analiza przypadków*, w: *Polskie Biblioteki Cyfrowe 2009*, Poznań 2010, s. 71–78

Marzena Przybysz

- *25. Spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej przy ZG SBP*, „Bibliotekarz” 2010 nr 2, s. 19–21
- *Posiedzenie Komitetu Redakcyjnego „Bibliotekarza”*, „Bibliotekarz” 2010 nr 3, s. 20–21
- *Konferencja z okazji Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich*, „Bibliotekarz” 2010 nr 6, s. 20–21
- *Seminarium poświęcone programowi Biblioteka+*, „Bibliotekarz” 2010 nr 7/8, s. 34–35
- *Jaki VAT po 2010 roku na książki?*, „Bibliotekarz” 2010 nr 7/8, s. 35–36
- *Biblioteki Saksonii i Turynii – europejskie centra multimedialne*, „Bibliotekarz” 2010 nr 9, s. 28–31
- *26. Spotkanie Zespołu do spraw Bibliografii Regionalnej przy ZG SBP*. „Bibliotekarz” 2010 nr 10, s. 27–29
- (oprac.) *Sygnaty o nowych publikacjach*, „Bibliotekarz” nr 12, s. 33–34
- (oprac.) *Z oficyny wydawniczej SBP*, „Bibliotekarz” nr 1–9, 12.
- (oprac.) *Z życia SBP*, „Bibliotekarz” 2010 nr 1–12.

Donata Rams, Danuta Jarmańska

- *Wybrane zagadnienia z ochrony i badań zbiorów bibliotecznych, realizowane w laboratoriach chemicznym i mikrobiologicznym Biblioteki Narodowej. Analiza zniszczeń warstwy malarskiej w XVII-wiecznym rękopisie Album strojów tureckich*, w: „Notes Konserwatorski” 2010 nr 13, s. 129–143.

Marcin Roszkowski

- *Semantic Web w bibliotekach. World Library and Information Congress: 76th IFLA General Conference and Assembly “Open access to knowledge – promoting sustainable progress” 10-15 sierpnia 2010*, Göte-

borg. „Zagadnienia Informacji Naukowej” 2010 nr 2, s. 101–106

Małgorzata Rowicka

- *Spokojny sen Senatora, czyli o cenzurowaniu przez carat Mickiewiczowskich „Dziadów” części trzeciej*, w: *Niewygodne dla władzy. Ograniczanie wolności słowa na ziemiach polskich w XIX i XX w. Zbiór studiów pod red. D. Degen i J. Gzelli*. Toruń 2010 s. 83–102

Adam Rusek

- *Leksykon polskich bohaterów i serii komiksowych* (wyd. II poprawione i uzupełnione), Poznań 2010
- *NezaměstnanĎ Froncek. Neobyčejné přihody komiksového hrdiny ze Slezska*. „Aargh!”
- *Od „Grzesia” do „Gazetki Miki”: dzieje czasopism obrazkowych dla młodzieży w II Rzeczypospolitej*. „Rocznik Historii Prasy Polskiej” t. XII (2009) z. 2, s. 57–76
- *Krucjata antykomiksowa w USA i jej echa w Polsce*. „Czas Fantastyki” 2010 nr 3, s. 6–1
- *Krótką historią opowieści obrazkowych w Polsce Ludowej*, w: 45–89. *Comics Behind The Iron Curtain/Komiks za żelazną kurtyną*, Poznań 2010, s. 31–41
- *Zbiory audiowizualne i dokumenty elektroniczne w bibliotekach publicznych. Raport z badań*. „Bibliotekarz” 2010 nr 10, s. 22–27

Paweł Rygiel

- „Cyfrowość bibliotek i archiwów” *Sprawozdanie z konferencji, Warszawa, 26–27 listopada 2009 r.* Zagadnienia Informacji Naukowej” 2010 nr 1, s. 97–103

Karolina Skalska

- *Muzyka i biblioteka, czyli biblioteki muzyczne*. „Poradnik Bibliotekarza” 2010 nr 5, s. 6–11

Michał Spandowski, Joanna Borysiak

- (oprac.) *Katalog starych druków biblioteki Papieskiego Kolegium Polskiego w Rzymie*, Warszawa 2010

Michał Spandowski

- *Inkunabuły z dawnych księgozbiorów Fromborka*, w: *Warmińska Kapituła Katedralna. Dzieje i wybitni przedstawiciele*, Olsztyn 2010
- *Antoninus Florentinus: Confessionale, Defecerunt – Mainz edition (GW 2084)* w: *Wolfenbuetteler Notizen zur Buchgeschichte... 35* (2010)

Elżbieta Stefańczyk

- [wywiad] *Jak zostać prezesem SBP? Rozmowa z Elżbietą Stefańczyk o bibliotekarstwie, bibliotekarzach i współpracy z księgarzami.* „Poradnik Bibliotekarza”, wrzesień 2010

Tomasz Szubiakiewicz

- *Deutschsprachige Titel in polnischer Übersetzung: Bibliographie* 2009 [dostęp 23. 06. 2010]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.deutsches-poleninstitut.de/Downloads/ansichten/Bibliografie2009.pdf> oraz w: *OderÜbersetzungen: deutsch-polnisches Übersetzungsjahrbuch – Karl Dedecius Archiv = OderÜbersetzungen: polsko-niemiecki rocznik translatorski – archiwum Karla Dedeciusa*, 2010 nr 1

Sławomir Szyller

- *Repertorium initiorum manuscriptorum Latinorum mediae aevi*. T. 4. Brepols 2010 (z J. Hamesse)
- Noty katalogowe, w: *Na znak świętego zwycięstwa. W sześćsetną rocznicę bitwy pod Grunwaldem*. Katalog wystawy 15 lipca – 30 września 2010, Zamek Królewski na Wawelu, pod red. D. Nowackiego, Kraków 2010, t. 2, s. 172, 189–191, 324

Wojciech Tomaszewski

- *Fryderyk Franciszek Chopin – najbardziej polski, najbardziej uniwersalny*, w: *Wizytówka Chopina. Autografy w zbiorach Biblioteki Narodowej*. Warszawa 2010, s. 17–31

Małgorzata Waleczko

- [Tłum. na ang.] „Bibliotekarz” 2010, nr 1–12

Elżbieta Wojnowska

- *Die Auslagerung und Zerstreung alter Musiksammlungen im 20. Jahrhundert – Polen und seine Nachbarstaaten* w: *Wissenschaftliche und technische Herausforderung musikhistorischer Quellenforschung im internationalen Rahmen*, hrsg.: Martina Faletta, Renate Hüsgen und Klaus Keil, Georg Olms Verlag, Hildesheim-Zürich-New York, 2010, s. 155–172
- *Meandry i granice atrybucji dzieła muzycznego. Transkrypcje muzyki wokalne w tabulaturach lenickich (I poł. XVII w.)*, w: „Polski Rocznik Muzykologiczny” t. 7: 2009 (druk 2010), s. 123–140
- *Interregionales Repertoire der mitteleuropäischen Städte in Musikhandschriften aus der Danziger Bartholomäuskirche (16./17. Jh.)*, w: *Musica Baltica. The Music Culture of Baltic Cities in Modern Times; Musikkultur der Ostseestädte in der Neuzeit*, red.:

J. Woźniak, Wydawnictwo Akademii Muzycznej w Gdańsku, Gdańsk, 2010, s. 473–481

Katarzyna Wolff

- *Dawne i nowe dylematy badań czytelnictwa.* „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi”, t. 3, 2009
- *Współczesny czytelnik w świetle badań Biblioteki Narodowej.* „Poradnik Bibliotekarza” 2010 nr 5
- *Biblioteka publiczna w opinii społecznej.* „Bibliotekarz” 2010 nr 6

Maria Wrede, Sławomir Szyller

- *Issledovania rykopisnogo fonda biblioteki bratiew Zaluskich*, w: *Zapadnyje rukopisy i tradicija ich izuczenija*. Sankt-Petersburg 2009, s. 42–52.

Maria Wrede

- hasło „Andrzej Piber” w: *Słownik pracowników książki polskiej, Suplement 3*, Łódź, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego 2010

Zofia Zasacka

- *Doświadczenia czytelnicze elbląskich gimnazjalistów.* „Poradnik Bibliotekarza” 2010 nr 1
- *Gimnazjaliści i ich czytanie dla przyjemności*, w: *Czytelnictwo dzieci i młodzieży*, red. A. Migoń, Wrocław 2010

Anna Zdanowicz

- „*Ostrożnie z czytaniem!*” *O poradnikach lekturowych z lat 1919–1939*, w: *Komunikacja i komunikowanie w dwudziestoleciu międzywojennym*, red. K. Stępnik i M. Rajewski. Lublin 2010, s. 141–152
- *Wśród książek i ksiąg. Postaci czytelników w opowiadaniach Elizy Orzeszkowej*, w: *Małe prozy Orzeszkowej i Konopnickiej*, red. I. Wiśniewska, B.K. Obsulewicz. Lublin 2010, s. 259–274

Bogdan Filip Zerek

- *Metody badań mikrobiologicznych w konfrontacji z materią zabytkową*, w: „Notes Konserwatorski” 2010 nr 13, s. 57–70
- *Microbiological control of library collections – a tool for preservation and disaster response*. Materiały kongresu IFLA, 10–15 sierpnia 2010, Gothenburg (Szwecja). Publikacja elektroniczna: <http://www.ifla.org/files/hq/papers/ifla76/88-zerek-en.pdf>
- *Zalania zbiorów archiwalnych i bibliotecznych – przygotowanie do katastrof i działania ratunkowe Część I.* „Przegląd Papierniczy” 2010 nr 6

- *Zalania zbiorów archiwalnych i bibliotecznych – przygotowanie do katastrof i działania ratunkowe Część 2. Uwagi praktyczne do działań przy likwidacji skutków katastrof przez zalanie.* „Przegląd Papierniczy” 2010 nr 9, s. 525–527

Przekłady**Roman Chymkowski**

- Marc Augé, *Nie-miejsca. Wprowadzenie do antropologii hipernowoczesności*, Warszawa 2010

Magdalena Krynicka

- *Deklaracja Międzynarodowych Zasad Katalogowania* [online] [dostęp 02. 04. 2010]. http://www.ifla.org/files/cataloguing/icp/icp_2009-pl.pdf

Tomasz Ososiński

- Renate Schmidgall, „*Hotel Massandra*” i inne wiersze, „Bliza” 1 (2) 2010, s. 78–94
- Renate Schmidgall, *Hotel Massandra; Ostatnia noc na Krymie; Myślę o Boltenhagen; Pojechać do Weinsberg; O siódmej rano w Pirovac; W Dalmacji; Dzieciństwo, znowu; Freiburg, w hotelu; Degas i baletnice*, w: „Topos” 1 (110) 2010
- Jan Wagner, *Polowanie na kajmana, W studni, Rysa, Koń*, w: „Radar” 2/2010, s. 56–62
- Matthias Göriz, *Nauczyciel retoryki dla adwokatów.* „Radar” 2/2010, s. 90-103
- Reiner Maria Rilke, *Święto rodzinne.* „Zeszyty Literackie” 110
- R. M. Rilke, *Śłużąca pani Blahy*, w: *Teoria literatury żywa, XIX/XX* (wyd. K. Najdek, K. Tkaczyk), Warszawa 2010, s. 65–68
- Barbara Surowska, *Jedność językowego i pozajęzykowego wyrazu u Hofmannsthal na przykładzie „Elektry”*, w: *Teoria literatury żywa, XIX/XX* (wyd. K. Najdek, K. Tkaczyk), Warszawa 2010, s. 9–22
- Thomas Podhostnik, *Dłoń opowiada o kciuku.* „Radar” 1/2010, s. 98–104
- [tłum. i oprac.] Reiner Maria Rilke, *Druga strona natury. Eseje, listy i pisma o sztuce*. Warszawa 2010
- Ulrich Guttmair, *Klub Berlin*, w: *The promised city*, Warszawa-Berlin-Mumbaj 2010, s. 105–117

Marcin Roszkowski, Grażyna Jaroszewicz

- *RDA brochure*. Tłum. [dostęp 02. 12. 2010]. <http://www.rda-jsc.org/docs/rdabrochure-pl.pdf>

Edycje źródeł**Jarosław Iwaszkiewicz**

- *Listy do córek*, opracowanie tekstu i przypisy Anna Romaniuk i Radosław Romaniuk, Warszawa 2010
- *Dusza czyścicowa. Wspomnienia o Stanisławie Grochowiaku*, zebrała i opracowała Anna Romaniuk, Warszawa 2010

Publikacje wolontariuszy Biblioteki Narodowej**Martyna Figiel**

- *Konferencja nt. „Biblioteki warszawskie w latach 1939–1945”*. „Bibliotekarz” 2010 nr 4, s. 20–22

Hanna Łaskarzewska, Martyna Figiel

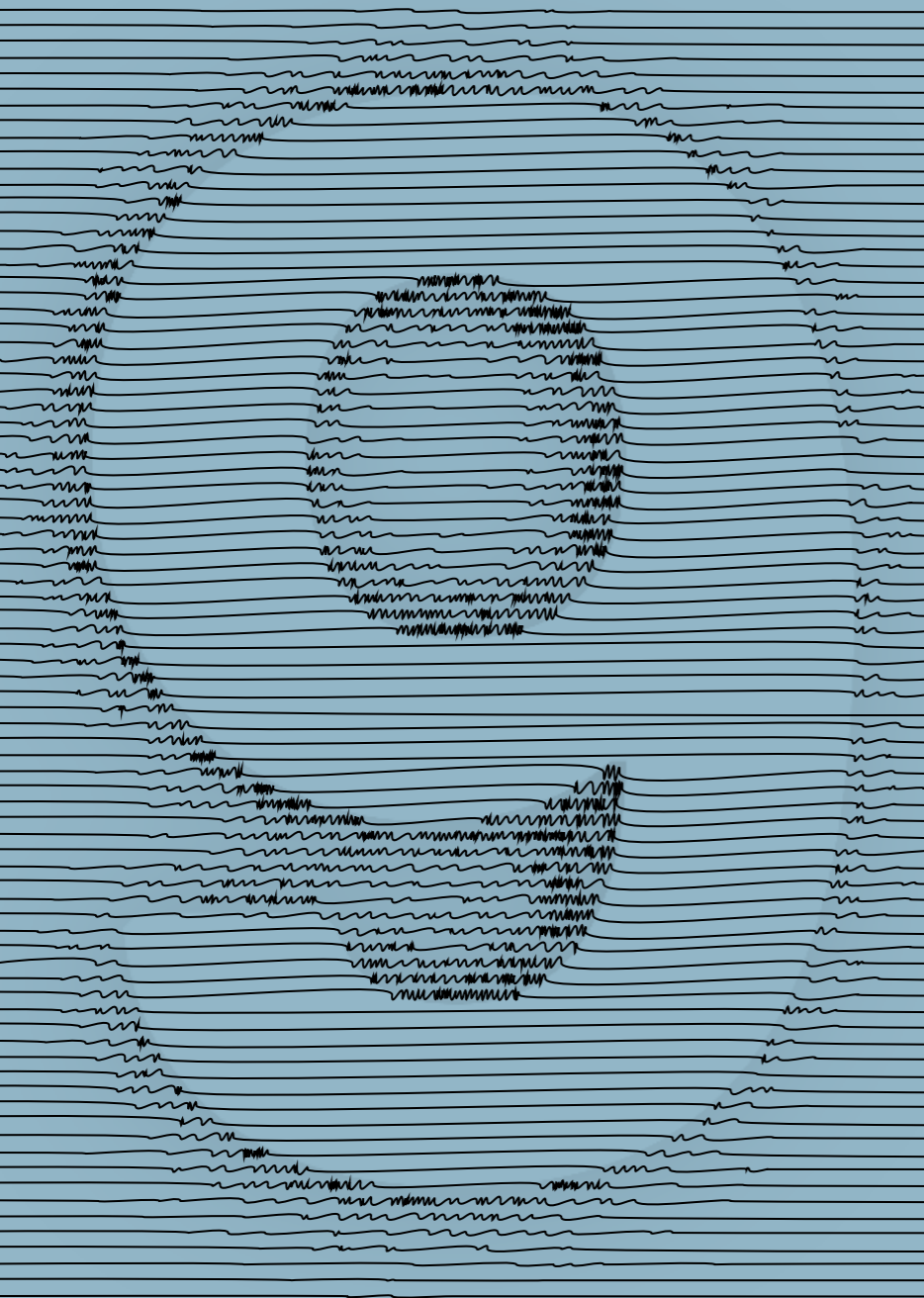
- *Polskie biblioteki w Europie Zachodniej – współpraca z instytucjami krajowymi.* „Cenne, Bezcenne/Utraczone” 2010 nr 1, s. 34–38

Hanna Łaskarzewska

- *Biblioteka Narodowa w latach okupacji. Działalność, zbory, ludzie*, w: *Biblioteki warszawskie w latach 1939–1945*. Warszawa 2010, s. 47–82
- *Polonika w bibliotekach poza wschodnią granicą Polski.* „Vademecum Bibliotekarza” 2010 cz. 5 rozdz. 5 podrozdz. 6.6, s. 1–39
- *Biblioteki warszawskie w latach 1939–1945*, Warszawa, 2010

Alina Nowińska

- *Maria Janowska (22.08.1956 r. – 22.11.2009 r.)* „Bibliotekarz” 2010 nr 4, s. 28
- *Maria Janowska (1956–2009)*, „Przegląd Biblioteczny” 2010 nr 1, s. 133–136



Współpraca
międzynarodowa

Współpraca międzynarodowa

Biblioteka Narodowa rozwija wielostronną współpracę międzynarodową. W 2010 r. podejmowała działania na forum bibliotekarskich organizacji międzynarodowych, współpracowała z bibliotekami narodowymi innych państw, brała również udział w europejskich projektach bibliotek cyfrowych, konferencjach naukowych czy międzynarodowych targach książki.

Przedstawiciele BN uczestniczyli w konferencjach, spotkaniach i wydarzeniach ważnych dla europejskiego i światowego środowiska bibliotekarskiego. Dyrektor BN dr Tomasz Makowski (wybrany w czerwcu 2009 r. przez członków Konferencji Dyrektorów Europejskich Bibliotek Narodowych na trzyletnią kadencję do Zarządu Biblioteki Europejskiej – The European Library Management Committee), uczestniczył w marcu i we wrześniu 2010 r. w posiedzeniu tego gremium. We wrześniu dyrektor BN uczestniczył także w Konferencji Dyrektorów Europejskich Bibliotek Narodowych (CENL) w Londynie.

W marcu 2010 r. Katarzyna Ślaska, zastępca dyrektora BN do spraw rozwoju, wzięła udział w spotkaniu grupy roboczej projektu *Europeana v.1.0* w Paryżu. W maju reprezentowała BN na spotkaniu grupy roboczej ekspertów państw członkowskich Unii Europejskiej, poświęconym problemom digitalizacji i przechowywania danych cyfrowych (Member States' Expert Group on Digitisation and Digital Preservation) w Luksemburgu oraz brała udział w roboczym spotkaniu Grupy Pracowników Kontaktowych Biblioteki Europejskiej w Hadze.

Na przełomie czerwca i lipca 2010 r. Katarzyna Ślaska uczestniczyła także w 39. Konferencji LIBER organizowanej przez Bibliotekę Uniwersytecką w Aarhus w Danii, a październiku reprezentowała BN na konferencji *Europeana Open Culture* w Hadze. W sierpniu 2010 r. dyrektor BN dr Tomasz Makowski oraz zastępcy dyrektora – Elżbieta Stefańczyk i Katarzyna Ślaska – oraz Wanda Klenczon, Magdalena Krynicka i Marcin Roszkowski z Instytutu Bibliograficznego BN, a także Grażyna Lewandowicz-Nosal z Instytutu Książki i Czytelnictwa wzięli udział w corocznej konferencji Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich IFLA w Goeteborgu. Dyrektor BN wzięła wówczas również udział w posiedzeniu Konferencji Dyrektorów Bibliotek Narodowych CDNL. W październiku 2010 r. zastępca dyrektora BN do spraw rozwoju Katarzyna Ślaska uczestniczyła w VI Międzynarodowej Konferencji Bibliologicznej w Mińsku, a w listopadzie dr Tomasz Makowski reprezentował BN na konferencji „European Union National Institutes for Culture” na uniwersytecie w Mediolanie, gdzie przedstawił główne założenia polityki kulturalnej Polski.

W 2010 r. zrealizowano 106 wyjazdów zagranicznych (w 2009 r. – 63). Część z nich była finansowana ze środków projektów europejskich (REDISCOVER, *Europeana*), część – z dotacji MKiDN. Kontakty międzynarodowe utrzymywały też redakcje czasopism wydawanych przez BN (do kwietnia 2010 r.) na zlecenie MKiDN. W 2010 r. BN gościła wielu przedstawicieli bibliotek narodowych z innych państw, m.in. z Czech, Francji, Grecji,

Niemiec, Rosji, Serbii i Turcji, a także reprezentantów organizacji międzynarodowych – w marcu BN przyjęła delegację Międzynarodowego Towarzystwa Bibliofilów (AIB).

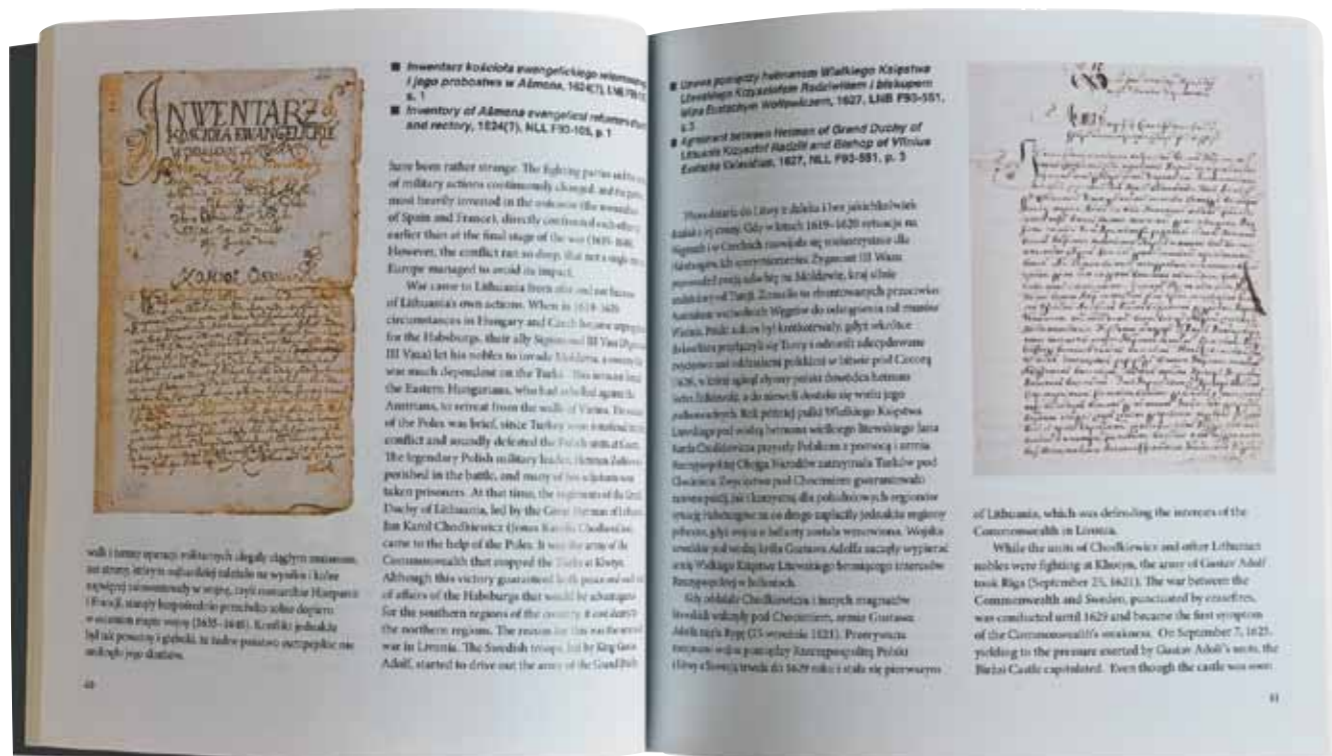
Międzynarodowe konferencje z udziałem pracowników BN w 2010 r.

- Konferencja „Średniowieczne rękopisy niemieckojęzyczne w Europie Środkowej i Wschodniej”, Czechy, Praga, 3–6 marca (Beata Janowska)
- Konferencja LIBER Grupy Bibliotekarzy Kartografów, Estonia, Tallin 15–19 czerwca (Lucyna Szaniawska)
- Seminarium „Biblioteka Wielkiego Księstwa Litewskiego”, Litwa, Wilno, 19–20 lutego (Maria Brynda, Krzysztof Kossarzecki)
- Symposium „Provenance: methods and findings”, Wielka Brytania, Oksford, 7–9 maja (Tomasz Ososiński)
- 39. Konferencja LIBER, Dania, Aarhus, 28 czerwca – 3 lipca (Katarzyna Ślaska, Anna Wasilewska)
- Konferencja Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich (IFLA), Szwecja, Goeteborg, 9–15 sierpnia (Tomasz Makowski, Elżbieta Stefańczyk, Katarzyna Ślaska, Wanda Klenczon, Magdalena Rud, Magdalena Krynicka, Bogdan Zerek, Marcin Roszkowski, Grażyna Lewandowicz-Nosal)
- Konferencja Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych (International Association of Music Libraries – IAML), Rosja, Moskwa, 26 czerwca – 3 lipca (Jolanta Byczkowska-Sztaba)
- Kongres Bibliofilów, Belgia, Bruksela, 26 września – 2 października (Mikołaj Baliszewski)
- Konferencja „Concept in Context”, Niemcy, Kolonia, 18–21 lipca (Bartłomiej Włodarczyk)
- Konferencja „RDA in Europe”, Dania, Kopenhaga, 7–8 sierpnia (Grażyna Jaroszewicz)
- Międzynarodowy Kongres Bibliograficzny (International Bibliography Congress), Rosja, Sankt Petersburg, 20–24 września (Wanda Klenczon, Magdalena Krynicka, Marzena Przybysz, Grażyna Federowicz, Beata Capik).
- Konferencja IPress2010, Austria, Wiedeń (Jakub Kostynowicz)
- Konferencja „Dzieła osierocone – przykład nierozwiązywalnego konfliktu między autorem a społeczeństwem”, Belgia, Bruksela, 16 listopada (Joanna Potęga)

- Konferencja „Europeana Open Culture 2010”, Holandia, Haga, 12–15 października (Katarzyna Ślaska)
- Konferencja Dyrektorów Bibliotek Narodowych (CENL), Wielka Brytania, Londyn, 25–29 września (Tomasz Makowski)
- Konferencja Międzynarodowego Stowarzyszenia Archiwów Dźwiękowych i Audiowizualnych (IASA), Stany Zjednoczone, Filadelfia, 3–6 listopada (Maria Wróblewska)
- Konferencja „Biblioteki cyfrowe: tworzenie i użytkowanie” Białoruś, Mińsk, 27–29 października (Katarzyna Ślaska)
- Konferencja „Wirtualna rekonstrukcja biblioteki rodu Sapiechów”, Białoruś, Mińsk, 26–28 października (Maria Brynda)
- II Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Libri recogniti”, Kraków i Wiśnicz Nowy, 11–15 października (Maria Brynda)
- Konferencja Europejskiego Konsorcjum Bibliotek Naukowych (CERL), Dania, Kopenhaga, 4–6 listopada (Tomasz Ososiński)

Stypendia zagraniczne i wyjazdy pracowników BN w 2010 r. finansowane w ramach programów europejskich

- Stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Stany Zjednoczone, Nowy Jork, 11 października – 22 grudnia (Anna Hrebenda)
- Stypendium Fundacji Joanny Umiastowskiej, Włochy, Rzym, 1–31 października (Agnieszka Alberska)
- Realizacja projektu REDISCOVER – *cztery wersje jednej kultury*, Litwa, Wilno, 25–28 marca (Jerzy Kaliszuk, Marcin Jaworowicz)
- Spotkanie partnerów projektu *Europeana Travel*, Słowacja, Bratysława, 4–8 maja (Jan Dionizy Mejor, Joanna Potęga, Agnieszka Leszyńska)
- Warsztaty związane z projektem REDISCOVER, Rumunia, Bukareszt, 8–10 lipca (Jerzy Kaliszuk)
- Konferencja „European conference on Research and Advanced Technology for digital Libraries”, Wielka Brytania, Glasgow, 5–11 września (Joanna Potęga, Danuta Murzynowska, Jakub Kostynowicz)
- Warsztaty związane z projektem REDISCOVER, Czechy, Praga, 4–16 września (Jerzy Kaliszuk)
- X Symposium Bibliotheca Baltica, Finlandia, Helsinki, 2–23 października (Jan Dionizy Mejor)
- Spotkanie partnerów projektu Biblioteka Europejska, Bośnia i Hercegowina, Sarajewo, 14–17 listopada (Katarzyna Ślaska)



Strony z katalogu wystawy *Cztery wersje jednej kultury. Scalenie rozproszonego dziedzictwa literatury środkowoeuropejskiej*

Od wielu lat Biblioteka Narodowa jest członkiem najważniejszych organizacji bibliotekarskich:

- Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich (International Federation of Librarians' Associations – IFLA)
- Konferencji Dyrektorów Europejskich Bibliotek Narodowych (Conference of European National Librarians – CENL)
- Ligi Europejskich Bibliotek Naukowych (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche – LIBER),
- Europejskiego Konsorcjum Bibliotek Naukowych (Consortium of European Research Libraries – CERL),
- Konferencji Dyrektorów Bibliotek Narodowych (Conference of Directors of National Libraries – CDNL),
- Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych (International Association of Music Libraries – IAML),
- Międzynarodowego Stowarzyszenia Archiwów Dźwiękowych i Audiowizualnych (International

Association of Sound and Audiovisual Archives – IASA),

- Stowarzyszenia Bibliotek Specjalnych i Ośrodków Informacji (Association of Special Libraries and Information Bureau – ASLIB),
- Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliofilskiego (Association Internationale de Bibliophilie – AIB),
- Bibliographical Society
- Bibliotheca Baltica – międzynarodowej organizacji bibliotek rejonu Morza Bałtyckiego
- International Internet Preservation Consortium (IIPC) – stowarzyszenia, którego celem jest archiwizacja zasobów światowego Internetu oraz popularyzacja narzędzi i standardów archiwizacyjnych w tym zakresie
- Innovative User Group (IUG) – organizacji skupiającej biblioteki korzystające z innowacyjnych interfejsów
- międzynarodowych organizacji standaryzacyjnych ISBN, ISMN i ISSN.

- Spotkanie Member States' Expert Group on Digitisation and Digital Preservation, Luksemburg, 18–19 maja, 29–30 listopada (Katarzyna Ślaska)

Współpraca międzynarodowa w ramach umów dwustronnych

Biblioteka Narodowa ściśle współpracuje z bibliotekami narodowymi, uniwersyteckimi i instytucjami kulturalnymi z innych państw, m.in. z: Białorusi, Chin, Czech, Estonii, Iranu, Izraela, Litwy, Łotwy, Gruzji, Maroka, Mołdawii, Rosji, Słowacji, Szwecji, Ukrainy, Uzbekistanu. Na mocy aneksu do umowy, podpisanego między BN a Rosyjską Biblioteką Narodową w Sankt Petersburgu, w 2009 r. pracownicy BN (Maria Wrede, Krzysztof Kossarzecki) prowadzili w 2010 r. prace na rzecz wydania katalogu zbiorów dawnej Biblioteki Załuskich, znajdujących się w Rosji od 1795 r. Kontynuowano także wymianę książek i czasopism z partnerami zagranicznymi. Najbardziej ożywione kontakty międzynarodowe w tej dziedzinie prowadzono z następującymi placówkami: Bibliothèque nationale de France (Paryż), Kungliga Biblioteket (Sztokholm), Deutsche Forschungsgemeinschaft (Bonn), The University of Chicago Library (Chicago), Library of Congress (Waszyngton), The British Library (Londyn), Bodleian Library (Oxford), Národní knihovna (Praga) i Rosyjską Biblioteką Narodową (Sankt Petersburg), a także z bibliotekami polonijnymi, m.in. w Paryżu i Londynie. W ramach zakupów i wymiany wydawnictw ciągłych zarejestrowano łącznie 1901 tytułów w 3162 egzemplarzach oraz 7 tytułów/egzemplarzy CD-ROM (w 2009 r. – 1748 tytułów, w 2558 egzemplarzach oraz 13 tyt./egz. CD-ROM). Do zbiorów pozyskano 32 (w 2009 r. – 62) nowe tytuły, głównie polonika. Na wymianę zagraniczną zakupiono 401 woluminów książek za 13 705, 10 zł (w 2009 r. – 791 wol. za 125 283, 50 zł). W celach wymiany zagranicznej prenumerowano 195 tytułów czasopism w 601 egzemplarzach (w 2009 r. – 230 tytułów czasopism w 791 egzemplarzach), wydając łącznie 118 574, 84 zł (w 2009 r. – 6040, 56 zł). Jednocześnie BN przekazywała bibliotekom zagranicznym publikacje własne – przede wszystkim bieżącą bibliografię narodową („Przewodnik Bibliograficzny”) oraz liczne proponowane i zamawiane wydawnictwa polskie.

Inwentaryzacja Archiwum Gustawa Herlinga-Grudzińskiego

25 czerwca 2010 r. dr Tomasz Makowski, dyrektor Biblioteki Narodowej, Lidia Croce, członek Zarządu Fundacji

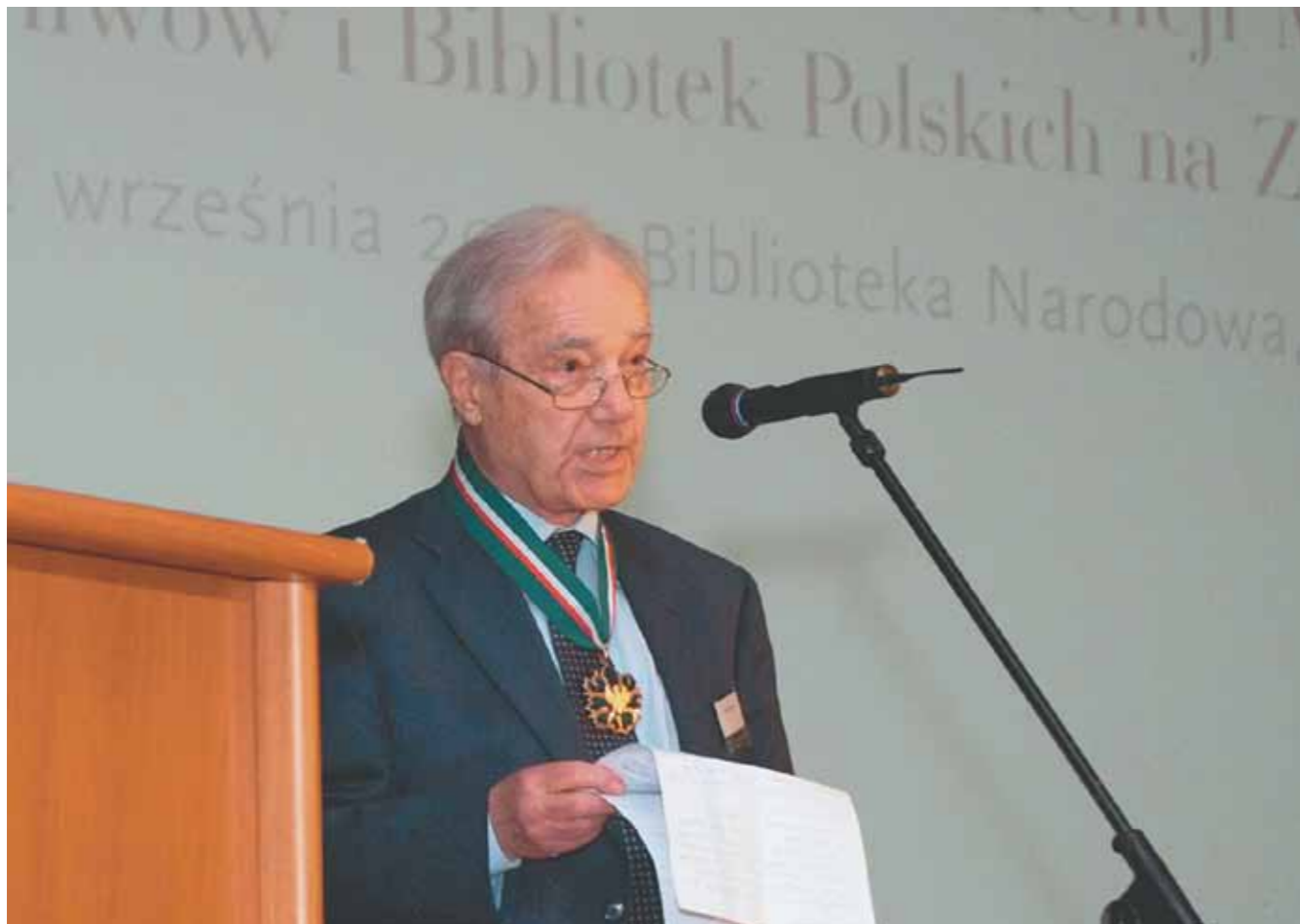
Biblioteca Benedetto Croce w Neapolu oraz Marta Herling, córka Gustawa Herlinga-Grudzińskiego odpowiedzialna za znajdujące się w Neapolu i powierzone Fundacji Archiwum Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, podpisały umowę, na mocy której bogata spuścizna po zmarłym przed dziesięciu laty wybitnym polskim pisarzu i działaczu emigracyjnym zostanie zinwentaryzowana i poddana konserwacji przez specjalistów Biblioteki Narodowej. Bezcenne rękopisy, korespondencja, materiały biograficzne i autobiograficzne, materiały warsztatowe oraz liczne nagrania audiowizualne, fotografie i wycinki prasowe, pozostałe po wybitnym pisarzu, eseście i krytyku literackim, będą uporządkowane i opisane w formie bazy danych. Powstaną także ich cyfrowe kopie, umożliwiające wieczyste archiwizowanie oraz wykorzystanie tych materiałów w pracach edytorskich, naukowych i do publikacji w ramach koedycji przygotowywanych przez Fundację z innymi podmiotami. Prace, które potrwać trzy lata, sfinansuje Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu „Kultura polska za granicą” (priorytet: „Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą”) oraz Biblioteka Narodowa. Honorowy patronat nad projektem objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Inwentaryzacja Archiwum Instytutu Literackiego „Kultura” w Maisons-Laffitte

W 2010 r. pracownicy BN (Maria Wrede, Krzysztof Kossarzecki, Maria Miszczuk, Paulina Pludra-Żuk, Jacek Paulinek, Anna Milewicz, Magdalena Bocheńska-Chojcka i Paulina Czyżewicz) kontynuowali prace na rzecz pełnej inwentaryzacji i konserwacji spuścizny Instytutu Literackiego „Kultura” w Maisons-Laffitte.

Do cennych archiwów Instytutu Literackiego „Kultura” należą źródła dokumentujące działalność placówki oraz życie polskiej emigracji politycznej w okresie powojennym, wśród nich: akta osobiste Jerzego Giedroycia, fragmenty spuścizny po Witoldzie Gombrowiczu, Konstantym Jeleńskim, Juliuszu Mieroszewskim, Jerzym Stempowskim, zbiór fotografii II Korpusu PSZ na Zachodzie, dokumentacja fotograficzna, audiowizualna i dźwiękowa.

Prace zespołu specjalistów z BN stanowią wypełnienie zobowiązań wynikających z umowy podpisanej rok wcześniej przez dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego, dyrektora Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych dr. Sławomira Radonia i prezydenta Stowarzyszenia Instytutu Literackiego „Kultura” Henryka Giedroycia.



Kazimierz Piotr Zaleski, prezes Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu udekorowany na warszawskiej sesji MAB złotym medalem „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis”

cia. Projekt przewiduje sporządzenie *Inwentarza Archiwum Instytutu Literackiego „Kultura”*, zawierającego pełną informację o zbiorach Instytutu, oraz zapewnienie właściwych warunków ich przechowywania, ochrony konserwatorskiej i udostępniania, także za pośrednictwem specjalnie stworzonej bazy komputerowej.

Współpraca z instytucjami polonijnymi

Polonia i jej dorobek kulturalny są od lat przedmiotem prac badawczych prowadzonych w Bibliotece Narodowej, która kontynuuje także dokumentowanie tzw. zbiorów przemieszczonych: polskich, pozostałych poza granicami kraju, a także tych, które – przynależne do dziedzictwa kulturalnego krajów sąsiednich – znajdują się obecnie w polskich księżnicach. BN udziela wszechstronnej pomocy w opracowywaniu i ochronie emigra-

cyjnych zbiorów oraz popularyzuje działające za granicą instytucje kultury polskiej. W 2010 r. zespół specjalistów z Biblioteki Narodowej katalogował dokumenty muzyczne i dźwiękowe znajdujące się w Muzeum Polskim w Chicago.

Organizacja XXXII Sesji Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie (MAB)

Biblioteka Narodowa wspólnie z działającym w Rzymie Papieskim Instytutem Studiów Kościelnych zorganizowała w dnia 9–11 września 2010 r. po raz pierwszy w Warszawie XXXII Sesję Stałą Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie, w której wzięli udział przedstawiciele osiemnastu polonijnych instytucji kultury działających w Argentynie, Francji, Ka-

nadzie, w Stanach Zjednoczonych, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii, we Włoszech i na Węgrzech.

Konferencja MAB

- Biblioteka Polska POSK w Londynie
- Instytut Józefa Piłsudskiego w Londynie,
- Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie
- Studium Polski Podziemnej
- Towarzystwo Historyczno-Literackie i Biblioteka Polska w Paryżu
- Zamek Montresor,
- Muzeum Kościuszki w Solurze
- Muzeum Polskie w Rapperswilu
- Fundacja Rzymska im. Margrabiny J. Z. Umiastowskiej
- Ośrodek Dokumentacji i Studium Pontyfikatu Jana Pawła II
- Papieski Instytut Studiów Kościelnych
- Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii
- Fundacja Kościuszkowska
- Instytut Józefa Piłsudskiego w Ameryce
- Muzeum Polskie w Ameryce
- Polska Misja przy Zespole Szkół w Orchard Lake
- Polski Instytut Naukowy w Ameryce
- Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w Ameryce (SWAP)
- Polski Instytut Naukowy w Kanadzie i Biblioteka Polska im. Wandy Stachewicz
- Biblioteka Polska im. Ignacego Domeyki w Argentynie

W uroczystym otwarciu Sesji, której towarzyszyła wystawa prezentująca dorobek polonijnych muzeów, archiwów, instytutów i bibliotek, uczestniczyli przedstawiciele parlamentu, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwa Spraw Zagranicznych, korpusu dyplomatycznego, samorządu oraz szefowie najważniejszych instytucji kultury. Specjalny list do uczestników spotkania skierował prezydent RP Bronisław Komorowski. Podkreślił w nim, że rola, jaką instytucje polonijne odegrały w krzewieniu wiedzy o dziejach naszego kraju jest trudna do przecenienia.

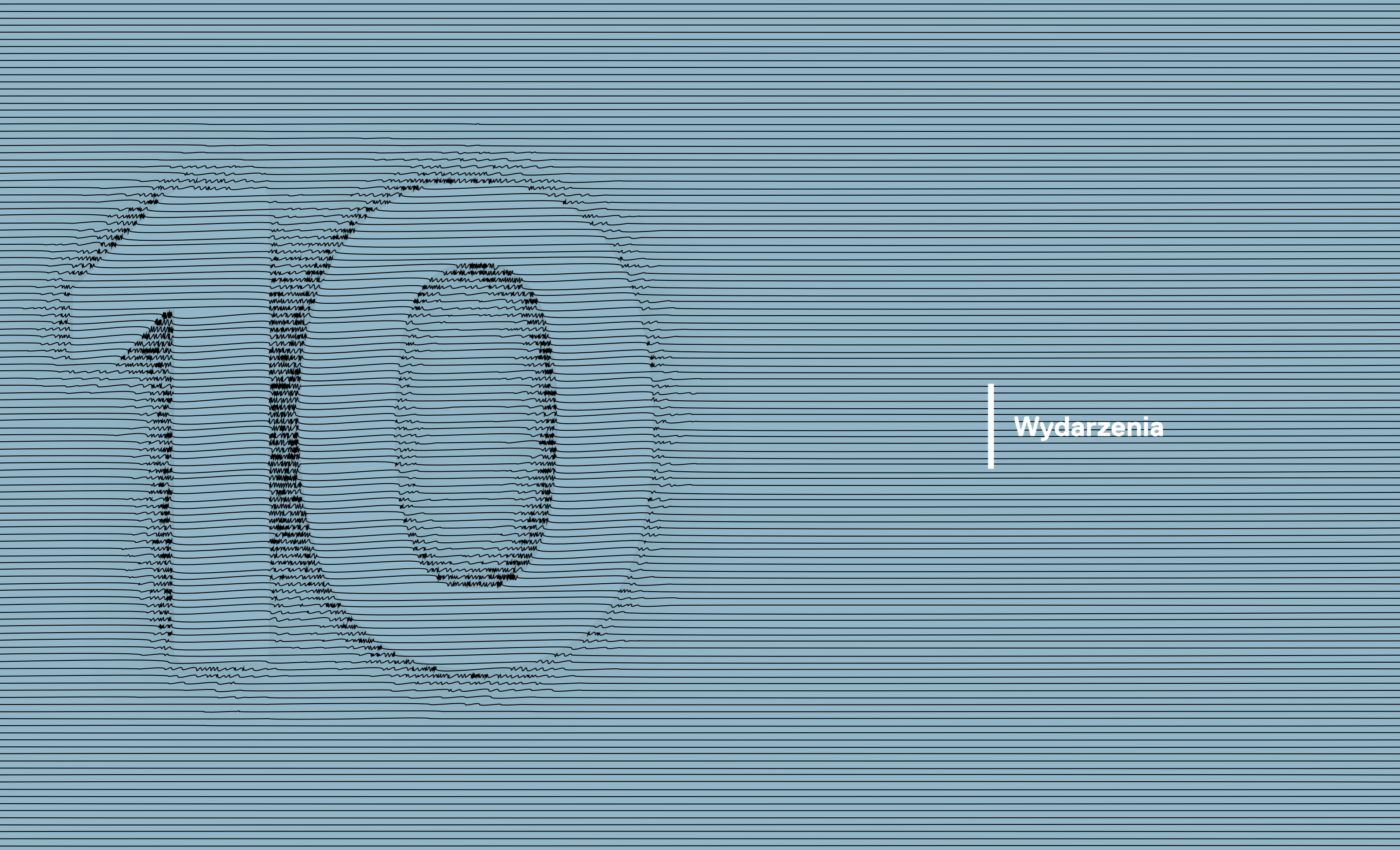
Rzeczpospolita potrzebuje i nadal będzie potrzebować doświadczonych i profesjonalnych badaczy i popularyzatorów polskiej kultury i historii. Ludzi, którzy będą potrafili przybliżyć bogactwo jej intelektualnych i artystycznych osiągnięć zarówno Polakom rozproszonym po wszystkich kontynentach, jak i przedstawicielom innych narodów.

Z listu Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego do uczestników warszawskiej Sesji Stałej Konferencji MAB

Dziesięcioro przedstawicieli organizacji polonijnych otrzymało z rąk sekretarza stanu w MKiDN Piotra Żuchowskiego odznaczenia. Złotym medalem „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis” uhonorowany został Kazimierz Piotr Zaleski, prezes Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu, srebrnymi medalami „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis” – Anna Buchmann i Teresa Sandoz z Muzeum Polskiego w Rapperswilu oraz Krzysztof Stoliński ze Studium Polski Podziemnej w Londynie. Odznakę honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej” otrzymali: Danuta Dubois z Biblioteki Polskiej w Paryżu, Ewa Wąsik-Pogorzelska z Muzeum Polskiego w Rapperswilu, Krzysztof Bożewicz ze Studium Polski Podziemnej w Londynie, Jan Konopka z Muzeum im. Tadeusza Kościuszki w Solothurnie, Konrad Sutarski z Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii w Budapeszcie oraz Sław Milewski, wieloletni prezes Towarzystwa Rapperswilskiego i badacz dziejów polskiej emigracji.

Tegoroczna Sesja Stałej Konferencji MAB miała wymiar szczególny – po raz pierwszy odbywała się w Warszawie i w całości poświęcona była współpracy między emigracyjnymi a krajowymi instytucjami kultury.

Podczas pobytu w Warszawie uczestnicy Sesji odwiedzili Pałac Rzeczypospolitej – siedzibę zbiorów specjalnych BN, Zamek Królewski, Archiwum Główne Akt Dawnych, Sanktuarium św. Andrzeja Boboli, dworek Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, Muzeum Powstania Warszawskiego i Muzeum Fryderyka Chopina.



Wydarzenia

Wydarzenia

Biblioteka Narodowa jest od wielu lat ośrodkiem spotkań, dyskusji, multimedialnych prezentacji i wydarzeń kulturalnych z udziałem przedstawicieli środowisk naukowych i artystycznych. Te formy działalności BN, stając się ważnymi wydarzeniami kulturalnymi, wywołują coraz większe zainteresowanie, skupiają też uwagę mediów.

Rok Fryderyka Chopina w Bibliotece Narodowej

Biblioteka Narodowa włączyła się w 2010 r. w ustanowione przez Sejm RP obchody Roku Fryderyka Chopina, przypadające w 200. rocznicę urodzin kompozytora, organizując w Pałacu Rzeczypospolitej multimedialną wystawę *Wizytówka Chopina*. Uroczysty wernisaż ekspozycji odbył się 24 września z udziałem ministra kultury i dziedzictwa narodowego Bogdana Zdrojewskiego. Na wystawie zaprezentowano unikatową, największą na świecie kolekcję rękopisów muzycznych Fryderyka Chopina przechowywaną w zbiorach Biblioteki Narodowej i ze względu na konieczność zapewnienia jej szczególnej ochrony – niezwykle rzadko udostępnianą publicznie.

Cenne uzupełnienie pokazanego na wystawie zespołu muzycznych autografów stanowiła korespondencja – dziewięć listów kompozytora z kolekcji BN.

Tematem przewodnim ekspozycji były źródła inspiracji, proces twórczy i bogactwo form stosowanych przez Chopina. Prezentacje cymeliów uzupełniały aplikacje interaktyw-

Wizytówka Chopina

Multimedialna wystawa autografów kompozytora

25.09 – 11.11. 2010

Biblioteka Narodowa, pl. Krasińskich 3/5

Powierzchnia użytkowa – ok. 430 m²

Kurator

Mikołaj Baliszewski

Organizatorzy

Sekretariat Organizacyjny BN – Mikołaj Baliszewski,
Marcin Jaworowicz, Angelika Dłuska

Zakład Zbiorów Muzycznych BN – Mariola Nałęcz
Zakład Rękopisów BN – Henryk Citko
Zakład Zbiorów Ikonograficznych BN – Agata Pietrzak

Autorzy scenografii

Boris Kudlicka
WWA Architects
Marcin Mostafa, Natalia Paszkowska
współpraca
Iwona Borkowska, Maciej Burdalski, Anna Dobek

Identyfikacja wizualna

Super Super – Hanna Kokczyńska, Jacek Majewski

Multimedia

Huncwot – Arkadiusz Romański, Łukasz Knasiecki

Korytarz prowadzący
do sali ekspozycyjnej
na parterze





Fragment ekspozycji
na parterze



Schody prowadzące
na pierwsze piętro



Sala ekspozycyjna na pierwszym piętrze



Abstrakcyjna instalacja
była ilustracją procesu
twórczego Chopina –
z chaosu dźwięków
do harmonii skończonego
utworu.



Wszystkie rękopisy
Fryderyka Chopina z kolekcji
Biblioteki Narodowej
zostały wpisane
do prestiżowego rejestru
UNESCO, dokumentującego
najcenniejsze i najważniejsze
dla światowego dziedzictwa
kulturowego zabytki myśli
i piśmiennictwa.

ne oraz zestawy słuchawkowe umożliwiające korzystanie z warstwy dźwiękowej wystawy. Spójna koncepcja scenograficzna wprowadzała w wewnętrzny świat kompozytora, w którym przewodnikiem jest muzyka oraz dźwięki fortepianu charakterystyczne dla jego niepowtarzalnego stylu. Abstrakcyjna instalacja, sugerująca kierunek zwiedzania, była równocześnie ilustracją procesu twórczego Chopina.

Na zaproszenie dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego, 19 października wystawę zwiedzili jurorzy XVI Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina, wśród nich: przewodniczący jury prof. Andrzej Jasiński, Dang Thai Son, Philippe Entremont, Nelson Freire, Michie Koyama, Katarzyna Popowa-Zydroń.

Obcowanie z rękopisami było dla mnie wielkim odkryciem. Pozwoliło mi ono zrozumieć „rękę Chopina”: sposób, w jaki kompozytor zapisywał nuty umożliwia odczytanie jego intencji co do wykonywania utworu.

Dang Thai Son, zwycięzca Konkursu Chopinowskiego z 1980 r., członek jury ostatniego Konkursu o wystawie w BN

W katalogu wystawy, w którym zreprodukowano strony autografów muzycznych Chopina i jego listy, przedstawiono również historię rękopisów, przechowywanych do lat 30. XX wieku w archiwum firmy Breitkopf i Härtel – jednego z pierwszych wydawców dzieł kompozytora.

W eseju otwierającym publikację prof. John Rink z uniwersytetu w Oksfordzie napisał:

„Nie sposób do końca zrozumieć znaczenia rękopisów Chopina bez uświadomienia sobie, jak mozolnie przychodziło mu zapisywanie pomysłów, które powstawały przy i dla fortepianu. Chopin myślał o muzyce nie w kategoriach oznaczeń na papierze, lecz dźwięków i kształtów – zarówno w sensie formy muzycznej, jak i fizycznego „czucia” klawiatury pod palcami. Bezgraniczny geniusz improwizacyjny kompozytora sprawiał, że każde wykonanie utworu – na koncercie, podczas lekcji czy nawet w myślach – odbiegało zarówno od wykonania wcześniejszych, jak i późniejszych”.

Elektroniczna wersja wystawy znajduje się na stronie internetowej www.wizytowkachopina.pl, gdzie za pośrednictwem aplikacji Verto można przeglądać wszystkie rękopisy kompozytora, a także wysłuchać ich wykonania.

Wystawa, sfinansowana ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, stała się wydarzeniem kulturalnym roku. Odwiedziło ją kilka tysięcy osób.

Polska na dawnych i nowych mapach

Z inicjatywy prof. Davorina Kerekovicia z GIS Forum Croatia w Bibliotece Narodowej i Uniwersyteckiej w Zagrzebiu w dniach od 4 do 17 maja 2010 r. zaprezentowano zbiory kartograficzne Biblioteki Narodowej w Warszawie. Główną część wystawy stanowiły mapy ilustrujące zmiany granic Polski od XVI w. Zaprezentowano też współczesną polską kartografię topograficzną i tematyczną oraz polskie mapy dla osób niewidomych i niedowidzących. Otwarcia wystawy dokonał dyrektor biblioteki Narodowej w Zagrzebiu prof. Tihomil Maštrović oraz ambasador RP w Republice Chorwacji Wiesław Tarka. Na wernisażu Narodową Książnicę reprezentowała Barbara Przyłuska, kierownik Zakładu Zbiorów Kartograficznych BN.

Cztery wersje jednej kultury. Scalenie rozproszonego dziedzictwa literatury środkowoeuropejskiej. Projekt REDISCOVER

Na wystawie, która odbywała się w dniach 14 maja – 15 lipca, pokazano reprodukcje najcenniejszych obiektów wybranych do digitalizacji w ramach projektu REDISCOVER – Reunion of Dispersed Content: Virtual Evaluation and Reconstruction. Zgodnie z założeniem projektu zaprezentowano reprodukcje dokumentów z okresu późnego średniowiecza i początków epoki nowożytnej, pochodzących z obszaru Polski, Czech, Litwy i Rumunii. Wystawie towarzyszyła konferencja naukowa i katalog z płytą CD oraz relacja wideo poświęcona projektowi.

Dorys między pokoleniami

Wystawa, zorganizowana w dniach 19 września – 29 lipca przez Muzeum Łazienki Królewskie, Bibliotekę Narodową i Fundację Dobrej Książki w Świątyni Egipskiej na terenie Łazienek Królewskich w Warszawie, pokazywała twórczość wybitnego polskiego fotografa Benedykta Jerzego Dorysa (1901–1990). Fotografie pochodzące ze zbiorów BN, reprezentowały różne kierunki zainteresowań twórczych Dorysa: architekturę, pejzaże, portrety, modę, akty, eksperymenty z abstrakcją. Wystawa była podsumowaniem pierwszego etapu projektu, mającego na celu przygotowanie i publikację kopii cyfrowych fotografii artysty w kolekcji „Benedykt Jerzy Dorys” w cBN *Polona*.



Uczestnicy zespołu dyskusyjnego *Książki i biblioteki w strategiach Państwa*

Republika Książki

W Bibliotece Narodowej odbył się 8 grudnia 2010 r. kongres Republiki Książki, powołujący pod hasłem „Czytanie włącza” koalicję na rzecz rozwoju czytelnictwa i bibliotek zrzeszającą polityków, twórców kultury, działaczy organizacji pozarządowych, wydawców, księgarzy, naukowców, przedstawicieli świata mediów i biznesu. Obrady kongresu otworzyli: minister kultury i dziedzictwa narodowego Bogdan Zdrojewski, minister edukacji narodowej Katarzyna Hall, minister w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Michał Boni i dyrektor BN dr Tomasz Makowski. Patronat nad Republiką Książki objęła Małżonka Prezydenta RP Anna Komorowska. Kongres, szeroko relacjonowany i komentowany przez media i transmitowany w Internecie, rozpoczął obywatelską kampanię łączącą różne środowiska wobec zagrożeń wynikających ze spadającego w Polsce poziomu czytelnictwa, wprowadzenia podatku VAT na książki i czasopisma specjalistyczne oraz groźby systematycznego zmniejszania się liczby kompetentnych odbiorców kultury. Jak zadeklarowano, celem tej kampanii społecznej jest zawiązanie koalicji ponad podziałami, w celu jak najszybszego uruchomienia „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa”.

Obrady kongresu toczyły się w czterech zespołach dyskusyjnych, moderowanych przez znanych publicystów i dziennikarzy, które omawiały następujące zagadnienia:

• Książki i biblioteki w strategiach Państwa

Moderator

Jerzy Baczyński, redaktor naczelny „Polityki”

Uczestnicy panelu

Michał Boni, minister-członek Rady Ministrów
Bogdan Zdrojewski, minister kultury i dziedzictwa narodowego
Piotr Kołodziejczyk, wiceminister spraw wewnętrznych i administracji
Dorota Malinowska-Grupińska, przewodnicząca Rady Miasta Stołecznego Warszawy
Barbara Fatyga, socjolog kultury

• Dlaczego nadszedł kryzys czytelnictwa

Moderator

Grzegorz Miecugow, TVN24

Uczestnicy panelu

Roman Chymkowski, kierownik Pracowni Badań Czytelnictwa BN



Manifest Republiki Książki podpisują: Michał Boni, Marek Kondrat, Anda Rottenberg i Jerzy Baczyński

Przemysław Czapliński, krytyk, literaturoznawca
Dariusz Karłowicz, filozof, publicysta,
Irena Koźmińska, inicjatorka kampanii „Cała Polska czyta dzieciom”
Piotr Marciszuk, Prezes Polskiej Izby Książki
Mateusz Morawiecki, Prezes Zarządu BZ WBK

• Cyfrowe czytelnictwo

Moderator

Miłada Jędrzyk, „Gazeta Wyborcza”

Uczestnicy panelu

Jarosław Lipszyc, prezes Fundacji Nowoczesna Polska
Włodzimierz Marciński, dyrektor Departamentu Społeczeństwa Informacyjnego, MSWiA
Tomasz Nowakowski, Dyrektor Wykonawczy Grupy TP ds. Korporacyjnych Telekomunikacji Polskiej
Danuta Skóra, dyrektor Wydawnictwa ZNAK
Anna Streżyńska, prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej
Katarzyna Ślaska, zastępca dyrektora BN do spraw rozwoju

• Jaka przyszłość książek i bibliotek

Moderator

Hanna Maria Giza, Program 2 Polskiego Radia

Uczestnicy panelu

Jacek Bocheński, pisarz
Grzegorz Gauden, dyrektor Instytutu Książki
Ewa Kobierska-Maciuszko, dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie
Tomasz Makowski, dyrektor Biblioteki Narodowej
Agata Waclawik-Wejman, Policy Counsel, Google
Rafał Kramza, dyrektor programowy Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, członek Zarządu Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego
Teresa Szymorowska, przewodnicząca Konferencji Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych

Uczestnikom kongresu przedstawiono Manifest Republiki Książki, który w dniu obrad podpisało kilkudziesięciu wybitnych przedstawicieli życia publicznego i kulturalnego (m.in. ministrowie: Bogdan Zdrojewski, Michał Boni, Katarzyna Hall, dziennikarze i publicyści: Jerzy Baczyński, Hanna Maria Giza, Zdzisław Pietrasik, Grzegorz Miecugow, Janina Paradowska, Igor Janke, aktorzy: Marek Kondrat, Krystyna Janda, Maciej Stuhr).

My, wspólnota ludzi czytających, pragniemy uczynić wszystko na rzecz promocji czytelnictwa. Jesteśmy przekonani, że książka powinna być elementem obecnym w sferze publicznej, być przedmiotem stałego zainteresowania mediów.

Pragniemy, aby polska szkoła kształtowała kompetentnych uczestników kultury, a nie biernych konsumentów informacji i wrażeń.

Republika Książki jest społecznością ludzi równych. Nie istnieje w niej żadna hierarchia. Obywatelom naszej wspólnoty może zostać każdy, kogo pochtania pasja czytania.

My, czytelnicy, cenimy słowo pisane w każdej postaci: książek oraz gazet i czasopism, zarówno drukowanych, jak i w wersji elektronicznej i mówionej. Fizyczną i symboliczną zarazem reprezentacją Republiki Książki jest biblioteka.

Chcemy, aby nowoczesna biblioteka, szczególnie w małych miastach i wsiach, stała się centrum lokalnego środowiska, bramą do wiedzy i kultury.

Z Manifestu Republiki Książki

Zamieszczony w Internecie Manifest w ciągu kilku dni podpisało blisko dwa tysiące osób.



Tamara Kołakowska i Tomasz Makowski podczas uroczystości przekazania do zbiorów BN spuścizny prof. Leszka Kołakowskiego

Otwarcie instalacji edukacyjnej poświęconej Ryszardowi Kapuścińskiemu

Ścieżka Kapuścińskiego – spacer między wierszami to trasa spacerowa na Polu Mokotowskim, inspirowana trasą autentycznych spacerów znanego na świecie reportera i pisarza, którą oficjalnie otwarto 24 czerwca. Uroczystość odbyła się w gmachu Biblioteki Narodowej, na której schodach umieszczono ostatni element *Ścieżki* – tytuły książek Ryszarda Kapuścińskiego, zapisane w różnych językach. W otwarciu *Ścieżki* wzięli udział: żona pisarza Alicja Kapuścińska i córka Rene Maisner, przewodnicząca Rady Warszawy Dorota Malinowska-Grupińska, wiceprezydent Warszawy Włodzimierz Paszyński, przedstawiciele Rady i Zarządu Dzielnicy Ochota, dyrektor BN dr Tomasz Makowski, a także autorzy merytorycznego i artystycznego projektu *Ścieżki* – red. Marek Miller, kierownik Laboratorium Reportażu Instytutu Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego oraz Marta Florkowska-Dwojak, Magda Juszcak

i Dorota Kabała z zespołu Knockoutdesign. *Ścieżka Kapuścińskiego* została sfinansowana przez Radę i Zarząd Dzielnicy Ochota we współpracy z Biblioteką Narodową, Fundacją BęcZmiana i Instytutem Dziennikarstwa UW. Zrealizowano ją według wyłonionego w konkursie projektu zespołu Knockoutdesign, opracowanego według założeń red. Marka Millera.

Spuścizna prof. Leszka Kołakowskiego w zbiorach BN

Zgodnie z wolą prof. Leszka Kołakowskiego, wdowa po nim – Tamara Kołakowska przekazała 19 lipca 2010 r. Narodowej Książnicy w darze pełną spuściznę rękopiśmienną swego Męża. Uroczyste przekazanie rękopisów, maszynopisów i pierwodruków prasowych, a także materiałów warsztatowych, korespondencji, dokumentów osobistych oraz materiałów audiowizualnych po zmarłym w 2009 r. w Oksfordzie jednym z największych

współczesnych filozofów, odbyło się w Pałacu Rzeczypospolitej. Archiwum Leszka Kołakowskiego zostanie poddane przeglądowi konserwatorskiemu, a następnie szczegółowo opracowane przez pracowników Zakładu Rękopisów Biblioteki Narodowej i udostępnione badaczom. Podobnie jak w przypadku przekazanego w 2007 r. Bibliotece Narodowej Archiwum Zbigniewa Herberta, zostanie opracowany i wydany inwentarz Archiwum Leszka Kołakowskiego. Znaczną część spuścizny będzie można przeglądać w czytelniach BN w formie plików elektronicznych. Oprócz spuścizny rękopiśmiennej, Tamara Kołakowska przekazała do zbiorów BN blisko osiemdziesiąt obcojęzycznych edycji prac Leszka Kołakowskiego, które wzbogacą księgozbiór podręczny Czytelnicy Humanistycznej Narodowej Książnicy.

Nagroda im. Andrzeja Kijowskiego

Inicjatorem utworzenia Nagrody im. Andrzeja Kijowskiego – wybitnego polskiego pisarza, eseisty, autora scenariuszy filmowych, redaktora „Twórczości” i działacza opozycji demokratycznej – był w 1985 r. Komitet Kultury Niezależnej. W roku 1995 jury uznało dotychczasową formułę Nagrody za wyczerpaną. Z inicjatywy wdowy po pisarzu – Kazimiery Kijowskiej – w przyznawaniu Nagrody od 1996 aż do 2008 r. brał udział jako współorganizator Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Laureaci Nagrody im. Andrzeja Kijowskiego

Adam Michnik (1985), Adam Zagajewski (1986), Włodzimierz Bolecki (1987), Anna Bojarska (1988), Krzysztof Dorosz (1989), Jan Walc (1990), Ryszard Legutko (1996), Henryk Waniek (1997), Paweł Lisicki (1998), Antoni Libera (1999), Janusz Krasiński (2000), Włodzimierz Odojewski (2001), Dawid Bieńkowski (2002), Marek Łatyński (2003), Bronisław Wildstein (2004), Dariusz Karłowicz (2005), Dariusz Gawin (2006), Zbigniew Kruszyński (2007), Maciej Urbanowski (2008), Andrzej Dobosz (2009), Jan Polkowski (2010).

Na mocy umowy, podpisanej 1 października 2010 r. między dyrektorem BN dr. Tomaszem Makowskim oraz Kazimiერą Kijowską, organizatorem Nagrody począwszy od 2010 r. została Biblioteka Narodowa.

Nagroda jest przyznawana corocznie pisarzom za książkę lub całokształt twórczości w dziedzinach literatury pięknej, ze szczególnym uwzględnieniem prozy, krytyki literackiej i artystycznej, historii oraz szeroko rozumianej problematyki społecznej, przy czym twórczość lau-

reatów winna zawierać istotne walory poznawcze oraz charakteryzować się niekonwencjonalnością sądów i opinii, odwagą i precyzją myśli oraz pięknem słowa. Laureata Nagrody wyłania jury w składzie: Włodzimierz Bolecki, Tomasz Burek, Kazimiera Kijowska, Jacek Łukasiewicz i Marta Wyka. Finał XXI edycji Nagrody odbył się 16 grudnia 2010 r. w Pałacu Rzeczypospolitej, gdzie jury wręczyło Nagrodę Janowi Polkowskiemu za tom poezji *Cantus* w edycji Wydawnictwa a5.

Dzień Bibliotekarza

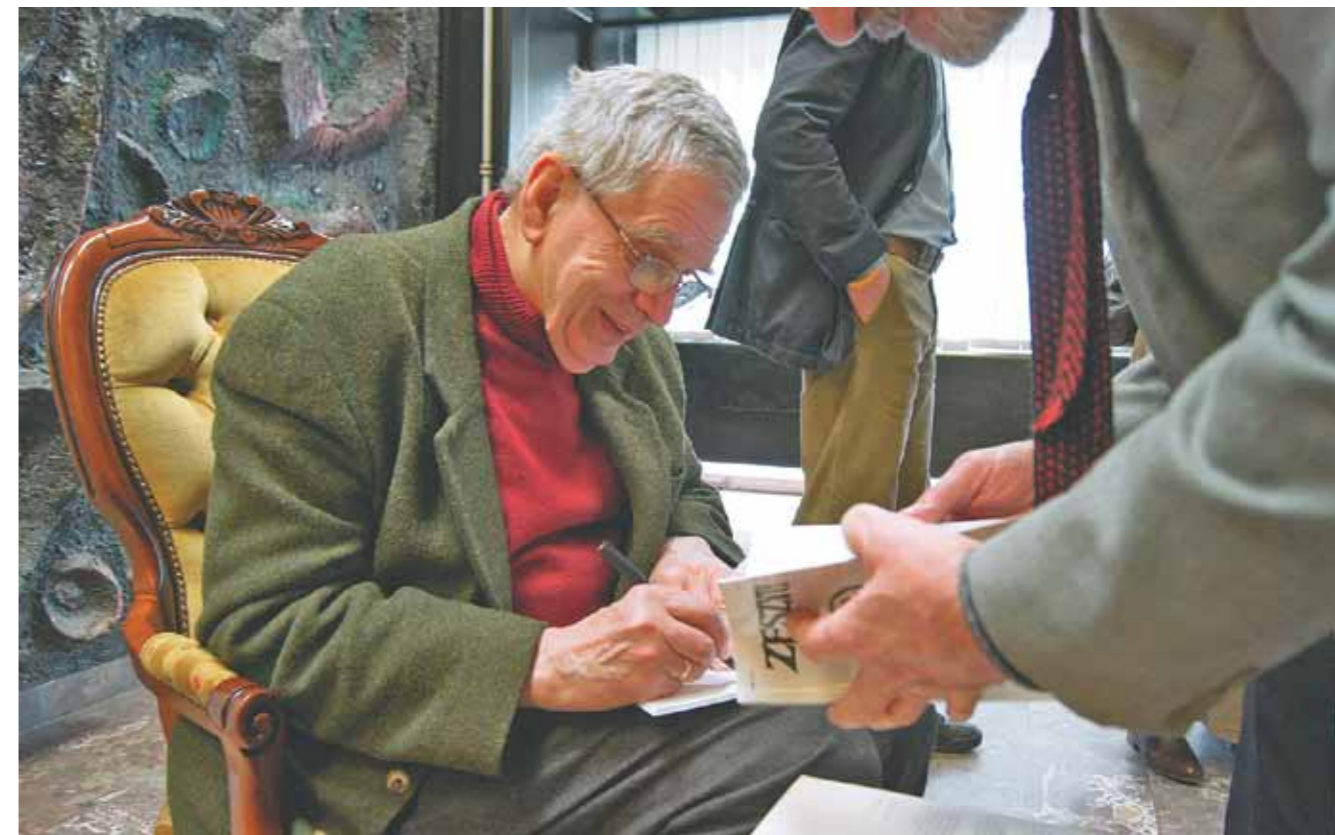
Z okazji Dnia Bibliotekarza 10 maja 2010 r. odbyło się uroczyste spotkanie z udziałem wiceminister kultury i dziedzictwa narodowego dr Moniki Smoleń. Uczestniczyli goście oraz liczne grono aktualnych i byłych pracowników BN. Dyrektor BN dr Tomasz Makowski zaprezentował dokonania BN w 2009 r. oraz przedstawił plany rozwoju biblioteki na najbliższe lata. Wręczył także dyplomy jubileuszowe zasłużonym pracownikom BN. Uroczystość dopełnił kolejny Salon Bibliotekarzy, którego gościem była zastępca dyrektora BN do spraw rozwoju Katarzyna Ślaska.

Spotkania z pisarzami, promocje książek

Cykl spotkań w Salonie Księgarzy, organizowanych przez Stowarzyszenie Księgarzy Polskich, Izbę Księgarstwa Polskiego i BN, otworzyła w 2010 r. (25 lutego) rozmowa poświęcona istniejącej pół wieku znanej księgarni „Skarbnica” z krakowskiej Nowej Huty.

W maju gościem Salonu była przewodnicząca Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, zastępca dyrektora BN do spraw gromadzenia i udostępniania zbiorów Elżbieta Stefańczyk. W kolejnym spotkaniu, we wrześniu, wzięła udział Józefa Witas, właścicielka księgarni „Agora” w Bolesławcu. Kolejny, listopadowy Salon odwiedził dyrektor Państwowego Instytutu Wydawniczego i prezes Polskiego Towarzystwa Wydawców Książki Rafał Skąpski.

Jak co roku, Narodowa Książnica była miejscem uroczystego wręczenia prestiżowych nagród przyznawanych autorom i wydawcom książek. Nagrodę miesięcznika „Nowe Książki” odebrał 19 stycznia Janusz Degler za pracę *Witkacego portret wielokrotny. Szkice i materiały do biografii (1918–1939)*. W czasie uroczystości aktorki Irena Jun i Jarosław Gajewski zaprezentowali fragmenty dramatu Witkacego *Matka*. 27 stycznia odbyła się uroczystość wręczenia nagród „Magazynu Literackiego



Tomasz Venclova w czasie Lekcji „Zeszytów Literackich”

KSIĄŻKI” laureatom konkursu na tytuł Książki Roku 2009 i Wydawcy Roku 2009.

W 2010 r. zorganizowano w BN trzy spotkania z pisarzami. 25 stycznia odbyło się spotkanie z poetą, pisarzem i tłumaczem Robertem Rouvenem Stillerem, uświetnione recitalem pieśni Edith Piaf w interpretacji Niny Stiller. 11 marca Biblioteka Narodowa we współpracy z redakcją „Zeszytów Literackich” przeprowadziła *Lekcję literatury* dla uczniów warszawskich szkół średnich, której gościem był wybitny litewski poeta i pisarz Tomasz Venclova. Pałac Rzeczypospolitej stał się 24 marca miejscem spotkania z włoską pisarką Martą Morazzoni, przygotowanego z Instytutem Włoskim w Warszawie.

W Narodowej Książnicy odbywały się także promocje książek. 7 października zaprezentowano, wydany przez Muzeum Historyczne m. st. Warszawy na podstawie rękopisu znajdującego się w BN, zbiór opowieści Stanisława Gieysztor *Moja Warszawa*, zawierający wspomnienia z dziejów stolicy obejmujące okres od schyłku XIX wieku aż do końca II wojny światowej. 21 października

miała miejsce promocja pierwszego tomu pracy wieloletniego dyrektora BN Michała Jagiełły *Narody i narodowości. Przewodnik po lekturach*. Również w październiku, w obecności ambasadora Królestwa Norwegii Enoka Nyggarda, zaprezentowano piękne wydanie baśni norweskich, ilustrowanych przez Marię Ekier, *Zamek Soria Moria* (Wydawnictwo Media Rodzina), których fragmenty w języku oryginału odtworzył Enok Nyggard, a po polsku przeczytała wybitna aktorka Anna Seniuk.

Informacje o działaniach BN, relacje z ważnych wydarzeń – konferencji, seminariów, spotkań, wystaw – można śledzić w Internecie. Biblioteka narodowa uruchomiła własną telewizję – posiada swój kanał na YouTube (BibliotekaNarodowaTV). Dużym zainteresowaniem cieszy się też strona na portalu społecznościowym Facebook. Po ogłoszeniu raportu o stanie czytelnictwa w Polsce nowo uruchomioną stronę – „Cały Facebook czyta”, odwiedziło w ciągu pierwszych dni kilkadziesiąt tysięcy osób.



Działalność wydawnicza

Działalność wydawnicza

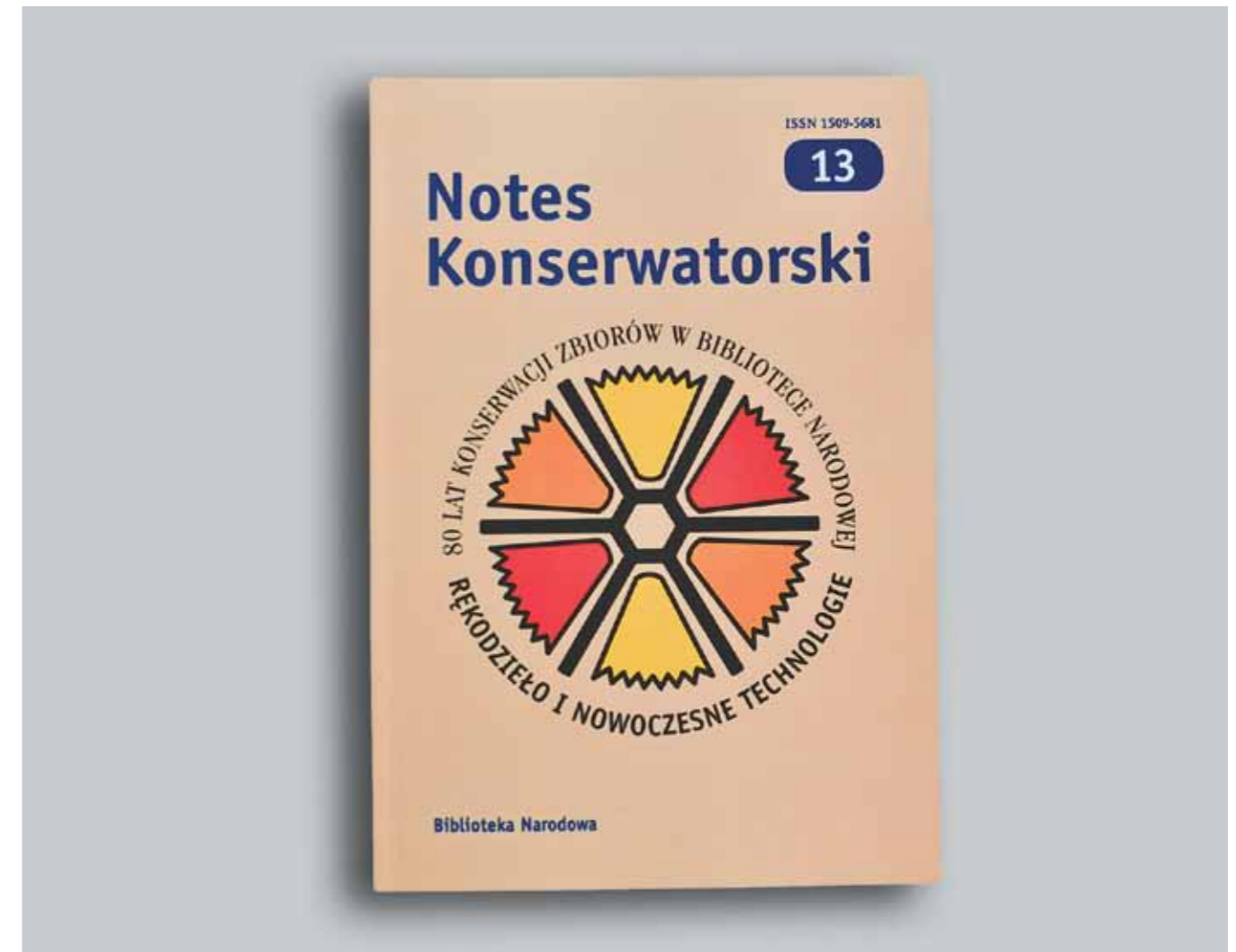
Dorobek edytorski Biblioteki Narodowej w 2010 r. to publikacje będące wynikiem jej działalności naukowej i informacyjnej, prowadzonej przede wszystkim przez Instytut Bibliograficzny oraz Instytut Książki i Czytelnictwa. Ukazało się 18 wydawnictw ciągłych, 11 publikacji zwartych i 4 akcydensy w formie broszury. Wydano m.in. kolejny tom bibliografii narodowej, bibliografie specjalne, katalogi zbiorów, publikacje źródłowe, monografie i opracowania szczegółowe, instrukcje i poradniki, prace eseistyczne, druki okolicznościowe promujące i popularyzujące zbiory oraz działalność BN. Część publikacji ukazuje się w wydawanych od wielu lat seriach wydawniczych. Pełna informacja o ofercie wydawniczej Biblioteki Narodowej oraz elektroniczne wersje publikacji BN są dostępne na stronie internetowej BN.

1 kwietnia 2010 r. na wniosek dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowe-

go wyłączył ze struktury BN Zakład Wydawniczy Czasopism Patronackich BN, który przygotowywał do wydania czasopisma patronackie MKiDN: „Akcent”, „Dialog”, „Literaturę na Świecie”, „Nowe Książki”, „Odrę”, „Ruch Muzyczny”, „Twórczość”, „Teatr” oraz miesięcznik „Nową Polsza” i przekazał je do Instytutu Książki. Przekazanie nastąpiło w związku z planowanym zamknięciem nierentownej drukarni BN, w której drukowane były m.in. czasopisma patronackie. Funkcjonująca 60 lat drukarnia została ostatecznie zamknięta 30 października 2010 r.

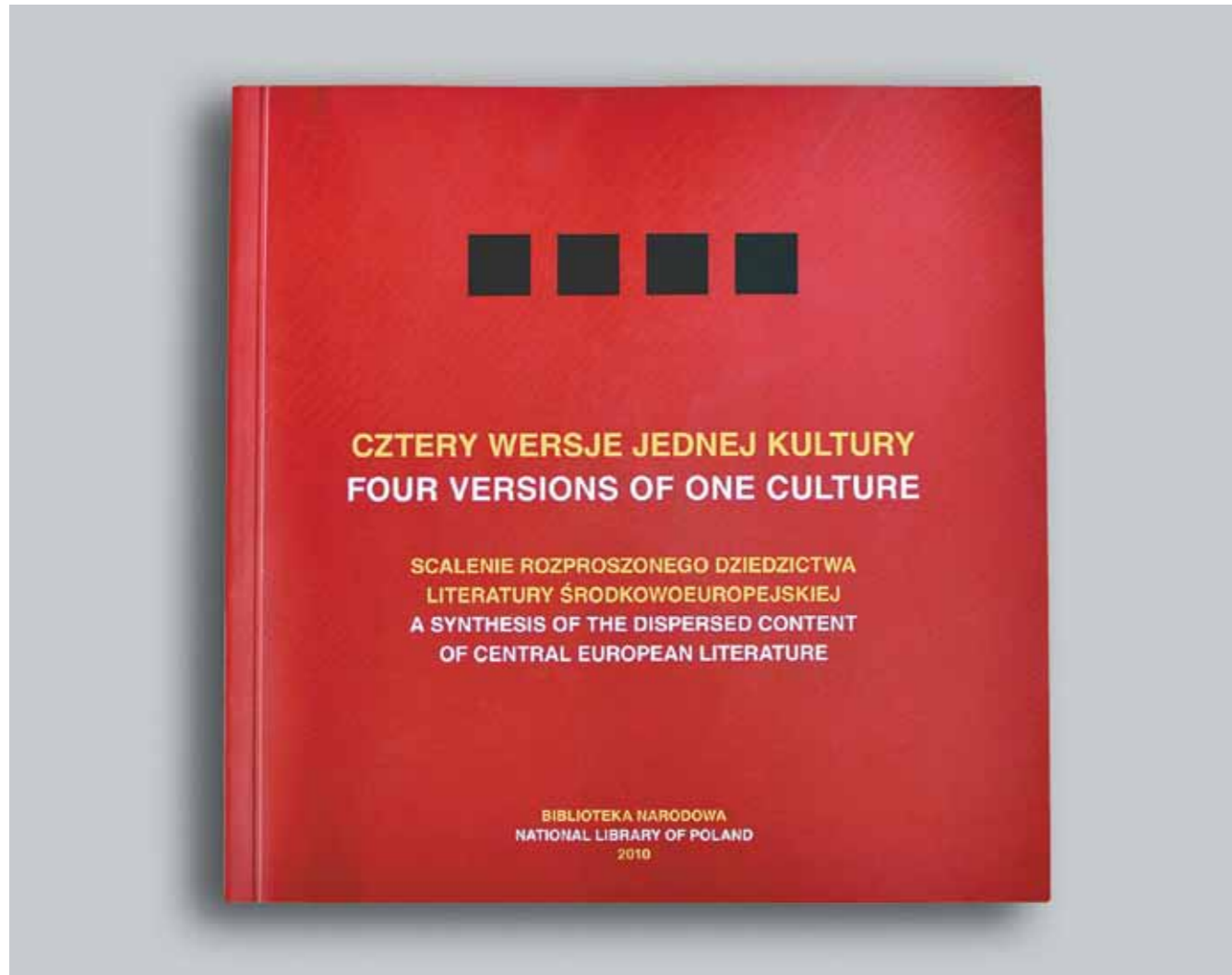
Wybrane publikacje BN wydane w 2010 r.

Narodowa Książnica publikuje też prace wydawane z inicjatywy samego Wydawnictwa Biblioteki Narodowej bądź w koedycji z innymi oficynami, a także akcydensy. Przygotowaniem powstających w bibliotece książek i czasopism zajmuje się Zakład-Wydawnictwo BN.



„Notes Konserwatorski” nr 13. **Redakcja – Ewa Potrzebicka**

Ten numer *Notesu* w przeważającej części poświęcony jest Konferencji „Rękodzieło i nowoczesne technologie. 80 lat konserwacji zbiorów w Bibliotece Narodowej”, która odbyła się w październiku 2009 r. w BN. Przedstawione i opublikowane w *Notesie* referaty dotyczą historii ochrony zbiorów w BN, ewolucji metod stosowanych w konserwacji zabytkowych papierów, ochrony mikrobiologicznej zbiorów. Uzupełniają je, jak zawsze, artykuły omawiające konserwację obiektów zabytkowych, aktualne problemy bibliotek, ogólnopolskie i międzynarodowe konferencje i warsztaty związane z zagadnieniami ochrony i konserwacji zbiorów bibliotecznych i archiwalnych.



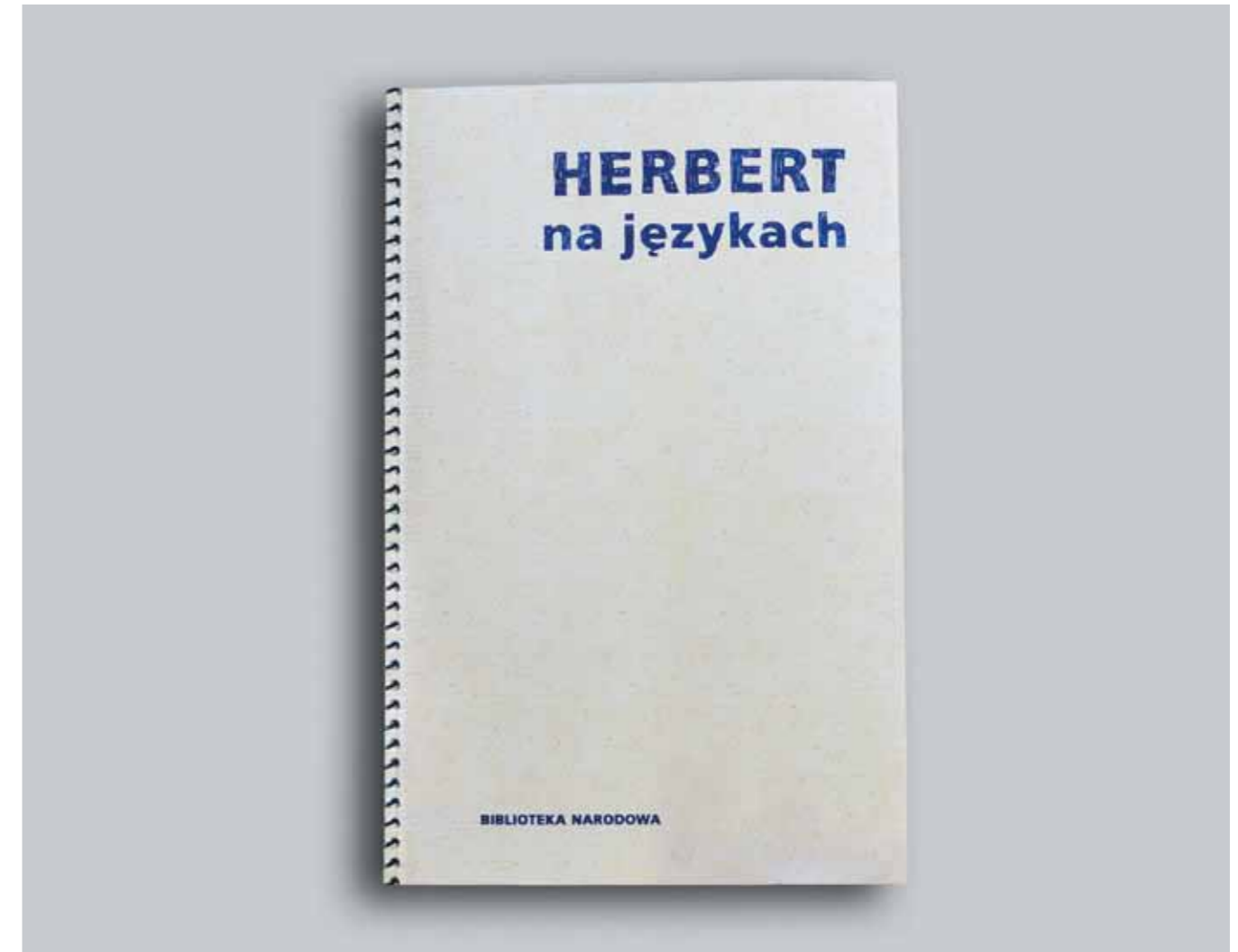
Cztery wersje jednej kultury. Scalenie rozproszonego dziedzictwa literatury środkowoeuropejskiej

Publikacja powstała z okazji odbywającej się w maju w BN polskiej edycji konferencji naukowej i wystawy *Cztery wersje jednej kultury. Scalenie rozproszonego dziedzictwa literatury środkowoeuropejskiej*, zorganizowanych w ramach międzynarodowego projektu REDISCOVER, prezentującego jedność kultury środkowoeuropejskiej w późnym średniowieczu i początkach ery nowożytnej.

Autorzy zamieszczonych w katalogu esejów, przedstawiciele czterech bibliotek narodowych – Zdeněk Uhlř z Czech, Eugenijus Savišcevas z Litwy, Jerzy Kaliszuk z Polski oraz Adriana Dumitran i Dorina Stoleru

z Rumunii – omawiają sytuację tworzenia się kultury literackiej w Europie Środkowej, prezentując najcenniejsze obiekty i dokumenty z tego okresu (ich większy wybór zawiera dołączona do katalogu płyta CD).

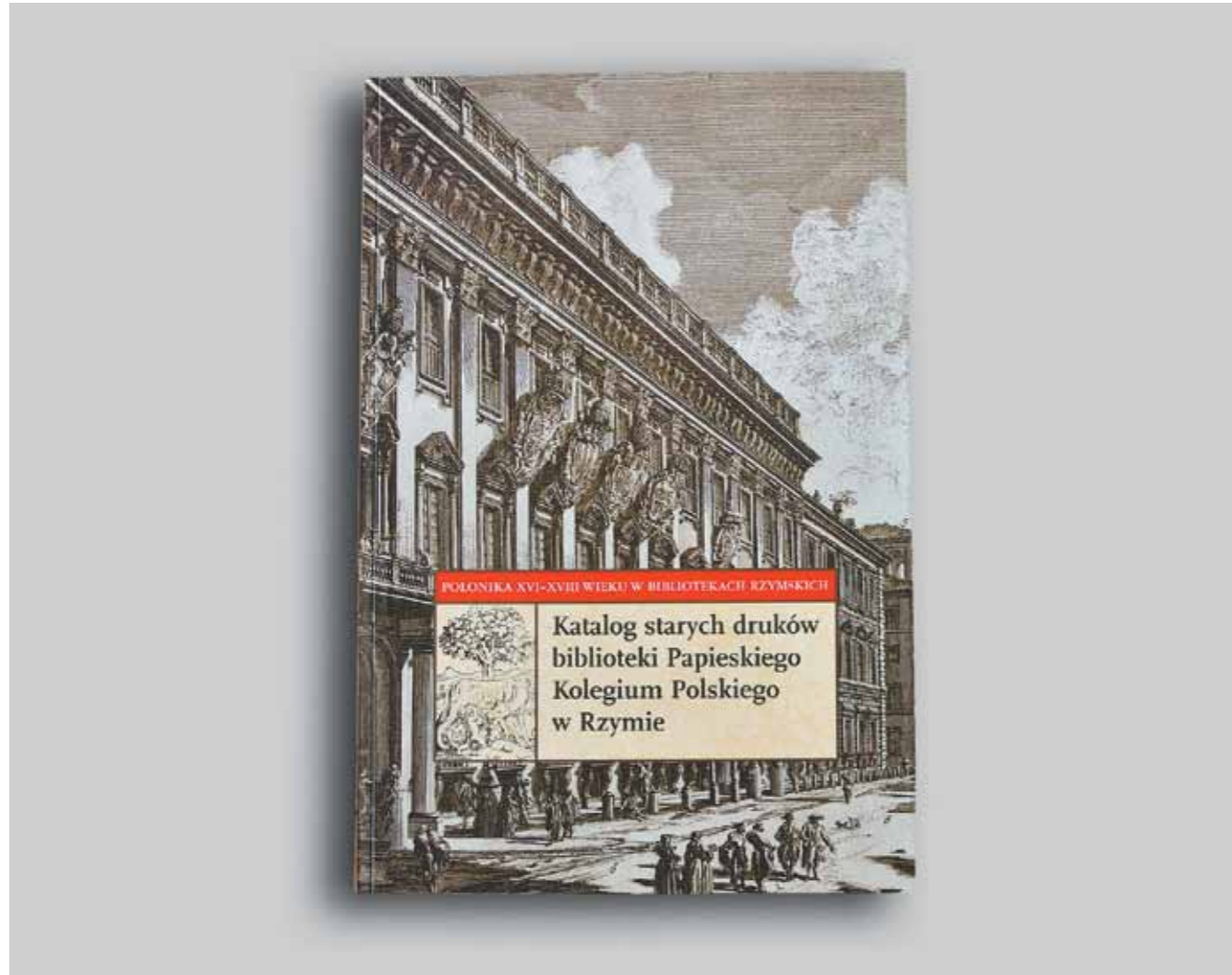
Projekt, finansowany przez Komisję Europejską, ma na celu zebranie, zdigitalizowanie i włączenie do bazy Manuscriptorium i do Biblioteki Europejskiej różnych typów materiałów, pochodzących z obszaru Polski, Czech, Litwy i Rumunii.



**Herbert na językach. Współczesna recepcja twórczości Zbigniewa Herberta w Polsce i na świecie...
Redakcja – Artur Grabowski, Jacek Kopciński i Jerzy Snopek**

Prezentowana publikacja dokumentuje materiały na temat recepcji twórczości poetyckiej, dramatycznej, eseistycznej i publicystycznej Zbigniewa Herberta, przedstawione na konferencji „Herbert na językach”, zorganizowanej w Bibliotece Narodowej z okazji Roku Zbigniewa Herberta w grudniu 2008 r. Uczestnicy konferencji – autorzy referatów, humaniści i filologowie – opowiadają o tym, jak eseje i wiersze tłumaczone na czeski, słowacki, bułgarski, chorwacki, węgierski i angielski są odbierane na świecie. Czytelnik tego tomu będzie miał okazję śledzić – jak podkreślają we wstępie redaktorzy książki – „fascynujący

dialog słowiańskiej mowy z anglosaską wrażliwością” oraz zobaczyć „w ostrym świetle erudycyjnego sporu pojedynek na interpretację o duszę rycerza i filozofa, polityka i dramaturga”. Na książkę składają się trzy grupy tematyczne esejów. Pierwsza nawiązuje do kontrowersji i dyskusji, jakie towarzyszyły twórczości Herberta przy okazji najważniejszych sporów ideowych toczonych w Polsce przez ostatnie dwadzieścia lat. Druga omawia recepcję utworów poety w duchowej przestrzeni Europy Środkowej. W trzeciej podjęto próbę prześledzenia obecności autora *Pana Cogito* w kulturze amerykańskiej, a głównym nurtem zainteresowania są tu problemy translatorskie i nowe, ciekawe konteksty filozoficzne przekładów. Książkę wzbogacają prywatne szkice i rysunki Zbigniewa Herberta, pochodzące z archiwum poety, które znajduje się w Bibliotece Narodowej.

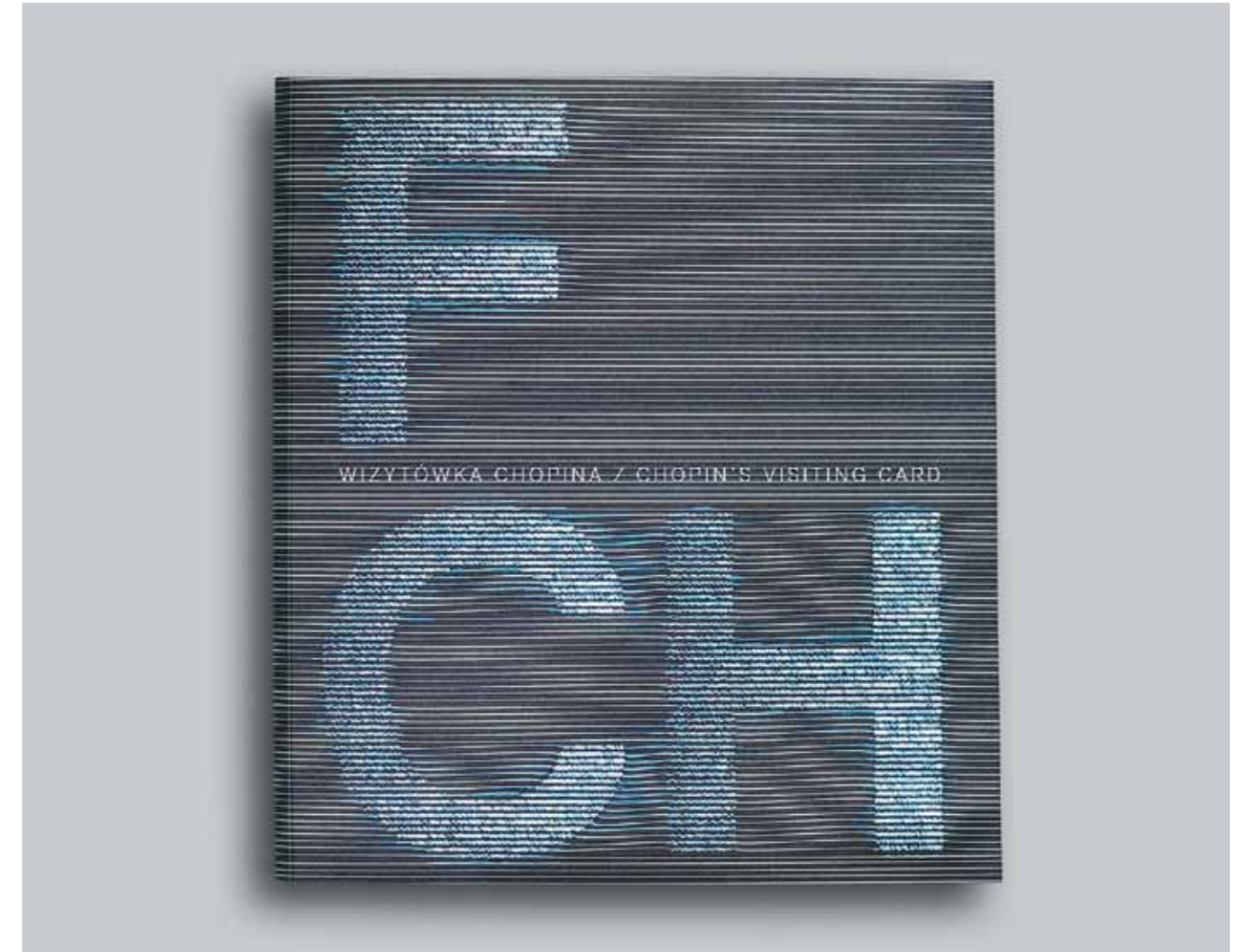


Katalog starych druków biblioteki Papieskiego Kolegium Polskiego w Rzymie.

Opracowanie – Michał Spandowski, opracowanie proweniencji – Joanna Borysiak

Katalog jest pierwszym tomem opracowywanej w BN serii „Polonika XVI–XVIII wieku w bibliotekach rzymskich”. W marcu 1988 r. z inicjatywy prof. Pauliny Buchwald-Pelcowej, kierownika Zakładu Starych Druków, doszło do podpisania porozumienia między Biblioteką Narodową a Fondazione Romana Marchesa J. S. Umia-stowska oraz Pontificio Istituto di Studi Ecclesiastici. Te trzy instytucje nawiązały wówczas współpracę w zakresie wspólnego opracowania i opublikowania katalogu poloników starych druków znajdujących się we włoskich bibliotekach naukowych. Dotychczas przeprowadzono

kwerendę w Papieskim Kolegium Polskim w Rzymie oraz w bibliotece Stacji Naukowej Polskiej Akademii Nauk. Niniejsza praca jest wynikiem szczegółowej kwerendy prowadzonej w Papieskim Kolegium Polskim w Rzymie, którego otwarcie nastąpiło w 1866 r. z inicjatywy księży zmartwychwstańców. Po II wojnie światowej Kolegium pełniło szczególnie ważną rolę – w okresie komunizmu było łącznikiem między Rzymem a Kościołem w Polsce. Założona przez księży zmartwychwstańców placówka po zakończeniu wojny prowadzona była przez jezuitów, a od 1959 r. zarządzana bezpośrednio przez Episkopat Polski. W Kolegium zgromadzono okazały księgozbiór.



Katalog wystawy Wizytówka Chopina. Autografy w zbiorach Biblioteki Narodowej

W Roku Fryderyka Chopina Biblioteka Narodowa zorganizowała niezwykłą wystawę – multimedialną prezentację swojej największej na świecie kolekcji rękopisów muzycznych wielkiego kompozytora. Katalog wystawy w wyjątkowej edycji, przygotowany w BN w dwóch wersjach językowych i oryginalnie opracowany przez studio graficzne Super Super, omawia bogatą historię autografów Chopina, wprowadza w tematykę inspiracji muzycznych kompozytora oraz specyfiki konstrukcji uprawianych przez niego gatunków. Zawiera reprodukcje stron zapisów nutowych najcenniejszych utworów Chopina – do których należą: *Fantazja f-moll* op. 49, *Sonata h-moll* op. 58, *Polonez-Fantazja As-dur* op. 61, drugi *Nokturn*

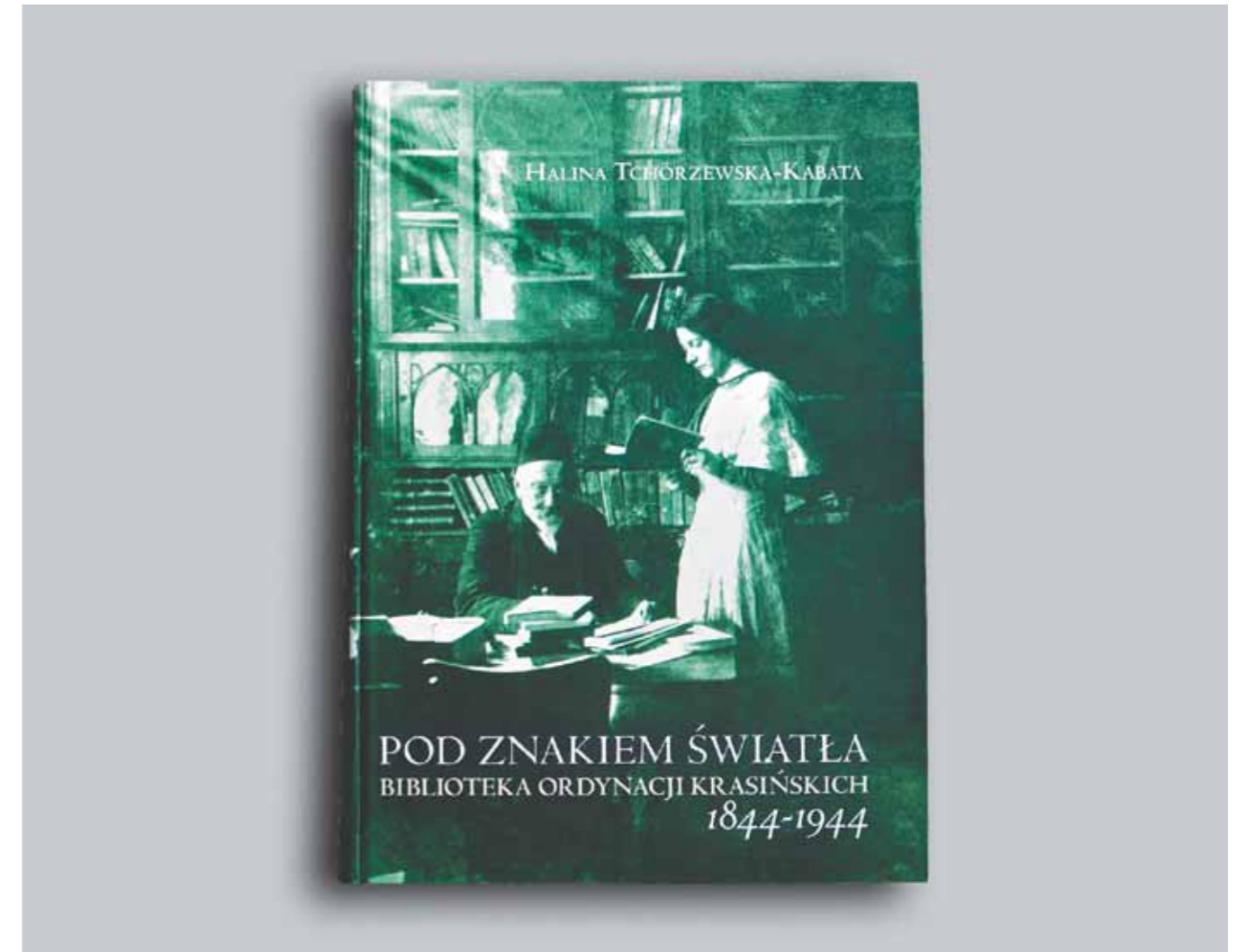
Des-dur z op. 27, 2 *Nokturny* op. 55, 2 *Nokturny* op. 62, 4 *Mazurki* op. 24, 4 *Mazurki* op. 33, 3 *Mazurki* op. 56, *Allegro de Concert* op. 46 oraz rękopis szczególny – partytura *Koncertu fortepianowego f-moll* op. 21 – a także dziewięciu listów kompozytora przechowywanych w zbiorach BN. Jako pamiątkę związaną z osobą Fryderyka Chopina w katalogu pokazano też autentyczną wizytówkę kompozytora wklejoną do albumu malarki Zofii Ossolińskiej (datowanego: Paris 1835–1839), znajdującego się w BN. Na płycie dołączonej do katalogu znalazły się nagrania utworów kompozytora pochodzące ze zbiorów Wydawnictwa Muzycznego DUX.



Digitalizacja piśmiennictwa
Redakcja – Dariusz Paradowski

Publikacja – pierwszy polski podręcznik digitalizacji obiektów piśmienniczych – została przygotowana w ramach powierzonej BN przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego roli Centrum Kompetencji w zakresie digitalizacji zbiorów bibliotecznych. Książka wprowadza w teoretyczne i praktyczne aspekty prac digitalizacyjnych w bibliotekach, z uwzględnieniem planowania projektów digitalizacji zbiorów, prac przygotowawczych, jak również praktycznych wskazówek dotyczących działań cyfryzacyjnych. Autorzy wykorzystali swoje bogate doświadczenia zdobyte podczas tworzenia Cyfrowej Biblioteki Narodowej *Polona* oraz prowadzonych w jej ramach projektów digitalizacyjnych. W pracy

omówiono m.in. cele i kryteria digitalizacji w bibliotekach, modele metadanych, sposoby przygotowania profesjonalnej pracowni digitalizacyjnej i zespołu biblioteki cyfrowej, metody przetwarzania i przechowywania zasobów cyfrowych. Zaprezentowano też wzorcową ścieżkę digitalizacji w bibliotece.



Halina Tchórzewska-Kabata Pod znakiem światła.
Biblioteka Ordynacji Krasieńskich 1844–1944

Monografia ordynackiej biblioteki Krasieńskich – wydana w 150. rocznicę rozpoczęcia przez nią publicznej służby bibliotecznej – pokazuje różne formy działalności placówki ukazane na tle bogatego życia kulturalnego warszawskiej inteligencji skupionej wokół ordynackich inicjatyw w drugiej połowie XIX i pierwszej – XX stulecia. Publikację, opartą na nieznanymi w większości źródłach, dopełnia starannie dobrany i wyróżniony w tekście materiał dokumentacyjny. Ciekawostką edytorską jest odcisnięta na stronie przedtytułowej pieczęć Biblioteki Ordynacji Krasieńskich, sporządzona z jedynego zachowanego, oryginalnego stempla BOK, którego używano do oznaczania ordynackich zbiorów przed 1919 r.

Wydawnictwa BN w księgarniach i na targach książki

Publikacje BN są sprzedawane w księgarniach naukowych na terenie całego kraju, a także podczas międzynarodowych i krajowych targów książki, podczas konferencji, wystaw, salonów, uroczystych spotkań odbywających się w siedzibie BN, również w księgarni firmowej znajdującej się w gmachu głównym Narodowej Książnicy. Docierają do bibliotek w kraju i za granicą.

Serie wydawnicze Biblioteki Narodowej

- Druki Bibliofilskie
- Inwentarze Rękopisów Biblioteki Narodowej
- Katalogi Zakładu Zbiorów Ikonograficznych BN
- Katalogi Zakładu Zbiorów Muzycznych BN
- Materiały Informacyjne Instytutu Książki i Czytelnictwa
- Materiały Metodyczne JHP BN
- Prace i Materiały Informacyjne
- Prace Instytutu Bibliograficznego
- Studia i Materiały z Historii Kartografii
- Z Badań nad Czytelnictwem
- Z Dziejów Kultury Czytelniczej w Polsce
- Zabytki Polskiej Kartografii
- Zbiory i Prace Polonijne Bibliotek Polskich
- Zbiory Rękopisów w Polsce

Wydawnictwa Biblioteki Narodowej opublikowane w 2010 r.

Wydawnictwa ciągłe

- „Przewodnik Bibliograficzny” 51, 52/2009 (numery zamykające wersję drukowaną; od 2010 roku ukazują się w wersji elektronicznej)
- „Przewodnik Bibliograficzny. Indeks Alfabetyczny” R. 65(77)2009 (indeks do ostatniego rocznika drukowanego)
- „Przewodnik Bibliograficzny. Indeks przedmiotowy” t. I-II, R. 65(77)2009 (indeks do ostatniego rocznika drukowanego)
- „Ruch Wydawniczy w Liczbach” LIV:2008
- „Bibliografia Bibliografii Polskich” 2007 (ostatni rocznik drukowany)
- „Polska Bibliografia Bibliologiczna” 2007
- „Bibliografia Analityczna Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej. Piśmiennictwo zagraniczne” (dodatek do „Przeglądu Bibliotecznego” 1/2010, 2/2010, 3/2010)

- „Polonica Zagraniczne. Bibliografia” 2006 (ostatni rocznik drukowany)
- „Biblioteki Publiczne w Liczbach” 2008
- „Notes Konserwatorski” 13
- „Sprawozdanie Biblioteki Narodowej za rok 2009”
- „Dialog” 1–3/2010
- „Literatura na Świecie” 11-12/2009, 1-2/2010
- „Nowe Książki” 1–3/2010 + „Kurier. Nowości i Zapowiedzi Wydawnicze”
- „Ruch Muzyczny” 1–6/2010
- „Teatr” 1–3/2010
- „Twórczość” 1–3/2010
- „Nowaja Polska” 1–3/2010

Ponadto drukarnia BN w okresie od 1 kwietnia do 30 października 2010 r. wydrukowała na zlecenie Instytutu Książki – nowego wydawcy czasopism patronackich MKiDN – nakłady następujących numerów:

- „Dialog” 4–11/2010
- „Literatura na Świecie” 3-4/2010, 5-6/2010, 7-8/2010
- „Nowe Książki” 4–11/2010 + „Kurier. Nowości i Zapowiedzi Wydawnicze”
- „Ruch Muzyczny” 7–21/2010
- „Teatr” 4–10/2010
- „Twórczość” 4–10/2010
- „Nowaja Polska” 4–9/2010

Wydawnictwa zwarte

- Izabela Koryś, Katarzyna Wolff: *Wybieram książkę. Społeczny zasięg książki w Polsce w 2008 roku*, seria: Z Badań nad Czytelnictwem, 35
- Olga Dawidowicz-Chymkowska *Księgozbiory gminnych bibliotek publicznych a potrzeby czytelnicze gimnazjalistów. Raport z badań*, seria: Materiały Informacyjne Instytutu Książki i Czytelnictwa, 37
- *Katalog starych druków biblioteki Papieskiego Kolegium polskiego w Rzymie*, oprac. Michał Spandowski, seria: Polonika XVI–XVIII wieku w Bibliotekach Rzymskich, 1
- *Szósta Ogólnokrajowa Narada Bibliografów. Warszawa, 23–24 października 2008*, seria: Prace Instytutu Bibliograficznego, 49
- *Herbert na językach. Współczesna recepcja twórczości Zbigniewa Herberta w Polsce i na świecie*. Redakcja: Artur Grabowski, Jacek Kopciński i Jerzy Snopek
- Katalog wystawy *Cztery wersje jednej kultury. Scale nie rozproszonego dziedzictwa literatury środkowo-europejskiej*
- Katalog wystawy *Wizytówka Chopina. Autografy w zbiorach Biblioteki Narodowej*

- Halina Tchórzewska-Kabata *Pod znakiem światła. Biblioteka Ordynacji Krasieńskich 1844–1944*
- Dariusz Paradowski *Digitalizacja piśmiennictwa*
- *Wykaz działów katalogu rzeczowego w bibliotekach publicznych dla dzieci i młodzieży*, oprac. G. Lewandowicz-Nosal [dodruk]
- *Wykaz działów katalogu rzeczowego dla małych bibliotek publicznych*, oprac. T. Turowska [dodruk]

Udział Biblioteki Narodowej w targach książki w 2010 r.

- XVI Targi Wydawców Katolickich w Warszawie, 7–9 maja
- Warszawskie Targi Książki, 13–16 maja
- 55. Międzynarodowe Targi Książki w Warszawie, 20–23 maja
- Targi Książki w Krakowie, 4–7 listopada
- XIX Targi Książki Historycznej w Warszawie, 25–28 listopada

Akcydensy

Drukarnia BN wydrukowała ponad 1,5 miliona egzemplarzy różnych akcydensów: broszur, folderów, dyplomów, zaproszeń, materiałów szkoleniowych, druków informacyjnych, formularzy, rewersów.



Zadania zlecone przez
Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Zadania zlecone przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Biblioteka Narodowa, zgodnie z zapisami Ustawy o bibliotekach, prowadzi w odrębnej bazie EWIDENCJA, obok wykazu bibliotek naukowych, wykaz bibliotek należących do ogólnopolskiej sieci bibliotecznej. Na koniec 2010 r. baza liczyła 3923 rekordy bibliotek, w tym 2572 rekordy bibliotek tworzących ogólnokrajową sieć biblioteczną oraz 1381 rekordów bibliotek naukowych. Status biblioteki naukowej ma jednocześnie 30 bibliotek tworzących ogólnokrajową sieć biblioteczną. Baza jest dostępna w sieci lokalnej BN oraz na stronie internetowej BN.

Na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z 23 kwietnia 2002 r. w sprawie rozciągnięcia stosowania przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, dyrektor Biblioteki Narodowej jest organem upoważnionym do wydawania opinii, czy ruchomość – materiał biblioteczny – stanowi dobro kultury oraz do wskazania państwowej instytucji kultury, której materiał winien być przekazany.

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 9 grudnia 2008 r. upoważnia Bibliotekę Narodową do uznawania kwalifikacji do wykonywania zawodów bibliotekarza i bibliotekarza-pracownika dokumentacji i informacji naukowej, nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub w państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

Zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz Rozporządzeniem Ministra Kultury z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie wywozu zabytków i przedmiotów o cechach zabytków za granicę, Biblioteka Narodowa prowadzi Ośrodek Ochrony Dóbr Kultury, opiniujący wnioski i wydający zezwolenia na wywóz za granicę materiałów bibliotecznych powstałych przed 1 stycznia 1949 r. Nowelizacja ustawy (czerwiec 2010 r.) podniosła próg wartości jednostkowej zabytków, co zmniejszyło liczbę wniosków wpływających w tej sprawie do BN. W 2010 r. wydano 17 zezwoleń czasowych na wywóz za granicę na wystawie 94 materiałów bibliotecznych oraz 17 eksponatów filatelistycznych. Komisja Zezwoleń odbyła 24 posiedzenia, podczas których wydano zezwolenie na wywóz 959 polskich (w 2009 r. – 1003), oraz 48 (w 2009 r. – 215) obcych materiałów bibliotecznych. Zastrzeżono jedną jednostkę polskich materiałów bibliotecznych. Łącznie zezwolenia uzyskało 1007 materiałów bibliotecznych (w 2009 r. – 1318).

Biblioteka Narodowa, na zlecenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, kontynuowała także w 2010 r. prowadzenie sekretariatów Krajowej Rady Bibliotecznej i Rady ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego. Do 1 kwietnia 2010 r. zajmowała się też obsługą wydawniczą i kolportażem czasopism kulturalnych (czasopism patronackich MKiDN): „Akcentu”, „Dialogu”, „Literatury na Świecie”, „Nowej Polszy”, „Nowych Książek”, „Odry”, „Ruchu Muzycznego”, „Teatru” i „Twórczości”.

Decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 22 października 2009 r. Biblioteka Narodowa zarządziła programem „Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek”, który stał się programem własnym Narodowej Książnicy. Ponadto, na mocy decyzji MKiDN z października 2009 r., Biblioteka Narodowa stała się Centrum Kompetencji w zakresie digitalizacji materiałów bibliotecznych w Polsce.

Od lipca 2010 r. BN jest upoważniona przez MKiDN do przyznawania (wspólnie z Instytutem Książki) bibliotekom publicznym z gmin liczących do 15 tysięcy mieszkańców prestiżowego Certyfikatu Biblioteka+. Uzyskanie certyfikatu jest wyróżnieniem potwierdzającym, że biblioteka funkcjonuje zgodnie z najlepszymi światowymi standardami zarówno pod względem infrastruktury, wykorzystania nowoczesnych technologii, jak i obsługi czytelnika. Certyfikat zapewnia też preferencyjne traktowanie wyróżnionych placówek w programach bibliotecznych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Krajowa Rada Biblioteczna

Zgodnie z Ustawą o bibliotekach do zadań Krajowej Rady Bibliotecznej, której kadencja trwa pięć lat, należy: opiniowanie aktów prawnych dotyczących bibliotek, koordynowanie ogólnokrajowych przedsięwzięć bibliotecznych, stymulowanie rozwoju najważniejszych kierunków polskiego bibliotekarstwa, opiniowanie działań i inicjatyw istotnych dla rozwoju bibliotek oraz okresowa ocena działalności bibliotek i skuteczności polityki bibliotecznej. W skład Rady powoływani są przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego: dyrektor Biblioteki Narodowej, dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, czterej przedstawiciele bibliotek publicznych wskazani przez MKiDN, czterej przedstawiciele bibliotek szkolnych, pedagogicznych i naukowych wskazani przez Ministra Edukacji Narodowej, dwaj przedstawiciele środowisk naukowych oraz trzech przedstawiciele środowisk bibliotekarskich i twórczych. Przewodniczącym Krajowej Rady Bibliotecznej, której kadencja obejmuje lata 2009–2014, jest od 2009 r. dyrektor BN dr Tomasz Makowski.

W 2010 r. odbyły się dwa posiedzenia KRB:

- 27–28 maja w Bibliotece Elbląskiej im. Cypriana Norwida w Elblągu, z udziałem wiceministra kultury i dziedzictwa narodowego Piotra Żuchowskiego. Omówiono m.in. założenia do ustawy o zmianie

ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej oraz propozycje zmian w rozporządzeniu Ministra Kultury z 1999 r. w sprawie wymagań kwalifikacyjnych uprawniających do zajmowania określonych stanowisk w bibliotekach oraz trybu sprawdzania tych kwalifikacji. Powołano także zespół do opracowania projektu raportu o stanie bibliotek w Polsce, na czele którego stanął dr Tomasz Makowski.

- 11–12 października w Miejskiej Bibliotece Publicznej we Wrocławiu. Zapoznano się m.in. z projektem zmian w Ustawie o bibliotekach, dyskutowano nad konsekwencjami wprowadzenia w Polsce podatku VAT na książki i czasopisma specjalistyczne, omówiono też założenia projektu Narodowego Planu Rozwoju Czytelnictwa. Powołano zespół do spraw wymagań kwalifikacyjnych i edukacji bibliotekarskiej pod przewodnictwem Teresy Szymorowskiej.

Członkowie Krajowej Rady Bibliotecznej

- Sylwia Czacharowska – dyrektor Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej w Olsztynie
- dr hab. Anna Gruca – Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego
- Jan Krajewski – prezes Polskiego Związku Bibliotek
- Małgorzata Kłos – dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku
- prof. dr hab. Zdzisław Pietrzyk – dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej
- prof. dr hab. Jan Malicki – dyrektor Biblioteki Śląskiej
- Piotr Matywiecki – przedstawiciel Pen Clubu
- Andrzej Ociepa – dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu
- Jacek Nowiński – dyrektor Biblioteki Elbląskiej
- prof. dr hab. Barbara Sosińska-Kalata – Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW
- Elżbieta Stefańczyk – przewodnicząca Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
- Teresa Szymorowska – dyrektor Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu
- Danuta Tatarczak – Publiczne Gimnazjum nr 4 w Siedlcach
- Iwona Włodarska – VIII Liceum Ogólnokształcące w Warszawie

Narodowy Zasób Biblioteczny

Zadaniem powołanej w 1999 r. Rady ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego jest przede wszystkim opiniowanie wniosków organizatorów bibliotek o włączenie ich zbiorów do Narodowego Zasobu Bibliotecznego oraz

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Sztuki z 19 marca 1998 r. Biblioteka Narodowa jest instytucją upoważnioną do prowadzenia centralnego wykazu bibliotek zaliczonych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego do grona bibliotek naukowych.

przedstawianie ich ministrowi właściwemu ds. kultury, a także opiniowanie systemu informacji o zasobie oraz opracowywanie i przyjmowanie planów pracy dotyczących zasobu. Przewodniczącym Rady ds. NZB, zgodnie z rozporządzeniem ministra kultury i dziedzictwa narodowego, jest dyrektor Biblioteki Narodowej. Minister kultury i dziedzictwa narodowego, decyzją z dnia 2 listopada 2007 r. powołał członków Rady ds. NZB na drugą kadencję 2007–2011.

Członkowie Rady ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego

- dr Andrzej Biernat – p.o. naczelnego dyrektora Archiwów Państwowych
- dr Mariusz Dworsatschek – zastępca dyrektora Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich
- dr Tomasz Makowski – dyrektor Biblioteki Narodowej (przewodniczący)
- prof. dr hab. Jan Malicki – dyrektor Biblioteki Śląskiej
- doc. dr hab. Adam Manikowski – dyrektor Instytutu Historii PAN
- Ewa Potrzebnicka – zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej ds. ochrony i udostępniania zbiorów
- prof. dr hab. Zdzisław Pietrzyk – dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej
- prof. dr hab. Kazimierz Stępień (2007-2008)
- Grażyna Anna Piotrowicz – dyrektor Biblioteki Uniwersytetu Wrocławskiego (od 2009 r.)

Centrum Kompetencji w zakresie digitalizacji zbiorów bibliotecznych w Polsce

W październiku 2009 r. minister kultury i dziedzictwa narodowego Bogdan Zdrojewski powierzył Bibliotece Narodowej pełnienie roli Centrum Kompetencji w zakresie digitalizacji zbiorów bibliotecznych. W ramach pełnienia tej funkcji Zakład Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej BN zorganizował 18 dodatkowych kursów doskonalenia zawodowego pracowników bibliotek publicznych, pedagogicznych, uniwersyteckich, naukowych, szkolnych, zakładowych, archiwów i muzeów, uczelni, a także pracowników Biblioteki Narodowej, w których wzięło udział aż 327 osób. W listopadzie 2010 r. BN opublikowała także pierwszy polski podręcznik poświęcony digitalizacji obiektów piśmienniczych – *Digitalizacja piśmiennictwa* pod redakcją Dariusza Paradowskiego.

Ponadto, jak wspomniano w rozdziale *Ochrona i konserwacja zbiorów*, w 2010 r. znacząco wzrosła liczba ska-

nów wykonanych w Zakładzie Reprografii i Digitalizacji Zbiorów: wykonano 743 942 skany (w 2009 r. – 475 746). Spośród skanów z oryginału i z mikrofilmów – 674 902 wykonano do zbiorów BN, a 76 425 – na zewnętrzne zamówienie. Wzrost liczby digitalizowanych obiektów możliwy był m.in. dzięki zakupowi jesienią 2010 r. pierwszych w Polsce trzech automatycznych skanerów do książek. Zakup sfinansowano ze środków przyznanych przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka) w ramach realizowanego przez BN programu Cyfrowa Biblioteka Publikacji Naukowych ACADEMICA.

Program „Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek”

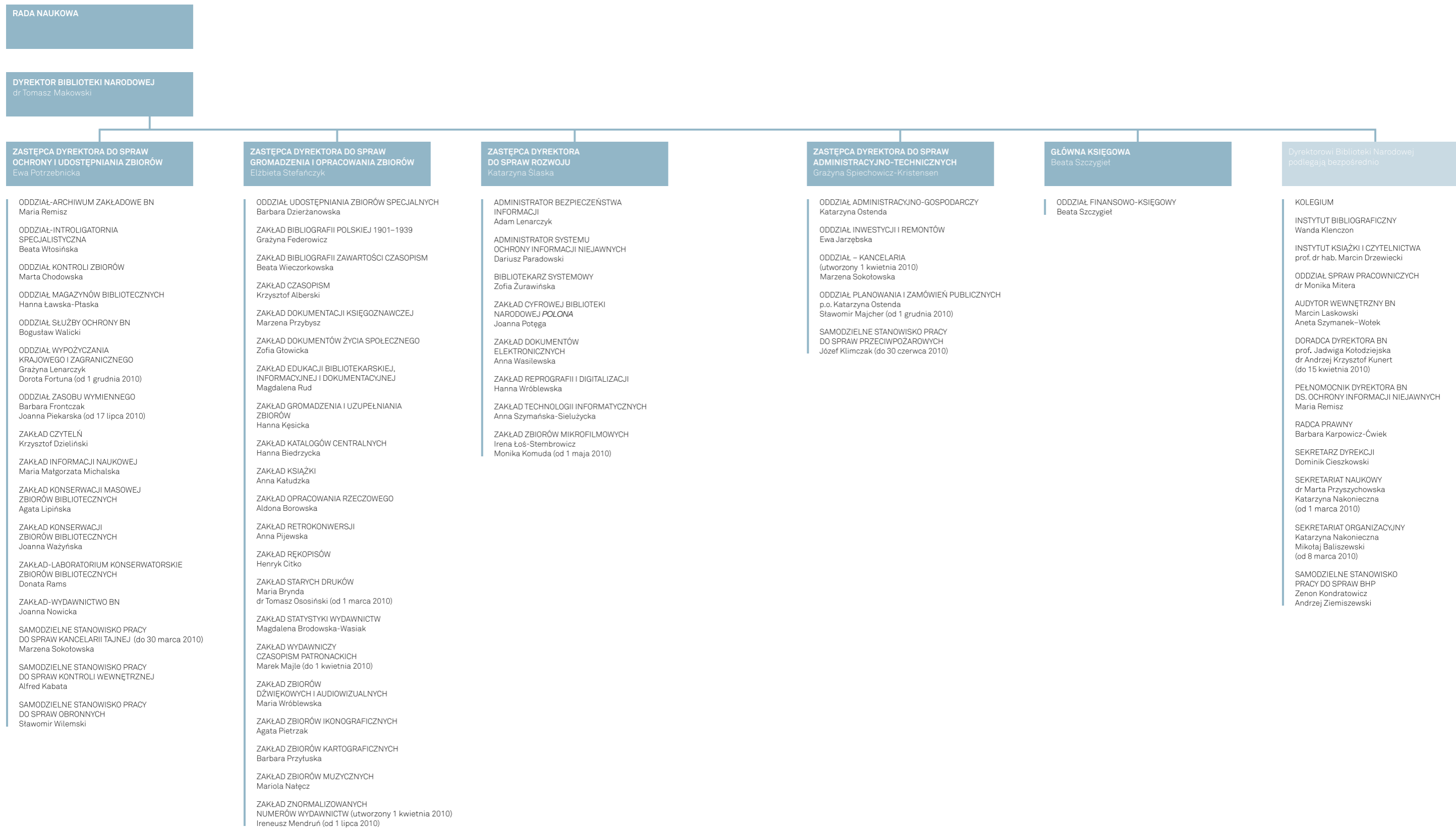
W październiku 2009 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wyraził zgodę na rozpoczęcie realizacji przez Bibliotekę Narodową Programu „Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek” w ramach zadań własnych BN, przeznaczając na ten cel 10 mln zł. W styczniu 2010 r. Minister powołał Zespół Sterujący ds. zakupu nowości wydawniczych dla bibliotek oraz zatwierdził regulamin programu. Zgodnie z dotychczasową praktyką wojewódzkie biblioteki publiczne przedłożyły propozycje podziału dotacji dla poszczególnych bibliotek wraz z przyjętymi kryteriami. Dofinansowaniem objęto 2427 bibliotek (z 2434 składających wnioski), głównie bibliotek wiejskich i placówek działających na obszarach marginalizowanych (w 2009 r. – dofinansowano 2423 biblioteki).

Czasopisma patronackie MKiDN

Do 1 kwietnia 2010 r. Biblioteka Narodowa kontynuowała obsługę wydawniczą i kolportaż siedmiu czasopism kulturalnych: „Dialogu”, „Literatury na Świecie”, „Nowoj Polszy”, „Nowych Książek”, „Ruchu Muzycznego”, „Teatru” i „Twórczości”. BN była też współwydawcą kwartalnika „Akcent” (wspólnie ze Wschodnią Fundacją Kultury „Akcent” w Lublinie) i miesięcznika „Odra” (wspólnie z Ośrodkiem Kultury i Sztuki we Wrocławiu). Na wniosek dyrektora BN, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wyłączył ze struktury BN Zakład Wydawniczy Czasopism Patronackich, który wydawał czasopisma patronackie i przekazał je do Instytutu Książki. Decyzję podjęto w związku z planem zamknięcia nierentownej drukarni BN, w której drukowane były czasopisma.



Struktura organizacyjna



Pracownicy Biblioteki Narodowej (stan na 31 grudnia 2010 r. według struktury zatrudnienia)

Liczba etatów ogółem	865,95
Liczba pracowników ogółem	891
Bibliotekarze i pracownicy naukowi	555
Pracownicy wydawnictwa	24
Informatycy	21
Służba ochrony BN	52
Pracownicy obsługi (administracyjnej, finansowej, technicznej)	155
Pracownicy ze stopniem naukowym	19
Pracownicy z wyższym wykształceniem	497

Zarządzenia Dyrektora Biblioteki Narodowej wydane w 2010 r.

- Zarządzenie 1 z dnia 8.01.2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przygotowania materiałów związanych z wyłączeniem ze struktury Biblioteki Narodowej Zakładu Wydawniczego Czasopism Patronackich i włączeniem go do struktury Instytutu Książki
- Zarządzenie 2 z dnia 12.01.2010 r. zmieniające Zarządzenie Nr 56/2007 Dyrektora Biblioteki Narodowej z dnia 9 lipca 2007 r. w sprawie wprowadzenia „Regulaminu przeprowadzania zamówień publicznych w Bibliotece Narodowej” oraz Zarządzenie Nr 19/2008 Dyrektora Biblioteki Narodowej z dnia 11 marca 2008 r.
- Zarządzenie 3 z dnia 13.01.2010 r. zmieniające Zarządzenie Nr 57/2007 Dyrektora Biblioteki Narodowej z dnia 9 lipca 2007 r. w sprawie wprowadzenia w Bibliotece Narodowej „Regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości szacunkowej nieprzekraczającej kwoty 14 000 EURO” oraz Zarządzenie Nr 109/2007 Dyrektora Biblioteki Narodowej z dnia 31 grudnia 2007 r. oraz Zarządzenie Nr 20/2008 Dyrektora Biblioteki Narodowej z 11 marca 2008 r.

- Zarządzenie 4 z dnia 11.02.2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kierownika Sekretariatu Naukowego i stanowisko kierownika Zakładu Starych Druków
- Zarządzenie 5 z dnia 11.02.2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przekazania stanowiska kierownika Sekcji Zaopatrzenia i Transportu Oddziału Zaopatrzenia i Zamówień Publicznych Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 6 z dnia 12.02.2010 r. zmieniające zarządzenie Nr 04/2010 Dyrektora Biblioteki Narodowej z dnia 11 lutego 2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kierownika Sekretariatu Naukowego i stanowisko kierownika Zakładu Starych Druków.
- Zarządzenie 7 z dnia 18.02.2010 r. w sprawie ogłoszenia składu Komisji Socjalnej
- Zarządzenie 8 z dnia 23.02.2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przekazania stanowiska kierownika Sekretariatu Naukowego
- Zarządzenie 9 z dnia 23.02.2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kierownika Sekretariatu Organizacyjnego
- Zarządzenie 10 z dnia 24.02.2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kierownika Zakładu Zbiorów Mikrofilmowych
- Zarządzenie 11 z dnia 24.02.2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przekazania stanowiska kierownika Zakładu Starych Druków
- Zarządzenie 12 z dnia 24.02.2010 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji sporządzania, kontroli i obiegu dokumentów finansowo-księgowych w Bibliotece Narodowej
- Zarządzenie 13 z dnia 25.02.2010 r. w sprawie wyznaczenia dni wolnych od pracy w 2010 roku w związku ze świętami przypadającymi w sobotę
- Zarządzenie 14 z dnia 25.02.2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko bibliotekarza w Zakładzie Informacji Naukowej
- Zarządzenie 15 z dnia 8.03.2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przekazania stanowiska kierownika Sekretariatu Organizacyjnego
- Zarządzenie 16 z dnia 15.03.2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko bibliotekarza w Zakładzie Cyfrowej Biblioteki Narodowej *Polona*
- Zarządzenie 17 z dnia 26.03.2010 r. zmieniające zarządzenie nr 94/2007 Dyrektora Biblioteki Narodowej

- z dnia 9 października 2007 r. w sprawie zabezpieczenia materiałów bibliotecznych o szczególnej wartości za- bytkowej ze zbiorów Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 18 z dnia 2.04.2010 r. w sprawie uchyle- nia zarządzenia w sprawie pełnomocnictw do zlecania usług związanych z przygotowaniem do druku czaso- pism patronackich wydawanych przez Zakład Wydaw- niczy Czasopism Patronackich
- Zarządzenie 19 z dnia 2.04.2010 r. w sprawie ustalenia aktualnego podziału zadań Dyrektora i zastępców dyrektora Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 20 z dnia 7.04.2010 r. w sprawie powoła- nia komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowi- sko bibliotekarza w Zakładzie Czasopism
- Zarządzenie 21 z dnia 8.04.2010 r. w sprawie powoła- nia komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowi- sko bibliotekarza w Instytucie Bibliograficznym
- Zarządzenie 22 z dnia 12.04.2010 r. w sprawie po- wołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko bibliotekarza w Zakładzie Opracowania Rzeczowego
- Zarządzenie 23 z dnia 13.04.2010 r. w sprawie powo- łania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stano- wisko kierownika Zakładu Znormalizowanych Nume- rów Wydawnictw
- Zarządzenie 24 z dnia 13.04.2010 r. w sprawie powo- łania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stano- wisko młodszego bibliotekarza w Zakładzie Starych Druków
- Zarządzenie 25 z dnia 22.04.2010 r. w sprawie powoła- nia Komisji ds. przekazania dokumentacji dotyczącej nadzoru nad Instytutem Bibliograficznym Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 26 z dnia 23.04.2010 r. w sprawie powoła- nia komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowi- sko specjalisty w Sekretariacie Organizacyjnym
- Zarządzenie 27 z dnia 23.04.2010 r. w sprawie powo- łania komisji ds. przekazania stanowiska kierownika Zakładu Zbiorów Mikrofilmowych.
- Zarządzenie 28 z dnia 28.04.2010 r. w sprawie powoła- nia Komisji Brakowania Akt w Bibliotece Narodowej
- Zarządzenie 29 z dnia 14.05.2010 r. w sprawie wpro- wadzenia regulaminu zamówień publicznych w Bi- bliotece Narodowej
- Zarządzenie 30 z dnia 14.06.2010 r. w sprawie powoła- nia komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowi- sko kustosza w Instytucie Bibliograficznym
- Zarządzenie 31 z dnia 17.06.2010 r. w sprawie powoła- nia komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowi- sko kierownika Pracowni Badań Czytelnictwa Instytu- tu Książki i Czytelnictwa

- Zarządzenie 32 z dnia 6.07.2010 r. zmieniające Regula- min organizacyjny Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 33 z dnia 7.07.2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kierownika Oddziału Zasobu Wymiennego.
- Zarządzenie 34 z dnia 7.07.2010 r. w sprawie powołania komisji przekazującej dokumentację zlikwidowane- go Krajowego Biura ISBN i ISMN oraz Narodowego Ośrodka ISSN
- Zarządzenie 35 z dnia 7.07.2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kierownika Oddziału Wypożyczania Krajowego i Za- granicznego
- Zarządzenie 36 z dnia 7.07.2010 r. zmieniające zarzą- dzenie nr 94/2007 Dyrektora Biblioteki Narodowej z dnia 9 października 2007 r. w sprawie zabezpieczenia materiałów bibliotecznych o szczególnej wartości za- bytkowej ze zbiorów Biblioteki Narodowej.
- Zarządzenie 37 z dnia 7.07.2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko bibliotekarza w Zakładzie Czasopism
- Zarządzenie 38 z dnia 7.07.2010 r. w sprawie nadania symboli komórkom organizacyjnym Biblioteki Naro- dowej
- Zarządzenie 39 z dnia 14.07.2010 r. w sprawie powo- łania komisji ds. przekazania stanowiska kierownika Oddziału Zasobu Wymiennego
- Zarządzenie 40 z dnia 19.07.2010 r. w sprawie powoła- nia komisji ds. przekazania dokumentacji oraz spraw związanych z prowadzeniem ewidencji sprzętu kom- puterowego z Oddziału Administracyjno-Gosporar- czego do Zakładu Technologii Informatycznych
- Zarządzenie 41 z dnia 20.07.2010 r. w sprawie zmiany Zarządzenia Dyrektora Biblioteki Narodowej nr 035/2010 z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kierownika Oddziału Wypożyczania Krajowego i Za- granicznego
- Zarządzenie 42 z dnia 28.07.2010 r. w sprawie zmiany Zarządzenia Dyrektora Biblioteki Narodowej nr 040/2010 z dnia 19 lipca 2010 r. w sprawie powoła- nia komisji ds. przekazania dokumentacji oraz spraw związanych z prowadzeniem ewidencji sprzętu kom- puterowego z Oddziału Administracyjno-Gosporar- czego do Zakładu Technologii Informatycznych
- Zarządzenie 43 z dnia 28.07.2010 r. zmieniające zarzą- dzenie nr 21/2009 Dyrektora Biblioteki Narodowej z dnia 16 lipca 2009 r. w sprawie wprowadzenia zasad rachunkowości w Bibliotece Narodowej
- Zarządzenie 44 z dnia 18.08.2010 r. zmieniające zarzą- dzenie nr 94/2007 Dyrektora Biblioteki Narodowej



- z dnia 9 października 2007 r. w sprawie zabezpieczenia materiałów bibliotecznych o szczególnej wartości zabytkowej ze zbiorów Biblioteki Narodowej Zarządzenie 45 z dnia 20.08.2010 r. zmieniające zarządzenie nr 62/2008 Dyrektora Biblioteki Narodowej z dnia 21 października 2008 r. w sprawie cennika oraz warunków wykonywania niektórych usług przez Bibliotekę Narodową
- Zarządzenie 46 z dnia 24.08.2010 r. w sprawie służbowych kart płatniczych używanych w Bibliotece Narodowej
 - Zarządzenie 47 z dnia 31.08.2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko specjalisty ds. obsługi księgarń
 - Zarządzenie 48 z dnia 1.09.2010 r. w sprawie powołania zespołu ds. opracowania koncepcji gromadzenia zbiorów Biblioteki Narodowej
 - Zarządzenie 49 z dnia 13.09.2010 r. w sprawie powołania komisji dla przeprowadzenia w Bibliotece Narodowej inwentaryzacji kontrolnej sprzętu Obrony Cywilnej
 - Zarządzenie 50 z dnia 16.09.2010 r. w sprawie powołania Pionu Ochrony Informacji Niejawnych w Bibliotece Narodowej
 - Zarządzenie 51 z dnia 16.09.2010 r. w sprawie powołania Pełnomocnika Dyrektora BN ds. Ochrony Informacji Niejawnych
 - Zarządzenie 52 z dnia 16.09.2010 r. w sprawie utworzenia Kancelarii Tajnej w Bibliotece Narodowej
 - Zarządzenie 53 z dnia 29.09.2010 r. zmieniające Regulamin pracy w Bibliotece Narodowej
 - Zarządzenie 54 z dnia 29.09.2010 r. w sprawie powołania w Bibliotece Narodowej Komisji Inwentaryzacyjnej
 - Zarządzenie 55 z dnia 14.10.2010 r. w sprawie powołania Komisji ds. przekazania przez Oddział Wypożyczania Krajowego i Zagranicznego Oddziałowi Zasobu Wymennego księgozbioru Biblioteki pracowniczej
 - Zarządzenie 56 z dnia 19.10.2010 r. w sprawie ustalenia norm wyposażenia pracowników w środki higieny osobistej
 - Zarządzenie 57 z dnia 28.10.2010 r. zmieniające zarządzenie nr 94/2007 Dyrektora Biblioteki Narodowej z dnia 9 października 2007 r. w sprawie zabezpieczenia materiałów bibliotecznych o szczególnej wartości zabytkowej ze zbiorów Biblioteki Narodowej
 - Zarządzenie 58 z dnia 3.11.2010 r. w sprawie powołania Zespołu ds. dostosowania kontroli zarządczej do wymogów ustawy o finansach publicznych
 - Zarządzenie 59 z dnia 16.11.2010 r. w sprawie zakazu

STRUKTURA ORGANIZACYJNA

palenia wyrobów tytoniowych na terenie obiektów Biblioteki Narodowej

- Zarządzenie 60 z dnia 19.11.2010 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego
- Zarządzenie 61 z dnia 23.11.2010 r. zmieniające Regulamin wynagradzania pracowników Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 62 z dnia 30.11.2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przekazania stanowiska kierownika Oddziału Wypożyczania Krajowego i Zagranicznego
- Zarządzenie 63 z dnia 1.12.2010 r. w sprawie ustalenia zakresu działania Oddziału Planowania i Zamówień Publicznych
- Zarządzenie 64 z dnia 1.12.2010 r. w sprawie ustalenia zakresu działania Oddziału Administracyjno-Gospodarczego
- Zarządzenie 65 z dnia 6.12.2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przekazania stanowiska kierownika Oddziału Planowania i Zamówień Publicznych
- Zarządzenie 66 z dnia 9.12.2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko bibliotekarza w Zakładzie Starych Druków
- Zarządzenie 67 z dnia 9.12.2010 r. w sprawie powołania komisji ds. przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kustosza, kierownika zespołu zadaniowego w Zakładzie Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów
- Zarządzenie 68 z dnia 10.12.2010 r. zmieniające Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 69 z dnia 28.12.2010 r. w sprawie powołania Komisji do przeprowadzenia kontroli rocznej stanu ochrony informacji niejawnych
- Zarządzenie 70 z dnia 28.12.2010 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu zamówień publicznych w Bibliotece Narodowej
- Zarządzenie 71 z dnia 29.12.2010 r. w sprawie ustalenia zakresu działania Instytutu Bibliograficznego
- Zarządzenie 72 z dnia 30.12.2010 r. w sprawie ustalenia zakresu działania Zakładu Znormalizowanych Numerów Wydawnictw
- Zarządzenie 73 z dnia 31.12.2010 r. w sprawie ustalenia aktualnego podziału zadań Dyrektora i zastępców dyrektora Biblioteki Narodowej

Redaktor prowadzący

Jan Józef Kasprzyk

Wstępne założenia cyklu

Mirostawa Zygmunt

Koncepcja edycji

Mikołaj Baliszewski

Redakcja merytoryczna tekstu

Małgorzata Kozłowska

Projekt graficzny

SUPER SUPER

Hanna Kokczyńska

Jacek Majewski

Bartosz Szymkiewicz

Redakcja techniczna i wybór ilustracji

Katarzyna Niewczas

Autorzy fotografii

Agata Lipińska

Grzegorz Mazurowski

Aleksander Rutkowski

Tadeusz Salwa

Bartek Warzecha

Printed in Poland

ISSN 0137-2734

Wszystkie prawa zastrzeżone

©Biblioteka Narodowa. Warszawa 2011

Nakład: 600 egzemplarzy

Opracowanie: Wydawnictwo Biblioteki Narodowej

al. Niepodległości 213, 02-086 Warszawa

e-mail: promocja@bn.org.pl